

LAVAR 25

Geriadurioù PREDER

Roparz HEMON, **Geriadur istorel ar Brezhoneg**, eil embannadur
e peder levrenn keinet, 2 880 p. en holl, 335 € (pe e 45 rann 64 p., 250 €)

Guy ÉTIENNE, **Geriadur ar Bredelfennerezh**
(galleg, alamaneg, saozneg, brezhoneg), 384 p., 1983, 18,29 €

Yann-Baol AN NOALLEG, **Geriadur an Armerzh, ar c'henwerzh hag an
Arc'hant** (galleg, brezhoneg), 326 p., 1995, 25,39 €

Guy ÉTIENNE, **Geriadur ar Stlenneg**
(galleg, saozneg, brezhoneg), 544 p., 1995, 27,44 €

Guy ÉTIENNE, **Geriadur ar Gorfadurezh**, eil embannadur
(galleg, latin, brezhoneg), 256 p., 1999, 17,53 €

Pascal LE MOAL & Guy ÉTIENNE, **Geriadur ar Mediaoù**
(galleg, saozneg, brezhoneg), 360 p., 2000, 22,10 €

Yann-Baol AN NOALLEG, **Geriadur ar Jedoniezh**
(galleg, brezhoneg), 174 p., 2003, 15 €, , Load Preder

Gab CHEREL & Alan E. AR BERR, **Geriadur ar Verdeadurezh**
(galleg, brezhoneg), 508 p., 2004, 25 €

Yann-Baol AN NOALLEG, **Geriadur ar Fizik**
(brezhoneg, galleg), 250 p., 2006, 23 €, , Load Preder

Guy ÉTIENNE & Yann-Baol AN NOALLEG, **Geriadur ar Vezekniezh**
(galleg, saozneg, brezhoneg), Rann 1 – Rann 13, 2024, Load Preder

Chantal & Yann-Baol AN NOALLEG, **Geriadur ar Geginouriezh**, 172 p., 2011,
19 €

Emañ holl niverennoù ar steudad war load PREDER

LAVAR 25

**PREDER
2025**

KENTSKRID

Razarc'h 2025.

Boulc'hañ a ran LAVAR 25 ha degouezhout er bloavezhioù 2019-2020 marilhet e'm urzhiataer, ur prantad sebezus ha kavet e vo meur a veneg a-zivout an darvoudoù. Piv a raio un dezrann emsavel diwar o fenn ? Elfennoù dezrannañ a vo kavet, hogen ur c'hevandod a vo d'ober. Bezet a vezo, sklaerius eo bet e meur a geñver. Ha tamm ha tamm e tizhan maladoù 2025. Setu, adpeget 'm eus gant an amzer vremañ : 2026 zo degouezhet.

Hag an Ankou ivez : d'an 27 meurzh 2026 ez ae hon c'heneil Yann-Bêr Quirion da anaon. Ur barzh e oa Yann-Bêr ha dre e vicher sorbiennour e oa anavezet mat. Er bloavezhioù 70 hon eus anavezet Yann-Bêr e Naoned, hag emvodoù a raemp er pezh a feurmemp en un adeilad dirapar, straed Richebourg, nepell eus ar porzh-houarn. Un tuadur spered a oa gantañ, an emzispri, an emc'hodis, an emizelaat. Evitañ e oa a bouez ar c'henlabour ha lavarout a rae en doa dastumet e stummadur el luskad ESB. Setu perak eo bet diaes kenan evitañ loezidigezh an aozadur e dibenn 1976. Kendalc'het en deus da eskemm gant kenskriverion ar steudad LAVAR ha kavet e vo e anv e pajenn "Roll an dud" e deroù pep niverenn adalek ar bloaz 1998. Setu da skouer un arroud eus KIS-553¹ :

(YBQ da YBAN – 24 08 97)

Evit ar brezhoneg e soñjan n'eo ket ar yezh a rae al liamm etrezon hag ar re all, hogen al labour a raemp a-gevret. Steuziet ar pleustr, an amkanioù boutin, ez eo aet pep hini da adkavout e blas er gevredigezh. Hep ul labour boutin a groue, a genderc'he, a dreuzfurme, e'm eus adkavet va logig. Gwanaet kalz eo ster ar brezhoneg evidon hag e c'hallfe kouezhañ d'ul lañgaj etre ezvrezelidi, paneve an danvez degaset din drezañ a chom evidon

1. KIS-553.pdf

ur c'hevala, un andon pinvidigezh. Diouzh va savlec'h kevredigezhel avat eo diarveradus, evel ma vefe diarveradus ur stummadur skolveurel gall. N'on nemet boued d'ar groug. Kouezhet d'ul labour hiniennel ne vefe nemet un aner, unan eus an traoù-se arveret da abuziñ an amzer. D'ar muiañ e rofe plijadur din. Se a weler alies gant "arzourion" hag evit gwir en holl vicherioù. Evit lavarout gwir ez eo rouez ar re a ya en tu all d'ar ratozhioù hiniennel a stumm hiniennoù o vont pennek gant o moumoun. N'eo ket aes mont en tu all d'ar vicher.

Ha tamm ha tamm en deus lakaet da dalvezout e chemet diles, ar sorbiennañ. Un dra spontus zo c'hoarvezet d'an 01 01 2020 : Brigitte, gwreg Yann-Bêr, a yeas da anaon, da heul ur gwallzarvoud treizhid. Ha damc'houde e kroge reuziad ar Coronacircus.

Ar c'hentskrid-mañ, hag an hini diwezhañ savet ganin e ve ? Splann eo avat : n'hon eus ket kollet hon amzer, aze emañ gouelezennet e steudad al Lavaroù. Yann-Bêr, da anv a chomo e-touez kentradorion ar brezhoneg arnevez kempred hag ivez evel sorbiennour.

Evidon-me a gendalc'ho gant va erv : ouzhpennañ danvez war load Preder, gant an amboaz e lakaat da vezañ ur bon diziouerus evit ar Vrezhoned. Entanusat labour !

Yann-Baol An Noalleg

Roll an dud meneget dre deskanvioù e LAVAR 25

CG	Clément Guillanton	MA	Malo Adeux
CoG	Corentin Guezenoc	MC	Mikael Coïc
FC	Fabrice Coupechoux	MLG	Manon Le Gourrierec
FLD	Fabien Le Dantec	MN	Michel Nédélec
GG	Gwendal Geleoc	MP	Marcel Poulain
GM	Gwenael Maze	RM	Ronan Ménardeau
HM	Hoel Mahe	VL	Vincent Lopréré
IM	Ismael Morvan	YBAN	Yann-Baol An Noalleg
JMM	Jean-Michel Mahé	YBQ	Yann-Bêr Quirion
LM	Lorañs Motrot	YVT	Yann Varc'h Thorel

Berradurioù yezhel

a	adanv	kv.	keñveriañ, dave da
ao	adanor	La.	latin
Al	alamaneg	l.	liester
b	benel	n...	nevez(yezh)
bn	bonad	pa.	pennanv
Br	brezhoneg	pao.	pennanor
BrW	rannyezh Bro Wereg	Pd.	predeneg
Et	furm etrevroadel	qqc.	quelque chose
g	gourel	qqu.	quelqu'un
Gl	galleg	ra.	raganv
Gr	gresianeg	rn...	raknevez(yezh)
h...	hen(yezh)	s.	strollder
hh	ha pajennoù da heul	sk.	skouer
hv	heñvelster	sl.	sellet
It	italianeg	sp.	spisc'heriad
Iw.	iwerzhoneg	Sz.	saozneg
Kb	kembraeg	SzAm.	saozneg amerikan
Kn	kerneveg	u.	unander, unanderenn
kr...	krenn(yezh)	ub.	unan bennak
Kt	keltieg	udb.	un dra bennak

Teskanvioù an oberoù

Evel el levrennoù kent e kaver arveret e LAVAR 21 teir reizhiad teskanvioù :

– evit an oberoù hag ar geriadurioù brezhonek, ar reizhiad diazezet gant Roparz Hemon en e *Geriadur istorel ar brezhoneg* [gibr], bet klokaet gant René Le Gleau en e *Dictionnaire classique français-breton* hag An Here en e *Roll daveennoù gant o berradurioù* ; ur roll hizivaet emeur o prientiñ ;

– evit an oberoù er yezhoù all, ar reizhiad etrevroadel evel m'emañ embannet e 'Byrfoddau llyfryddol' Rhan LXI *Geiriadur Prifysgol Cymru* ;

– evit ar steudadoù DAFAR ha LAVAR ez eo bet dalc'het an doare boas da venegin al levrennoù, eleze Da-63, h.a., La-01, La-02, h.a.

KIS-1546

I – YBQ da YBAN 19 05 19

Hag hoc'h eus kejet gant un *arbre à palabre* brezhonek ?

Kavet 'm eus *parlantadeg* evit Gl. *palabre*, savet gant Vallée marteze hag amprestet gant Martial Menard.

Emaon o vont d'ober gant *gwezenn ar c'haozioù*. Dispis a-walc'h eo. Ar wezenn zo lec'h ar vodadenn a bled gant buhez ar gumuniezh, gouarnamant dre deod ha reizhennoù n'int ket skrivet, hogen e tegemer ivez al lennegezh teodel, ar c'hoariva, an dañsoù, ul lec'h eskemm evit an dud da forzh pe vare eus an devezh eo evel ur c'hafedi.

II – YBAN da YBQ 19 05 19

Gl. *palabre* :

En français d'Afrique, le mot n'est pas péjoratif et désigne le débat coutumier qui réunit, souvent à l'ombre d'un grand arbre (*l'arbre à palabre*), les hommes d'une communauté villageoise. Dans ce sens, le mot est normalement employé au singulier : *la palabre du soir*.

Ar valleeg *parlantadeg* zo gantañ kennotadurioù disprizus. Evit Br. *kaozioù* a ra tre flapach kafedi, a gav din. Ha ne ve ket ar Br. *breudoù* kevazas en degouezh ? Du-mañ hon eus savet palezioù evit se, tra ma 'z eo spirus disheol ur wezenn evit un obererezh kevatal e broioù 'zo. A se e kinnigan Br. *gwezenn ar breudoù*, en holl sterioù ar ger : kevareizhañ, prosezañ, ...

III – YBQ da YBAN 19 05 19

Mat tre *gwezenn ar breudoù* a gav din. Lec'h ar gerioù diziouerus d'an dud da vevañ a-gevret.

Ha ne oa ket an agora en Hellaz ? E disheol ur wezenn kozh ha bras avat.

KIS-1547

I – YBQ da YBAN 09 06 19

Graet 'm eus c'hoazh gant *goustur* evit *motif* da geñver ar sorbiennoù.

Da skouer, *adkavout a reer er sorbienn goustur ar vugale soubet e-barzh dour ar Jourden*.

Ha klotañ a ra ar ster pe get ? En un doare diresis e c'hellfen ober gant *pennad* ?

II – YBAN da YBQ 10 06 19

Amañ dindan an eskemmoù kozh a-zivout Gl. *motif* :

Ne welan kudenn ebet evit a sell ar sorbiennoù.

Krouet eo bet Br. *goustur* gant GE diwar ar valleeg *stur-ornadur, stur-tresadur, sturienn-dresadenn*. Adkemeret gant Roparz Hemon *sturdresadenn* (dessin). Gwelout a reer c'hoazh an doare “displegadus” arveret gant Vallée — hag an diouer a ijin a-berzh Hemon —, hag an doare “deouezus” a oa gant GE. Pezh

a roe an tu da astenn talvoudegezh Br. *goustur* en tu all d'an tresañ. Taol ur sell ivez war **MOTIF** e geriadur Ménard. Te welo an doare na kig na pesk — pe neuze kig ha pesk ! — a oa hini Martial. Ur meudad Vallée + ur briñsad Hemon + ul loaiad KIS...

A-benn ar fin ez eo damheñvel *tresañ, komz, skrivañ, kanañ, sonaozañ, meidiñ*, eleze kement kalvezder a zo da gehentiñ. Deurus e ve keñveriañ an doareoù-se.

Gwelout a ran perak e fell dit ober gant un doare “diresis”, an eztaoler oc’h adkemer “tammou, pennadoù” ’zo bet arveret endeo. Tu a ve da ouzhpennañ “arroudoù, adkemeradurioù” ivez. Met, tu zo d’en em c’houlenn hag anv zo eus an hevelep anadenn.

KIS-1548

I – YBQ da YBAN 09 07 19

Lakaet 'm boa *gwerzh* benel evit talvoudegezh un dra. Gwelout a ran ez eo ar c'hontrol e-barzh geriadur an Here. Benel eo *gwerzh* evit disoc'h ar gwerzhañ pe ar gwerzhañ ?

Ne gomprenan ket an diforc'h etre *valeur quantitative* ha *valeur qualitative* e geriadur MM.

Evit ur c'hoari kilhoù e oa ha ne gav ket din e vefe anv a werzhañ. « Mar diskar ur c'hoarier ur gilh nemetken, e c'hounez un niver a boentoù par d'ar werzh skrivet war ar gilh.»

Setu. Gwelloc'h e 'm bije graet skrivañ *par d'ar sifr skrivet war ar gilh*.

II – YBAN da YBQ 10 07 19

A-zivout Gl. *vente*, *valeur* Br. *gwerzhañ*, *gwerzh*, *gwerzhad* e 'z tavean da *Geriadur ar Stlenneg* pp. 472-473 hag ivez da GEAK enmonedoù ***valeur***, ***vente***.

Evit ar frazenn e skrivfen :

« Mar diskar ur c'hoarier ur gilh nemetken, e c'hounez un niver a boentoù par **d'ar werzhad** skrivet warni. » (pezh zo skrivet war ar gilh zo un **niver** ha n'eo ket ur **sifr**. E Gl. e vez graet gant *chiffre* e-lec'h *nombre* er yezh komzet. Bez' ez eus 10 sifr(enn) : 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 ha gant an 10 arouez-se e vez skrivet an holl niveroù, a zo anvevenn an niver anezho !)

Sl. ivez Lavar 20, p. 63 :

- ▷ Gl. *valeur* er ster kementadel : *gwerzh*, er ster doareadel, divezoniel, prederouriel : *talvoud*.

Evit a sell reizh ar gerioù :

gwerzh g. = **gwerzhañ** a verk an ober.

gwerzh b. = a verk ur c'hementad [sl. Gl. *valeur vénale* (Vallée)] → **gwerzhad** b.

Moarvat e talvezfe ar boan ren ur studi a-zivout ar gerioù dezho an div reizh, rak n'eo ket ken dibaot a se e brezhoneg (blaz, labour, gwerzh, ... ha reoù all c'hoazh). Da skouer, evit a sell *labour* e vez lavaret *labour kalet* – gourel enta –, pa gomzer eus an ober. Hogen evit ar c'herienn *labour vat* a ra dave d'an disoc'h ha benel eo.

III – YBQ da YBAN 15 07 19

Trugarez evit *gwerzh*. Mat e oa va skrid ha reizhet eo bet gant unan n'en doa ket kemeret ar boan da wiriañ. Gwir eo diaes gwiriañ gant ar binvioù a zo ha gant ren ar brezhonegoù digabestr.

KIS-1549

I – YBQ da YBAN 12 11 19

Ar ger *trickster* zo bet arveret evit ur seurt tudennoù a gaver koulz er mojennoù hag er sorbiennoù. Talvezout a ra da renkañ tudennoù a c'hoari troioù kamm d'an tudennoù all. N' int ket drouk hogen ne anavezont bevenn ebet d'o zroioù. Barrek int da vont pell da gaout pezh a fell dezho hogen ivez da skoazellañ tud, betek kas tudennoù all d'ar marv. A-wechoù int lazhet gant tud o deus skoazellet.

Ne sellan ket ouzh ar mojennoù. Ober a ran war-dro ar sorbiennoù. An tudennoù a venegan zo al louarn en Europa, ar c'had en Afrika, komper konikl en Antilhez da skouer. Lakaat a ran e-barzh paotred yaouank a douell un dudenn betek e lakaat d'en em zistrujañ (*Yann hag an aotrou*, e Breizh). Ar farsadenn betek ar penn. Klask a raen ur ger brezhonek

E galleg eo bet krouet ar ger *décepteur* gant tudoniourion 'zo. N'on nemet sorbiennour, pe un den a lavar sorbiennoù. Pa gomzan diwar-benn seurt tudennoù n'eo ket skiant hogen lennegezh teodel c'hoazh. Evit an danvez lennegezh teodel e 'm eus soñjet er ger *lampon* hepmuiken ? Hag eo diazas ar ger ? Hag ur ger azasoc'h a ve ?

II – YBAN da YBQ 24 11 19

O teurel ur sell war *Geriaoueg Sant-Ivi*, Alan Heussaff, Hor Yezh 1996 e kouezhan war :

GWEER : Den gwidreüs, a ra troioù-kamm, troideller.

Ha ne ve ket kevazas ar ger-se ? Kavout a ran un tammig berr Br. *lampon* : “den didalvez, troet d’ober troioù fall. Dre astenn ster : bugel leun a startijenn, troet d’ober troioù kamm, gwidreüs.” (*Geriadur Brezhoneg* an Here).

Diwar vont e teu Sz. *trick* eus an hGln. (normaneg) *trique*, *trikier*, hGl. *triche*, *trichier*, izelLa. *tricare*, La. *tricare*.

Dedennañ a ran da evezh ivez war Gl. *entortilleur* “beau parleur, **arnaqueur**, personne qui entortille les gens : *un entortilleur de première*”, a glotfe gant Br. *gweer*.

Forzh penaos e chomer war an hevelep tachenn : ober **troioù kamm** (*trokeller*, *troideller*) pe **gweoù** zo bepred *puniñ*, *korvigellañ* unan bennak. Sl. ivez Gl. *rouler*, *embobiner*...

KIS-1550

I – YBQ da YBAN 03 02 20

Kejet 'm eus gant un den anvet Mallegoll ? Ha “Mall e goll” e vefe ? Souezhus.

Klask a raen ur c'hevatal d'ar galleg *dysfonctionnement* ha kavet 'm eus *kammarc'hwel* ha *miarc'hwel* e geriadurioù keflinenn Preder.

Ober a rin gant *kammarc'hwel* pa na ouzon ket petra a dalvez **mi-** en degouezh. Klask a rin e-barzh al Lavaroù.

II – YBAN da YBQ 04 02 20

An anv den **Mallegoll** zo boutin kenan o talvezout “mall e goll”. Anvioù lec'h zo ivez : **Malachap**, da skouer, alies e-kichen greantioù evel e-kichen Goverezhioù an Henbont, ul lec'h war ribl kleiz ar Blaouezh, ha nepell e oa ivez **Kermizer** ! E gwir e oa mall gant an dud achap eus ar vizer. Gerioù zo ivez : **malitouch** = krign bev a roe debron war ar c'hroc'hen. Ha marteze **maligorn** ivez.

Evit a sell ar rakger **mi-** :

1996.LAVA-09-kis-381 :

miarc'hwel g. désordre fonctionnel, dysfonctionnement (sl. KIS-104, La-05, pp.88 hh.) **mivoud** g. mal-être (sl. **miarc'hwel**).

Da zaveiñ a ran amañ da KIS-104 La-05.

Neuze, kozh a-walc'h eo arver ar rakger **mi-** pa 'z eo bet kentradet er bloavezhioù 70. Emañ bremañ en arver en un doare boutin, e *Geriadur ar vezekniezh* da skouer. Evit **kammarc'hwel** zo dibaot a-walc'h an arver anezhañ. Damheñvelster eo an daou c'her. Setu pezh a lennan e GEVEZ :

dysfonctionnement, dysfonction ◇ **dysfunction** ◇ **miarc'hwel**
 strafuilh en arc'hwelañ

Adalek ar mare ma ouzer e verk ar rakger **mi-** ur strafuilh, ne welan ket pelec'h emañ ar gudenn. Quid eus ar rakger gallek **dys-** ? Ha tu zo da zilezel ur ger war zigarez "ne gomprenet ket" ar rannoù anezhañ ? Ma...

E geriadurioù keflinenn Preder e kavan evit **kammarc'hwel** :

Dictionnaire des médias

dérangement ◇ **malfunction, disorder** ◇ **miarc'hwel g.-ioù, kammarc'hwel g.-ioù, chanad g.-où**
 • en ~ out of order diarc'hwel, diratre, ec'harver, ezwaz

Hag evit **dysfonctionnement** :

Lexique de la philosophie

dysfonctionnement ◇ **miarc'hwel**

KIS-1551

I – YBQ da YBAN 28 09 20

Ur gudennig gant *Geriaoueg ar mediaoù*.

Souffle a glasken. Kevret eo bet *souffle* ha *sifflement* ha roet da gevatal Br. *sut*.

An trouz zo disheñvel hag ar *souffle* zo tostoc'h ouzh *fuc'h*, hervez va skouarn. *Sifflement* zo kentoc'h war un talm resis. *Souffle* zo ur bordilhañ a dalmoù.

Trouz, marteze ? Sz. *Noise* a hañval bezañ un tammig ledan.

II – YBAN da YBQ 28 09 20

War GEMED e kaver :

sifflement ◇ **hiss, hissing** ◇ **sut** g. -où, **sutad** g. -où

souffle au son, # sifflement ◇ hiss ◇ sut g. -où

Hag evit ar geriadur-se e hañval Gl. *souffle* ha *sifflement* bezañ heñvelster. N'on ket kembeliek war an dachenn-se. Eus petra ez eus anv ? An trouz graet gant binvioù 'zo ?

E mezekniezh e komzer eus Br. *fuc'h ur bloskad* Gl. *souffle d'une explosion*.

Bez' ez eus ivez an trouziou a glever o selaouennañ :

bruit glottique, souffle laryngotrachéal ♦ **glottic noise** ♦ **trouz tarzhel, sourr g. garloc'henn-briant**

- *souffle lésionnel* pe *organique* sourr anafel pe naouedel
- *caractérisé par un souffle tunnelaire* naouus dre ur sourr stlejerez
- *souffle d'éjection* sourr an diflistrañ

Eus petore *souffle* 'c'h eus ezhomm ? Gwir eo ez eo re ledan Br. *trouz*. Komz a rez eus "ur bordilhañ a dalmou". Marteze ez eo Br. *sourr* neuze a zo an tostañ, pa weler arver ar ger er vezekniezh ? War a hañval ez eus daou ergeñver : 1. fiñv an aer, neuze Br. *c'hwezh*, *fuc'h* ha 2. ent leterc'hadel, un trouz Br. *sourr*.

III – YBQ da YBAN 01 10 20

Penaos deskrivañ an trouz a veze klevet gwechall pa na veze mui kaset netra d'ar skinweler ? Ne oa mui nemet pikoù o vordilhañ war ar skramm hag un trouz kendalc'hel. Chhhhhhhhhhhhhhhhh.

An trouz-se a glevan gant ar skingomzer FM peogwir emamp pell eus ar skingaser. Kreñv a-walc'h eo ha displijus. O vezañ ma ne glevan ket mat an talmoù uhel ez on direnket gant an trouz-se, marteze. Gant va stenwezer eo izel live an trouz-se. N'on ket sur e vez klevet gant ar selaouerion.

Kavet 'm eus un trevnad resis a-walc'h evit lemel an trouz, hogen e lam un tamm eus an talmoù-se a zo un nebeut anezho er vouezh ivez.

Kavet 'm eus ivez *vorm* e *Geriadur ar Mediaoù* hag e *Geriadur ar Stlenneg* hag *ardrouz* e *Geriadur ar Stlenneg*. Gerioù liesseurt evit "trouz" hogen hini ebet evit *souffle* ? Ha ne sell ket *sourr* ouzh ur sten boud kentoc'h ? An trouz-se zo lec'hiet etre 500 ha 50 Hz a gav din.

A-benn ar fin, ar *souffle* zo un trouz hag un ardrouz. *Friture*, *gwrac'had* emañ o paouez kavout e-barzh *Geriadur ar Mediaoù*. N' eo ket fall ?

Ar *souffle* zo anvet *friture* ivez, pe *grésillement* (= *gwrac'had* ivez e *Geriadur ar Mediaoù*).

IV – YBAN da YBQ 01 10 20

Geriadur ar Stlenneg (sellout load Preder) :

bruit ◇ **noise** ◇ **trouz** g. -où, **ardrouz** g. -où, **vorm** g.

1. Arhent euverek, darankad o tiren digonusted ur forzh pellgehentiñ. Un ardrouz a vez dezhañ orinoù diseurt. En tredanreelloù e sav ur gwrezvorm diwar ar gwrezlavig.
2. Arhent dargouezhek a anavezer ent stadegel e naouusterioù.

bruit blanc ◇ **white noise** ◇ **trouz gwenn**

Arhent dargouezhek ledet ingal war an holl dalmoù.

An trouz a ra chhhhhh zo an *trouz gwenn*.

Br. *sourr* a vez arveret er vezekniezh er ster trouz ar galon, ar gwazhied... N'eo ket boud dre ret. A-fet gavaelad an talmoù, ne oufen ket lavarout. Evit Gl. *friture* Br. *gwrac'had* a gavan mat. N'emañ ket pell diouzh *gwrac'henniñ* Gl. *pétiller* (*en parlant du feu*). E BrE. ez eus *gwrac'h* (gourel) = Gl. *étincelle qui part avec éclat* > *gwrac'hiñ* Gl. *pétiller*.

Ma n'eo ket resis a-walc'h, netra ne vir a gavout termenoù all, o c'hrouiñ zoken !

KIS-1552

I – YBQ da YBAN 08 10 20

Klask a ran abaoe pell lakaat ur ger war ar pezh a vuhezer eus un darvoud n'eo ket anat hag eeun hogen kemplezh ha diziskrivadus, ha tremen a raen dre ar ger galleg *percevoir*. E brezhoneg e raen gant *klevout* ? Ha degas a ra *anglevout* ur skiant ouzhpenn ar pemp skiant ?

Da skouer : « Er sorbiennoù evel e pep handerc'hañ (*fiction* e galleg ha faltazi e brezhoneg apupreik) e c'haller ezteurel ar pezh a **anglever** eus kemplezhded ar bed a vuhezomp. N'eo ket anaoudegezh hogen buhezañ. »

II – YBAN da YBQ 09 10 20

Spurmantiñ a ran ar gudenn. Komz a rez eus “kemplezhded ar bed a vuhezomp”. Kement-se a 'm lak da soñjal en ur frazenn skrivet gant GE : “un anglevad n'eo ken, gant gwanded ha kreñvded an anglevadoù, gwanded pa zianavezont ar poellata, kreñvded pa 'z int an doare en deus ar yezher da anlouerañ e yezh” (2006. *LAVAR-17-kis-846*).

En amveziadoù kemplezh e “verzher, e santer” (yezh voutin), ez “anglever” (yezh prederour) devoudoù, eleze ez *anlouerer* an amveziadoù-se, er yezh

voutin “e vuhezer” an amveziadoù-se. N’eo ket anaout, na poellata, hag adkavout a rez pezh a lavare GE er frazenn amañ diaraok.

Ne c’hallan nemet reiñ traoù “abupreik” ivez, rak ar brederouriezh n’eo ket va zachenn. Hogen, bennozh d’an notennoù KIS e c’haller anglevout (!) un draig bennak.

Daveoù : lavar-14, kis-726.pdf ha lavar-15, kis-745.pdf

Tennet eus Geriaoueg ar Brederouriezh :

anlouerad : *expérience (Philo.) ; a. gweudel expérience poétique ; a. prederel expérience philosophique.*

anloueradenn : *expérience (Philo.).*

anloueradur ar feiz : *expérience de la foi.*

anlouerañ : *expérience, faire l'expérience de (Philo.) ; pure expérience (NISHIDA) ; a. an na-vout expérience du non-être (Philo.) ; a. boudoniel expérience ontologique (KEARNEY) ; a. doueoniel expérience théologique (KEARNEY) ; a. kravezel expérience religieuse (KEARNEY).*

anloueridigezh : *expérience.*

anglevout : *éprouver ; ressentir ; saisir ; a. an unan s'éprouver soi-même, épreuve de soi (BARBARAS) ; a. enmanus un doaread épreuve immanente d'une qualité (HUSSERL).*

III – YBQ da YBAN 12 10 20

Ne chom nemet pep tra dober, evel boaz. Komz a ran diwar va fenn. GE en deus degaset binvioù hag ul labour pinvidik war dachenn ar brederouriezh. N’ouzon ket ha prederouriezh ez eo, nag ur brederouriezh diles zoken.

Hañvalout a ra da nebeutañ, hag o tennañ korvo eus e labour gant ar brezhoneg ha war ar brezhoneg.

KIS-1553

I – YBQ da YBAN 16 03 21

Klask a raen ur ger evit Gl. *scarification* ha graet e 'm eus gant Br. *araskad*. Evit ur sorbienn eo, *Le prince qui ne voulait pas d'une femme niassée* (*Niasse* = *scarification*).

Kavet 'm eus *araskad* e-barzh geriadur Ménard a zo kentoc'h ur c'heriaoueg a-wechoù, ha chom a ran en arvar...

A hent all e 'm eus da dreiñ ar galleg *culture savante*. Ne gav ket din e 'm eus goulennet da ali c'hoazh. Lakaet eo *culture savante* e-kichen *traditions populaires* pe *culture populaire*, gant Marc Soriano en e levr a-zivout Perrault hag ar sorbiennoù embannet gantañ.

Ober a ran gant *stuzegezh pobl*. Ha troet e vefe *culture savante* gant *stuzegezh c'houiziek* ?

II – YBAN da YBQ 16 03 21

- Gl. *scarification* : Br. *araskad* (GEVEZ 2, enmoned **BCG**).

• Gl. *culture savante* : *stuzegezh*, emezout. Ya, mar fell dit komz eus doareoù bevañ an dud, Gl. *mœurs*. Hogen n'on ket sur ez eo an dra-se a veneger gant *culture savante*. Gant an termen-se e reer dave da hollad an anaoudegezhioù treuzkaset gant ar skolioù, an istor, al lennegezh, ar yezhoù, ar gouezoniezhoù, an arzoù... Er ster-se e ve kevazas Br. *stuziadur*, er ster hollek, Br. *gouiziadur* e ster Gl. *érudition*. An hevelep kudenn eo bepred e galleg gant *culture*. A-benn ar fin ar *culture savante* zo ar *stuziadur* a c'hounezzer dre ar skol, dre ar c'hensonadegoù, ar pladennoù, al levrioù, ar c'hendaeloù, h.a. Petore adanv kavout evit kement-se ? Gl. *érudit* = Br. *gouiziat*. A-dal d'ar seurt stuziadur emañ *stuziadur ar bobl*, ar bobl intentet evel ar renkadoù "etre hag izel", ar partabl. Anat e c'hell ivez "tud ar bobl" tapout ur gouiziadur uhel. Ha marteze e ve *gouiziadur uhel* ar pep kevazasañ ?

E dibenn dezrann e lavarfen Gl. *culture savante* = Br. *stuziadur gouiziat* = *gouiziadur* ha Gl. *culture populaire* = Br. *stuziadur pobl*, *stuziadur yoc'hel*. Petra a soñjez ?

KIS-1554

I – YBQ da YBAN 10 08 21

Gl. *radio associative* a droan dre *skingomz kevredigezhel* ? Ur skingomz hervez dezv ar 1^{añ} gouere 1901 war ar c'hevredigezhioù eo. Ha reizh eo avat ?

Gl. *associatif, social, sociétal* a ve *kevredigezhel* e brezhoneg ?

II – YBAN da YBQ 10 08 21

Setu amañ dindan ur goulenn a-berzh P ha va respont dindan :

P : 23 05 05

- *associatif* (i.e. krouet ha meret gant ur gevredigezh tud bodet evit...) sk: *radio associative*.

YBAN :

Mar komprenan mat ez eus anv eus ur *gevarzhe* en degouezh. En ur yezh laosk e vez arveret “kevredigezh” à *toutes les sauces*. Neuze : *kevarzhe* pe *kevarzheel* ? Ur *skinva kevarzhe*, a gavan gwell. Ar galleg a blij kalz dezhañ an adanvioù, tra ma'z eo paot mat heblekoc'h ar brezhoneg. Ur skouer all : *un militant associatif* (klevet hiziv er skingomz). Petra a dalvez kement-se ?

Ur stourmer ezel eus ur gevarzhe ? Moarvat. Pe, ur stourmer o tifenn ar c'hevarzheoù ? Lavarout a rafed c'hoazh ur *stourmer kevarzhe* pe marteze ur *stourmer kevarzheat* (-at o talvezout ezel eus).

Br. *skinva* – *hanva skingomz* – a ve Gl. *station de radio*. Neuze evit komz eus an “danvez” meret gant seurt kevarzhe e c'haller ober gant Br. *skingomz* emichañs. Neuze e reizhfen va respont da PK : *ur skingomz kevarzheel* pe kenkoulz *ur gevarzhe skingomz*.

A hent all :

Gl. **associatif** (e tachenn ar strolloù tud) :

- Br. *kevarzheel* : a-zave d'ar c'hevarzheoù
- Br. *kevarzheat* : ezel ur gevarzhe.

Gl. **social** ha **sociétal** : sl. GEAK.

KIS-1555

I – YBQ da YBAN 06 09 21

Alies e 'm bez d'ober gant ar ger Gl. *chronique*, mat, an dud e Sant Hermelen a ra gant Br. *kronik* ken eeun ha tra.

Kavet 'm eus : *kaoz, hanez, danevell*. Ober a rafen a-walc'h gant *danevell, daneveller* ? En degouezh ez eus anv eus ur pennad kaoz berr war ur c'hraf, lavaret en e anv gant an daneveller, pezh na vir ket outañ a glask stlenn da reiñ korf d'ar pezh a lavar.

II – YBAN da YBQ 06 09 21

Ur furchadenn verr war skridoù Preder hag Emsav a ziskouez eo bet graet gant *kronik, kroniker, kronikour*. NDBF (Hemon) a ro ivez *kronik, kroniker*. Me a gav din ne dalvez ket ar boan mont pelloc'h. *Kaoz, hanez, danevell* zo traoù all.

Evit degas fent : Gregor a ro *koronik* !

KIS-1556

I – YBQ da YBAN, LM, MC, JMM, HM, MLG, MA 26 09 21

Mar gellit degas din un nebeut gouloù el latar a wisk ar maeziou... :

1. fake news : falskeleier ?

Evit ur “c’hronik (MM)” a-zivout ar mediaoù eo, hag ur bern gerioù a 'm bo da gavout ha da wiriañ a-fet geriaoueg ar mediaoù...

2. Totalitarisme :

- *Geriadur an armerzh* :

hollveliegezh b. ; hollvelielouriezh b.

- *Gerva ar brederouriezh* :

totalitarisme ◊ hollrediouriezh

totalitarisme ◊ hollveliouriezh

Pe ziforc’h etre ar gerioù-se ?

3. Sexe (Flap a-zivout ar sorbienn “Fantig”)

Geriadur ar bredelfennerezh : rev, amrev, kenrev, arallrev, benrev, gourev, revelezh, gourevelezh, benevelezh

4. Genre :

- Petit Robert : didact. Construction sociale de l'identité sexuelle. Genre et sexe.
- Gerva ar brederouriezh : genre (gramm.) reizh,

MM : reizh c'hourel, reizh venel, gourelezh, benevelezh

5. transgenre : treuzreizh ? Pe e vefe eus ur ger all ?

II – YBAN da YBQ 26 09 21

Gerioù ideologiezhel eo, o tennañ d'ar moederezh o ren a-berzh ar mediaoù gopret gant ar galloud (goulenn : pelec'h emañ ar galloud ha piv a ren ?), nemet Gl. *totalitarisme*. Ha ne gav ket din eo gwell an traoù gant ar skinvaoù brezhonek. Ar Mouvement breton a gendalc'h da sunañ al ledemsavioù ha treuzfurmiñ an dud e gopridi ar Stad. Heñvel dra gant ur skinva evel Radio Kerne a ra er metoù an kez Mouvement ar pezh a ra ar mediaoù bras e peurrest ar gevredigezh : choukañ moederezh stadel, tra ken. An hevelep albac'hennoù, an hevelep ideologiezh, netra emsavel.

1. **fake news** : falskeleier ? Sl. ivez GEAK **faux**. Ar gudenn evit ar c'heleier zo hounnezh : piv a ziviz eo fals ? Ne gav ket din e c'haller emsavlec'hiañ dreist an dachenn emgann ha gwelout an traoù en un doare ergorel. Dav stadañ e vez graet er bed a-bezh gant an termen Am. *fake news*, rak seurt "news" n'o deus tra da welout gant ar wirionez ha ne c'haller ket rannañ ar "fake" diouzh an "true". Ar pep aesañ a ve adkemer an termen-se, tra ken. Pa vez embannet ur "c'heloù" e ranker reiñ an andonioù anezhañ, a-belec'h e teu. Ha c'hoazh ! Tu zo marteze d'en em dennañ dre lavarout *falskeloù, falskeleier, lizh da X*, ha lavarout piv eo an X-se. Pe c'hoazh *ar seurtanvet falskeleier*. Met *fake news* zo kenkoulz ha mar bez goulennet penaos lavarout kement-se e brezhoneg, neuze e c'haller atebañ pezh a skrivan amañ diaraok.
2. **Totalitarisme** : Petore diforc'h etre *hollredi-* hag *hollveli-* ? GE da RLN – 06 04 01 : "trec'h ar vuhez war an hollredi, ar rezid war an tonkadur". Lavarout a rafen ez eo an *hollveli*, an *hollredi* dedalvezet d'ar veli,

eleze d'ar galloud ensavadekaet. Ledanoc'h eo erdalva *hollredi* (termen prederouriezh enta) eget hini *hollveli* (termen politikouriezh). Savelennoù an alvez zo *hollrediek*, ne c'haller ket o hepkoriñ. Lezennoù ar galloud a c'hell bezañ *hollveliek*, met evit embreger ar *redi* ez eo dav kaout un nerzh gourlakaus, ur bolis da skouer ha barnerion evit lakaat an dud en toull bac'h.

3. **Sexe** : graet e vez gant Br. *rev*, ger benel. E-se ez eus ar *rev venevel* hag ar *rev c'hourevel*. Ned in ket da dabutal war moederezh ar mare gant lukubrasionoù disol. Aze ez eus ur redi evit ur wech. Kaer a vo ober, ur plac'h ne zeuy morse da vezañ ur gour, hag a-geveskemm. Lavarout e c'haller dibab e rev zo lakaat an dud da grediñ ez int bevezerion a c'hell prenañ ur rev er gourstaloù ha kemmañ a-benn ur miz. Seurt disav (Gl. *déconstruction*) zo un arm a zistruj, tra ken. An disaverion a vo da vezañ disavet.

Sl. *Geriadur ar Vezekniezh* :

sexe ◇ **sex** ◇ **rev** b.

- 1 teskad an naousterioù a laka kemm etre ar gourev hag ar venev
- || 2 hollad an hiniennoù kenrev, ar rev venevel hag ar rev c'hourevel
- || 3 organoù genel diavaez

transsexualisme ◇ **transsexualism** ◇ **treuzreviadezh** b.

- emhevelebiñ ouzh ar rev all, o vezañ kendrec'het da vezañ perzhiat ennañ, gant ar c'hoant kreñv ha mac'hennek da gemmañ a stad revel, a-fet neuziadur zoken

Hag ivez an enmonedoù da heul. Mar tremen pep tra er par bredel... Ha mar bez kalonekaet seurt tuadurioù gant ar galloud, ur galloud all a ray war an tu kontrol. N'eo nemet ur gudenn a ideologiezh trec'h hag ivez a gemplegouriezh a-berzh ul lod eus an dud.

4. **Genre** : sl. an eskemm-mañ : YBAN da MA 06 02 20.
 5. **transgenre** : sl. an eskemm-mañ : YBAN da MA 06 02 20.

KIS-1557

I – YBQ da LM, YBAN, MC, YVT, HM, CG, MLG, MA 10 02 22

Hag en deus unan bennak kejet gant *langues minorisées* e brezhoneg ?

II – LM da YBQ, YBAN, MC, YVT, HM, CG, MLG, MA 10 02 22

Lenn a reer amañ-ahont *yezhoù minorelaet*.

III – YBQ da LM, YBAN, MC, YVT, HM, CG, MLG, MA 12 02 22

Me a ra ivez gant *minorelaet* a-wechoù. N' on ket kendrec'het avat. Marteze *leianiverekaet* pe *minorekaet* ivez ? N' ouzon ket gant piv ha perak eo bet savet *minorisées* ?

Moarvat evit diskuliañ emzalc'h Stad Frañs ?

(Ur goulenn all neuze, hag un diforc'h a reer etre Frañs ha Bro C'hall ? Neuze e vefe anv eus ar Stad frañses, gant Breizh e-barzh, hag eus Bro C'hall, hep Breizh e-barzh ?)

IV – YBAN da YBQ, LM, MC, YVT, HM, CG, MLG, MA 11 02 22

Gl. langues minorisées

LM a veneg ar pezh a glever : *yezhoù minorelaet*. Evit ur wech, netra e geriadur Ménard. O *minorelaet* a c'houlenn ur verb *minorelaat* hag un adanv *minorel*, ezvezant o daou. Gwir eo e lavar Vallée, ha Hemon da heul, *minorelezh*, *minoriezh* (“d’un mineur”, eme Vallée). Netra da welout enta gant ar c’hemeradur angorzhet. Skoemp eo an traoù o treiñ en dro d’ar ger-se, kudennoù o tennañ d’an “dereat ent politikel”, ur wech ouzhpenn.

Hep prederiañ, o vont gant al lusk kentañ o klevout ar bomm-se, ez anglevan klemmichadenn tud o ouelañ war o saviad, eleze o tisplegañ bepred stad an traoù dre ar gwaskerezh, ar moustrezezh. N’emañ ket pell seurt klemmicherion a c’houlenn ur *réparation historique*. Diouzh ar c’hiz eo. An holl o deus hendadoù a zo bet gwasket en tremened, ha neuze e kav dezho ez eo un arguzenn evit goulenn un “dic’haou” e stumm un dezvad arbennik, un “discrimination positive”, un *disparzh muiel*. Neuze, e-touez ar re “minorizet”e vo kavet ar “bihanniveroù hag o yezh”, ar merc’hed “gwasket en tremened” gant an ozhac’hveliezh, ar “bihanniveroù revel”, ar “bihanniveroù kenelel” — lavaromp, ar re n’int ket gwenn —, rak ar re wenn zo bet lakaet e-touez ar re fall, ar waskerion. A-benn ar fin, an holl gwitibunan a c’hell haeriñ bezañ “minorizet”. Ar ger-se a vez arveret e galleg ar mediaoù, ha neuze gant o lerennoù rod er metoù breizhek. Nemet ar re-se zo emskiantek, ha neuze e ra brezhonekoc’h *minorelaet* eget *minorizet*. Merzhomp e chom tost hogos atav ouzh ar galleg, evel ar perlezennoù diwezhañ evel *karr priorek*, *kenfinañ*, *jestr herzel*, h.a.

An doare gwellañ da zistrujañ ar pezh a chom eus ar yezh ha leiaat (*minoriser* !) he barregezhioù. Eomp da welout bremañ ar pezh a vez lavaret a-zvout Gl. *minoriser* :

Centre National de Ressources Textuelles et Lexicales :

<https://cnrtl.fr/definition/minoriser>

REM.

essentiellement, verbe trans. Synon. de *minorer*. A. Elle [la soumission] est le fait de psychismes mineurs ou minorisés par une éducation contrainte (Mounier, *Traité caract.*, 1946, p.441). Vous exagérez la participation politique des étrangers et vous minorisez celle des Français (L'Express, 5févr. 1973, p.39, col.1).

Prononc. : [minɔʁe], (il) *minore* [minɔ :ʁ]. **Étymol. et Hist.** **1.** 1489 «diminuer l'importance de» (Oresme, *Politiq.*, 2^{ep.} f°8b ds Gdf.), attest. isolée, à nouv. 1842 «diminuer» (Mozin-Biber); **2.** 1903 «évaluer une chose au-dessous de sa valeur réelle exprimée en monnaie de compte» (*Nouv. Lar. ill.*). Empr. au b. lat. *minorare* «rendre plus petit, diminuer» (début iii^{es.}), dér. de *minor*, v. *mineur*². L'angl. *to minorate* «diminuer (de libertés)» est att. dep. 1534 ds *NED* et au part. passé *minorated* «dévalué (de billets)» dep. 1789 ds *NED Suppl.* ²**Bbg.** Quem. *DDL* t.1 (s.v. *minoriser*).

Daou zorc'hadur zo, unan kementadel hag un all doareadel. En droienn c'hallek *langues minorisées* ez eus anv a zoareadelezh, rak ur yezh komzet gant un niver bras a dud a c'hell bezañ lakaet en ur staelad izel, dindan hini ur yezh all, komzet gant ar vegenn, da skouer. E saozneg e kaver ivez *to diminish*, hag ivez *to sideline* (Gl. *mettre sur la touche*) e-kichen *to minimize*. Heñveldra e kaver en alamaneg *unterbewerten* (Gl. *sous-évaluer*), e-kichen *minimisieren*. Evit gwir n'eo ket ar yezh a zo disprizet, ar yezherion ne lavaran ket.

E galleg zoken ez eus tud o deus empentet termenou evel Gl. *minoritarisation*². Araokadennoù o deus d'ober evit herouezañ ar galleg ! Kement-se lavaret, poent eo degas un dra bennak.

Kinnig a rafen ober gant gerioù ar yezh voutin, evel *ispriziañ*, *dispriziañ*, zoken. Pe c'hoazh *arlezadekaat*, a ve nes hennezh diwezhañ da *to sideline*. Ouzhpennomp c'hoazh Br. *dismegañ* ≠ *kenmegiñ* (Gl. *mettre en valeur* GEAK 139. Sl. ivez GEAK p. 140, **minorer**, **minoriser**). E seurt gerioù e 'm boa soñjet da gentañ. Gant ar galleg e c'housantan ur c'hennotadur "lakaat e renk ur bugel",

2. Minorations, minorisations, minorités, ESSAI DE THÉORISATION D'UN PROCESSUS COMPLEXE, Philippe Blanchet, Presses universitaires de Rennes, 2005.

eleze Br. *minor* “enfant mineur, orphelin, enfant unique” eme Hemon. Neuze, o virout ar c’heñver gant ar galleg e ve Br. *minorekaet* kentoc’h eget *minorelaet* (lizh da YBQ ivez). Ha n’eo ket re strizh avat ? Forzh penaos, ne ra ket dave hepken da yezhoù ar bihanniveroù. Ha leianiverek eo Breizhiz e Breizh ? Ha padal ez int aet da heul ar galloud gall evit disprizañ o yezh. Izelidigezh ur yezh n’eo ket un afer a niver, a spered ne lavaran ket. Ne gav ket din eo ret heuliañ ar galleg a ra gant *minoriser* evit forzh petra : *communes minorisées, paysans minorisés, minoriser le rôle des femmes*, h.a. Un tech fall eo, a vez kavet un tammig e pep lec’h, met n’omp ket rediet d’ober heñvel. Mar menner ober dave d’an disparzh leiel, e ve tu d’ober ivez, n’eo ket gant *leianiverekaet* a ra dave d’an niver, met gant Br. *leiekaet*, ar verb o vezañ *leiekaat*.

Neuze : Gl. *minoriser* : Br. *disprizañ, ispriziañ, izelaat, arlezadekaet, dismegañ* hag ivez *leiekaat*.

KIS-1558

I – YVT da YBAN, MC, YBQ, LM 14 01 19

1. Hag unan ac'hanoc'h a oar peban e teu, ent istorel, ar bomm "brezhoneg *chimik*" ? Ha pennadoù studi zo bet war e zivoud ? Eus petra e oa anv ? Pehini eo an aozer kentañ en doa eñ arveret ?
2. Pezh lostger e brezhoneg evit ar Gr. καινός Br. *nevez*, a gaver e Gl. *pléistocène, holocène, pliocène, anthropocène* ? Ha quid eus an kez anvadoù ?
3. O lenn ul levr a-zivout ar vilgreizouriezh e sav un arvar evidon a-zivout arver ar Gl. *se penser* er c'hemeradur amañ dindan :

"Nous nous pensons désormais comme essentiellement animaux, et secondairement humains."

Ha spirout a rafe Br. *emwelout* amañ ? Br. *emzezevout* ?

II – YBAN da YVT, MC, YBQ, LM 14 01 19

1. N'on ket evit respont, lavarout a rafen e grez Vallée ? E *Gwalarn* e vez meneget ar "brezhoneg chimik" bep ar mare.
2. En degouezh-mañ e rafen gant an amprestoù, rak hanc'herioù kalvezel oc'h amparañ ur reizhiad eo ez int hag aner e ve kavout kevatalioù du-mañ evito. Dibab RH ha MME eo ivez.
3. Er frazenn a venegez Gl. *se penser comme* a dalvez *se considérer comme, se concevoir comme*. War an tomm e lavarfen un dra bennak evel : *hiviziken e sellomp ouzhimp evel loened dreist holl, hag evel denion da c'houde*. Pe gant *emwelout* ivez. Met *emzezevout* (Gl. *se penser soi-même*) a c'hell bezañ degemeret ivez. Hervez ar gendestenn moarvat.

KIS-1559

I – YVT da YBAN 26 01 19

Amañ stag ur goulenn a-zivout treuzyezhadur Gl. *anomie* ha *hétéronomie*. Gant arroudoù, e kevredigezhouriezh gant Durkheim ha, nevesoc'h, un arroud a sach muioc'h va evezh, e prederouriezh / bredelfennerezh gant Cyrulnik.

II – YBAN da YVT 26 01 19

Kevret enmoned **anomie** va danvez geriadur (chomet e skourr) :

anomie *nf*

1. [sociologie] anomiezh *b*

- le concept d'~ a été introduit par le sociologue Émile Durkheim (en 1893) pour décrire le manque de règle, l'anarchie, le désordre à la suite de la division technique du travail dans l'industrie [degaset eo bet meizad an anomiezh \(e 1893\) gant ar c'hevredadour Émile Durkheim evit deskrivañ an diouer a reolenn, an anveli, an dizurzh da heul rannadur kalvezel al labour er greanterezh.](#)

2. [médecine] ankomz *g* deanviñ, andeanv *g*

- l'~ — ou aphasie anomique — est la perte de la capacité de dénommer les objets perçus *an andeanv — pe ankomz deanviñ — zo koll ar galloud da reiñ o anvioù d'an traoù a verzher.*

3. [zoologie] *anomia* *g* -ed

- petit mollusque bivalve du genre *Anomia*. L'espèce *Anomia ephippium*, commune en Europe a différents noms vernaculaires : éclair, pelure d'oignon, estufelle. Les coquilles fines et nacrées, d'une très grande beauté, peuvent être trouvées sur les plages *blotvil bihan divgrogenek eus ar genad Anomia. Ar spesad Anomia ephippium, boutin en Europa, a vez graet anezhañ istrenn vaen — pa denn d'an istrenn —, pe sklaerienn b -ed, sklaeried . Ar c'hregin tanav ha nakrek, kaer kenan, a gaver war an traezh.*

III – YVT da YBAN 26 01 19

N'ouzon ket tre perak e ve Gl. *anomie* istoreloc'h eget gerioù all, eget Gl *hétéronomie*, lakaomp. Ali on ez eo ur meizad degaset ent istorel gant Durkheim e kevredadouriezh. Hogen arveret eo bet abaoe e domanioù all gant aozerion all ha gant arlivioù all.

Br. *antrevn* a gavfen tre, avat. Gwelout a ran e oa bet arveret ganeoc'h e *Geriadur an armerzh* a-dal da Gl. *anarchie*. N'eo ket un arvar a ve eno ?

IV – YBAN da YVT 26 01 19

Ar ger *anomie* zo bet savet gant Durkheim evit e zoazhadur. Hag evel a lavarez ez eo bet arveret da c'houde gant aozerion all, gant sterioù all ivez. Pezh a ziskouez e ranker embrederiañ bewech evit kendec'heriañ un termen eus ar seurt e brezhoneg. Evit a sell doazhadur Durkheim e ve kenkoulz ober gant ar ger en e yezh orin e stouedoù : *anomie*. Fardañ ur Br. *anomiezh* zo chom war dachenn Durkheim.

Ar saozneg a ra ivez en un doare damheñvel :

anomie, anomy, anomia

a state or condition of individuals or society characterized by an absence or breakdown of social and legal norms and values, as in the case of an uprooted people. — *anomic, adj.*

Evel reizh e c’haller ivez mont er-maez eus kevredadouriezh Durkheim ha luniañ un termen evel Br. *antrevn*. Evit displegañ ar ger-se eo ret diwall ouzh an daveoù d’ar galleg *anomie, anarchie*. Mar lennez e GEAK :

anarchie (pol.) *anveli* b. ; *anveliegezh* b. ; *anveliouriezh* b. ; (courant) *digenurz* b. ; *antrevnegezh* b. ; *antrevn* b.

e welez ez eus daou generadur, hag *antrevn(ek)* a sell ouzh an tachennoù e-maez ar politikerezh, e-kichen termenoù all evel *digenurz*. Neuze ne welan diaester ebet da lakaat Gl. *anomie* — termen e-maez tachenn Durkheim —, da unan eus kevatalioù Br. *antrevn*.

An kez termen zo bet arveret ivez e kimiezh (**antrevnek désordonné**, e-kichen **amdrevn amorphe**), e mezekniezh :

anarchie ventriculaire ◇ **ventricular prefibrillation** ◇ **antrevn g. kofig, rakkrehad g. kofig**

heuliad grezvarrek pe gendalc’hek lammoù kalon, herrek ha direoliek, rezhienet gant ur barrwezd anreizhiadekadus (stad rakkrehadel)

anarchique prolifération anarchique des cellules neridigezh antrevnek ar c’helligoù

Diaes eo dezevout e brezhoneg war-eeun.

V – YVT da YBAN 31 01 19

Gwir eo ez eo diaes dezevout war-eeun e brezhoneg pa fazi termenoù d’e ober. A c’hiz all avat, diaes eo ivez dezevout e nep yezh a gav din. Resisoc’h : diaes eo mont tre e dezev an amgen dre lenn e bennadoù pe selaou e zarlizhennoù pa n’eur ket boas d’e dermenoù na d’e dreug dezevout. Kaer din

bout galleger a vihan ned on ket evit lenn aozerion zo, hag an darn vrasañ eus al levrioù a lennan ne veizan ket alies — ha pa anavezan an termenou, zo kaeroc'h ! Mes va flanedenn din eo kement-se marteze.

Evit a sell Gl *anomie* — e kevredadouriezh Durkheim — ne welan ket perak ne zere ket Br. *antrevn*. Seul vui e lennan an termenadurioù (brezhonek, gallek, saoznek) seul lei e welan. Peogwir ez eo “istorel”, emit-hu. Na, pezh meizad — ha pezh termen d’e heul ? — n’en deus ket a orin (Gwir eo e lavar Derrida ned eus ket a orin, dres) ? Mard eo istorel Gl. *anomie* e ster Durkheim, ha dre se e ve gwell na e dreiñ, ha ne ve ket heñvel evit Al. *Phänomenologie* Hüsserl, ken istorel all, ha troet e Br. *anadennoniezh*, pe Gr. *ἰδέα* Plato troet e Br. *derc’h* ? Pe anzav e ve ez eo perc’henn ur yezh (pe ur c’houlz istor) war ur meizad ? Moarvat hoc’h eus bet hevelep diviz gant meur a hini endeo ha va amboaz ned eo ket ober deoc’h distreiñ war ho kiz. Ned eus amañ ken emc’houlennou.

Ar goulenn a sav ivez evit an Sn. *Dao*, hag en holl yezhoù evit doare : treiñ pe na dreiñ hag ebarzhañ ar ger “orin” — delizherennet en hon lizherenneg avat, memes tra sell’ ! — en e yezh : *Tao, Dao* pe Hent, *Voie, Weg, Way, Camino...* ? Hag all evit pep meizad allyezh hag istorel ? Ar *wu wei* pe an na-wezhiañ ? Ha komz eus “ar *wu wei* hag ar *wu bu wei*”, da heul ? Ha na pet kantad all. Gwelout a ran ez eo hervez an aozerion, er yezhoù all estreget brezhoneg. Darn a dro, darn ne reont ket. Termenoù zo, peogwir e oant bet troet, zo bet, diwar emdroadur ar yezh hag ar sevenadur buk, treuzveizet : *Le Classique de la Voie et de la Vertu*, goude m’eo reizh an treuzyezhañ a ra d’al lennerion c’halleger c’halloudel krediñ ez eus anv el levr a anwal pa n’eus ken anv a werc’h. Betek henn e troan Sn. *Dao* e Br. Hent, hag e troan “Levr an Hent hag e Werc’h”. Neoazh e ran anv a ’n daoegzh, gwir eo.

VI – YBAN da YVT 31 01 19

Ar gudenn zo hounnezh : mar ranker tremen bewech dre Gl. *anomie* pa gejer gant Br. *antrevn*, e talvez e chomer sparlet en devezout dre ar brezhoneg. Evidon e talvez *antrevn* kement hag *antrevn*, a gomprenan dre *an + trevn*. Te a lavar din e ve kevatal da Gl. *anomie* e kevredadouriezh Durkheim. Ne oufen ket lavarout, rak *antrevn* a ra dave da reizhiad ar brezhoneg, gant riskladurioù ster a bep tu, e

darempred gant termenoù evel *amdrevn*, *didrevn*, *goudrevn*, *ardrevn*. An termen-se en deus e lec'h e... trevnad ar brezhoneg, ha pa lavaran brezhoneg e lakaan e-barzh ar c'hembraeg ivez : Kb. *trefn*, *trefniad*, *trefnid*. Kevatal Br. *antrevn* zo Kb. *anhrefn* o talvezout "dizurzh".

Ne 'm eus ket dezrannet a-walc'h termen Durkheim *anomie*, hogen peuzsur ez on ned eo ket kevatal 100 % da Br. *antrevn*. Na pa ve e kemer an kez termen e lec'h e trevnad ar galleg dre al lostger *-nomie* : a ra dave ivez d'an dezvoù, d'an talvoudoù. GE eo a skriv :

« Gl. *anomie*. Arveret eo bet Br. *anomiezh* (Emsav 58 332) a-zivout doazhadur Durkheim. An termen nesañ e ve Br. *antrevn* b., nemet e ve gwell marteze tremen gant *anomiezh*, dre ma 'z eo deuet da vezañ istorel. »

Ar ger *istorel*-se a gavez da abegiñ, war a hañval. Anat eo ez eo "istorel" an holl c'herioù, met amañ e fell da GE lavarout — hañval ganin da nebeutañ — ez eo ar ger-se stag ouzh doazhadur Durkheim. Kement-se a dalvez e reer dave da gevredadouriezh Durkheim gant an termen *anomie*, pezh na rafe ket an termen Br. *antrevn*. A du 'rall e lavar Gwion "An termen **nesañ** e ve Br. *antrevn* b.", ne lavar ket "kevatal".

Empentiñ a ran neuze an diaester evit lakaat frouezh ar sevenadur sinaat da dremen e brezhoneg. Ur glaoustre. Da gentañ emañ ret bezañ "gwriziennet" er sevenadur sinaat ha da heul e vuhezañ dre ar brezhoneg. Kalz aesoc'h evit an anadennoniezh, hep ket a var, pa ra dave ar *Phänomenologie* d'ur strobad kemeradurioù, adalek Johann Heinrich Lambert, jedoniour elsasat (Mulhouse 1728-Berlin 1777) a skrive en alamaneg, dre Kant, Hegel, betek Husserl. Ne oufe neuze ar ger *Phänomenologie* kaout ur ster hepken ha diforc'hell. En degouezh-se ne dalvez mann an amprest *fenomenologiezh*, evel ma ra Ménard, da heul *anadennoniezh*. Dav lavarout e oa Martial chalet kalz muioc'h gant an daranverezh eget gant an devezout, marteze dre ziouer a araezioù. Ur c'hwitadenn eo e c'heriadur, pa n'en deus ket heuliet alioù Preder. Ur geriadur Galleg-brezhoneg dereat a ve da adsevel, met un trevell ramzel eo, ha n'eus skipailh ebet, barrek a-walc'h da sammañ an daeadenn.

N'eus nemet an hent kemeret gant GE o tiorren an *anadennoniezh* — distreiñ d'an traoù o unan — war-benn herouezañ an devezout e ha dre ar brezhoneg a zo dezhañ ur ster e-keñver istor ha spered. Evit echuiñ, Br. *derc'h* zo gwriziennet er brezhoneg kempred ledanoc'h e steriegezh eget Gr. ἰδέα. Evit brezhonekaat

ar ger gresianeg-se e ra GE gant *Derc'h*, an dallizherenn vras o strishaat ar sterva da ἰδέα Plato.

O vont betek ar penn pellañ e ve tu da lavarout ez eo kloz ar sevenadurioù warno o unan. Evel-se eo chomet an traoù e-pad hir amzer, betek ur pleustr boutin etre an holl zenion, hini ar ouezoniezh hag ar c'halvezerezh, ha da heul ul lavar boutin. Hogen, lakaet er-maez an tachennoù boutin-se e chom ar sevenadurioù serr warno o unan.

KIS-1560

I – YVT da YBAN 23 03 19 :

Trugarez Yann-Baol evit ho respontoù kent.

A. Br. ouzer.

Ur goulenn a fell din sevel da gentañ ouzh Laorañs : petra a zegaso ar rakger *ouzer-* na zegas ket endeo *bugul-*, en arver (nebeut, gwir eo) evel e *bugulgan* ?

B. Br. trevnad / reizhiad

Gwir eo e chom ur geriadur evel an hini a ginnigit da embann. A-zivout Br. *trevnad* c'hoazh, ha gallout a c'hallfec'h, evidon, lakaat ar c'hraf war an diforc'h etrezañ ha Br. *reizhiad* ?

C. Gl. *réfléchi* / *réflexif* / *cogito préreflexif*

Ali on ganeoc'h ez eo an doare embreget gant GE eo a oa reizh : distreiñ d'an traoù o unan. Siwazh ne 'm eus ket studiet skiantoù an den ha n'on ket prederour. Emaon o lenn *L'Être et le Néant*, a ginnige GE treuzyezhañ an talbenn anezhañ e *Eo ha Nedeu*, diwar eñvor, mes ne gavan mui e pe LAVAR. Ha sevel a ra goulenn din a-zivout (etre meur a hini all !) Gl. *réfléchi* / *réflexif* / *cogito préreflexif* / *reflet* / *reflétant* / *réflexion* arveret evel amañ dindan gant JPS. Anat ez eus amañ ur *réfléchi* gouzañvat hag ur *réflexif* oberiat. En arvar e vanan

avat dirak Geriadurioù Preder ha geriaoueg da c'hortoz ar brederouriezh pergen. Diwar bezh gwrizienn deverañ e brezhoneg ? Gwelout a ran er c'heriaoueg kinniget evit ar brederouriezh Br. *dassellus* ha sevel a ra goulenn din en askont da liessteriegezh Gl. *réflexion*, anat.

Il ne faudrait pourtant pas croire qu'il suffit de se porter sur le plan *réflexif* et d'envisager ses possibles lointains ou immédiats pour se saisir dans une pure angoisse. En chaque cas de *réflexion*, l'angoisse naît comme structure de la conscience *réflexive* en tant qu'elle considère la conscience *réfléchie* ; mais il reste que je peux tenir des conduites vis-à-vis de ma propre angoisse, en particulier des conduites de fuite.

SARTRE, *l'Être et le Néant*, Paris, Gallimard, coll. Tel, 2004, p. 75

La condition de possibilité de la mauvaise foi, c'est que la réalité humaine, dans son être le plus immédiat, dans l'intrastructure du cogito *préréflexif*, soit ce qu'elle n'est pas et ne soit pas ce qu'elle est.

Idem., p. 102

Amañ dindan arroudoù all da glask amc'havaelañ gwell ar meizadoù :

Ainsi, conscience (de) croyance et croyance sont un seul et même être dont la caractéristique est l'immanence absolue. Mais dès qu'on veut saisir cet être, il glisse entre les doigts et nous nous trouvons en face d'une ébauche de dualité, d'un jeu de reflets, car la conscience est reflet ; mais justement en tant que reflet elle est le réfléchissant et, si nous tentons de la définir comme réfléchissant, elle s'évanouit et nous retombons sur le reflet. Cette structure du reflet-reflétant a déconcerté les philosophes qui ont voulu l'expliquer par un retour à l'infini (...). L'existence objective du reflet-reflétant, si nous l'acceptons comme il se donne, nous oblige au contraire à concevoir un mode d'être différent de l'en-soi : non pas une unité qui contient une dualité, non pas une synthèse qui dépasse et lève les moments abstrait de la thèse et de l'antithèse, mais une dualité qui est unité, un reflet qui est sa propre réflexion...

ibid., p. 112

D. Gl. intra-

En eil arroud diwezhañ uc'h, ha Br. *enframm* a zerefe amañ evit Gl. *intrastructure* ? Heñveldra evit Gl. *intraconscientiel* : Br. *enemskiantel* ?

Mais nous croyons avoir démontré que la condition première de toute réflexivité est un cogito préreflexif. Ce cogito, certes, ne pose pas d'objet, il reste intraconscientiel.

Ibid., p. 110

E. Gl. amphibolie, amphibolique

Ne gavan mann a-zivout an termen e LAVAR09. Sed a gavan en TLFi :

1. Ambiguïté, double sens possible d'une proposition ou d'une donnée.
2. *Amphibolie (transcendentale)*. Nom donné par Kant à une forme particulière d'équivoque qui résulte de ce que les prédicats purement intellectuels sont appliqués aux phénomènes sensibles sans souci des conditions propres à la sensibilité.

Skouerioù roet :

« L'**amphibolie** consiste précisément dans la confusion des deux choses que nous avons distinguées tout à l'heure : les phénomènes et les noumènes. » Victor COUSIN, *Leçons sur la philosophie de Kant*, 1842, p. 126.

« On tombe dans cette erreur [dans l'**amphibolie**] quand, par exemple, on fait de l'identité, qui est une notion *a priori*, une qualité réelle des phénomènes ou des objets que l'expérience nous fait connaître. » FRANCK 1875.

Empr. au lat. *amphibolia* terme de rhét. « *id.* » (lui-même composé du gr. ἀμφιβολος « ambigu » et λόγος « parole »).

F. Gl. Phénoméniste, phénoménologue

De ce fait, [Husserl] n'a jamais dépassé la pure description de l'apparence en tant que telle, il s'est enfermé dans le cogito, il mérite d'être appelé, malgré ses dénégations, phénoméniste plutôt que phénoménologue ; et son phénoménisme côtoie à chaque instant l'idéalisme kantien.

Sartre, *ibid.* p. 109

G. Gl. néantir, néantiser

Amañ dindan despizadurioù roet gant an TLFi :

PHILOS. [Chez Sartre] : Considérer ou négliger comme s'il n'était pas, éliminer de son monde intentionnel" (FOULQ.-ST-JEAN 1962). *Je domine le monde si j'ai la capacité de le nier ou, comme dirait Sartre, de le néantir* (LACROIX, *Marxisme, existent., personn.*, 1949, p.79) :

« L'Être par qui le Néant arrive dans le monde doit néantiser le Néant dans son Être et même ainsi, il courrait encore le risque d'établir le Néant comme un transcendant au coeur même de l'immanence, s'il ne **néantisait** le Néant dans son être à propos de son être. »

SARTRE, *Être et Néant*, 1943, p.59.

Emploi pronom. Admettre en soi le néant. *C'est seulement parce que j'échappe à l'en-soi en me néantisant vers mes possibilités que cet en-soi peut prendre valeur de motif ou de mobile*

(SARTRE, *Être et Néant*, 1943 p.512).

Hag azas e ve kinnig amañ Br. *nedevekaat, emnedevekaat* ? Pe Br. *nedeviñ, emnedeviñ* ?

H. GI rétension, protension

TLFi : protension

PSYCHOL. [P. oppos. à *réention*] Attitude de l'esprit tourné vers l'avenir. *Grâce au double horizon de rétention et de protension, mon présent peut cesser d'être un présent de fait bientôt entraîné et détruit par l'écoulement de la durée et devenir un point fixe et identifiable dans un temps objectif* (MERLEAU-PONTY, *Phénoménol. perception*, 1945, p. 83).

Empr. au b. lat. *protensio* « action d'étendre (la main) », « extension, développement », formé sur le supin *protensum* de *protendere* « tendre en avant, étendre », comp. de *pro-* « en avant, devant » et de *tendere* « tendre ».

Kavout a ran e Dictionnaire français-breton Martial Ménard Br. *drektennañ* ha *raktennañ*. Petra emit-hu ?

II – YBAN da YVT, LM, MA, GM, MC, CG, HM, JMM, YBQ 23 03

Amañ dindan elfennoù respont. Evit lies daouad doare *trevnad/reizhiad*, *framm/luniad*, h.a., an diaester a zeu eus ar gerioù gallek lakaet a-dal dezho. Ar gerioù-se zo un doare paper pegus da bakañ kelien : tenn meurbet eo pellaat diouto, gant an aloubet ez eo ar spered ganto. Re alies e tezevomp e galleg gant gerioù brezhonek, *système* = *reizhiad*, *chaîne* = *chadenn*, evit an holl gemeradurioù !

An hent kinniget gant Guy Étienne evit ar yezh zo ar striv da zezevout en hon yezh, da zistreiñ d'an traoù o unan. Diaesat hent. Penaos ober a hent all ?

Evit a sell ar politikerezh avat... Emañ ret dimp kavout hentoù nevez. Ur c'hraf all eo hennezh. Marteze skouer ar yezh a c'hell bezañ spletus. Marteze.

A. Br. ouzer.

Br. *ouzer* a c'hell degas gwad nevez evit a sell hanc'herioù o tennañ d'an tu kalvezel ha micherel, tra ma chom gant Br. *bugul* blaz ar vuhez a-wechall, dres evel *bugulgan*, hag ivez *bugul noz*, NDBH *bugel noz*, pezh a ziskouez ar mesk etre *bugel* ha *bugul*, rak alies e veze ar vugale karget eus an diwall loened. E Gl. e lavarer ivez *agent d'élevage ovin* ! Bremañ e rank an *ouzer* bezañ stummet mat, kaougantet gant diplomoù angemeret gant ar Stad. Ouzhpenn zo : o klokaat e anaoudegezhioù kalvezel hag ardoerezhel e c'hello sevel ur stal magañ deñved, mar bez klokaet e gelc'hiad studi gant an diplom "Atebeg stal c'hounezel". Pell emañ bed ar verjerenn, ha deuet eo ar c'hanaouennoù diazezet war ar bed-se da vezañ digunvez. Bremañ, lec'h d'an *ouzererezh*. Lezel a ran gant Laorañs an emell da welout penaos amsaviñ Br. *pastor*- gant *ouzer*- en ur bern hanc'herioù. Gant Br. *pastor*- e chom an arverioù relijiel.

B. Br. trevnad/reizhiad :

La-15, KIS-769, GE :

Unan eus an nevezc'herioù kentañ a savis eo *reizhiad* ; ur forjadenn deskard eo ha moarvat n'en savjen ket hiziv. Koulskoude ez eo tremenet er yezh voutin ha degemeret eo bet gant un darn vat eus al luskadoù brezhonek. Aes eo da zistagañ, un neuz vrezhonek boas zo dezhañ, anavezet mat eo an elfennoù *reizh* hag *-iad*. O vont tostoc'h avat, e verzher en deus ster *reizhiad* nebeut da welout gant ster *reizh* — ne asantfen mui hiziv d'ul lamm ken bras etre ster ar gedrann ha ster ar ger disoc'h. Arabat hegasiñ al

lenner gant gerioù dibosupl, met n'eo ket yac'hus klask e lorbiñ gant gerioù aes da zegemer ha se diwar goust o gouested da gaout perzh en devezout hag er vuhez krouiñ.

La-8, KIS-333 – Kb. trefn.

(GE da GP – 01 05 85)

Evidon-me a gendalc'h war va fouezig da gas war-raok Geriadur ar Vezekniezh. Strivañ a ran dreist-holl da ziazezañ ar yezh (troiennoù, frazennadur), a zo da nebeutañ ken pouezus ha diazezañ ar c'heriaoueg. Dres, un nebeut sklerijenn 'm eus da c'houlenn diganit a-zivout krefen 'zo. Hiziv e c'houlennin hepken petra a ouzout diwar-benn Kb. **trefn**. Betek-henn ne'm eus diskoachet nemet un arroud eus *RC* 43.272, e-barzh ur rentañ-kont gant J. Vendryes war *BBC* : « **trefn** "arrangement, bon ordre" d'où "logement, mobilier" (se rattache à la même racine que **tref** ; le verbe **trefnu** signifie proprement "se poser, s'installer", cf. **ev treigil ev threwna** "où se répand-elle ? où s'arrête-t-elle ?" *BBC* 88.10 en parlant de la mer, **ef a antrefna** "il ne se pose pas" *BT* 37 17 en parlant du vent. » Moarvat n'eus skoilh ebet ouzh degemer ur Br. **trevn** b. war un tared ma chom blin dre vezañ bet gwallgaset gant mil arver an termenoù **urzh (-iata, &), framm (-adur, &), sez (desez-, &)**, h.a. Soñjal a ran da skouer er ster a gaver gant Gl. **agencement**. Talvoudus e ve ar bennrann-se ivez evit deskrivañ stadoù a draoù a seller diouzh savboent un « urzhiadur » bevedel ; sk. Gl. « la croissance anarchique des tissus », Br. **teñvadur antrevnek ar gwiadou**.

(GP da GE – 04 05 85)

A-zivout Br. ***trevn**, n'eus kudenn ebet ; un arliv *at home* zo dezhañ avat ; testeniet e vez **anhrefnu** a-c'houde an 13^t kantved hag anat eo e ve ***antrevniñ**, hogen kent eget ***antrevnek** e ven tuet da ober gant ***antrevn** hepken diwar skouer ar c'houblad **mouezhiak ÷ divouezh** (ha sl. ivez Kb. *anhrefn*).

Bremañ e lavarer *trevnad an orioù*, hogen kavout a reer *reizhiad an orioù* e La-6, KIS-E141 hag e La-8, KIS-346, war-lerc'h an notenn amañ diaraok a-zivout *trevn*. E La-8, er goudenotenn (KIS-249, p. 515) e kaver an droienn

trevnad an orioù. Deurus eo an arroud, rak arverañ a ra GE an daou dermen *reizhiad* ha *trevnad* :

Dalc'het emañ ar yezh etre div reizhiad tennderioù : an eil re ouzh he lakaat da hanterad etre ar gouzrec'h hag an traoù ; ar re all o werediñ en he amgant, nad int ket estren d'ar reizhiad kentañ, a c'haller deskrivañ koulskoude hep daveiñ dezhi — e-se, *trevnad an orioù*, eviti da vezañ diziouerus d'an arver a reer anezho er vuhez, a c'haller neoazh ober meiz warni hep daveiñ d'an arver-se.

Evel displeget e notenn La-8 ez eus gant *trevn* un durc'hadur ster o vont war-du an urzh, ar stabilder, ar c'hempenn, ar staladur. E-se e ra dave *trevnad* d'ar c'henaos etre an elfennoù anezhañ, betek talvezout un teskad kedrannoù kevanek, evel hini ur wikefre, treloc'hel, elektronek, molekulel, h.a.

E GSTL, enmoned **systeme** e resisa GE :

Hag int damheñvelster, ez eus gant Br. *reizhiad* un durc'hadur hollekoc'h, damkanekoc'h, gant Br. *trevnad* un durc'hadur dibarekoc'h, embregokoc'h — p'en kaver ivez kevatal da Gl. *ensemble structuré, agencement, dispositif*.

Neuze, petore diforc'h zo etre 1° ur *reizhiad kevalaour* ha 2° un *trevnad kevalaour* ? 1° a sell ouzh ur gevredigezh en he fezh, disoc'h un dezrann damkanel, tra ma ra dave 2° d'un aozadur dibar (ur stroll bankoù da skouer), pe un emglev kenwerzhel... Anat eo ez eus a-wechoù un dispisted etre an arvez "frammet" hag an hini "damkanek"... D'an dud da lakaat o meiz da arc'hwelañ.

C. Gl. *réfléchi / réflexif / cogito préreflexif*

Lavarout a rez n'out na kevredadour, na prederour. Na me naket. Hogen GE ne oa ket stlennegour ha padal en deus savet GESTL — ha diaes ober gwell. Diouzh va zu n'on ket mezeg ha padal e 'm eus savet GEVEZ10, ha bremañ ez eo boulc'het mat ar Rann 11. Breizhiz a gav gwell mont d'ar Skol veur (meur ?) da c'hagouilhat un nebeut bommoù "saourus" eget stagañ gant lakaat an anaoudegezhioù bed e brezhoneg. Arbennigourion eo a ra diouer, war o diskiblezhioù, o veizañ eo ret pellaat diouzh ar spered o ren er Mouvement breton, dreist holl ar re a bled gant ar brezhoneg "ofisiel". Hent an distervez. Ma... Distroomp d'ar bloue-se ha klaskomp ar poell anezhañ.

Arabat bezañ touellet gant ar gerioù gallek, o c'hoari etre an tu alvezel ha devezoudel. E fizik e reer gant *disvann-*, rak bannet e vez foton, rannigoù, skinoù, h.a., ha c'hoarvezout a ra dezho bezañ *disvannet*. E jedoniezh, nad eo ket un diskiblezh alvezel, hogen unan damkanel, devezel, e reer gant leterc'hadoù ar “melezouriñ”, a se *drec'hiñ*, Kb. *drych* “mirror”.

GPC :

drych

[< Brth. *drīkkos* o'r gwr. **derk-* 'edrych', fel yn *edrych* a'r Gwydd. *drech* 'wyneb']

eg. ll. -*au*.

1. a Arwyneb caboledig (gynt o fetel, ond yn awr o wydr a chôt o amalgam ar un tu iddo) sy'n adlewyrchu neu'n dangos llun gwrthrychau; hefyd yn *ffig*. (yn aml fel teitl llyfr neu newyddiadur); adlewyrchiad:

mirror, looking-glass; also fig. (often as the title of a book or newspaper); reflection.

2. Chwyddwydr, (yn y ll.) sbectol:

magnifying-glass, glasses, spectacles.

3. a Wyneb, gwedd, pryd, tebygrwydd, portread, llun, delw, ffurf:

countenance, appearance, aspect, semblance, representation, portrait, picture, image, form.

b Golygfa; un y mae pobl yn syllu arno:

sight, spectacle; gazing-stock.

c Gweledigaeth; amlygiad:

vision; manifestation.

Ar pep drezusañ eo ar c'hemeradurioù pederouriezhel, rak pep aozour a ra e geusturenn e unan, o reiñ d'ar gerioù sterioù kevarall. Lies gwech e teu un displeg digomprenadus, demer, pa hañval ar aozour “c'hoari” gant ar gerioù, o tremen eus an tu devezel d'an tu alvezel gant termenou evel *reflet, reflétant, réfléchissant, réflexion*. N'eus melezour ebet en emouezañ. Mard eer da heul e vezer trellet. Eus petra e komz Jean-Saul ?

O tistreiñ d'an traoù o unan — diaesoc'h amañ eget en alvezelezh — e weler e talvez e vuker ar sell devezel (leterc'had c'hoazh) warnañ e unan, war e stadoù,

e wezhioù. En un eil lankad, e tenn d'ar pezh a veze graet *imbroud-spered* pe *ensell-spered*, *engwel-spered* gant Vallée, Gl. *introspection*. Sellout respont GE da MME amañ dindan.

La-19, KIS-998, GE da MME 19 11 09, p. 309 :

16. Kinnigoù Vallée (*ensell-spered*, *engwel-spered*, *imbroud-spered*) ha Hemon (*emsellezh*) n'int ket gwall vastus, re Vallée, da gentañ pa 'z int kenstrolladoù laosk, hini Hemon ha re Vallée a ra gant *sellout*, *gwelout*, verboù nad int nemet un heklek da La. *spicere*, "sellout" ; *emsellout* a reer kenkouz all en ur melezour. An termen nesañ a ve *imbroud*, nemet ez eo lieskemeraddek betek re. En Anadennoniezh, e 'm eus kinniget ober gant *edrec'h* da envel oberoù eus an emouezañ n'o deus ket avat da welout gant an *introspection* (termen hemañ na vez ket arveret kalz ken, dres dre ma tigoras an Anadennoniezh ha dreist holl ar Bredelfennerezh hentoù all da anaout an emouezañ hag ar bred). Da 'm meno, hon eus da zibab etre *holc'hiñ* ha *c'hwiliañ* evit envel an ober renet en *introspection*. A-gostez e lezfen *holc'hiñ* a arveromp endeo er Ouiziadoniezh. Ha dres, e kembraeg e kaver *hunanymc'hwil* evel kevatal da *introspection*. Er ger kembraek, ne vez ket arveret bepred *ym-* evel rakger emodel : Kb. *ymchwil*, *ymchwilio* zo kevatal da Br. *imbourc'h*, alese an ezhomm a zo bet da ouzhpennañ ar rakger *hunan-*. Ken ma ve a-walc'h gant Br. *emc'hwiliañ*. Ur c'hembraeg all a vez arveret evel kevatal da *introspection* eo *ymholiad*, deveret diwar ur verb *holi* "to inquire, ask (about)" na gaver ket e geveleb e brezhoneg (tra da welout war a hañval gant Br. *holc'hiñ*). Alese, e kinnigfen *emc'hwiliañ*.

En un trede lankad e rafe dave da zistro ar spered war e obererezh piaouel, war-benn "adpignat" etrezek an diazezoù anezhañ.

Aze e krogan da skrabañ va fenn, rak hañval ganin ez eus aze un askizañ dibenndermen, hep deun, hep arsav : **1.** Prederiañ a ran. **2.** Distreiñ a ra va spered war an obererezh 1. **3.** Distreiñ a ra va spered war an oberezh 2. **4.** Distreiñ a ra va spered war an oberezh 3... N'eus fin ebet. Perak e chomfe ar preder a-sav tu bennak, rak prederiañ war ar preder zo preder ivez, hag all, hag all.

An termen Br. *dassell* a gaver endeo war ar gelaouenn *Emsav* Niv. 67 – Gouere 1972 ha *dasselliñ* Niv. 94, 95... Setu an arroudoù :

Niv. 94 –Here 1974

Diwar vont, notomp e kavomp aze en egin ar galloud a zo hini mab-den da urzhiata ur bed diwar-bouez rummennoù. An diforc'h etre an « egin »-se, ar « skeud »-se a rummataerezh poelloniezhel, eo dres e chom ar rummennoù er stumm eulel gant al loen, tra ma'z eo barrek an den d'o distrilhañ, d'o ergorelaat e-ser al lavar, eleze d'o embreger evel ergorennoù. Dre se omp gouest da gompren al loen kuit a bep denheñvelouriezh, rak hon ersavioù dimp ivez a savel hennadoù eulel evel e re end-eeun ; hogen, endra ned a ket ar rummennoù arveret gant al loen pelloc'h eget ar par eulel, e c'hellomp-ni treiñ outo a-ziforc'h, o digejan dre an dasselliñ hag ober ergorennoù anezho.

Niv. 95 –Du 1974

Un arver stank a ra ivez M. MERLEAU-PONTY eus meizadoù an trehontiñ hag an eilsavelañ.

« Ar pezh a dermen mab-den n'eo ket ar varregezh da grouiñ un eil natur, — armerzhel, kevredigezhel, kulturel —, en tu-hont d'an natur vevedel (biologique), hogen ar varregezh da drehontiñ an emframmoù krouet a-benn krouiñ reoù nevez. » (Struct. comp., p. 189).

« Ansavelek eo an hanvoud ennañ e-unan dre berzh e emfram-diazez, e kement ma'z eo an oberata end-eeun ma kemer drezañ ur ster pezh n'en doa ster ebet, ma kemer ur ster hollekoc'h pezh en doa ur ster revel, ma teu an dargouezh da vezañ poell, e kement ma'z eo eilsammadur (la reprise) ur blegenn devoudel. Trehonterezh (transcendance) a reomp eus al lusk ma eilsamm (reprend à son compte) an hanvoud ur blegenn devoudel. » (Phénom. percept., p. 197).

« Mar fell d'an dasselliñ bezañ katreizh evel dasselliñ, eleze evel araokaat etrezek ar wirionez, e rank, n'eo ket tremen gant erlec'hiañ ur gweladur eus ar bed ouzh unan all, hogen diskouez dimp penaos e vez eilsavelet (comprise et dépassée) gweladur kentsellus (vue naïve) ar bed gant ar gweladur dassellus (vue réfléchie). » (Phénom. percept., p. 247).

Skeptek e vanan. Penaos gouzout ne chom ket ar *gweladur dassellus* intret gant an hevelep techoù hag ar *gweladur kentsellus* ? Perak ne ve ket tu da deurel ur gweladur dassellus war an kez *gweladur dassellus* ? Adkavout a reer an askizañ dibenndermen.

Bezeta vezo, ne welan tra da gemmañ e kinnigoù GE diwar *dassell-*.

D. Ur Gl. intra-

Ur gudenn. Hag anv zo eus *framm* pe eus *luniad* ? N'ouzon ket petra a fell da JPS lavarout gant *intrastructure du cogito préreflexif*. Vallée a ginnig *frammadur*, adkemeret gant Roparz Hemon. Ar ger zo bet adkemeret diwar hanc'herieg ar munuzerezh, ar *frammadur* o vezañ an atel, an aozadur, ar framm (Gl. *charpente*) o liammañ elfennoù un hollad. An termen-se — *framm* — zo bet arveret paot da vare ESB hag e gavout a reer war *Emsav* diouzh an druilh : *framm dispac'hel*, *framm politikel*, *framm stadel*, *framm ar gevredigezh*, *framm an embregerezh*, *framm brezhon*, *framm gall*, *framm estren*, *h.a.*, termenoù o tiskouez un doare savadur, kenaozadur, urzhiadur, e berr ur benveg "savet" evit an emgann. E-kichen e vez arveret ivez *framm yezhadurel ha geriadurel*, *framm ar yezh*. Anat eo n'eo ket an hevelep tra. Arveret e vez ivez *luniad* : *luniad dezeviñ*, *luniad derc'hek*, *luniad ar boblañs*, *luniad ar gourc'hwelioù*, *luniad ar goproù*, *luniad atomennoù*, *luniad ar gouiziadur*, *luniad an armerzh*, *h.a.*. Neuze gant *luniad* ez eus un durc'hadur damkanel : dezrann a reer, stadañ a reer ez eus en un hollad ergorennoù, liammoù etrezo, ur c'henaozadur bezant en traoù o unan.

Neuze, Br. *enluniad ar cogito rakdasselladel* ? Pe eeunoc'h *luniad diabarzh ar cogito rakdasselladel* ? Pe, o, vezañ ma 'z eo un termen sartrek : *struktur diabarzh*, *enstruktur* ?

Gl. *intraconscientiel*, Br. *enemouezadel* ? Rak anv zo eus an *emouezañ* ha n'eo ket an *emskiantañ*. GE a alie e seurt adanvioù deveret eus ur pennanor an dibenn *-adel*. Mar greer dave d'an ober emouezañ, eleze an *emouezad*, e vo an adanv a-zivout an kez ober : *enemouezadel*.

E. Ur Gl. amphibolie, amphibolique

Gant an A. ez eus daou ster gallus d'ur ger, d'ur bomm. Ne c'haller ket skarat etre an daou steriañ (reiñ ster), eleze emañ bezant an daou steriañ er bomm. Neuze, ar rakger kevazas zo *ue-*.

Kinnig a ran : Br. *uesteriañ* ha *uesteriadel*.

F. Gl. Phénoméniste, phénoménologue

Ned in ket da dabutal war ar pezh a lavar JPS diwar-benn Husserl. Petra a fell dezhañ lavarout dre *phénoménisme* ? Tchet e ven da lavarout e ra JPS

un ideologiezh eus doazhadur Husserl a-zivout an anadennoù, pa lavar emañ nes da *derc'helouriezh* Kant. Neuze, quid eus Br. *anadennelouriezh* evit Gl. *phénoménisme* ?

G. Gl. néantir, néantiser

Eil bomm JPS zo flapach glez evidon. Lakaomp ez eo prederouriezh Sartre. GE a rae gant Br. *neantekaot* a-dal da Gl. *néantir* ha *néantiser*.

Evit a sell bedouriezhoù ha prederouriezhoù ar Reter ez arver an termenoù *na-vout*, *an-vout*, hag evit Gl. *Néant* e kinnig Br. *Nedev*. A se Gl. *Néantiser* Br. *nedeviñ*, moarvat e stern ar brederouriezh heidegerek. Menegomp ivez Br. *anvoud hegeliek* Gl. *néant hégélien*. N'on ket her a-walc'h evit emellout eus an afer-se. Dit d'en em zibab, mar kredez e talvez ar boan.

H. Gl. rétension, protension

Setu un arroud eztennet eus La-20, respont GE da MME (06 07 10) :

rétention, *protention* **8**. Aze e kouezhez a-blom en anadennoiezh Husserl. Un notenn a savis war an divoud e 1998 : “Al. *Rétention*, *Protention* e preder Husserl”, La-12 78-89. An aozerion c'hallek (Sartre, Merleau-Ponty, Franck) o deus adkemeret an termenoù (skrivet a-wechoù *protension*) a ginnigan a-dal dezho Br. *drektennañ*, *raktennañ*. N'o deus ket, pa ouzon, savet anvadoù ar c'hevatalioù arbennikoc'h ha resisoc'h a rae Husserl ganto, eleze : *Nacherinnerung* (“kounañ kentael pe drektennañ”, Br. *keinedrec'hiñ*), *Wiedererinnerung* (i.e. “kounañ frank, eñvoriñ”, Br. *dazedrec'hiñ*), *Vorerinnerung* (i.e. “raktennañ”, Br. *taledrec'hiñ*) ; seul gent a se anvadoù ar furmoù *edrec'hiñ* a-geñver gant an dazont frank (Br. *daredrec'hiñ*) ha gant ar “bremañ bev” (Br. *kantedrec'hiñ*) (sl. p. 82, 88). Mar o dije gouezet e oa kuzulierion war an neologiezh e Roazhon e-tailh d'o aliañ evit sevel gerioù « adaptés au registre et au niveau de langue » avat ...

Setu perak e kinnig MME an termenoù-se en e c'heriadur, hep mont “re bell” avat ... Br. *tennañ* zo anavezet mat da skouer *tennañ a-dreñv*, neuze e vo komprenadus gant ar bobl. Ha dilezet en deus *keinedrec'hiñ*, *dazedrec'hiñ*, *taledrec'hiñ*, pa hañvale dezhañ e oa dianav *edrec'hiñ*. Padal ez eo anavezet mat : Barzhaz Breizh, Ar Rannoù — **Edrec'hit an estoni** —, troet e galleg *Voyez la merveille*, kanet e pep lec'h bremañ. Piv eo ar bobl ? “Wir sind das Volk” !

III – YVT da YBAN 01 04 19

Trugarez Yann-Baol evit ho respontoù,

Spletus int pa 'm rediont da vont da glask pelloc'h. Gwir pa lavarit n'eus hent ebet panave dezevout e brezhoneg. Trugarez ivez evit ar basianted a lakait da gas din arroudoù Emsav ha Lavar ha re all. Ervat e ouzon e tlefed o lenn hag o studiañ. Un dra a ra diouer din eo gouiziegezh war ar c'heltieg, ha dedroadur ar brezhoneg. Pa gomzit eus paper pak-kelien ez eus c'hoarvezet din lenn pennad kinnig unan eus levrioù Fañch Kerrain ma 'z eus anv eus tralen, ha despizet an tralen koulskoude dre gerdarzh ar galleg. N'eo ket ar wech kentañ din dizoleiñ hevelep skoasell ivez. SADED a oa en tu-hont da hevelep si. Ha kement-se eo a ra diouer din ivez, ar ouiziegezh kent-se. Rak n'on-me ket evit ober gwell eget Fañch Kerrain. Hogen derc'hel a rin gant va ergerzhadenn.

KIS-1561

I – YVT da YBAN 17 04 19 :

GI. Scissiparité, fissiparité, gemmiparité

Amañ dindan pezh a gavan e TLFi :

A. Scissiparité, fissiparité

Mode de reproduction asexuée par division et régénération à partir de fractions d'individus complets, habituel notamment chez les organismes unicellulaires (protozoaires, bactéries et certaines algues).

Rem. Bien que le phénomène affecte le règne végétal comme le règne animal, on trouve très rarement le terme utilisé à propos du premier.

Ha dre heñveliezh :

Ex. : *Si vous parcourez cette énorme agglomération [Los Angeles] (...) vous aurez l'impression qu'un centre urbain de taille moyenne s'est reproduit à vingt exemplaires par scissiparité* (SARTRE, *Situations III*, 1949, p. 104).

B. Gemmiparité

BOT. et *ZOOL.* Qui se reproduit par des gemmes.

Ex. : *Tout corps vivant provient d'un individu semblable de son espèce, par une génération, soit vivipare, soit ovipare, soit même gemmipare* (LAMARCK, *Philosophie zoologique*, t. 2, 1809, p. 66).

GI. le ceci

Amañ pezh a skriv Sartre e *L'être et le Néant* :

« L'être que je ne suis pas présentement, en tant qu'il paraît sur le fond de la totalité de l'être, c'est le ceci. Ceci, c'est ce que je ne suis pas présentement, en tant que j'ai à n'être rien de l'être ; c'est ce qui se dévoile sur fond indifférencié d'être, pour m'annoncer la négation concrète que j'ai à être sur le fond totalisateur de mes négations. Cette relation originelle de tout et du ceci est à la source de la relation que le « Gestalttheorie » a mise au jour entre le fond et la forme. »

Ibid. p. 218

« La fluidité, la tiédeur, la couleur bleuâtre, la mobilité onduleuse de l'eau d'une piscine sont données d'un coup au travers les unes des autres et c'est cette interpénétration totale qui se nomme *ceci*. »

Ibid., p. 223

Evel zo dleet, anren a ra *ceci cela* :

« La relation déterminative du ceci ne peut donc appartenir ni au ceci ni au cela ; elle les cerne sans les toucher, sans leur conférer le moindre caractère neuf ; elle les laisse pour ce qu'ils sont. »

Ibid. p. 221

Ha :

« Comment une science spécialisée dans le savoir du *ceci-ou-cela* et qui prétend connaître cet objet sans limites ni réalité serait-elle une science normale ? (...). Le *je-ne-sais-quoi* est pour l'intellectualisme un sujet inépuisable d'inquiétude et de perplexité... » JANKÉLÉVITCH, *Le Je-ne-sais-quoi et le presque-rien*, 1957, p. 58

Ha betek pelec'h en deus pe n'en deus ket an kez *cela* da welout gant Gl. *Ça* a chomo da imbourc'h rak e diskiblezhioù diforc'h ez int arveret...

II – YBAN da YVT —17 04 19

• Gl. **Scissiparité, fissiparité, gemmiparité**

Da gentañ un nebeut arroudoù :

1. LAVAR19 :

GE da MME – 09 06 09

13 Gl. *scissiparité, fissiparité, mode de reproduction par segmentation*, mod eeunañ eus emrannañ ar bevion unkellig. Daou vod emrannañ zo d'ar c'helligoù : an *emrannañ eeun*, anezhañ un troc'hañ o c'hoarvezout dre greiz ar gellig, an *emrannañ ameeun*, anezhañ un heuliad treuzfurmadurioù o c'hoarvezout gant ar c'hromozomoù e-barzh kraoñell ar gellig. Puih eo amañ an hanc'herieg c'hallek : Gl. *mode de division indirect, mode indirect de reproduction, mitose, caryocinèse*. Ha, da heul, Br. *daouhanteriñ eeun, mod emrannañ ameeun, mitoz, kariokinez*.

Kinnig a ran degas un tammig urzh. Da gentañ dec'heriañ spisoc'h ar c'heal dec'heriet gant Gl. *reproduction* amañ. Ne gav ket din e ve azas astenn ster Br. *gouennañ* d'ar c'helligoù. Gwell mirout ar ger en e arver boutin. Degas a rafen ur verb *ac'hañ*, deveret diwar Br. *ac'h* (hBr. *acom*, Kb. *ach*), arveret c'hoazh e meur a lec'h er yezh kempred. Evit ar mod kentañ, e lavarfen : *mod ac'hañ eeun dre emdroc'hañ*, dre lakaat Br. *emdroc'hañ* da gevatal da *fissiparité*. Kement-se ne lakafe ket e-maez arver an termenoù *emrannañ eeun, emrannañ ameeun* e-kichen *ac'hañ eeun, ac'hañ ameeun*.

14. Gl. *idiolecte*. Hervez an deverad

MME da GE – 19 06 09

11. Distreiñ a ran gant Gl. **scissiparité**. Krediñ a ran kompren ne bledez en afer nemet gant bevion unkellig, met ar buzbug, ar preñved ivez

a c'hall emrannañ... Ha ret eo neuze mont gant Br. **ac'hañ** evel ma kinnigez pe sufiz e ve chom gant Br. **gouennañ** ? Ober a rez gant an adanvioù **eeun & ameeun** ; ha degouezhout a rafent evit treiñ Gl. **scissiparité binaire, scissiparité multiple** ?, pe gwell e ve ober gant Br. **daoubarzh, liesparzh** ? (hervez a lennan ez eo dispredet an heñvelster Gl. **fissiparité**).

GE da MME – 21 06 09

11. Emañ ar gwir ganit. Ne raen nemet war dro ar bevion unkellig en ur ziwelout ar metazoed. Ober gant *ac'hañ* pe gant *gouennañ* evit ar re-mañ ? Her eus va ferzh emellout e hanc'herieg un diskiblezh hogos estren din. Koulskoude e rafen kentoc'h gant *gouennañ*, na pa ve evit na zegas troc'h e hanc'herieg ar Vevoniezh loenel. Nesoc'h eo ar bevion unkellig d'ar c'helligoù a ya d'ober ar metazoed ha war un dro d'ar viruzoù, d'ar prion, h.a. ha gwell marteze derc'hel *emrannañ* evito. An tevet d'an arbennigourion avat! E-kichen *emrannañ* e c'hallfe bezañ adkemeret an termen kinniget gant Arzel Even: *daouhanteriñ*. Evit furmoù an daouhanteriñ gant ar metazoed, e vo gwell moarvat amprestañ an termenou etrevroadel : *arkitomiezh, paratomiezh, skizogenez, skizogamiezh...*

2. **Jacques Quevauvilliers, Alexandre Somogyi, Abe Fingerhut**, *Dictionnaire médical* 6e édition, 2009 Elsevier Masson :

GEMMATION *s. f. (angl. gemmation)*. Mode de reproduction cellulaire qui consiste en la formation, dans une partie du corps de la cellule, d'un bourgeon ou bouton qui se détache pour former un nouvel individu.

GEMMIPARITÉ *s. f. (angl. gemmation)*. Cf. **GEMMATION**.

3. **GEVEZ** :

oviparité ◇ **oviparity** ◇ **vic'hanerezh** g.

bourgeon ◇ **bud, process** ◇ **nov** g. **-où** e deskrivadur ar rizhell, furmadur bihan balirek, eginenn un organ pe ul lodenn eus ar c'horf

• *classe de champignons se reproduisant par bourgeonnement* kevrennad foue o ouennañ dre vroñsañ

gemmothérapie ◇ **gemmotherapy** ◇ **broñskurañ** arver yac'hadel ar broñs struzhel fresk

Diwar kement-se e teverfen diouzh Br. *broñs*, o lezel Br. *nov* gant ar rizhellouriezh. Neuze e kinnigan Br. *broñsganañ*, *broñsganerezh* kevatal d'ar Gl. *gemmaiparité*.

• **Hanc'herioù prederouriezh :**

N'emañ ket an dachenn-se e 'm c'hembeli, ha gerioù Sartre nebeutoc'h c'hoazh. Da 'm meno e vo diaes klask kompren pezh a venn dezhañ lavarout. Evidon e chom teñval ar pezh a skriv. Heñveldra evit doazhadur Jankelevitch. Hag evit a sell Gl. *Ça*, n'eo ket skaeroc'h doazhadur Freud — ar bredelfennerezh — evidon, diskiblezh er-maez eus ar skiantoù, a welan evel un ideologiezh evit ar pep brasañ (nebeut a ve da virout).

A se e vo treut va skoazell. Gl. *ceci* Br. *hennen* ha Gl. *cela* Br. *henezh* ?

KIS-1562

I – YVT da YBAN 05 06 19

Emaon o lenn ἀπολογία Sokrates gant Plato. ἀπολογία zo da lakaat a-dal d'ar Br. *difenn, katreizhadenn*. Hervez hon eskemmoù diwezhañ e ve an kez talbenn da vout troet e Br. **Apologiezh Sokrates*. (Kavet 'm eus eñ troet e Marv Sokrates e sinaeg, pezh a ziskouez ur wech c'hoazh ned eo ket diskoulmet luz ar c'hrouiñ gerioù ha pa ve en ur yezh milarveret er bed kempred). Va goulenn hiziv eo hag anv ez eus bet eus an kez oberenn Plato deiz pe deiz e sigur Emsav pe KIS, ha dindan pezh talbenn ? Moarvat ez eus bet anv anezhi e sigur eskemmoù KIS ha divizoù a-zivout an hanc'herioù Br. *katreizhadenn, gournaoiñ* ?

II – YBAN da YVT 05 06 19

Gerva ar Brederouriezh

- défense, apologie ◇ difennadenn
- apologie ◇ gournaoiadenn
- faire l'apologie de ◇ gournaoiñ
- justification, apologie ◇ katreizhad
- justification, apologie ◇ katreizhadenn

justification, apologie ◊ katreizherezh

- sl. ivez La-15, KIS-776, p. 301-302.

I – YVT da YBAN, LM, MC, YBQ, JMM 05 09 19

1. Gl. **hypostasier**

Despizet evel-mañ gant TLFi : “Considérer abusivement (une pure abstraction) comme une réalité.”

Reveziadennoù roet gant TLFi :

– Le criticisme correspond à ce moment tout transitoire où la pensée hypostasie l’intelligibilité et la convertit en forme (G. MARCEL, *Journal*, 1914, p. 75).

– *Gardons-nous toutefois d’hypostasier ici un concept!* (JANKÉL., *Je-ne-sais-quoi*, 1957, p. 59).

Douget e oan da gentañ da loc’hañ diwar Br. *nouez* ha savelañ ur Br. **nouesaat, nouezekaat* ? Arvarus e kavis da c’houde hevelep arver eus ur ger eus domani an doueoniezh. Hogen pa dalv Gl. *hypostasier* kement ha “sellout e *gwall* (ur goubarad glez) evel gwerc’hel” ez on bremañ etre daou : ha perak ket ?

2. Gl. **accrétion**

A. HIST. NATURELLE. [Se dit particulièrement des minéraux et, en physiol., des concrétions calculeuses] Action de croître par juxtaposition : **accrétion** exprime spécialement le mode d’accroissement par juxtaposition.

B. ASTRON. „ Accroissement de masse d'une étoile dû à la force de gravitation que cette étoile exerce sur la matière interstellaire environnante.“

Gl. *accrétion* : kresk dre gevelstrollañ.

3. Gl. **concrétion**

1. CHIM., GÉOL., PÉDOL. Amas de particules solides se trouvant dans les roches ou les sols et résultant de la formation successive et de l'agglomération de particules nouvelles sous l'action d'agents physiques ou chimiques.

Sammad rannigoù sonnel a gaver ar c'harregadoù pe er priadoù ha disoc'het diwar diwanadur lerc'hiadek ha diwar tolpadur rannigoù nevez dindan wered gwezherion fizikel no kimiek.

Evel-just e sav diwar henn kudenn ar Gl. *calculeux, concrétion calculeuse*. Dav vo din gwelout pezh a lavar GEVEZ pa 'm bo i adkavet.

4. Gl. **lèvre, miroir (de failles)**

GÉOL. Bord d'une faille. Synon. *paroi*

Gl. **miroir (de failles)** :

Kavet 'm eus an despizadur-mañ :

« un **miroir de faille**, surface de friction sur laquelle s'est fait le glissement des deux compartiments, Elle est visible si elle a été suffisamment dégagée par l'érosion et si celle-ci ne l'a pas trop corrodée. » http://www.geol-alp.com/0_geol_gene/tectomicro/levres_failles.html

Hogen mard eo kenster Gl. *lèvre* ha Gl. *paroi* ne welan ket splann c'hoazh pezh diforc'h zo etre Gl. *paroi* ha Gl. *miroir*.

5. Gl. **externaliser**

Fiziout (gwezhiennoù, un obererezh) en un embregerezh diavaez. Kenster : eilkevratifñ.

Gant Michel Serres (*Petite Poucette*, p. 33) avat e kavan an arverioù-mañ : « *D'abord : les outils usuels externalisèrent nos forces; sortis du corps, les muscles, os et articulations appareillèrent vers les machines simples, leviers et palans, qui en mimaient le fonctionnement. Les nouvelles technologies*

externalisent enfin les messages et opérations qui circulent dans le système neuronal, information et codes. »

Aze avat ne zere ket, a gav din, ar ster Br. *eilkevratiñ*.

6. Sz. serendipity

Devoud a gavout pezh n'edod ket o klask, meiziad arveret en armerzh gant Aristide Boucicaut e Gall. Arvarañ a ran war al lostger : *serendipelezh ?

Sed a gaver, pa glasker, e Wikipedia :

The first noted use of “serendipity” in the [English language](#) was by [Horace Walpole](#) in 1754. In a letter he wrote to his friend [Horace Mann](#), Walpole explained an unexpected discovery he had made about a [lost painting](#) of [Bianca Cappello](#) by [Giorgio Vasari](#) by reference to a Persian fairy tale, [The Three Princes of Serendip](#). The princes, he told his correspondent, were “always making discoveries, by accidents and sagacity, of things which they were not in quest of.”^[3] The name comes from [Serendip](#), an old name for [Sri Lanka](#) (Ceylon), hence Sarandib by Arab traders. It is derived from the Sanskrit [Siṃhaladvīpaḥ](#) (Siṃhalaḥ, Sri Lanka + dvīpaḥ, island).

The word has been exported into many other languages, with the general meaning of “unexpected discovery” or “fortunate chance”.

7. Sz. prequel

E Wikipedia adarre :

“A **prequel** is a literary, dramatic, or cinematic work whose story precedes that of a previous work, by focusing on events that occur before the original narrative. A prequel is a work that forms part of a [backstory](#) to the preceding work.

All “prequels” are, by definition, essentially [sequels](#) in that they “expand on a *previous* or *preceding* work.” The term is a 20th-century [neologism](#) that is a [portmanteau](#) of the prefix “pre-” (from [Latin](#) *prae*, “before”) and “sequel”.”

E galleg Kebek : *antiépisode*.

E galleg Gall : *présuite* (J.O., 2010). Komzet ez eus bet c'hoazh eus “*continuation analeptique*”.

Hag ar Br. *dreistambilh* anavezet mat en hor gramadeg a zerefe hag a spirfe amañ ? Pe goveliañ un nevezc'her diwar goveliadur ar saozneg, evel **rakheuliad* ?

II – YVT da YBAN 13 12 19

Gl. *réactance* (bredoniezh)

“Gwikefre difenn breidel enlusket – ent emouez mui pe vui – gant un hinienn a striv da zerc'hel d'he frankiz ober pa gav dezhi emañ lamet diganti pe en arvar da vout.”

Ne gav ket din e ziskoachañ e mellad “gwikefreoù-difenn” *Geriadur ar Bredelfennerezh*. E gavout a ran er *Geriadur ar Fizik*, mes ne gav ket din e c'hallfe bout an hevelep hanc'her amañ.

Hag evit chom en hevelep domani, petra a rafemp ivez eus Gl. *Psychologie inversée*, Gl. *esprit de contradiction*, Gl. *antilogie* ?

III – YBAN da YVT 16 02 20

1. Gl. *hypostasier*

Gr. ὑπόστασις troet La. *substantia* ha hBr. *solgued*, bBr. *solwez*

Ar gudenn zo kaout ur ger a gemer e lec'h e reizhiad beziat yezh ar brederouriezh. An termen a venegez — Br. *nouez* — n'en deus perann ebet er brederouriezh, hag evit a sell an doueoniezh n'eo ket un “diskiblezh” diazezet war ar werc'helezh. Kement-se lavaret, ne dalvez ket ne ve ket tu da arverañ un termen doueoniezhel en un diskiblezh louere, met ne rofe ket kement-se muioc'h a vezoud louere d'an ergeñverenn doueoniezhel. A-benn ar fin, hañval ganin ez eo an doueoniezh ὑπόστασις hep muiken. Ha n'eo ket dres “ardaoliñ ur sol louere d'ur goubarad glez”, eleze tremen da soliadelezh ur “rouantelezh nad eo ket eus ar bed-mañ” ? Gant Br. *sol* ez adkaver ar *solwez*, Br. *-wez* o talvezout “stumm, neuz, furm”, hag ivez ar Gr. ὑπό-. Neuze e klaskomp sevel un termen o talvezout : “ardaoliñ ur **sol** d'ur goubarad” pe “sevel ur goubarad **war** ur **sol**”,

pezh a zisoc'h gant Br. *arsoliñ*. Ar ger-se a gemer ul lec'h e-touez an termenou : *solwez, soliadel, gousol, sollun, diarsol...*

2. Gl. **accrétion**

GEVEZ1-20 :

accrétion ◇ **accretion** ◇ **dedolzañ**

kreskiñ tolz dre zegas danvez, sk. : dedolzañ an eskern

3. Gl. **concrétion**

GEVEZ3-416 :

concrétion ◇ **concretion** ◇ **fetisâd** g. , **fetisaenn** b.

tolzenn sonnel, maenek, a orin kleñvedel o tiwanañ e-barzh ur gwiad, ur ganol pe un organ kleuz ; termenou a zo dezho un erdal ledanoc'h eget Br. *grouanenn* (Gl. *calcul*)

- *matière pulvérulente agglomérée par compression danvez hueek tolpezet dre voustrañ*

Ménard a ro Br. *fetisad*, hep an tog war an a. Perak ? (diouzh *fetisiñ* e-lec'h *fetisaat*, marteze ?) Greomp gant Br. *fetisâd, fetisaenn* enta.

4. Gl. **lèvre, miroir (de failles)**

- *lèvres d'une faille* :

E GEVEZ ez eus anv a :

• *cicatrisation plus lente quand les lèvres de la plaie sont écartées* kleizennañ gorrekoc'h pa chom a-skar brielloù ar gouli

Ménard a ro Gl. *lèvres d'une faille* Br. *briou ur frailh* ha NDBF : **bri** “flanc de montagne, falaise”. Bez' ez eus ivez **brienn** “rive, berge”, **briell** “petit talus, berge”. En e c'herva e ro GE : **briell** ◇ *bord, lèvre (plaie, incision)*.

Neuze e kinnigan kenderc'hel evel-se : mirout *briou ur frailh* ha *brielloù ur gouli, ur flañchad, un enbenadenn*, hag ivez er gorfadurezh *briell ar gorzenn* (Gl. *lèvre postérieure de l'orifice tubaire*), pe er venevouriezh (Gl. *gynécologie*) : *briell araok gouzoug ar grozh* (Gl. *lèvre antérieure du col de l'utérus*).

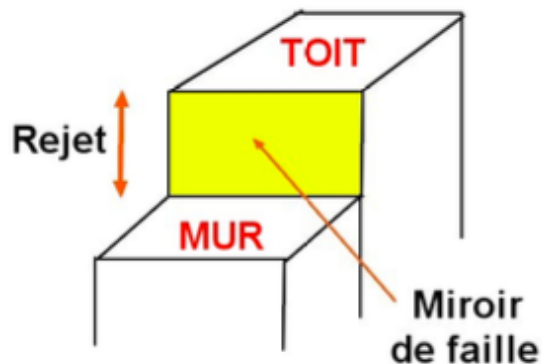
- *miroir de faille* :

Un despizadur all (klikañ) :

<https://www.universalis.fr/encyclopedie/roches-deformations-failles/1-caracteres-generaux/>

La surface de rupture est dite surface de faille ou, souvent, plan de faille, étant donné qu'approximativement elle est plane ; il arrive qu'elle soit polie par le mouvement, formant alors un miroir de faille, souvent revêtu d'une pellicule de minéraux cristallisés pendant le mouvement (en général de la calcite dans les terrains sédimentaires), parfois strié selon des directions qui expriment les mouvements relatifs des deux compartiments.

Hervez an despizadur e tenn ar gorre d'ur "melezour", lufret ma 'z eo hag a-wechoù goloet gant meinadoù strinkennet. Adkemer ar ger, pe ar BrE. *miroer* ? Pe neuze un dra bennak diouzh *lufre* ? Hogen, o welout ar c'heriaoueg a-zivout ar frailh, evel diskouezet war ar skeudenn amañ dindan :

ez eus tu d'en em c'houlenn ha ne c'haller ket mont da heul : *melezour, moger, toenn ar frailh*.

Marteze e ve tu d'unan bennak da labourat war an diskiblezh-mañ ha sevel an hanc'herieg a-vloc'h ? Sed daou liamm (klikañ warno) :

- <https://www.geowiki.fr/index.php?title=Faille>
- http://www.geol-alp.com/0_accueil/lexique.html

5. Gl. externaliser

Un doare *eilkevratif* e c'hell bezañ, hogen diforc'hioù zo gant an eilkevratif eeun.

<https://www.petite-entreprise.net/P-2554-81-G1-definition-de-l-externalisation.html> :

L'externalisation (appelée également l'*outsourcing*) correspond au transfert d'activités d'une entreprise vers un prestataire externe spécialisé. Cette forme de sous-traitance permet à l'entreprise de se focaliser sur son activité première.

<https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/impartition/41807>

impartition nom féminin (latin *impertitio*, -onis, action d'accorder)

Définitions

Stratégie d'une entreprise qui se procure à l'extérieur des biens matériels ou des services, au lieu de prendre elle-même en charge leur production ou leur fourniture. (Les différentes techniques d'impartition sont la sous-traitance, la franchise, la concession, la licence d'exploitation.)

Bez' hon eus *diavaez*, *er-maez*, *e-maez*, *a-vaes*. Br. *diavaezif* a dalvez "diskouez, erouezañ udb er-maez, e drivliadoù, e nerzh, e vennoziou, h.a." (Gl. *extérioriser*). Ne glot ket enta. Evit Br. *diavaeziañ* a dalvez "kuitaat ar maeziou", Gl. *exode rural* (*Emsav*, GEAK). Hag Br. *ermaeziañ* a dalvez "kas er-maez, mont er-maez, divroañ, ezporzhiañ". N'eo ket tre se c'hoazh.

An Am. *outsourcing* zo evit *outside resourcing*, eleze "mont davit, arverañ loaziou diavaez/all", gant ur c'hennotadur *sourcing* = "Sourcing refers to the process of searching for, identifying and contacting potential candidates"

<https://en.wikipedia.org/wiki/Outsourcing#Nearshoring>

Outsourcing is an agreement in which one company hires another company to be responsible for a planned or existing activity that is or could be done internally,[1][2] and sometimes involves transferring employees and assets from one firm to another.

The term outsourcing, which came from the phrase outside resourcing, originated no later than 1981.[3][4][5] The concept, which The Economist says "made its presence felt since the time of the Second World War,"[6] often involves the contracting of a business process (e.g., payroll processing, claims processing), operational, and/or non-core functions, such as manufacturing, facility manage-

ment, call center/call centre support).

Outsourcing is also the practice of handing over control of public services to private enterprises,[7] even if on a short-term limited basis.[8]

Outsourcing includes both foreign and domestic contracting,[9] and sometimes includes offshoring (relocating a business function to a distant country)[10] or nearshoring (transferring a business process to a nearby country).

Offshoring and outsourcing are not mutually inclusive: there can be one without the other. They can be intertwined (Offshore outsourcing), and can be individually or jointly, partially or completely reversed,[11] involving terms such as reshoring, inshoring, and insourcing.

E brezhoneg hon eus *andona*, *andonaer*, ha kuit a glask termenoù displegus e ve gwell heuliañ deouezusted an amerikaneg. “arverañ loazioù / mammennoù diavaez / all” a zisoc’hfe gant gerioù evel *ezloasa*, *alloasa*, *avaezloasa*. Hirik eo an hini diwezhañ, neuze *ezloasa* ? Gant an deveradoù : *ezloasaer*, *ezloasaerezh*. Hag ivez *enloasa* Am. *insourcing*.

6. Sz. **serendipity**

Petra a glasker kendec’heriañ : “un dizoloadenn dic’hortoz”, neuze ur *serendipitad*, *serendipitadenn* ! Pezh zo un doare serendipitadenn ivez er serendipitad. Pe, mar kaver keuzius seurt serendipitadenn e ve a-walc’h gant Br. *serendipit* ? Chom a ra bepred an *dipit* ! Neuze, *serendipitañ*, *serendipit*, *serendipitad(enn)*, *serendipitadur*.

7. Sz. **prequel**

Evit a sell hon c’hudenn ez eo houmañ : 1. Ul levr o kontañ un istor, gant tudennoù. 2. Un eil levr o kontañ ar pezh zo c’hoarvezet a-raok an istor dezrevellet en 1, yaouankiz an tudennoù lakaomp. O vont da heul an Am. e teu : *rakliad* pe *kentliad*. Ne gav ket din ez eus bet savet gerioù er c’hiz-se. Gwell ivez lezel a-gostez an daveoù gramadegel, pa n’eo ket kevatal an trevnadoù. *Mard* eo ar pezh a c’hoarvez da heul an *heuliad* e ve *kentad* ar pezh a c’hoarvez da gent(añ). Menegomp ivez an dra-mañ : *rakdeiziañ ur chekenn* Gl. *antidater un chèque*. Adkavout a reomp ar rakger Gl. *anti-* arveret e *antiépisode*.

Petra kinnig ? Setu pezh a c’hellan arougoriñ : *rakheuliad*, *kentheuliad*, *rakliad*, *kentliad*. Mont da heul ar galleg ? A se *rakheuliad* a hañval bezañ trawalc’h.

8. Sz. reactance

Reactance

From Wikipedia, the free encyclopedia

(Redirected from *Reactance (disambiguation)*)

Reactance may refer to:

- *Electrical reactance*, the opposition to a change in voltage due to capacitance (capacitive reactance) or in current due to inductance (inductive reactance); the imaginary component of AC impedance
- *Magnetic reactance*, a similar effect in magnetism
- *Reactance (psychology)*, an emotional reaction to pressure or persuasion that results in the strengthening or adoption of a contrary belief

https://www.researchgate.net/publication/240218056_Reactance_Theory_-_40_Years_Later

It was in this context that Brehm and Cohen (1962), both in the Yale Attitude Change Program at the time, carried out an extensive program of research on persuasion, largely based on dissonance theory, but with some attention to special cases of resistance to social influence. After Bob Cohen had moved to New York University and Brehm had moved to Duke University, the latter became more interested in the occurrence of resistance to social influence, and that interest eventuated in the formulation of reactance theory and a program of research (Brehm, 1966).

Evel a lavarer : “N’eus ket a wered hep dazgwered”, unan eus savelennoù an alvez zo “kemmirout ar stad zo”. E gerioù all e degouezh un red tredan pebeilat — eleze a gemm dizehan — e c’hoarvez un harzded ouzhpenn (gant ur veni pe un dougell), eleze un *adharzded*. N’on ket peursur, hogen soñjal a ra din ez eo keal ar *psychological reactance* deveret eus an *electrical reactance*, evel ma tiskouez arver an adanvioù. Adkavout a reer ar riskladur eus amgant ar savelennoù alvezel da amgant ar reoliegezhioù breidel, boas a-walc’h e kealiadurezhoù ’zo eus ar Stadoù Unanet ha da heul d’ar bed hogos en e bezh. Ar pezh zo heverk eo orin an arbennigourion hag ar mare hag al lec’h m’o doa kroget o labourioù :

“However, due to political developments in Germany beginning in the 1930s, many scientists, especially those of Jewish origin, moved to the USA.”

Eus an *electrical engineering* d'ar *social engineering*, ha peadra zo d'ematersiñ a-zivout ratozhioù ar “skiantourion”, hag ar pezh a c'hoarvez er maremañ e broioù ar C'hornog. Lakaat a ran amañ pezh a skriven da Laorañs Motrot : 09 02 2020 YBAN da LM : p. 91.

An hevelep evezhiadenn a ran evit ar *reactance*. Ne gav ket din e rankomp mont da heul hon “Amerikaned” treuztiriat ha lakaat bred an den e par un amred tredan. Mar bez jedet ha reolet un amred tredan, ned eo ket heñvel gant an dud en o rezid. Marteze e klasker o ren evel deñved diwar-bouez un “ijinouriezh kevredadel” a garfed e ve ken evedus hag un “ijinouriezh tredanel”.

Poent eo disoc'h gant un dra bennak war-lerc'h an hir a zistro-se. Kavout a ra din e tere heuliañ an treug *harpus* ≠ *harpant* ha neuze e kinnigan Br. *harzus* ≠ *harzant*, ha komzet e vo eus **harzantiz** un den hag eus *harzusted* ur parzh elektronek.

9. Gl. **Psychologie inversée, esprit de contradiction, antilogie** :

1. psychologie inversée : <https://www.passeportsante.net/fr/psychologie/Fiche.aspx?doc=psychologie-inversee>

La psychologie inversée est une technique de manipulation. Elle consiste à demander à un interlocuteur réfractaire à vos requêtes, de faire le contraire de ce que vous pensez. Le but étant qu'il finisse par faire exactement ce que vous désirez par esprit de contradiction.

Chom a reomp c'hoazh war an hevelep tachenn, moarvat ez eo un afer a *Zeitgeist*. E *Geriadur ar Bredelfennerezh* e lennan :

“*l'hypnose, la suggestion, la rééducation psychologique, la persuasion, h.a., an teogiñ, ar goudreiñ, an azgouestaat bred, an darboellañ, h.a. (sl. PSYCHOTHÉRAPIE)*”

Er c'herienn-mañ e talvez *psychologie* kement ha “dedalvezout kalvezderioù bredoniel” evit darboellañ ha palvata erwezh bredel un den. Ar c'halvezder amañ zo an eilpennadur eus an arguzennoù, hag an droienn c'hallek a ve kenkoulz (*technique d'inversion psychologique* Br. (*kalvezerezh*) *eilpennañ bredoniel* pe *eilpennadur bredoniel*).

2. **esprit de contradiction** : Vallée a ro *spered gin, spered a enebiezh, spered a gontroliezh*. Ménard a ouzhpenn *spered kontrol*. An holl zo degemeradus.
3. **antilogie** : Lavar9 – KIS-359 : Br. *gourzhdael* b.
 – ar **c’hourzhdael** (Gl. **antilogie**) zo ur gourzheb etre lavarennoù. Skouer :
 “da ’m mignon ar rabin e lavaren ne ’m eus mignon yuzev ebet.”

IV – YVT da YBAN 20 02 20

Trugarez Yann-Baol evit an hir a labour a ginnigez din amañ !

E adlenn a rin aketus. Evit bremañ e felle din menegiñ ar forc’hekadur zo c’hoarvezet diwar hBr. **eriolim** hag e vremenekadur e Br. *eriolin* / Br. *yol* gant GP. Bremanekaet e oa bet ivez e Br. *erieul* (Gl. *rière instante*) ha Br. *yeul(-erezh)* gant TAM ha... *An Treizher* da heul.

KIS-1564

I – YVT da YBAN 07 07 20

Skoazell a fell din an dro-mañ a-zivout hBr. **med**. Kavout a rae din bout lennet ar ger a dalveze ken “gallout” ken “komz” (kedrann *emez-* bremañ). Ha kavout a rae din bout eñ lennet gant Fleuriot e *Dictionnaire du vieux-breton*. Mes faziet e oan. N'en kavan mui eno. Pe 'm boa hunvreet al lennadenn (c'hoarvezout a ra ganin) ? Pe 'm boa eñ lennet e lec'h all ?

Ha gallout a ri va didrellañ ?

II – YBAN da YVT 07 07 20

Sed a lennan war DGVB :

med radical de sens variés apparaissant dans *co-med*; *miametom??*; *ormesit(a)*. Les sens de « mesurer, pouvoir, juger, estimer » et « dire », qui se rencontrent dans les composés, nombreux, attestés en Celtique et formés à partir de ce radical, ont été étudiés notamment RG 37, 44, RC 38, 296, RC 40, 348 par Loth ; RG 11, 465, 476, par Ernault, RC 45, 105 et Et. celt, 3, 174, par Vendryes et IGEW 705 par Pokorny. En général, on pense que **med* « dire » est analogue à **med* « estimer », « juger ». Il

suffit de citer ici l'irl. *mid* « juger », *mess* « iudicium », CCG 382, VGK 2, 577 sq, 580 notamment, LEIA, M 48, le gall. *meddu* « pouvoir », *meddiant* « pouvoir, capacité », le bret. moy. *mez* « pouvoir », Poèmes Bret. 250 « *a huen eno ne'z vezo mez* » « Sur le dos là ne te sera pouvoir » (une fois mort tu ne pourras plus rien); le contexte montre qu'il ne s'agit pas de *mez* « honte » ici ; l'autre ex. de *mez* « pouvoir » est cité sous *gueidret*. Pour le sens de « dire », on peut mentionner le gall. *meddaf* « je dis », le bret. *e mez* « inquit », « dit-il ».

KIS-1565

I – RM da PREDER 12 02 19

Ur goulenn all a-zivout reizhskrivañ ur ger brezhonek. Betek-henn e raen gant *merzout* evel skrivet e meur a c'heriadur. Gwelout a ran e reer hiziv an deiz gant *merzhout* kentoc'h (hoc'h embannadurioù, hag ivez e geriadur diwezhañ Martial).

Ha gouzout a rafec'h a belec'h e teu ar ZH er ger-mañ (*merkout* eo ar stumm gwenedek) ?

II – YBAN da RM 12 02 19

Pelec'h an diaoul e 'c'h eus kavet ez eo *merkout* kevatal gwenedek *merzhout* ? E BrE. e kaver *merchein* (DBFV) “marquer ; pointer, inscrire”, bremanelaet gant Turiaw (*Dastumad gerioù a rannyezhoù ar Gevred*) e BrE. *merkiñ*. Ne welan ket al liamm etre an daou rumm gerioù, Br. *merk-* o vezañ un amprest diouzh ar galleg. Kevatal Br. *merzhout* zo ar gwenedeg BrE. *merzhiñ* “remarquer ; percevoir” (Geriadur Turiaw Ar Menteg). Kement-se lavaret, abaoe pell n'eus nemet ur yezh vrezhonek.

Victor Henry ne ro displegadur ebet evit gerdarzh *merzhout*, nemet ul dave martezeadek (LEBM) :

Merzout, vb., apercevoir, cf. cymr. *ar-merth-u* et *dar-merth-u* « pourvoir ». — Aucune étymologie bien satisfaisante.

E dibenn dezrann : ar reizhskrivadur zo Br. *merzhout* pe *merzhiñ* (evit plijout da anaon Turiaw).

Techet e ven da vroueziñ un disterañ. Ha n'o deus ket an dud traoù all d'ober estreget pismigañ gerioù PREDER ? A-benn 20 vloaz e teuy bepred ar bismigerion — na ouzont nemet pismigañ — da abegiñ gerioù hiramprout, dezho deveradoù niverus, hag a zo bet **arveret** en dezevout brezhonek. Evit gwir, n'eus netra all d'ober ? Mard out mennet da sevel e studi ar brezhoneg, n'eus netra gwell eget levrioù Preder. Ar pezh a laz zo digeriñ tachennoù nevez d'ar brezhoneg ha n'eo ket spazhañ laoù.

KIS-1566

I – YBAN da MC 13 09 19

Ur souezhadenn dec'h e 'm boest lizheroù : ur c'haer a levr (pempet tennadur *Ar Priñs Bihan*), ur golo disi, paper gwenn, pep tra zo mat. Gourc'hemennoù dit.

Emaon o kiañ war GEVEZ, par ma c'hellan. Dav din paouez bep an amzer, rak stennus kenan eo.

Degouezhet on gant gerioù e **schizo-** hag ur gudenn a sav gant Gl. *néologisme*. Diegi 'm eus da arverañ Br. *nevezc'her*, pa lennan pezh zo amañ dindan (daou zespizadur) :

1.

Definition du mot Néologisme

Création par le patient d'un mot nouveau qui ne fonctionne pas dans l'échange linguistique et ne parvient pas à fonctionner dans le langage commun, ou utilisation d'un mot habituel avec une signification détournée, dite paralogisme (Snell, 1852).

Qu'ils soient phonétiques ou sémantiques, ces "mots fabriqués" peuvent être isolés au milieu d'un langage normal ou constituer un véritable néolangage. En psychiatrie, où ils ne sont pas fréquents, il s'agit surtout de schizophrènes, de délirants chroniques ou de maniaques. C'était un signe classique de chronicité.

Dans l'aphasie de Wernicke, destinés à remplacer les mots perdus, ils sont très nombreux et peuvent constituer une jargonaphasie.

2.

En psychiatrie, un néologisme désigne un mot nouveau et bizarre créé par un malade mental délirant ou schizophrène par déformation, substitution, inversion ou création de phonèmes.

Des néologismes utilisés de façon pathologique

A la différence des néologismes construits pour compléter une langue (scientifique, argotique, technique, etc.) afin d'améliorer les échanges dans un milieu donné, ces mots sont fabriqués de toutes pièces à l'usage exclusif du malade à partir des déviations phonémiques les plus diverses. Ils n'ont parfois aucun sens et participent à de purs jeux verbaux. D'autres fois, ils en ont il ont un sens seulement pour le patient, qui peut les créer pour qu'ils ne soient pas identifiés par d'autres personnes, ou dans la logique plus ou moins cohérente et ésotérique de son discours délirant.

Par ailleurs, certains néologismes, moins bizarres, sont utilisés par des aphasiques sensoriels afin de remplacer des mots oubliés.

Gwelout a ran "mots fabriqués", pezh a glotfe gant Kb. *gair gwneud* (a ve Br. *ger oberiañ*). Danvez diskoulmoù a welan, diazezet war an asvan : **manc'her**, **brizhc'her**, **kammc'her**, **gwarc'her**, **treuzger**, ... Marteze *brizhc'her* pe *kammc'her*. An eil o vont gant *kammgomz* Gl. *paraphasie*, an hini kentañ oc'h ober dave da *brizherezh* "stupidité, aberration du jugement", *brizhyezh* "jargon", ha marteze *park ar brizh*, ar follentezh. Neuze e tuan gant Br. *brizhc'her*, *brizhc'heriañ*.

Un diforc'h bras ez eus evelkent etre *nevezc'heriañ* ha *brizhc'heriañ*, petra bennak ma tenn tud 'zo d'an eil o krediñ geriañ evit Breizh, *breizhc'heriañ* !

KIS-1567

I – YBAN da MC 05 12 19

Diaes eo GEVEZ 11, ent kalvezel, rak dav e vo c'hwennañ c'hoazh, met dreist holl evit a sell an danvez. Rankout a ran furchal hir pe hiroc'h a-wechoù, rak Gwion a oa pell a vezañ diskoulmet pep tra. Da skouer : Gl. *hyperchromatisme*, *noyaux hyperchromatiques*. Deuet on a-benn da gompren eus petra ez eus anv, bennozh d'an displegadurioù kavet — gant mil boan — war ar Gwe:

Hyperchromatisme

- Dans une cellule normale, le noyau possède une chromatine fine. Dans les dysplasies et les carcinomes, la chromatine se dispose en mottes irrégulières ; elle devient plus dense, hyperchromatique.
- Les noyaux sont souvent hyperchromatiques (ils prennent plus facilement les colorants)

Komprenet 'm eus e veze arveret livuzennoù er wiadoniezh hag er gelligouriezh, ha neuze ar c'helligoù tizhet gant ur c'hankr bennak a len muioc'h an kez livuzennoù. Diskoulm ebet gant GE. An dibab 'm eus etre *hiperkromatek* pe un dra bennak du-mañ, *uslivlen*, da skouer, eleze “a len al liv a-us” d'ar pezh zo reol. Gwelet e vo. Ur munudig n'eo ken.

II – YBAN da MC 12 02 20

kempennet 'm eus ar gerva ha bremañ ez adwelan korf ar Rann. Traoùigoù a gavan ha kemmañ a ran ivez gerioù 'zo. Da skouer **rizhalyse** ha **rhizolyse** 'm boa lakaet *gwriziennloezañ* o daou. Anv zo a wrizioù, an eil evit an nervernoù livennvelel (nervennoù a-livenn) hag an hini kentañ evit an dent. Evel just e c'haller spizañ o lakaat *dentgrwiziennloezañ* ha *nervennwiziennloezañ*, met divastus eo. Gwell 'm eus kavet *rizaliz* ha *rizoliz*, an diskoulm-se hon eus atav !

Un dra all. An RNA hag an DNA (arveret e brezhoneg) zo gourel e galleg (*acide*) ha benel e brezhoneg (*trenkenn*). O furchal e welan (ne 'm eus kavet netra ouzhpenn) :

génétique moléculaire ◇ **molecular genetics** ◇ **hiloniezh volekulel**

skourr a 'n Hiloniezh o studiañ, e par ar molekul, dafar treuzkas an doarenoù hêrezhel, al luniadur hag an arc'hwelerezh anezhañ : dasparadur stlennadoù an DNA, an treuzskrivadur anezho war an **RNA** ha roll **hemañ** en enaozerezh ar proteinoù (e ruz ganin)

Gwion a skriv **hemañ** evit an **RNA**. Mar lakaan benel an RNA hag an DNA, ne gav ket din e savo kudennoù. Da 'm meno n'en deus ket Gwion taolet pled.

III – YBAN da MC 15 02 20

Un dra all 'm eus dizoloet evit a sell lostger an adanvioù a-zave d'an diskiblezhioù, eleze e vez kavet pe **-ouriel** pe **-ourel**, evel pa vije hep arbenn savelet. Graet 'm eus un enklask war al Lavaroù hag ivez war GEVEZ. Reveziadennoù *prederourel* ha *prederouriel*, *gwadveizourel* ha *gwadveizouriel*, *bevedouriel* ha *bevedourel*, h.a. a gaver. Hervez ar pezh en doa displeget GE e oa **-ouriel** evit **-ouriezhel**, o tennañ d'an diskiblezh enta. Hogen e ra ivez gant **-ourel**, tra ma c'hortozfed **-ouriel**. Tu a ve da lavarout : ar pezh a denn d'ar skiantour en e ziskiblezh a denn ivez d'an diskiblezh he unan. Perak ket. Da skouer : *prederourel* "a-zivout ar prederour" \approx *prederouriel* "a-zivout ar brederouriezh", eleze prederouriezh ur prederour, ha n'eo ker ar Brederouriezh enni he unan. Mat. Met ar santad 'm eus n'eus ket a reolenn. Hag un eil santad : paotoc'h **-ourel** eget **-ouriel** hep ma ve peurgomprenadus.

Penaos ober ? 1) Derc'hel d'ar reolenn **-ouriel** = **-ouriezhel** ha, diouzh an dro **-ourel** ≈ **-ouriel** ? Pe 2) heuliañ tuadur GEVEZ ha lakaat **-ourel** da souriñ, na pa ve a-zave d'an diskiblezh ? Betek henn e raen gant 1, peogwir e heulien ar reolenn kentradet gant GE. Met valigañs zo abaoe pell, zoken gant kentrador ar reolenn. Da 'm meno ez eo arabat bezañ re strizh. Pezh zo diaes evidon eo ne gomprenan ket perak ez eo aet GE a-enep d'e reolenn. An displegadenn a roan a gavan soliet ha neuze e c'haller tennañ d'e heuliañ. Neuze, evit *hilourel* da skouer, e c'haller lavarout ez eo "yaouank" ar skiant-se ha neuze ez eus kement a hilouriezhoù hag a hilourion ? Displegadur goude taol, rak skrivet 'm bije *hilouriel*, hervez despizadur GE :

génique ◇ **genic** ◇ **1 genennel** aa. || **2 hilourel** aa.

1 a-zave d'ar c'henenn, sk.: *erzerc'had genennel* (Gl. *expression génique*) || 2 a-zave d'an **hilouriezh** (sl. *génique* : *thérapie* ~)

Bezot a vezo e klaskin na reveulziañ an doare heuliet betek henn.

KIS-1568

I – MC da YBAN 12 07 20

Amañ dindan e kavi goulennoù atebeg *Kannadig Ploveilh*, a garfe kaout troidigezhioù evit talbennoù d’ar gelaouenn. Setu c’hwech vloaz ma pledan gant an troidigezhioù-se hogen amañ e choman berr.

- gestes écocitoyens pour un quotidien durable ;
- les gestes écocitoyens ;
- gestes pour un quotidien durable.

II – YBAN da MC 12 07 20

E gwir, ur flapach didroadus, gant gerioù a c’haller pegañ un tammig e pep lec’h, evit reiñ un neuz “dereat ent politikel”, pe lavaret gwell “sentus ouzh ideologiezh ar renerion”. Brizhkealiadoù tra ken. Petra a dalvez Gl. *gestes* ? N’eo ket jestroù, met un doare d’emzerc’hel, un doare ober, kentoc’h. Klotañ a rafe gant Gl. *comportement* Br. *realezh*. Hag ar maout a ya gant *écocitoyen* ! Petra an diaoul a dalvez ar bleupad-se ? Klaskomp elkent. Anv zo eus ar c’heodedour a zouj d’an trevva, a gav din ! Evit c’hoarzhin e ve tu da fardañ un **trevgeodedour* bennak, lu penn da benn avat. Ha da heul quid eus *quotidien durable*. Gast,

goulenn a rafen a-walc'h arverañ va joker. Evit mont er c'hoari, ijinomp. Neuze “ar c'heodedour oc'h emzerc'hel o toujañ d'an trevva evit ma ve bevdus ha padus ar vuhez pemdeziek” ? Komprenet 'm eus mat ? Neuze, kentañ taol arnod :

A

1. emzalc'h ar c'heodedour doujus d'an trevva (pe an “endro”, evit ar blouked) evit ur vuhez pemdeziek padus
2. emzalc'h keodedour doujus d'an endro evit ur pemdez padus

Ec'h, pebezh flapach, met evel-pa-vije. Marteze e ve gwell goulenn ouzh Radio Kerne, rak barrek ez int da lakaat an ideologiezh c'hall trec'h e brezhoneg “naturel”, bio hag atebek. Dilonkadus.

B

1. Realezh keodedour doujus d'an trevva
2. Platoc'h : obererezh keodedour o toujañ an endro

C

1. Emzalc'h evit ur vuhez pemdeziek padus
2. Platoc'h-platañ : Jestroù evit ur pemdez padus

Aze e tizhan deun al lec'hid hag an doñjer. Ne dalvez mann. Erfin, dit da welout.

III – MC da YBAN 27 08 20

Treuskas a ran dit goulenn an ti-kêr, kenkoulz e ve reiñ dezho ar gerioù reizh da skritellañ war dalbenn an ti-kêr : *liberté – égalité – fraternité* :

Le Maire et les services techniques ont besoin de votre savoir concernant la traduction en breton du mot *égalité*.

L'Office de la langue bretonne donne la traduction *kevatalded*.

Mais quand les services techniques ont voulu commander la devise "liberté, égalité, fraternité" en breton pour la façade de la mairie, l'entreprise missionnée a indiqué qu'à Pluguffan on avait employé le mot *Ingalded*.

Que propose *Preder* ?

E deroù Ebrel on bet galvet en ospital Kemper evit ober prouadoù memor hag arnodoù all : *ekografiezh* evel m'eo skritellet war ar panneloù arhentañ (labour an Office c'hoazh).

IV – YBAN da MC 27 08 20

E Sz. e kaver *liberty, equality, fraternity* pe *freedom, equality, solidarity* pe *freedom, equality, brotherhood*. Pe evel e galleg, hep treiñ. En Al. *Freiheit, Gleichheit, Brüderlichkeit*. Heñvel dra e Sp. *Libertad, igualdad, fraternidad*.

Gwelout a reer enta ez arverer er yezhoù-se ar gerioù eeunañ oc'h ober dave da c'herioù-stur an dispac'h gall, eleze ar "frankizouriezh vourc'hiz", dezrannet garv ha reizh gant Marx.

Setu un arroud tennet eus *Emsav*, Niv. 120 –Kerzu 1976, er pennad *KENDAEL A-ZIVOUT ISTOR KEALIADUREZH AL LUSKADOÙ BREIZHEK* :

Diwanet eo ar vroadelouriezh vrezhon en ur mare dibarek : hini dibennfreuzadur emframmoù henvoazel ar gevredigezh e Breizh hag he gougevanadur er gevredigezh c'hall arnevez ; d'ur mare ma oa deuet finvezelezh an Dispac'h gall, ar finvezelezh kefridiel a zesked d'ar vugale er skolioù, da vezañ e dislavar bev gant leviadurezh ar vro ha gant ar c'heñverioù-kenderc'hañ kevredigezhel. Stirlink an armoù e derou an 20t kantved a zegas da goun ar bomm flemmus a zistage MARX a-zivout an Eil Republik : « Frankiz, kevataliezh, breudeuriezh, pa dalvez ar Republik-mañ kement ha troadegiezh, marc'hegiezh, kanolieriezh. »

Neuze e c'haller degas evel kevatal ger stur ar Republik :

Frankiz, kevataliezh, breudeuriez.

E lec'h all e 'm eus lennet : **Frankiz, kevatalded, breudeuriez**, kinniget gant an *Office*, tra ma kaver er GEAK :

égalité (finalité) *kevataliezh* b. ; *kevarzhelezh* b. ; (fait) *kevatalded* b. ; *kevatalder* g. ; ~ des chances *kevatalder ar chañsoù* ; ~ des salaires *kevatalder ar goproù*.

Diouzh e du Gérard Cornillet, *Geriadur brezhoneg-galleg* :

kevatalded *f.* équivalence, parité *f.*

kevatalder *m.* égalité *f.* ; ≈ **ar gwirioù, ar chañsoù** égalité des droits, des chances

Ur wech c'hoazh e ra an aozadur ofisiel an dibab fallañ, pa vank dezho ar sell treadegel ha kevadegel war ar yezh.

Peuzsur on ez eus bet arveret gwechall traoù all evel : *liberte(z), egalite, fraternite*. Met evit ober brezhonekoc'h eo bet erlec'hiet *ingalder* ouzh *egalite*. Hogen Br. *ingalder* zo Gl. *égalité, uniformité, régularité, constance*. Merzhout ivez e vez kavet Br. *egalder*.

En e bleustr en deus an trede Emsav — gant ESB — lakaet finvezioù all da ziwanañ.

Amañ dindan un arroud tennet eus BREUDOÙ 1973 « EMSAV STADEL BREIZH » E SAOZON-ROAZHON D'AR 4 MEURZH (Emsav Niv. 75 –Meurzh 1973) :

N'eus niderezh ebet na emplegfe ket finvezioù. Gwelet hon eus endeo penaos e tiwane finvezioù an unelezh hag an hollelezh eus pleustr an unelaat hag an hollelaat. Ken pouezus all eo heuliañ penaos o deus dedroet finvezioù an Emsav kent a-dreuz da darzhadur ar c'hombod broadel. An eil Emsav en doa dedalvezet da Vreizh finvezioù savelet araozañ, ar frankiz hag ar gevataliezh pergen : pep broad a zlee piaouañ he frankiz ha bezañ kevatalwiriou d'ar broadoù all. Hil istorek diles an Emsav a ro furmoù leunoc'h d'an div finvez se ouzh o eilsavelañ evel *rezid* ha *kevarzhelezh* : rezid mab-den zo en hontkenderc'hañ a-raok bezañ er frankiz hiniennel pe strollennel (broadel pe all) ; ar gevarzhelezh zo piaouerezh kevatal ar saviad-kenderc'hañ istor a-raok bezañ piaouerezh kevatal o gwiriou politikel gant an hiniennoù pe ar strollennoù (broadoù pe all).

V – YBAN da MC 02-05 09 20

Kevret goulennou an ti-kêr da MC er bann kleiz, kinnigoù MC er bann kreiz ha re YBAN er bann dehou.

Goulenn Ti-kêr Ploveilh : Pour préparer les nouvelles cartes de visites bilingues des élus, nous aurions besoin de la traduction en breton de leurs fonctions.

Gwelout a ran ne rez gant araogenn ebet evit treiñ Gl. à (à *la*, *aux* = à *les*). Evit a sell Gl. *délégué* à e rez gant *dileuriet evit* ha *dileuriet da*. E GEAK e lennan *kefridiet da*, met kavet e vez ivez *kefridiet evit*.

Kavout a reer: *Eilmaer evit ar glad*, *Eilmaer karget eus*, *e karg eus*, *dileuriet evit*, met ivez *Eilmaer ar sportoù*, evel ar pezh a ginnigez.

Tuet e vefen a-walc'h da vont da 'z heul, evel da skouer *Maodiern ar gounezerezh*, *Maodiern an traoù diavaez*, pezh zo tre diouzh genezh ar brezhoneg gant geriennoù evel *paotr al lizheroù* (ha n'eo ket *paotr kefridiet da gas al lizheroù* pe *karget da gas al lizheroù*), *paotr an teil*, *plac'h saout*, *plac'h park*, h.a.

Neuze, da ginnigoù ha va re :

GOULENNOÙ	MC	YBAN
adjoint aux finances et aux affaires économiques	Eilmaer an arc'hant (ar c'hellidoù) hag an armerzh	Eilmaer an arc'hant hag an armerzh
adjointe aux affaires sociales et en charge du handicap	Eilmaerez an aferioù kevredigezhel ha kefridiet eus an nammidi	Eilmaerez an aferioù kevredigezhel ha kefridiet evit an nammidi
adjoint aux sports et à la vie associative	Eilmaer ar sportoù hag ar gevarzhelezh	Eilmaer ar sportoù hag ar c'hevarzheoù
adjointe à l'enfance et aux affaires scolaires et périscolaires	Eilmaerez ar vugeliezh hag an aferioù skolel ha troskolel	OK !
adjoint aux travaux, à la voirie et aux bâtiments	Eilmaer al labourioù, an hentoù hag an adeiladurioù	OK !
adjointe à la culture et au tourisme	Eilmaerez ar c'hultur (sevenadur) hag an droiadouriezh	Eilmaerez ar sevenadur hag an droiadouriezh
adjoint à l'urbanisme et à l'agriculture	Eilmaer ar c'hêraozañ hag ar gounezerezh	OK ! (pe ar <i>gounit douar</i> , evit ober gant ur pennanor evel <i>kêraozañ</i> ? Pe <i>Eilmaer ar c'hêraozerezh hag ar gounezerezh</i> ? Dit da welout.)
adjointe à la communication	Eilmaerez ar c'hehentiñ	OK !

conseiller délégué à la jeunesse	Kuzulier dileuriet evit ar re yaouank (ar yaouankizoù)	Kuzulier dileuriet evit ar re yaouank
conseillère déléguée à l'environnement, l'écologie et la transition énergétique	Kuzulierez dileuriet d'an endro, d'an trevva ha d'an ardreuzad gremm	Kuzulierez dileuriet evit an endro, an trevva hag an ardreuziñ gremmel

YBAN : Ematersiñ a ran evit ar Gl. *services*. N'eus ket anv eus ar burevioù, moarvat, met eus ar gwazadurioù pourchaset, ha n'eo ket ar gwazad-mañ-gwazad. Diouzh un tu all, an hini zo e penn ar gwazvaoù zo ivez e penn an aozadurioù gwazañ, eleze ar gwazadurioù. Neuze :

directrice générale des services	Pennrenerez ar gwazvaoù	Pennrenerez ar gwazvaoù pe Pennrenerez ar gwazadurioù
directeur des services techniques	Rener ar gwazvaoù kalvezel	Rener ar gwazadurioù kalvezel

VI – MC da YBAN 22 12 20

Ti-kêr Ploveilh a gendalc'h da c'houlenn treiñ bommoù evit ar C'hannadig : setu an hini diwezhañ *moderniser l'aspect visuel de la commune*.

Setu ar pezh 'm eus kinniget : *arnevesaat neuz hewel ar gumun*.

VII – YBAN da MC 23 12 20

A-zivout *moderniser l'aspect visuel de la commune*.

Iskis ar galleg-se. Rak an *aspect* (Lat. *aspicere* = “sellout”) zo *visuel*, a dra sur. Petra an diaoul a dalvez *moderniser l’aspect* ? Distrujañ an traoù kozh, ouzhpennañ traoù “diouzh ar c’hiz” ? Me a garfe gouzout, rak skouerioù heugus kenan zo e lec’h all, gant ar sañset *art contemporain* (“le vagin de la reine”...). Sellout ivez an doare kraou Nedeleg aozet er Vatikan hevlene. Ha ne ve ket a-walc’h gant : **arnevesaat neuz ar gumun** ? Kenkoulz all e ve : *lakaat neuz ar gumun diouzh ar c’hiz*. Ma... Berrbad eo kement-se.

KIS-1569

I – YBAN da MC 20 11 21

Degouezhet on e dibenn al lizherenn V e Rann 13 *Geriadur ar Vezekniezh*. Alies e choman boud evit gerioù o tennañ, n'eo ket d'ar vezekniezh, evit traoù boutinoc'h ne lavaran ket ! Ar wech-mañ eo ar Gl. *vultueux* : “Se dit de la face quand elle est bouffie et vermeille à l'excès, et que les joues et les lèvres sont gonflées, le teint enluminé, les yeux saillants, et leur blanc plus ou moins injecté”. Anat eo ne gaver netra er geriadurioù. Ar Sz. a ra gant *bloated*, eleze “c'hwezhet, koeñvet, foeñvet”, met e brezhoneg ne c'haller ket ober gant *c'hwezhet, koeñvet, foeñvet*, arveret endeo er vezekniezh ha re ledan o stervaoù. Orin ar Gl. zo al Lat. *vultus* “dremm”, dre Lat. *vultuosus*, eleze un dremm a ra “minoù”. Dres, tu a ve da loc'hañ dre Br. *min*. Bez' ez eus ivez al liv da zeouezañ : *rubenn, ruspín*. Ernault a lavar “au teint vermeil”. Tu zo da vezañ *ruspín* neuze, hep bezañ koeñvet e zremm. Da 'm meno eo arabat adkemet ar gerioù-se, a zo mat tre en o lec'h. Gwell krouiñ un dra nevez a gloto hepken gant ar ster a zo gant *vultueux* e galleg. Loc'hañ diwar *min*, emezon. Penaos ? Lakaat **min**- da vezañ rakger evel *minc'hoarzh, minwal* ? Hag empentiñ ur Br. *minruzevek* ? Pe lakaat **-min-** da vezañ stirann, ha neuze fardañ ur Br. *ruzvinek* pe *ruvinek* ? Re hir e hañval din bezañ an hini kentañ, ha marteze e spirfe Br. *ruzevek*, pezh a 'm boa ijinet da gentañ. Mar lavaran : “ruzevek eo ar paotr-mañ gant ar boeson”, me gav din e komprener. Met kompren a reer ivez gant : “ar plac'h-se zo ruvinek diwar he mezegadur”.

Neuze, betek henn : *ruvinek* pe *ruzevek* ? Gant deveradoù, anat. An hini kentañ a adkemer dremm + ruz, met n'eo ket un abeg sonn, rak dav soñjal en divellekadur.

Marteze ez anavezec un dra bennak e 'z teodyezh ?

II – MC da YBAN 22 11 21

Br. *min* a anavezan hepken e *minellañ* (minellañ ur pemoc'h dre lakaat en e c'hroñj ur boukl graet gant un orjalenn zinket, toullet e vez speurenn fri an hoc'h gant an orjalenn, didruez e vezer gant al loened war ar maez. Va zad a oa arbennikaet da spazhañ an hoc'hed, lemmañ mat a rae e gontell *Pradel*, ha dao dezhi, an divgell troc'het kuit ha bannet d'ar c'hi).

Klevet 'm eus muioc'h *enebrezh*, pa gomzer eus dremm un den : *enebrezh du* Gl. *face noire*, pe *penn* : *penn ruz*.

III – YBAN da MC da 22 11 21

Br. *enebrezh* zo bet arveret kalzik e pep lec'h, eus *Emsav* da GEVEZ.

GEVEZ :

faciès, facies ◇ **facies, face** ◇ **enebrezh** g. arvez an dremm, azonus e kleñvedoù 'zo

Sellout ivez :

Gwennole ar MENN, **NOTES LEXICOGRAPHIQUES** (GERIAOUEG 01, 02, 03), pp. 918-919 :

G.03 *enebañs* n.f. pl. -où (1932, Bas.-Corn. ; de **eneb** « face » + Añs ; cf. *enebrezh* image, ressemblance). *Koadoù uhel an diribinoù a oa spis-meurbet o enebañs en dour.*

G.01 *enebrezh* n.f. (1942, pays bigouden ; **enep** « visage » + **rezh** « forme ») Physionomie, faciès. *Un enebrezh vat zo warnañ*, il a une belle physionomie. *Yann en deus ar memes enebrezh e-giz Mari*, Jean ressemble à Marie. *Anavezet em boa ac'hanoc'h dre hoc'h enebrezh*, je vous ai reconnu a votre physionomie. – Par ext. *mat da anaout an dud diouzh o enebrezh ; bezañ evit anaout (an dud) diouzh o enebrezh* : être physionomiste ; *n'on ket evit anaout an dud diouzh o enebrezh*, je ne suis pas physionomiste.

G.02 *enebrezh*ek adj. (1970, néol. ; **enebrezh** + **ek**) physionomique.

G.02 *enebrezher* n.m. pl. -ed (1970, néol. ; **enebrezh** + **er**) physionomiste, qui se souvient de la physionomie des personnes ; *n'on ket enebrezher*, je ne suis pas physionomiste.

G.02 *enebrezhour* n.m. pl. -ed (1970, néol. ; **enebrezh** + **our**) physionomiste, habile à juger du caractère d'après la physionomie ; physiognomoniste.

G.02 *enebrezhour*ek adj. (1970, néol. ; **enebrezh** + **our** + **ek**) physiognomonique. physiognomoniste

G.02 *enebrezhour*iezh n.f. (1970, néol. ; **enebrezh** + **our** + **iezh**) physiognomonie.

Anat eo e ouien kement-se, pa emañ e GEVEZ. Ar gudenn : hir eo *enebrezh* hag arveret gant un adanv atav. Tu ve da lavarout digudenn : *un enebrezh ruspin* pe *un enebrezh ruz*, met penaos kendeuziñ an daou da sevel un adanv ? Gant *eneb* e-lec'h *enebrezh* ? → *enebruzek* ? Aon 'm eus e ve arvar a gemmesk gant *enepruzik* : *vaksin enepruzik* “vaccin antirubéoleux”. Ouzhpenn se, quid a-zivout ar gwered “klañvdi” : *un enebrezh enebruzek* ? Dav diwall ouzh kement-se. E galleg e teu *vultueux* eus *vultus* = “dremm”, met pell emañ diouzh *visage*, *face*... N'eo ket an degouezh e brezhoneg. Gwir eo ez eo un tammig heñvel gant *minruzek*, rak n'eo ket gwell *ur min minruzek*.

Marteze loc'hañ eus un dra all : *koeñv*, *foeñv*, *c'hwezh*. Pe eeunoc'h, o vezañ ma lavar Vallée : **rouge de visage** *livrin*, *flamm*, *rubenn*, *ruspin* ha pelloc'h gant **rougeaud** an hevelep tra, adkemer pe *rubenn* pe *ruspin* ? Nemet ez eo kement-se arbennikaat ur ger eus ar yezh voutin, pezh zo a-enep ar reolennoù boas. Kenkoulz enta distreiñ d'an diskoulm kentañ : Br. *ruzevek*, gant an deveradoù *ruzevegezh*, *ruzeveg*, *ruzevekaat*. Evit ar mare e tibabfen *ruzevek*, savet evel *allevek*, *benevek*, diwar : un all eo → *allev*, *allevek*. Evel **darev** “prêt, en danger

de, mûr, cuit" : pour *dar-eo*, 3e pers du sg. du présent du vb. *darbout* (Victor Henry), tun korvoet gant GE.

E teodyezh va ziegezh e vez graet gant *fas*, tra ken. Bez' e ve *fas ru(z)* : *fasruzevek*, *minruzevek*, *enebruzevek*, an holl penndroc'het e *ruzevek*³ ?

Lezel a ran an toaz da c'hoiñ en ur c'horn eus va fenn...

3. Dibabet eo bet *ruzevek* e Rann 13 GEVEZ.

KIS-1570

I – LM da YBAN, MC, JMM, YBQ, YVT, RAD, CG 13 02 19

Dre follennata DGVB. (p. 280) e kouezhan war hBr. **ousor** = Gl. *berger*.
Daoust ha splet ne c'hallfe ket bezañ tennet eus ar ger-mañ evit sevel kevatalioù
d'ar rummad gerioù gallek *pastor*- ?

En degouezh, hag *ouzer* eo e ve da vezañ skrivet bremañ ?

II – YBAN da LM 13 02 19

GPC :

heusor

[H. Lyd. *ousor*, gl. *opilio*; tebyg mai *h-* acennol a welir yn y gair Cym.;
awgrymwyd ei darddu o **ou̯istāros*, a'r elf. gyntaf felly'n gtr. â'r H. Wydd.
oí, Llad. *ovis*]

eg. ll. *heusoriaid*, *heusorion*.

Bugail, gwylwr anifeiliaid:

shepherd, *herdsman*.

heusor gwartheg: *cowherd, neatherd.*

heusor moch: *swineherd.*

N'eus kudenn ebet evit deverañ diouzh hBr. **ousor** Brb. *ouzer*. Gwell *ouzer* eget an amprest *pastor*, a vo miret evit arverioù ilizel !

KIS-1571

I – LM da YBAN 14 03 19

Gl. *Journée mondiale de mobilisation de la jeunesse sur l'urgence climatique*.
Ha klotañ a ra : *devezh-bed kevodañ/enluskañ ar yaouankizoù diwar zifrae hinel ?*

II – YBAN da LM 14 03 19

Da gentañ eo dav din lavarout ez eo an dra-se un taol moederezh a-berzh ar Stad, rak afer an “difrae hinel” ned eo nemet ur pak-leue. Tra ken. Talvezout a ra da gavout digarezioù ha remistennoù da greskiñ an telloù, p'o deus ar Stadoù — hini Frañs pergen — ezhomm bras a arc'hant da gellidañ o steuñvoù mac'hom. Ar skolioù zo deuet da vezañ al lec'h ma kroger da lisivañ empennoù hon pennoù melen. Tra ma darsav ar jilettennoù eus an hevelep liv enep an telloù, bountet gant nerzhoù donoc'h, pa c'houglevont ent diemouez ez eus traoù displann ha demer a-dreñv komzoù ar re a ren warnomp.

Petra a dalvez *mobiliser sur l'urgence climatique* ? Ar Gl. *mobiliser* a ra dave d'al lu, eleze Br. *kevodañ*. E gerioù all e ve kevodet ar re yaouank evit petra ? Evit meizañ ez eus un dra a c'hoarvez gant an hin ? Petra eo Gl. *l'urgence climatique* ? Mallus eo d'ober petra ? Da stourm ouzh ar c'hemmoù hin a ray

ma teuy an hin da vezañ re domm ? Me a gompren : ar re yaouank a rank bezañ kendrec'het ez a an hin war dommañ, pezh a zevoudo a bep seurt dirfeudoù. Neuze eo ret ober fiziañs d'ar re o ren. Un tammig evel *Magasin spirituel ar beurerion*.

An atersoù-se a ziskouez an tu moederezhel splann. Ha tabutet e vo war an divoud ? Sur ne vo ket ! O vezañ ma 'z eo un dogm eus ar relijion nevez. Emañ ret d'ar yaouankizoù "krediñ" ez eo ar wirionez, pa vez kelennet dezho ha pa vezont kevodet, evel ma veze kevodet tud yaouank da vont d'an emgann ha d'al lazhadeg, hep kompren re vat perak.

Klaskomp : *Devezh bed evit kevodañ ar re yaouank a-zivout an difrae hinel.*

Kenkoulz all e lavarfen : *Devezh bed da gendrec'hiñ ar yaouankizoù a-zivout an difrae hinel.*

Perak o deus ezhomm eus seurt oferennoù ? Kredapl bras ne gred ket an holl ez eus un difrae aze. Evel e pep relijion ez eus difeizaded. Hogen lusket gant an engroez e vez diaesoc'h da enebiñ.

KIS-1572

I – LM da YBAN 09 02 20

Ur goulenn zo bet savet ouzhin evit a sell Gl. *résilience*. Kavet 'm eus Br. *harpusted* e domani ar fizik met ar pezh a c'houlenner diganin a sell ouzh ar vredoniezh hag ar bredelfennerezh. Daoust ha talvoudus e c'hell bezañ Br. *harpusted* aze ivez da'z meno ?

II – YBAN da LM 09 02 20

E Sz. ha da heul e Gl. ez eo bet astennet keal ar *resilience*, *résilience* eus domani ar fizik da hini ar vredoniezh. En alvezoniezh e talvez “barregezh un dafar, un danvez da herzel ouzh an tosoù, pe da adkavout o stumm goude bezañ bet gwasket pe distummet”. Er vredoniezh e talvez “barregezh da herzel ent bredel da amprouennoù ar vuhez, da na fallgaloniñ, da chom a-sav war hent an diskar”.

E brezhoneg hon eus abaoe ar bloavezhioù 60 (Da-63) an termen **harpadenn** “enebadenn, eneplavar”, diwar ar verb *harpañ*, *herpel* “herzel, chom a-sav, ehanañ, lakaat da chom a-sav”. Roparz Hemon a ouzhpenn “résister, faire obstacle, tenir tête à”. Neuze e brezhoneg ez eo an hent war an tu gin : eus ar yezh pemdeziek, bredoniel, d'ar fizik. Netra ne vir enta a zegemer Br. *harpusted*

e-maez an alvezoniezh, rak tachenn orin ar ger eo evit gwir. Ha da heul Br. *harpus* Gl. *résilient*, hep ket a var. Hag ivez Br. *harpañ* Gl. *faire preuve de résilience*. Dav embrederiañ un tammig marteze. Quid eus Br. *harpant* ? Un hent all marteze : *harpantiz*.

Met *harpusted* a zle bezañ spirus, a gav din. Da soñj ? *Harpusted* pe *harpantiz* ?

III – LM da YBAN 09 02 20

Trugarez evit da respont prim !

Da betra kaout gerioù disheñvel dre o lostger ? Greomp gant Br. *harpusted* en daou zegouezh.

IV – YBAN da LM 09 02 20

Respont re brim ? N'ouzon ket, met ur pistig a santen. Marteze e kavan diaes lakaat un den evel un tamm houarn. *Harpus* eo an danvez — un tamm dir, lakaomp —, ur perzh enien ha n'en deus an tamm-se striv ebet da ober. Hogen un den, ar perzh-se n'eo ket un naouuster anezhañ ha-kent. Dav dezhañ emellout en un doare bennak. Setu perak e kreden degas Br. *harpant*, o tiskouez evel-se un durc'hadur war-du ur striv. Dres, dav dezhañ bezañ *strivant*, *greant*, *oberiant*, *evezhiant* en e erbar buhez ha n'eo ket *valigant*. En doare-se e kemerfe *harpant* e lec'h er reizhad-se a berzhioù a'n den.

Degas a ran dit da goun ivez tuadur ar brezhoneg d'ober un disparti etre buhez, beved ha danvez. Durc'hadur a gaver gant yezh ar stlenneg.

Al lostger **-ant** zo anavezet abaoe an henvrezhoneg.

V – LM da YBAN 10 02 20

A nann, ne oa ket re brim da respont. Treuzkompren zo bet. Ret e oa din reiñ ur respont da 'm aterser a oa o c'hedal, sed e oan plijet gant primded amzerel da gasadenn !

Bremañ gant ar pezh a zegasez e'z kasadenn diwezhañ e verzhan e 'm eus-me respontet re brim (dre zefot emsoñjal). Evezhiantoc'h e klaskin bezañ ar wech a zeu...!

Labourus/Labourant, sklaer eo ez anad aze ur c'hemm a zo talvoudus a-fed sklaerded dezev.

KIS-1573

I – LM da YBAN 22 03 20

Goulenn diouzh kudenn ar mare : Quid eus Gl. *confiner, confinement* ? En eskemmoù war Facebook e lenner *kenfinañ*. Br. *keffinañ* a hañvalfe din bezañ azasoc'h.

II – YBAN da LM 22 03 20

An ijinadenn *kenfinañ* zo un trealladur droch a-walc'h, o treveziñ Gl. *confiner* < Gl. *confins*. Br. *kefin* kBr. *queffin*, Lat. *confinis*. Mar bije un nevezc'her e vije **ken** + **fin** → *keffin*. Neuze *kenfin* zo da vezañ taolet d'ar blotoù. Ha war ar marc'had e talvez Br. *kefin* Gl. *adjacent, voisin*. Nann avat, n'eo ket ken fin-se...

sl. ouzh unan eus an eskemmoù : Br. *enkae*.

III – LM da YBAN 22 03 20

Enkae(añ). Hama, un toullad neuronou 'm eus laosket war an daol oberata (n'eo ket peurfaos)... Dont a ra din da soñj bremañ evel reizh. Va "c'hinnig" Br.

keffin zo levezonet gant Kb. *cyffin* arveret en degouezh-se. Emaon o vont d'o lakaat en arver feisboukek ken abred ha diouzhtu.

KIS-1574

I – LM ha YBAN 01 04 20

- **LM :**

- 1 - **alimenter, s'alimenter / abreuver, s'abreuver**

bouetañ / boueta (bouetañ ul loen / ul loen o voueta) → an ober dre berzh an den ≠ ar c'hask dre berzh al loen. S.o. alimenter / s'alimenter

dourañ / दौर (dourañ ul loen / ul loen da zoura)

Heñveldra evit a sell "laesha" → s.o. aliment a ve gwell lakaat "laezhañ" en e blas.

YBAN 05 04 20 : Gwir eo n'eo ket bepred splann evit a sell ar verboù en **-añ** hag en **-a**. Daveiñ a ran da GEVEZ da gentañ :

1. Gl. *alimentation artificielle, forcée, h.a.* : Br. *boueta*, despizet evel "ebarzhiñ boued, euvriñ pe ober euvriñ boued", eleze "degas boued" ha n'eo ket "klask boued". N'eus ket eus **bouetañ*, a ve *bouedañ, bouediñ*.
2. Br. *laezhañ* Gl. *allaiter, allaitement, lactation*, eleze "reiñ laezh". Ne heuilh ket enta an hevelep deveradur ha *boued*. Moarvat peogwir e talvez *laesha* "klask laezh, kerc'hat laezh", a-berzh an dud ?

Bremañ, gwelomp ar geriadurioù all :

NDBF :

1. **boueta** : “nourrir (un animal) ; paître (un animal)”. Merzhout ez eo Gl. *paître* trazeat hag antrazeat : “le cheval paît l’herbe” hag “paître une chèvre”. Vallée a ro ivez *boueta* “nourrir, alimenter”
2. **bouedañ** : enmoned ebet.
3. **laezhañ** Gl. *allaiter*.
4. **laesha** Gl. *aller chercher du lait*
5. **geota** Gl. *donner de l’herbe, herbager, mettre à l’herbage* hag ivez *chercher de l’herbe, couper de l’herbe*, evit a sell an dud a gav din. Ménard a lavar *geota ar chatal*.

Turiaw a ro : *bouediñ* Gl. *nourrir* ha *boueta, bouetaat* Gl. *faire manger, alimenter, paître, faire paître*.

Heñveldra gant *doura* Gl. *chercher de l’eau ; abreuver* hag ivez *dourañ* Gl. *(s’)abreuver*.

Neuze, petra dezastum ? Gwelet hon eus e talvez ar verboù en **X-a** kement ha “reiñ X”, hag a-wechoù “klask X”. Sklaer eo gant *boueta*. Ha tu zo da astenn an durc’hadur-se da *geota*, a dalvezfe “reiñ geot d’ul loen” ha “klask geot evit al loen” ? Respont a rafen : ya.

• **LM 01 04 20 :**

2 - abriter. Ouzhpennañ “s’abriter” : (deñved o tic’hlaviñ)

YBAN 05 04 20 :

Br. *disglaviñ* a dalvez “abriter et s’abriter de la pluie”. Ezvezant eo *dic’hlaviñ* e NDBF, n’eus nemet Turiaw o reiñ *dic’hlaviñ* Gl. *se mettre à l’abri de la pluie*, evit ar gwenedeg enta. Degemeradus er yezh voutin ? Perak ket.

• **LM 01 04 20 :**

4 - agneau : production d’agneaux de l’année : blezad ein (OK) met dalc’het ’m befe br. *einaj* evelkent.

YBAN 05 04 20 :

A-belec'h e teu ar ger-se. N'en gwelan e neblec'h.

- **LM 01 04 20 :**

5 - aine : creux de l'aine : ne gav ket din e tere "barlenn" evit pevarzroadeged na c'hellont ket azezañ. Aze ez eus anv eus lodenn donañ ar pleg e-lec'h m'emañ digor ur wragrenn borc'hañ behin. <http://ouessant-mouton.over-blog.com/article-point-de-graissage-47904585.html>. Petra a rebechez da "poull ar vorzhed" a eztaol gwelloc'h (da 'm meno) eo lec'hiet ar poent borc'hañ-se don er pleg ?

YBAN 05 04 20 :

Pelloc'h e kaver *poull ar vorzhed*. OK.

- **LM 01 04 20 :**

8 - consanguinité : kenwadegezh kentoc'h ?

YBAN 05 04 20 :

E GEVEZ e ro GE Br. *kenwadelezh*, evel e NDBF. Br. *kenwadegezh* a dalvezfe un dra all : "ar perzh bezañ ken gwadek ha".

- **LM 01 04 20 :**

9 - couche (de litière) : tennet 'c'h eus "gouzilhad" ha lakaet "gouziad" padal e kaver "gouzilh" en ur bern geriadurioù... Why ?

YBAN 05 04 20 :

En ur bern geriadurioù ? Pere ? N'emañ nag e NDBF, nag e GIBR. Moarvat un doare da skrivañ *gouziad*, tra ken. Ne gav ket din ez eo da c'heriadur al lec'h da verniañ holl stummoù ur ger.

- **LM 01 04 20 :**

10 - couverte (brebis) : ouzhpennañ "hourzet"

11 - déclaration : (DiaDeCh) pe (DDCh) ?

12 - dépeçage : ouzhpennañ “depailhañ”

13 - déprimage : mentrezh an destenn vrezhonek ?

14 - droguet (etre “drainer” ha “durée”) : ger kozh met en arver e metoù dornwezhourion an an ober dilhad. Liac’hlan (Gant an destennig berraet ha troet e galleg dirak : “Toile grossière faite de fil et de laine cardée et grenue” / “Lien gros graet gant neud ha gloan inkardet ha grognonek”)

15 - écopâturage : strouesha deñved, tirienna ?

16 - électrique : eilpennañ “roued tredan” ha “sklotur tredan” d’o lakaat da glotañ gant ar galleg

17 - élevage : Etablissement Départemental de l’Elevage (EDE) Ti Departamantel ar Chatalerezh (TiDeCh). Gwelout “déclaration” : ma lenner “Diazevadur Departamantel ar Chatalerezh” (DiaDeCh). Dibab an eil pe egile ? Degemer an daou o lakaat kemm etre ar savadur (Ti) hag an amaezhiezh ?

18 - engouer : ne gomprenan ket perak e ’c’h eus tennet “tretonkañ” pa dalvez “tretonk” kement ha “difficile à avaler”

GOUDE “ENGOUER” e ’m eus “warlinennet” (reizh ?) gerioù n’o doa ket da vout, n’on ket deuet a-benn da dennañ al liv melen...

19 - épigramme > “épigramme” (etre daouaskoù)

20 - flehmen ? (etre “fixer” ha “flore”) : ger arveret alies

21 - foin : en destennig dibenn (Le foin) ouzhpennañ “appelé fenil” ou “appelés fenils”

22 - frictionner (plouz lakaet melen → faziet on...)

23 - Dispartiañ “haggis” diouzh “groupement” ha lakaat H etrezo.

24 - herbager (verb) : mener sur l’herbage “geotañ” (≠ geota → un dañvad o c’heota). Keñv. bouetañ / boueta, दौरа / दौरа... Mod all e ve ret skrivañ → geoteka”

25 - tennañ “Herbager ◇ geota” (an hini kentañ lakaet melen warnañ)

26 - Hiver : ouzhpennañ “goañvezh” → durée de l’hiver. Diwar vont ouzhpennañ “été” → hañv / hañvezh

27 - Hypoglycémie (mentrezh an destenn vrezhonek a hañval bout brasoc’h eget mentrezh an hini c’hallek)

28 - Isoler (animaux) du sol : “dizouariñ” zo un termen en arver. Da ginnig “pellaat diouzh al leur” ne gavan ket bastus ; forc’hellek ha re hir pa c’hallfe ur ger

lavarout ar memestra. Dizouariñ pe dizouarañ, ne vern. Gwir eo ez eus ur bern sterioù all gant dizouarañ met daoust ur gudenn eo ? Ur c'hinnig all : dileurañ. Ouzhpennañ "distokañ diouzh (al leur, an douar)".

29 - Kyste : perak "kist an dent" ha neket "kist dant" ?

30 - lait : donner du lait "laezhañ" (laezhañ un oan emzivat / un oan emzivat o laesha)

31 - mise → mise à la reproduction : ouzhpennañ "hourzadur"

YBAN 06 04 20 :

10. Gl. *couvrir* : Br. *sailhañ, goleiñ*, hag evel *kaout marc'h, kaout tarv* e teu ivez *kaout hourz*. Hag ivez evel *marc'het eo bet ar gazeg, tarvet eo bet ar vuoc'h* e teu ivez *hourzet*, daoust ma 'z eus ur ster all gant ar ger-se : Gl. *engourdi*. Hag arveret eo *marc'hañ, tarvañ* gant ar ster *sailhañ* ? Gwell marteze mirout an adanor hepken.

11. (DiaDeCh) pe (DDCh) ? Dit an dibab !

12. Br. *depailhañ* a gaver gant Ménard. Dianav din. A belec'h e teu ?

13. Displeg pezh a fell dit lavarout. Ar pezh a ziskouezan ned eo nemet ur maladur kentañ. Dit da lavarout ar pezh a fell dit. Ha dit e ve kinnig an erouezañ. Ne c'hellan ket bezañ war an holl dalbennoù war un dro. Dic'hallus. Un ali 'm eus roet endeo : deskiñ ar sevel levrioù ha dibab un erouezadur. An hini a ziskouezan aze zo diwar skouer GEMED, GEMER, mui pe vui. Gwelladus eo, a dra sur.

14. Dit da ebarzhiñ.

15. Lemel *deñved*, rak an un tra a vo graet gant *givri* !

16. Dit da ober.

17. Gant *Ti* hon eus un doare "poblek", evel ar pezh a welomp bremañ : *Ti kêr, Ti al Lagad, Ti ar Yec'hed*, h.a. N'eo ket da zisteurel.

18. OK.

19. E stouedoù, pa vez tu.

20. Gl. *flehmen* = Gl. *muser* "retrousser ses babines". En un notenn all (YBAN da LM – 10 01 19) e kinnigen Br. *mingrec'hañ* pe *mingrizañ*.

21. OK. Dit d'ober.

22. 23. OK.

24. Gwelout amañ diaraok.

25. 26. OK.

27. ?

28. Br. *dizouarañ* zo liessteriek. Unan eus ar sterioù zo “dibradañ diouzh an douar”; evit a sell un nijerez. Marteze ez eo degemeradus er ster-mañ ivez. *dibradañ* ivez ? Daoust ma ne nij ket an deñved evit c’hoazh !

29. E GEVEZ e lenner *kist ar skevent*, *kist an eskern*, *kist ar vierez*, *kist an dremm*, *kist ar gouzoug*, neuze e kav din e tere *kist an dent*, eleze a c'hell c'hoarvezout gant an dent. GE a lavar *kist an eskern* ha n'eo ket *kist askorn*, eleze e c'hell c'hoarvezout war lies askorn — an eskern en o hollad —, ha n'eo ket war unan hepken. A-benn ar fin n'eo ket ur c'hleñved eus an danvez “askorn”, hogen eus an eskern. Klasket 'm eus heuliañ dibaboù GE.

30. Gwelout amañ diaraok.

31. Gwelout 10.

KIS-1575

I – LM da YBAN 16 04 20

Emaon oc'h eskemm war Facebook gant tud a c'houlenne penaos treiñ Gl. *soignant(e)* ha roet Br. *aroueler* da gevatal (mui al lostenn deveradoù). Unan a lavar e kaver Br. *arouelour* er gelaouenn ΣKIANΤ. Unan all a c'houlenn diwar pe vonad (*gouel* = *voile* emichañs, kemeret gant ur ster ledan "lien da c'holeiñ udb."). Un trede a c'houlenn perak *arouelañ* ha neket *aroueliañ*...

Emañ Br. *enkaeañ* oc'h ober hent mod all daoust ma kendalc'h lod d'ober gant Ofiseg *kenfinañ*, lod all d'ober gant *bac'hañ* pe *kraouiañ*.

Sklerijenn a 'z pe da zegas din ?

II – YBAN da LM 16 04 20

Gl. *soignant* Br. *arouelour* diwar hBr. **arguil** “garde, conserve” , en arver a-c'houde pell 'zo. E Lavar 09 e kaver *aroueler* hag e GEVEZ ivez. Gwir eo e lenner Br. *arouelour* e ΣKIANΤ hag en *Asteriks e Breizh* (p. 38). Met e Gl. ez eus *soignant* ha *soigneur* ivez. Da genskriverion a rankfe skrivañ d'an Académie française ! Evidon ez eo tanav an diforc'h etre an daou. Kemm a lakaer etre *livour* ha *liver*, met e Gl. e lavarer *peintre* evit an daou. E brezhoneg e reer un diforc'h

etre an arzour hag an dornwezhour e degouezh al liv, pezh zo komprenadus. War dachenn ar prederioù mezegel — an arouelioù — ez eo bihan ar c’hemm. GE a ra gant *aroueler*, ha me da heul e GEVEZ. Met tu zo da empentiñ un arster etre *aroueler* ur bokser hag an *arouelour* en un ospital. Hag evit **aroueliañ*, n’eus mann da welout gant *goueliañ* “lakaat da ouel” pe “lidañ”. Er c’hontrol, un doare eo da bellaat diouto.

Ar re a gendalc’h d’ober gant an euzhadenn **kenfinañ* a zalc’ho da vezañ *cons finis* !

III – LM da YBAN 18 04 20

Ur goulenn all : Gl. *déconfinement* (a ranko c’hoarvezout un deiz a vo !) : Br. *ezkae(adeg)* ?

IV – YBAN da LM 19 04 20

A-du ganit, lavarout a reomp ivez Br. *ezkae*, *ezkaeañ*... Evel *enporzhiañ* ≠ *ezporzhiañ*, *enkefiañ* ≠ *ezkefiañ*... Reiñ a ran dit da c’houzout Br. *hangaeañ* Gl. *immunisation*, Br. *hangae* Gl. *immunité*. Gwion n’en dije ket empentet pezh a c’hoarvez er mare-mañ ha padal... Siwazh, an enkae ne zegas ket an hangae, an hini kentañ o vezañ un embregadenn e diouer eus an eil. Da lavarout eo e diouer a *hangae* — eleze : bezañ *kaeet* penn-da-benn (**han-**) — e lakaer en *enkae*, hep bezañ gwarezet klok (**han-**). Ar brezhoneg a ro tro d’embrederiañ war seurt leviadurezh, bepred ***dre ziouer***, e gerioù all : fall put.

KIS-1576

I – LM da YBAN 01 10 20

« In Cardiff, Wales, Bedwyr Ab Ion Thomas, 23, is conducting his doctoral research on medicinal chemistry entirely in the Welsh language at Cardiff University. While it may seem ordinary for a researcher to work entirely in their native language, Thomas' decision to do so has been the subject of much curiosity within the academic community, as Welsh has remained a minority language in Wales for many years, with fewer than 1 million speakers worldwide. »

New-scientific-language-in-welsh ?

II – YBAN da LM 01 10 20

Gwir eo ne oa ket diorreet kenan ar c'hembraeg war an diskiblezhioù skiantel. Betek henn e oan boas da welout amprestoù diwar ar saozneg. Kement-se zo un azon fall evit ar yezh, rak da betra e c'hell talvezout ur seurt yezh ? Ar pezh a veze lavaret ivez a-zivout ar brezhoneg : “Da belec'h ez i gant da vrezhoneg ?”. Hag an hevelep tech zo atav gant “difennerion ar brezhoneg”, betek gouzout da nebeutañ, rak ar pezh a reont eo bountañ ar brezhoneg en un hent dall, ma chomo evel un aspadenn digunvez, mat da sevel kanaouennoù evit ar festoù noz, evit an touristerezh.

Pa 'm eus kroget da labourat evit sevel geriadurioù ez on aet da welout pezh a veze graet e Kembre ha dipitus e oa. E 1979 e 'm eus prenet *Geiriadur termaw* (1973) ha stadet e chome peg ouzh ar saozneg, evit gerioù kalvezel pergen. Tro 'm boa bet ivez da lenn niverennoù eus ar gelaouenn *Ymc'hwil* (bloavezhioù 1991, 1992 ha 1994), da gaout ur mennoz evit ΣKIANȚ (1996, 1999), met aze ivez e oa re stank an amprestoù. Padal e vije bet mat tostaat an div yezh.

Hag ar brezhoneg zo aet larkoc'h, steudad al Lavaroù zo aze evit e ziskouez. War a hañval ez eus tud e Kembre a garfe diorren o yezh en diskiblezhioù skiantel, ar vezekniezh da skouer. Er breud e traoñ ar bajenn ez eus daou savboent, an hini kentañ o haeriñ ez eo ar saozneg yezh ar ouezoniezh hag an imbours'h skiantel dre ar bed. Un doare da welout, gant an disoc'h : ar yezhoù all a zeuy da vezan dreistezhomm, hag an degouezh eo e meur a vro (Izelvevroioù, Danmark, Sveden, ...). Kement-se zo diouzh ar bloc'helaat, an unventekaat, ar frankizouriezh hag ... ur gouarnamant bed, dres ar pezh a glaskont gourlakaat er mare-mañ bennozh d'ur gaouzarreuziad. Hag evel a lavar ar c'henbreutaer kentañ : « E-keit se, harozek eo e iziunadoù, ansevenadus avat ». Ha quid war hon divoud ? Kenderc'hel a reomp da vont war-raok hep magañ mennozioù fall, rak an istor a ziskouez e c'hell c'hoarvezout devoudoù dic'hortoz. Al latin a oa ivez yezh Europa en he fezh, evit a sell ar skiantoù hag ar preder. Ha bremañ ? Ha yezhoù all evel ar sinaeg, ar rusianeg ? An eil kenbreutaer a respont : « Dispar. Pouezus eo e sav e dezenn doktorelezh skiantel e kembraeg. ».

Perak ne dro ket war-du ar brezhoneg evit gouzout ha traoù zo war ar vezekniezh pe diskiblezhioù skiantel all ? Azon fall da 'm meno, rak evel a lavaren d'ur geneilez a Gembre : « Evit gouzout mat ar c'hembraeg eo ret gouzout ar brezhoneg. », hag a-geveskemm. An un yezh eo e dibenn dezrann, hag ul leviadurezh vat a ve tostaat kembraeg ha brezhoneg.

KIS-1577

I – LM da MC, YBAN, JMM, YBQ, MA, CG, MH, MLG, GG, VL 11
04 21

Kavet war ar Gwe :

Mitaw Arblog

Adeg

Ger anavet e brezhoneg Bourc'h-Baz ha meneget en e studiadenn get Gweltaz Buron (1). « Herrad », « paderezh » e sinifi ha kar eo d'an henvrezhoneg « adac » (période, cycle), d'ar c'hembraeg « adeg » (mare) ha d'an iwerzhoneg « athach » (paderezh). Diàr ar wrizienn hengeltiek *ateko-. Ha prest e vehec'h d'ober get ar ger-se ivez?

1) G. Buron, *La langue bretonne de la paroisse de Batz*, Les cahiers du pays de Guérande, n° 72, 2021, p.23

« adeg » e kembraeg àr ur gartenn (get karantez en adeg diaes-mañ).

II – YBAN da LM, JMM, YBQ, MA, CG, MH, MLG, GG, VL 12 04 21

Gast ! N'hon eus graet poblaters ebet war-dro 1950 evit goulenn an aotre d'ober gant **adeg** ! Ha gant deveradoù ouzhpenn se !

Kavout a reer ivez : Malgorn Dom., *Le breton d'Ouessant*. In: *Annales de Bretagne*. Tome 25, numéro 2, 1909. pp. 199-253 :

Kanvâdek "Se dit de deux individus nés à peu de jours d'intervalle. — Coëtaneus."

Sl. DGVB hBr. **adac**, ma vez displeget pep tra.

Merzhout ivez ez eo benel ar ger e brezhoneg hag e kembraeg.

III – LM da YBAN , JMM, YBQ, MA, CG, MH, MLG, GG, VL12 04 21

« N'hon eus ket graet poblaters... » a lavarez. Nann emichañs, met ne ra ket a zroug gouzout edo *adeg* ent distag en arver n'eus ket keit-se c'hoazh hag en ul lodenn eus Breizh a nac'her outi he anv. Ne oa ket ar pal katreizhañ arver ar ger hep daveenn boblek. Va lakaat a rae da soñjal en **no** bigoudennek. Anezhio dredadoù yezhel ur yezh war he diskar e genoù "ar bobl" he deus he c'homzet e-doug kantvedoù betek talañ ouzh an arnevesaat. Ar Stad n'he deus graet nemet lakaat laouen he zroad pounner war an kez genoù, hanter c'hraet e oa al labour.

IV – YBAN da LM , JMM, YBQ, MA, CG, MH, MLG, GG, VL 12 04 21

Mechal ha sklaer a-walc'h ez on bet.

Er pezh a skivez, hañval ganin e welez an traoù evel-henn : diouzh un tu, ur paour-kaezh pobl dizifenn, gouzañvat, en ur vro a nac'her outi he anv, dezhi ur "yezh" war he diskar, bruzunet e lodennoù ha diouzh an tu all, an aerouant dispis (stumm dic'hour arveret ganit : "a nac'her"), ar Stad a gorvo an amveziadoù, pa oa "hanter c'hraet al labour" (gant an amzer ? Gant piv ? Gant laoskentez an dud ?), lizh dit. Pep pobl zo atebek war he zonkad ha kiriek d'an drouziwezhioù a zegouezh ganti. N'eo ket un enebour bennak a zo kablus. Un dra hepken er bed-mañ : **Vae victis**.

Seurt meizframm zo da deurel d'ar blotoù, anez kouezhañ e trap an arc'hadurioù reuziadelaour. N'emaomp ket o vont da c'houlenn ouzh ar C'hallaoued da zaoulinañ dirak Breizhiz ? Peuzsur ez eus tud e Breizh a ve laouen o vont diouzh ar c'healiad-se ha prest da c'houlenn digolloù. Aon 'm eus ivez emañ ar re a arc'h, par ma c'hellont, kevanekadur ar Mouvement breton er Republik, en hevelep meizframm klemmichus ha kouignus. A-benn ar fin, emsevel ne dalvez ket bezañ savet gant unan all !

E sigur Br. Kb. *adeg*, en arver ken e Breizh ken e Kembre, ez eo splann e rankomp sellout al loazioù yezhel en ur par bloc'hel. Tizhet en deus ar brezhoneg e emrenerezh geriadurel, ha pep tra zo danvez d'an nid, ken ar yezhoù keltiek bev, ken ar yezhoù keltiek all, hep dilezel ivez — pa vez ret — an amprestoù d'an etrevroadeleg (fizik, kimiezh, mezekniezh, ...), diazezet war an henhellazeg pergen. Fromus eo moarvat kavout gerioù evel *adeg*, *koskor* pe *no* e brezhoneg, met ne ro brilec'h ebet d'an termenù-se. Kement-se ne ra nemet kadarnaat bezañs eus un unvez yezhel, ar brezhoneg du-mañ ha tramor. Pa 'm boa klevet e Kembre — er bloavezhioù 1970-1980 — ar gerioù **bara 'menyn**, pa gleven e 'm ziegezh **bara 'manenn** (distaget [mun'en]) e oa bet a-walc'h evidon evit sellout ouzh ar c'hembraeg evel ur "rannyezh" vrezhonek.

**V – LM da YBAN, MC, JMM, YBQ, AM, CG, HM, MLG, VL 13 04
21**

« Ne oa ket ar pal katreizhañ arver ar ger GANT UN daveenn boblek ». Fazi eus va ferzh, adsavet 'm boa ar frazenn hep he adlenn.

- “Yezh war he diskar” peogwir e oa krog ar Vrezhoned, d’he dilezel e gounid ur yezh azasoc’h ouzh ur bed war c’hreantelaat.

- “Hanter c’hraet oa al labour” ... gant ar Vrezhoned o unan. Komprenet o doa, d’ur poent ma ranke ur yoc’h anezho dilezel labour an douar, e oa o dazont liammet gant ar c’hemm yezh, pa ne oa ket eus Preder c’hoazh (!) nag eus ur vourc’hizelezh vrezhoneger a gement a ve bet ur “skouer” brouus eus ar c’hallusted d’ober mod all (pezh a zo c’hoarvezet e Katalonia gant krouidigezh an Institut d’Estudis Catalans hag ur vourc’hizelezh vroadel(our) kreñv a gomze katalaneg, a ginnige labour e katalaneg, a zalc’he staeloù argelek evel kadoriadezh ar **Barça**). E Breizh a wechall e oa bet dilezet ar bobl (hag he yezh) gant ar vourc’hizion o doa kavet gwell, emsavusoc’h, mont da Frañsizion c’halleger ha da zalc’herion unded ar Republik.

- “En ul lodenn eus Breizh a nac’her outi he anv”, ober a raen aze anv eus departamant al Liger-Atlantel a rank, en desped da volontez an dud, lonkañ soubenn drenk moederezh ar “Pays de la Loire” lies gwech bemdez en o c’hazetenn, er straed, er skinwel, en o boest-lizheroù. Neuze e kavan fentus an diskoachadennig-se (*adeg*) er vourc’h vrezhoneger diwezhañ eus an departamant.

KIS-1578

I – LM da MC, YBAN, JMM, YBQ, HM, MLG, CG, AM, VL 26 06 21

Tarzhañ da c'hoarzhin pe ouelañ dourek ?

Laorañs Motrot : Tevetek zo re vrezhonek emichañs. « Pour que les émissions en langue bretonne soient comprises de tout le monde, elles se feront désormais en français ».

Fulup Jakez : Ya, priorek, berr, sklaer ha resis.

Laorañs Motrot : Tevetek zo ken berr, ken sklaer ha ken resis. Ne rit nemet latinekaat ar brezhoneg a-hed ar wech. Trawalc'h ! Kemer a rit ar vrezhonegerion hag an danvez brezhonegerion evit azened dic'houest da zeskiñ gerioù keltiek ?

Priorek > Prior ! Piv a ro aotre deoc'h d'ober gant gerioù all estreget ar re en arver ? Dreist holl evit lakaat en o flas euzhadennoù eus ar seurt. Mezhus.

Fulup Jakez : Latinekaet eo bet ar brezhoneg pell zo, Laorañs. Tevetek zo ur ger digomprenus evit an holl re n'int ket bet o studiañ kembraeg pe n'o deus ket pleustret war labourioù Preder. N'omp ket a-enep gerioù keltiek, kalz gerioù nevez o deus graet o zreuz er yezh a-vremañ evel-se met lod all n'o deus ket graet ha, din-me, "tevetek" zo unan anezho.

Rhisiart Hincks : Francis Favereau priordi = prioldi, neuze "prioel" marteze !

Laorañs Motrot : Priorek n'eo ket savet diouzh reolennoù an deverañ brezhonek. Ur ger "prior" zo a gement a c'halljed deverañ dioutañ ? Forzh petra.

Sandrig Ar Gall Peurliesañ ne gavan ket direnkus al latinekadurioù e brezhoneg, met amañ e rankan anzav ez eo ur ger un tamm diaes da lonkañ.

II – YBAN da LM, MC, JMM, YBQ, AM, CG, HM, MLG, VL 26 06 21

Ar gudenn n'eo ket ar gerioù hepken, rak *priorek* n'eo ket komprenadusoc'h eget *tevetek*. Gant ar skeudenn hag ar galleg e-kichen, ne lavaran ket. Met neuze ez eo gwell *tevetek*, rak arveret eo bet a-c'houde pell 'zo endeo ha komprenadus enta gant ur bern tud. Lakaomp e tibaber *tevetek* war ar panneloù. Kent pell e ve anavezet ar ger e pep lec'h ! Ha gerioù evel *bonreizh*, *meziant* a ziskouez a-walc'h e c'haller kinnig seurt gerioù ha ne ra kudenn ebet evit den. Seurt tabut zo kozh kenan. Soñj 'm eus eus un diviz a 'm eus bet er bloavezhioù 70 gant un UDBad. Lavarout a rae e oa fall Br. *reizhiad* ha kalz gwelloc'h e oa *sistem*. E arguzenn : *sistem* a oa komprenet gant an holl ! Va respont a oa bet neuze :

– Met te, te a anavez ar ger *reizhiad*. Ha re zroch eo ar “bobl” enta evit deskiñ ar ger-se ivez ?

Arabat ankouaat : an holl dud-se a gred bezañ dreist d’ar “bobl”, a zispriziont e gwirionez. Int a oar pezh zo mat eviti. Ar pezh a ouzon-me eo o defe teodyezherion va zilu e Sinzag-Lokrist lavaret *un oto prioriter a basa*. Hogen tud ar St Office zo desketoc’h eget ar bobl hag e lakaont maskloù d’o gerioù, o reiñ dezho un neuz “brezhonek”. Met dindan ar maskl ez eus un nostant (VALL.Sup p. 99). Un ideologiezh zo kuzhet dindan arguzennoù an Office. Bezañ *keltiek* a ve fall, hogos gouennelour, ha dav reiñ d’ar mestr prouennoù ne venner ket noazout outañ. Difenn ar brezhoneg, ya, met arabat mont betek an emrenerezh geriadurel. An disoc’h zo sankañ ur vrizhyezh e penn an dud, gaonac’h evit an devezout. Evit dazont hon yezh, n’eus nemet hent Preder a ginnig un dra bennak soliet. Hag hon labour en deus taolet frouezh endeo.

Mechal petra a dalvez ur ger “komprenadus” evit an dud-se ? Evel pa vije ur ger o tougen e ster en ur valizenn ! E gwirionez, “komprenadus” a dalvez evito : “stag ouzh ar galleg” ha komprenet drezañ : **priorité** → **priorek**. Evito ez eo ar galleg ar vammenn gentañ ha diwezhañ. O fal : chom an tostañ ar gwellañ d’ar galleg.

Emañ ret meizañ un dra bennak : arabat tabutal gant tud eus ar seurt. Hep gouzout dezho (pe : o c’houzout ervat) e fell dezho distrujañ ar vro. Ar brezhoneg ne c’hell ket bezañ dindan beli ar galloud estren ha se eo dres a glaskont. Ne vo morse tu d’en em glevout ganto. O fal zo goulariñ ar yezh kaer zo bet savet a-c’houde Gwalarn ha gant Preder. UI labour distruj reizhiadek a renont. Sklaer eo emaint o c’hoari roll ar Falc’hun (pe ar goukoug !), ha hep / gant rat ez int ur benveg etre daouarn ar galloud gall a zo e bal distrujañ Breizh hag he emsav. N’eus netra da rebech d’ar C’hallaoued : emaint o tifenn o lazioù. Hogen ne c’haller ket lavarout an hevelep tra evit o c’henlabourerion eus ar Mouvement breton.

N’eus met un dra d’ober : o divrudañ par ma c’hellomp, rak enebourion eo ez int.

Pegoulz “ar staj da gaout ur post priorek ba’n Ofis ?”

KIS-E043 – Gl. "priorité"

(A da B - 24 11 70)

Gl. *priorité*. Hervez DGVB e veze arveret **prim** = Kb. *prif* en hBr.. Ar stumm bremañ a vije ***priñv** kentoc'h (sl. **niñv**, h.a.), met evel reizh ez eus skouerioù evel **niver** a ziskouez e c'hell bout bet difronellet a-wezhioù (HPB 642). E Kb. e reer gant *blaenoriaeth* = *priority*. Bez' e ve ***bleinerezh** deut da **blenierezh** e Br., met ur ster all zo d'ar ger-mañ (GIB 106) ha n'eus ket tu d'e arverañ. En lw. e reer gant *tosaíocht* b., pe *tús* (sl. dreist-holl *tosaíocht a bheith agat ar duine* "to have priority over s.o." ha *cearta* (g. ls.) *tosaíochta* "priority rights" EID 553). Skrivet e veze, a-raok 1948, *tosaidheacht* b. "precedence, chieftaincy, leadership" (FG7B 1237), deveret eus *tosach* g. "beginning, origin, element, foundation ; anterior or first part" h.a. (FG7B 1236) ; hlw. *tossash* n.. Deveret e-unan eus *tús* "precedence, preeminence" h.a.. Eus ar memes gwrizienn ha hlw. *toisech*, oglw. *tovisaci*, Br. **tevezeg**, Kb. *tywys*. Dont a ra hlw. *tús*, *túus* eus kKt. **to-wed-tu-*, le. **wedh* (DGVB 315, *Canu Aneirin* 282, VKG 1, 136). Bez' e ve Br. ***tevet** (evit Bv. -öd- > -t-, HPB 326), ac'hann **teveteg** = *tosach*, hag un dra bennak evel ***tevetegiezh** = *tosaíocht*... Evit dastum, pe ***priñvelezh** pe ***tevet** g. (ls. ***tevetoù**), diouzh ret ***tevetelezh** ; ***tevetañ** "accorder la priorité", ***tevetek** "(véhicule, h.a.) prioritaire". Ne guzhan ket e plijfe din gwell ***tevet** eget ***priñvelezh**.

KIS-1579

I – MC d’an holl 08 08 21

Aet eo Gab Cherel da anaon dimerc’her 04 Eost. Edo o vevañ en ur herberc’hti abaoe un nebeut bloavezhioù ha klañv e oa gant kleñved Parkinson.

Goude Paol Kalvez d’an 27 Gouere, emañ ur remziad o kuitaat tachenn ar stourm...

II – LM da MC, YBAN, MLG, YBQ, CG, HM, AM, JMM 08 08 21

Gab Cherel ’m boa graet anaoudegezh gantañ (ha ganit Mikael) da vare emvodoù Skol Uhel ar Vro er bloavezhioù 80, mare ma veze mouezhiet evit raktresoù embann o tont eus pep kostezenn eus an “Emsav”. Anat e oa ar stroboù a veze klasket astenn dirak kinnigoù Preder bewech. Va mouezh o doa bet raktresoù Preder bep tro avat.

Paol Kalvez a ’m boa kemeret e lerc’h evel kelenner war ar brezhoneg e lise prevez Sant-Visant e Roazhon da boent e ziwaz. Kinniget e oan bet gantañ da rener al lise.

Ra vo dalc’het koun eus o labour evit diorren hon yezh.

KIS-1580

I – LM da YBAN 12 09 21

Petra a rez / a rafes eus Gl. *activiste* hag *activisme* ? E-barzh geriadur Martial e kaver *oberelour* met goude ur pennadig furchal e 'm eus gwelet e roe Gwion ur ster all dezhañ (Gl. *pragmatique, pragmaticiste* > prederouriezh).

II – YBAN da LM, MC, YBQ, JMM, HM, MLG, MA 12 09 21

Gant Emsav e veze graet gant *gweredelour* ha *gweredelouriezh*, adkemeret gant deroù ar *Geriadur hollek* (chomet e skourr, siwazh) :

activisme *nm* gweredelouriezh *b*.

activiste *adj & nm* gweredelour *aa & g* -ion.

Degemeret ivez gant aozerion all :

Gérard CORNILLET, GERIADUR BREZHONEG-GALLEG (reizhet) :

gweredelour *m. -ien* *activiste m.*

gweredelouriezh *f. activisme f.*

Kement-se holl da heul LAVAR 05, KIS-E084 – **activisme** :

KIS-E084 – Gl. activisme

(B da A, C - 03 07 72)

Meur a gemeradur zo gant an termen.

1. Kelennadurezh oc'h ober eus ar wirionez, ur c'heñver enmanus d'ar c'hantouezañ, eus an anaout ur benveg isurzhiat d'an ober. Gwirded ul lakadenn zo enta an hevelep tra hag hec'h arveradusted ; hv. Gl. : **pragmatisme. Embregelouriezh.**

2. Ster savelet gant EUCKEN. Kelennadurezh a ra eus ar wirionez un afer a vuhez hag a ober kentoc'h eget a gefred pur, eus frouezhusted an ober ur pennazon eus ar wirionez, — er c'heñver-se ez eo tost d'an embregelouriezh. Hogen pellaat a ra diouzh houmañ dre lakaat ez eo ar wirionez un dra donoc'h eget an divizoud denel, ez eo ar wirionez gwirionez n'eo ket hepken dre an arbenn ma'z eo arveradus ; lakaat a ra ez eo ar werc'helezh dizalc'h diouzh ar c'hantouezadur a reomp anezhi, hag e tizher ar wirionez de an naderezh e-ser ur vuhez a ober : **Oberelouriezh.**

3. Kelennadurezh o lakaat e tizher ar wirionez dre un niderezh amparet gant un daelerezh damkan-embreg. Er ster-mañ ez eo ar wirionez a dra sur un afer a vuhez hag a ober, n'eo ket avat forzh petore buhez hag ober : an niderezh a empleg an argerzh istorekaat-hollelaet ; ne vez tizhet ar wirionez nemet dre hent an istor hollelaet. **Nidelouriezh.**

4. Azon un ober pe un divezelezh troet ouzh an efedusted pleustrek, ar sevenadennoù heverzh. **Gweredelouriezh.**

5. War a hañval e vez arveret an termen ivez evit menegiñ doare an dispac'herion o ren un embregañ hag un damkanañ dre enebadur ouzh an damkanourion na renont embregañ ebet. Er ster-mañ e c'haller ober gant **nidouriezh** koulz ha gant **nidelouriezh.**

An anvioù oberour keñverek a ve neuze : **nidour, nidiad, nidelour.**

6. War a hañval e vez arveret ivez evit menegiñ doare an embregourion na renont damkanañ ebet, a venn gwerediñ e par an darvoudoù, a anver er yezh voutin "difreterion". **Gweredelouriezh.**

Evit a sell Gl. *pragmatisme*, sl. ivez LAVAR 10 KIS – 455, p. 204 ha GEAK.

KIS-1581

I – LM da YBAN, MC, YBQ, JMM, HM, CG, MLG, AM, GG 06 10 21

E darempred e vezan abaoe bloaz pe zaou gant ur paotr, Rémy Penneg, a oad ganin war-bouez nebeut, a ra war-dro ur media keflinenn dizalc'h anvet NHU (Ni Hon Unan). Goulenn a ra diganin troidigezhioù a embann e-kichen o c'hevatalioù gallek ha saoznek.

Penaos treiñ *Les lanceurs d'alerte de Bretagne* eo ar goulenn diwezhañ en deus graet ouzhin.

Edon e soñj kinnig dezhañ Br. *dergelerion Vreizh*. Da ali mar plij.

II – YBAN da LM, MC, YBQ, JMM, HM, CG, MLG, AM, GG 06 10 21

An termen orin zo ar Sz. *whistleblower*, a-zave d'un ofiser polis o c'hwezhañ en e c'hwitell, goude bezañ gwelet un torr lezenn, evit gervel ar bolised all ha gouzaviñ an dud.

Diwar ar Sz. e kaver kevatalioù e yezhoù 'zo, ger evit ger. Da skouer :

- Kembraeg *chwythwr chwiban*. Kavout a reer ivez un heñvelster e Sz.: *informant* (Gl. *informateur*).
- Kreoleg *sifflet-antilate*.
- Norvegeg *fløyteblåser* : e norveeg e ve c’hwezh et ur fleüt ?
- Svedeg *visselblåsare*.

Yezhoù all a adkemer ar ger saozneg, evel an alamaneg da skouer, daoust ma kaver a-wechoù an termen *Hinweisgeber*, eleze “roer (geber) + ditouroù, gouzav (hinweis, hinweisen “gervel d’an evezh, reiñ da c’houzout”).

Bez’ ez eus c’hoazh yezhoù oc’h ober gant termenoù a dalvez mui pe vui “flatrañ, diskuliañ” (Gl. Kebek *dénonciateur*, portugaleg Brazil *delator*, portugaled Portugal *denunciante*).

Kavout a reer ivez an dave d’an ditouriñ : lw. *sceithire* “diskulier, ditourer”. An italianeg : *informatore*, ar roumaneg : *avertizor de integritate*, ar spagneg *revelador de secretos*.

Hag erziwezh, menegomp an izelvroeg *klokkenluider* “braller kloc’h”.

Ar Gl. *lanceur d’alerte*, nevezc’her savet gant ar gevredadourion Francis Chateauraynaud ha Didier Torny evit pellaat diouzh an daveoù d’ar flatrañ, pezh nad eo ket an degouezh er yezhoù all, rak an termenoù *informateur*, *dénonciateur*, *divulgateur* zo bet arveret ivez.

Poent eo klask un dra bennak evit ar brezhoneg.

Setu pezh a ginnig an Office de la langue bretonne :

Termes proposé	Nombre de votes	Pourcentage
diskulier gaou	2 votes	11 %
diwaller	0 vote	0 %
embanner galv-diwall	1 votes	5 %
sacher evezh	14 votes	77 %
soner kloc’h	1 votes	5 %

Da nebeutañ emañ an demokratiezh o ren eno, hogen gant seurt pennaenn e vez trec’h an diouziegezh !

- A-zivout da ginnig *dergeler* = der- (rakger krefivaat) + kel- (a dalvez “kuzhat”). Neuze e talvez da ginnig ar c’hontrol, eleze “an hini a guzh penn da benn”. E-lec’h *der-* e c’haller lakaat *di-*, pezh a rofe *digeler* kinniget gant GE (GEMED) evit Gl. *révélateur*, eleze ar “soubad digelañ”, Gl. *bain révélateur*. Kinnig kentañ : ***digeler* g. -ion**. Nes emañ da *diskeler* Gl. *manifestant*, hogen en degouezh-mañ ez eo an den a zo en diskel, eleze a emlaka er gouloù, er-maez (dis-) eus ar c’helañ (evel *disheol* = “er-maez eus an heol”).

- Tu bennak e skrivan (c’hwevrer 2019) : « Daoust d’ar pezh a lavar ul lod vras eus an *defraouerion* (Sz. *whistleblower*, Gl. *lanceur d’alerte*) e kav din emañ an darn vrasañ eus an dud o kousket ». Hogen Br. *defraouer* zo bet lakaet a-dal d’ar Gl. *réanimateur* e *Geriadur ar Vezekniezh*, neuze gwell kavout un dra all, daoust ma kaver e GSTL *kemennad defroù* Gl. *message d’alerte*. Bez’ ez eus ivez Br. *arfroù* a dalvez Gl. *alarme* hag *arfraouer* Gl. *alarme* (GEVER 18). E-kichen ez eus ivez *defraouiñ* Gl. *alerter*. Eil kinnig : ***arfraouer* g. -ion**.

- Tu zo bremañ da amprouiñ an diskoulmoù all. Merzhomp ne ra tud an Office nemet mont da heul ar Sz., eleze kavout un dra bennak en tremened a denn d’an devoud. An diskoulm a ginnigont, eleze *sachañ an evezh* pe *tennañ, dedennañ an evezh*, a gavan un tammig skort evit un devoud a gemer ur pouez bras ouzh bras er bed a-bezh. Evit *soner kloc’h* e tenn un tammig d’ur sakrist ha gwell e ve *soner toksin* = *toksiner*. O furchal er brezhoneg a zo e teu diaes da gavout un dra bennak kevazas. Un tech eo, forzh penaos, krediñ ez eus eus eus ar c’hanteul hag eus an arganteul e gerioù an tremened. Gant seurt tuadur e reer atav gant an hevelep gerioù, kement ka ken bihan ma ne gresk ket ar yezh hag e chom da vreinañ en he rotel. Ne welan mann deouezus a-walc’h, na *tenner evezh*, na *toker kloc’h, soner toksin, toksiner*, na *galver diwall, galver evezh...*

Ar gerioù all : *gouzaver, ditourer, belzer* zo da lezel el lec’h ma emaint, re ledan o erdalva.

digeler a ro ar pouez d’an traoù kuzhet ouzh an dud a lakaer e gouloù, tra ma ra dave *arfraouer* d’an dud a glasket “dihuniñ”. Hag a-walc’h eo “diguzhat” devoudoù evit ma ersavfe an dud ? Douetañs ’m eus pa weler stad ar boblañs, sujet d’ar mediaoù gouarnamantel. Tuañ a ran neuze da zibab ***arfraouer***, rak mall eo arfraouiñ an dud, hag o defraouiñ er ster mezegel zoken, pa hañvalont bezañ morgousket.

Ur ger diwezhañ. Un *arfraouer* zo nep den, stroll pe ensavadur a enneg un arhent, ur c'hemennad arfroù (Gl. *message d'alerte*), gant ar spi delankañ un argerzh reoliata, rendaelañ pe enluskañ strollennel. Alies ez vez anv eus un den pe ur stroll a gav dezhañ bezañ dizoloet elfennoù a hañval bezañ arvarus evit mab den, ar gevredigezh, an armerzh pe an trevva, pe ar yec'hed hag a zevred diemzamant (La-13 327) d'o c'helaouiñ da ensavadurioù kefridiel, pe da gevarzheoù, d'ar mediaoù, alies a-enep ali an urzhaz. Kement-se ne sell ket ouzh ar vlogerion, an embannerion videoioù a zo o vordilhañ war ar Gwe, hag a arc'h an anv-se evito. Ar re-se n'int ket dizanv ha diemzamant.

KIS-1582

I – LM da YBAN, MC, YBQ, JMM, HM, CG, MLG, AM 02 12 21

Daoust hag un dra bennak zo bet kinniget evit Gl-Sz *pass sanitaire* ? Da c’hortoz e ran gant *haezteul yec’hedel* pe *haezskrid yec’hedel*. Tu a ve d’ober gant *haezaotre* ivez.

Da ali a vo deuet mat.

II – YBAN da LM, MC, YBQ, JMM, HM, CG, MLG, AM 02 12 21

Ar goulenn kentañ : ha ret eo heuliañ geriennoù moederezh an “aotrouniezhoù” ? Rak splann eo n’eus netra “yec’hedel” en degouezh, politikel ne lavaran ket.

En ul lankad kentañ, greomp evel pa vije kanteizh an droienn c’hallek hag etrevroadel. E saozneg e kaver *Sanitary Pass*, *Health Pass* ha *Pass Sanitaire* e galleg. Kavout a reer ivez *COVID Vaccination Passport* pe c’hoazh *Green Pass*. En alamaneg : *Sanitärpass*. Gwelout a reomp eo bet degemeret ar ger Sz. *pass* en holl yezhoù, pe dost. E Gl. “reizh” e ve troet Sz. *pass* dre *laisser-passer*. Vallée a ro Br. *tremen hent*, adkemeret gant Ménard, a ouzhpenn *pasavan* g.,

diwar Gl. *passavant*. E GReg e kaver **PASSAVANT**, *t. de régie*, un tremen-hend, ur mont-é-byou, ur breou.

E Kb. ez eus *Pàs COVID y GIG* (GIG = *Gwasanaeth Iechyd Genedlaethol*, Sz. *National Health Service*), hag ivez un *Tocyn Iechyd*, gant *tocyn* (Sz. *token*) “carden neu bapur i roi hawl”, eleze “paperenn o reiñ ar gwir, ar brient”.

Mar chomer e par an “displeg trec’h” enta e rafen gant Br. *pasavan*, pe *pas* zoken. Ne rafen na gant *skrid*, *teul*, na gant *paperenn* zoken, rak doareoù all zo. Hag o vont bepred da heul o flapach moederezhel e teufe Br. *Pas Yec’hed*. Hogen e rafen gant ar Sz. “*Sanitary Pass*”, rak e yezh orin eo a dra sur. Pe c’hoazh evel ar c’hembraeg : *Pas covid* pe *Covid Pass*.

Bremañ, klaskomp prederiañ un tammig. Evit kaout an tremen hent-se eo dav sentiñ ouzh ar pezh a c’houlenn ar gouarnamant, eleze bezañ bet ensinklet en e gorf 2 ha bremañ 3 doead (en ur c’hortoz ouzhpenn evel reizh : 4, 5, ...) eus un danvezenn dindan imbours’h betek 2023, eleze asantiñ bezañ ur pemoc’h indez en ur prouad war un aozad hilel, hep gouzout pezh a zo ennañ, na peseurt miweredoù (Gl. *effets indésirables*) a zo (e gerioù all : ned eo ket ur vaksin). Un eil doare zo : tremen gant ur prouad PCR, a ro disoc’hoù yaek un tammig evit forzh petra, hep bezañ spesadel enta. Hag un trede marteze : bezañ pareet diouzh ar c’hleñved diwar ar c’horonaviruz (Covid) abaoe ur pennadig amzer, eleze diwar ur viruz eus ur skod steuziet endeo.

Betek bremañ, ur bennaenn diazez er vezekniezh a oa, diazezet mat ha kanteizh : ne vez ket vaksinet e-doug un darreuziad, pa gresk dargenañ (Gl. *mutation*) ar viruz, ha reiñ skodoù anialekoc’h (Gl. *plus virulent*). A zo muioc’h : 1. an ensinkladurioù ne viront ket a bakañ ar c’hleñved, na da vezañ tredizhus (Gl. *contagieux*), 2. ar PCR ne brou netra, 3. bezañ bet klañv gant skod Wuhan ne brou netra a-zivout ar skodoù all. Splann eo a gav din n’eus netra “yec’hedel” en afer-se. Gwell e ve an anvad *Pas Enepyec’hed*, Gl. *Pass Anti-sanitaire* (an dud ensinklet o vezañ tredizhus, gant ar gwir da “dremen”) ! Met petore pal zo neuze gant ar pas-se ? Diskouez a ra e senter d’ar gouarnamant, e kempleger d’ar moederezh, e berr e prou ez eus eus an dalc’her un den dereat, ur c’heodedour “mat” diouzh mennadoù al levieriezh. Betek ar mare ma talvezo — met an devoud eo endeo — da araez reoliñ hag evezhiañ ar boblañs. Ar re a dremenno hep ar pasavan-se a vo neuze tud da ezvevennañ e doare pe zoare. Hag anv zo eus kement-se abaoe ur frapadig. E berr, ar sañset “pas yec’hedel” zo un testeni

a sentidigezh, a gemplegerezh, a sujidigezh. E anv gwirion a ve enta : **testeni kemplegañ**, pe un dra bennak evel-se. Met emañ gant an Aotrouniezhoù ar brient da vonnañ ar wirionez hag er-maez eus e brezeg ez eo “faos” pep tra. Ar werc’helezh nemeti eo prezeg al Levierion, ha pezh a oa mat a zeu da vezañ fall, n’eus miwred ebet gant an ensinkladurioù, den ebet o vervel da heul. Ur goulenn d’an holl : da belec’h e kas an holl draoù-se ?

D’an dud da brederiañ.

KIS-1583

I – LM da YBAN 18 07 25

Abaoe mil bloaz e lakaan goulennoù war orin daou c'her stag ouzh istor Sant-Mac'hloù : *bidoret* ha *la tour Bidouane*.

An hini kentañ zo an anv a veze roet d'ar sal (er ramparzhioù) a roe bod d'ar warded, galleg : *corps de garde*. Sal ma veze ivez bac'het ar re a veze war vale goude 10h noz adalek ar Grennamzer betek 1770 kent na vent debret gant ar chas gward.

An eil zo lakaet da envel un tour implijet da vagazenn boultr etre 1691 ha 1889 met a-raok, er grennamzer, e talvez ivez da sal ward. Me gred gwelout en daou zibenn (**-oret** ha **-ouan(e)**) daou heñvelster *(g)(u)oret* ha *gouarn*, hemañ diwezhañ goude un tremen dre ar gallaoueg a laka **r** da steuziañ dirak **l** hag **n** (keñv. Gallaoueg *méle* = *merle*, *cône* = *corne*).

Ur wech c'hoazh, mard eo brezhonek an daou c'her, petra an diaoul e chellfe al lodenn deroù bezañ (**bid** = “lec'h, sal, goudor, ti” ?).

II – YBAN da LM 20 07 25

A-zivout **bidoret** ha **bidouane** : berr va skoazell.

Gwelout a rez hBr. **GUORET** "secours" ha Br. **gouarn** gant fatidigezh an **r** dre ar gallaoueg. Ha degouezhioù heñvel zo el lec'hanvadurezh ?

Br. **gouarn** a zeufe eus an hGl. *go(u)verne* (11vet kantved) < Lat. *gubernare*. Diaes gwelout aze ur ger henvrezhoneg. Tu a ve ivez da welout un dra bennak diwar Br. **houarn** ? Gant fatidigezh an **r** ivez ? Met, tennañ a ra d'ur c'hoari kentoc'h. Rak, lizh dit, petra a dalvez **bid-** ? Evel e *bidouf* "toull-bac'h, karc'har" ?

Ar pennrann hBr. a anavezan zo **BID-** "troc'hañ". Keñver ebet. O c'houlakaat e ve **bid-** kevatal da "lec'h" e ranke bezañ en eil renk : **gouarn-bid**, **goret-bid**, a gav din. Nemet e ve : **bid + guored**, **bid + gouarn** ?

Bez' ez eus ur Kb. **bid** a dalvez "hedge", eleze ur c'hae, un doare garzh :

GPC :

bid¹

[H. Lyd. *bitat*, gl. *resecaret*, H. Wydd. *bíth* 'taro, clwyfo': o'r gwr. IE. **b^hiH-* 'torri', cf. *benyn*, *cymynaf*: *cymynu*; **elf. mewn e. lle a welir yn yr engh. gyntaf**]

eb.g. ll. *bidau*, *bidiau*¹.

Gwrych, sietin, perth, perth fyw, gwrych byw, gwrych wedi ei blygu, ffens, prysglwyn, llwyn:

hedge, *quickset hedge*, *plashed hedge*, *fence*, *thicket*, *bush*.

(E ruz = elfenn e-barzh anvioù lec'h a weler er skouerioù kentañ)

A-raok ar voger warediñ e oa un doare kae difenn, eleze ur *bid+gwarded* > *bidwarded* ? Benel ha gourel eo *bid* : *ur vid*, *ur bid*. Heñvel dra gant *bid + gouarn* > *bidouarn* pe *bid + houarn* > *bidouarn* ? Er gerioù kozh e talvez *houarn* kement hag armoù, da skouer en anv den *Lousouarn* = *loez + houarn*, "a argas, a loez houarn an armoù".

Mar kavan gwell...

KIS-1584

I – IM da YBAN 13 09 23

Orin ar ger *treol* a glaskan (Gl. *algorithme*), met en aner. Ma ne fazian ket, ned eo ket displeget orin ar ger el Lavaroù, ha n'emañ ket an daveoù kent war load Preder. Marteze emañ ar respont e karnedoù jedoniezh SADED met ne 'm eus diraez ebet d'ar c'harnedoù-se.

II – YBAN da IM 13 09 23

Sklaer a-walc'h eo gerdarzh **treol** : **tre** + **ol**, *ol* o vezañ ur bonad henvrezhonek :

DGVB :

(**ol**) radical du sens de « suivre, être après », « suite, trace », dans *olham*; *ol-o*; *oll-o red*. Gall. *ôl* « trace, suite », *olaf* « dernier », BBCS 19, 98-9. Le bret. *heul* « suite » (rime en *-el*, Jésus 155b), s'expliquerait par une confusion entre *ol* et un anc. **hol* correspondant au gall. *hawl* « poursuite judiciaire » et « demande », V. Henry, Lexique, 162, note 1. Le britt. *ol* est peut-être apparenté au v. irl *ol* « au-delà de », et « quod », GOI 477, 500, 559, LEIA, O 18, et au lat. *ul-* dans *ultimus*, W. Gr, 250, CCG 186.

Savet eo *treol* evel *trebadout*, *tredizhañ*, *treled*, *tre luc'h*, *tremen*, *treborzh*, *treren*, *trevonnañ*, *trezalc'h*, *trezoug*... Ar rakger *tre* a verk ar “mont a bazenn da bazenn, *dre* lankadoù lerc'h-ouzh-lerc'h, mont dreist, en tu all da”. Alese un durc'hadur ster all : “mont war-du un disoc'h peurvat, dreist”. Orin *mont* zo MEN, evel e *tremen* (Kb. *myned*). Hogen, tu zo ivez d'e intent evel “diwar-bouez, *dre* araez ar bonad da heul”.

Neuze : A $\xrightarrow{\text{treol}}$ B, **tremen** a reer eus A da B **dre** heuliañ (hBr. **ol**) un urzh savelek (sl. **algorithme** GSTL 124).

KIS-1585

I – IM da YBAN 27 08 24

Davedout e teuan gant daou c'her ne 'm eus kavet troidigezh vastus ebet ganto. Ur c'hinnig a ran en hevelep koulz evit pep termen, dit da lavar din mar seblantont bezañ kantrat.

Gl. *cryptomonnaie* : Malo en doa kinniget Br. *rinegmoneiz* (g) a gavan mat. *Fuilhmoneiz* (g) ne vefe ket dizeur kennebeut. Gant an hini kentañ ez afen avat.

Gl. *métapolitique* : ar ger *trapolitikerezh* (g) a ginnigan dre ma kaver kalzig a c'herioù gant ar rakger **tra-** endeo *trabedouriezh*, *trajedoniezh* h.a.). Gallout a rafed sevel ar ger *traleviadurezh* (b) ivez moarvat.

II – MA da IM, YBAN, HM, FC 27 08 24

Trugarez dit Ismael evit da valad. Da 'm meno e ve hebleustroc'h *rinvoneiz* evit *cryptomonnaie*, ha berroc'h. Hag ezhomm a ve eus ur c'hemmadur evit *fuilhvoneiz* ?

Evit ar rakger *tra-* a c'houlenn ar c'hwezhadur, neuze e teufed gant *trafolitikerezh* . YBAN a zervayo, met da 'm meno eo bastus da vat.

III – YBAN da MA, IM, HM, FC 27 08 24

A-du gant Malo evit *rinvoneiz*, *trafolitikerezh*. Ismael a zedenn an evezh war ster ar ger diwezhañ-se, rak Gl *politique* a dalvez daou dra : 1. Br. *politikerezh* Sz. *politics*, eleze “ar stourm evit ar galloud” ha 2. Br. *leviadurezh* Sz. *politics*, eleze “hollad an doareoù da ren, da leviañ un dra bennak”. Ur bern tud a ra ar fazi ha kemmeskañ an daou ster. Ar *métapolitique* a ra dave da stourm ar mennoziou (ar “gefredourion organek” degaset gant ar c’homunour Gramsci, adkemeret betek an tu dehou e Frañs, da skouer). N’emañ ket pell meizad an *ijinouriezh kevredigezhel*, a ya pelloc’h eget ar mennoziou avat ! O kemer skouer diwar GESTL e ve tu da sevel Br. *kevredigouriezh* evit *ijinouriezh kevredigezhel*. Boaziet a holl viskoazh, nemet araeziou nevez zo bremañ.

Ne gavan ket kevazas *fuilhvoneiz*, rak “rinek” eo ha n’eo ket “fuilh”. Diwar vont, GE en deus degaset ar rakger **kel-** evit Gl. *cryptogénétique* : Br. *kelardarzh*, Gl. *cryptoorchidie* : Br. *kelgellegezh*, rakger o talvezout kement ha “kuzh”. Dres, GE a ro ivez Gl. *cryptogame* : Br. *kuzhhadek*.

En e lizher da MME (GE da MME 29 11 06) e skiv Gwion (LAVAR 18, p. 89) :

5. Ne gav ket din eo bet studiet holl gemeradurioù Et. *crypt-*. Diskoulmoù poentek zo bet kinniget : VALL. *kuzhhadek* ; GSTL *rineg-*. Chom a ra da labourat war an termenoù mezegel *crypte*, *cryptite*, *cryptogénétique*, *cryptorchidie* an termenoù kravezel, politikel *cryptocalviniste*, *cryptocommuniste*... Ar c’hedrannoù en hon c’herz : *kuzh*, *kel*, *rin*, *golo*, hep kontañ an tunioù dareuladel (leterc’hadoù, h.a.).

Ménard en deus adkemetet hogos pep tra, ar rakger **rin-** : *ringomunour*, *rinloenoniezh* ha lezet degasadenn Vallée *kuzhhadek* da gouezhañ evit *kriptogam*, hep abeg sonn ebet avat... Mechal ha bastus eo lakaat *ringomunour*, *rinloenoniezh* ha *rinvoneiz* gant an un rakger. **rin-** hag an termenoù *rinek*, *rinegañ* a sell ouzh an doareoù da guzhat stlenn, na pa ve kalvezderioù stlennegel, spierezhel, politikel... Ur *cryptocommuniste* zo un den a-du gant ar gomunouriezh en un doare kuzh, n’eo ket o rinegañ e emzalc’h ! Neuze *kuzhkomunour* pe *kelgomunour* ? An hini kentañ a ve kenkoulz *komunour kuzh*, eleze ur *c’helgomunour* zo ur “c’homunour kuzh”.

Hag evit echuiñ, un degasadenn veur a-berzh ar Saint Office :
OPLB–Les réseaux sociaux

crypto-monnaie cryptocurrency	kriptomoneiz	m.
cyber-harcèlement cyberstalking harcèlement en ligne on-line harassment	siberharellerezh	mass.m.

Poent eo siberatakiñ !

KIS-1586

I – IM da YBAN, HM, MA, FC, YVT, MLG 06 11 24

Abae un nebeud mizioù e 'm eus klasket stlenn a-zivout ar c'healiadurezhioù nevez o tont gant diorreadur ar galvezouriezh. En o zouez e kaver an *accelerationism* o tont eus ar SUA, ar mennoz e rankfed degemer penn da benn ar gevalaouriezh evit diorren ar galvezouriezh ("*the conscious and deliberate propulsion of technological development*" hervez Marc Andeersen). Diwar ar c'heal-se eo disrannet tud etre an *techno-optimists* hag an *techo-pessimists*. Perak e kontan kement-se holl ? Ma, da gentañ peogwir ez eo deurus mat hag ez erbedan d'an holl sellout a dost ouzh al luskadoù prederouriezh ha politikerezh o sevel tro-dro d'ar galvezouriezh. Moarvat e vo levezonet a galz ar gevredigezh gant ar c'healiadurezhioù-se. Met ivez peogwir e 'm eus kavet ur bern gerioù hep troidigezh e brezhoneg betek gouzout. Ezhomm a vo eus tud evit en em arbennikaat war an dodennoù-se ha kavout gerioù a zere. Un dachenn c'hlan eo, pe dost.

Da c'hortoz e kinnigan un nebeud gerioù. Lavarout a reot din mar kavet anezho bastus.

- Sz. *accelerationism* : Br. *herrekadouriezh* b.
- Sz. *techno-optimist* : Br. *kalvezgwellaour* g.
- Sz. *techo-optimism* : Br. *kalvezgwellaouriezh* b.

- Sz. *techno-pessimist* : Br. *kalvezgwashaour* g.
- Sz. *techno-pessimism* : Br. *kalvezgwashaouriezh* b.
- Gl. *bioconservateur* : Br. *bevvirour* g.
- Gl. *bioprogressiste* : Br. *bevaraokadour* g.
- Sz. *metaverse* (*meta + universe*) : Br. *tralvez* g. (tra + alvez)

II – YBAN da IM, HM, MA, FC, YVT, MLG, MC, LM, MP, MN, JMM 06 11 24

Da gentañ e fell din respont da'z malad eus dec'h. Arverañ levr Alan MONTFORT, *Gerioù evit komz brezhoneg bemdez ?* Te a lavar da unan : « Ur sammad labour bras e vefe ». Hopala ! Piv a sammfe an trevell-se ? Aze emañ va respont.

Disfiziañs 'm eus diouzh ar c'healiadurezhioù o tont eus ar Stadoù Unanet, e gaou marteze. Met pa welan ar pezh o deus degaset dimp abaoe ur frapadig e hirisan. Kement-se lavaret, kudenn ar galvezouriezh zo bet un argraf hon eus pleustret ivez tamm pa damm. Eeun an aters : ha mat eo pe fall eo ? Ken kozh hag ar bed eo. E berr gomzoù : ha diaoulek e ve ? Ha gant ar goulenn-se e tegaser ur c'hudennadur relijiel.

Neuze e komzin e'm anv hepken, kuit a gredennoù relijiel. Neoazh, an denelezh he deus bannet war ar relijion kudennoù gwirion he doa. Evit mont pelloc'h eo dav din displegañ va savboent. Emañ an den taolet war an douar, ul loen bresk anezhañ, met dezhañ un empenn a ro tu dezhañ da embreger ar poell. N'eo ket an diaoul en deus degaset dezhañ ar c'hoant da wellaat e stad war ar voull bri-mañ. Hag a-hed an amzer en deus diorreet e vinvioù evit aesaat dezhañ. A holl viskoazh e oa daou du d'an holl vinvioù : evit ar mad hag evit ar fall. Ne vo morse tu d'ober an disparti etre an daou du-se. Nepred ne vo kavet ur gealiadurezh en araez d'o unaniñ. Aoz mab den eo seurt daelerezh. Nepred ne vo tu da gemmañ natur mab den. Neuze : gwellaour pe gwashaour ? Nag an eil nag egile, pe an daou war un dro. Evel anien mab den e unan : mad ha fall. Ne ouzon ket petra respont ouzhpenn, nemet ez eo ret diwall. Un dra zo

splann evidon diouzh ar pezh a welan er bed : ur meuriad hep kadourion, n'eus ket anezhañ.

Ar gerioù a zegasez :

- Sz. *accelerationism* : ar mennoz herrekaat un argerzh, un treuzfurmadur zo un dra voutin. Er gimiezh, da skouer, e komzer a “herrekaat” un dazgwered kimiek dre c’hoari war un nebeut parennoù : ar gwrezverk, bec’h ar c’hediuzennoù war zileizh, gwask ar c’hediuzennoù aezhennel, ar gorre diastok etre ar c’hediuzennoù pa vez unan anezho er stad sonnel, hag ivez arver an treluskerioù.

Er par politikel ha kevredadel ez eus ivez kel a “herrekaat” un treuzfurmadur bennak, hini ar gevredigezh da skouer. N’eo ket nevez an argraf, evel er varksouriezh “grizieañ dislavaroù ar gevalouriezh” e sell d’un treuzfurmadur eus ar gevredigezh etrezek unan hep renkadoù. Diouzh an tu all e klasker “herrekaat” ha kreñvaat ar gevalouriezh gant ar spi diorren ar buanañ ar gwellañ ar galvezouriezh war-benn lakaat un den “kresket” da eskoriñ. A-benn ar fin e klask pep tuadur politikel da greskiñ tizh an treuzfurmadur hetet gantañ. An holl a sell ouzh ar gevredigezh evel ouzh ur metoù ma c’haller c’hoari war ar parennoù, evel en ur metoù kimiek. Neuze e teu mab den da vezañ ur barenn evel unan all hag anv a vez a “ijinouriezh” kevredigezhel, an kez kevredigezh o vezañ un ergorenn alvezel evel unan all. Skarzhet ar rezid, an nidiad, aet eo mab den d’un ardivink bevedel, evel ma ’z eus ardivinkoù trelloc’hel a du ’rall. Seurt bedouriezh zo un ideologiezh, evel ma ’z eo unan all ar vedouriezh a haer ez eo an den a anien doueel, lakaomp. Pelec’h emañ ar wironez, mard eus unan ? Ne c’haller nac’hañ ez eo palvatadus ar c’hevredigezhioù, betek ur poent avat. Ne c’haller ket nac’hañ ivez e c’hell an dud ersaviñ hag emsevel.

Er par alvezel e c’haller komz a *herrekaouriezh* evel ar pleustr hag ar studi herrekaat argerzhioù ’zo, an *herrekaoniezh* o vezañ an tu damkanel. N’ouzon ket hag eñ zo eus an diskiblezhioù-se, met perak ket. Ha quid eus an *herrekadouriezh* ? Da ’m meno e ve an diskiblezh o studiañ an argerzhioù herrekaat o c’hoarvezout en ur gevredigezh, eleze studi ouezoniel an herrekadennoù a c’hell c’hoarvezout en un treuzfurmadur. An tuadur damkanel a ve neuze an *herrekadoniezh*, evel *kevredadouriezh* ha

kevredadoniezh. Ha bremañ e teuer d'an ideologiezh o lakaat seurt pleustr e diazez nep treuzfurmadur, ur meni kredenn a-benn ar fin. Evit dec'heriañ ar pleustr a lak an *herrekadoù* da c'hourfouezus, a ro al lec'h kentañ d'an devoudoù *herrekadel* e c'haller ober anv a ***herrekadelouriezh***, evel ar *gevredadelouriezh* a zo an tuadur da zisplegañ an holl devoudoù kevredadel dre ar gevredadouriezh.

- Sz. *techno-optimist* : Petore kemmadur war-lerc'h ar rakger **kalvez-** ? War ar gelaouenn *Emsav* e kaver *kalvezveli* ha *kalvezbureviad*, adkemeret e-barzh GEAK. Perak ur c'hemmadur evit ar ger kentañ hag hini ebet evit an eil. Harzoù zo d'ar c'hemmadurioù. Er ger kentañ ez eus ur c'hemmadur, peogwir ez eo diazezet ar veli war ar galvezourion, war ar re a ro ar gourfouez gant ar c'hudennoù kalvezel. E se ez eo liammet **kalvez** - ha *-beli*. En eil ger n'eus ket a gemmadur, rak ar *galvezbureviadelezh* zo naouus dre ar *vureviadelezh hag* ar *galvezelezh*, **en ur ser**, met n'eus liamm ebet etrezo a-gentouez.

En hon degouezh ez eo diazezet ar wellaouriezh war ar galvezouriezh, ur gredenn don eo. Neuze e vo graet ar c'hemmadur : Br. ***kalvezwellaour***. Teuzet eo daou barzh ar ger bennozh d'ar c'hemmadur.

- Sz. *techo-optimism* : Br. *kalvezwellaouriezh* b. enta.
- Sz. *techno-pessimist* : Br. *kalvezwashaour* g.
- Sz. *techno-pessimism* : Br. *kalvezwashaouriezh* b.
- Gl. *bioconservateur* :
Kentañ penn un despizadur : <https://www.50a.fr/0/bioconservateur>

Le bioconservatisme est un mouvement politique et philosophique émergeant au début de vingt-et-unième siècle. Il s'agit d'un mélange entre "biologique" et "conservatisme". Être bioconservateur revient à s'opposer aux améliorations des attraits de l'être humain. C'est être un fervent opposant au mouvement transhumaniste.

Neuze ar B a venn mirout an den bevedel en e stumm "naturel", tra ma fell d'an tuadur kontrol e dreuzfurmiñ en tu hont d'ar vevedelezh. N'emaomp ket pell diouzh an *tikkoun olam* "ratreadur ar bed" anavezet er speredelezh yuzev.

Ar rakger a vo **bev-** ha deurus eo studiañ ar gerioù *bio-* er Rann 2 eus *Geriadur ar Vezekniezh* pe pp. 75-77 e <https://preder.net/r/bibli/mezekniezh/Geriadur-ar-Vezekniezh.pdf> war load PREDER (sl. *bioartificial* da skouer evit gwelout ur ger hep kemmadur). Ha bremañ e chom an eil darn *mir-*. An hini a vir zo ur *mirour* pe *mirer*. Un danvez o virout, ar boued da skouer, a ve ur *mirer*, ur *viruzenn*. Hogen an hini a ziazez e obererezh war ar mirout a ve ur *mirelour*, a gav din. Neuze : Br. **bevirelour** = Gl. *bioconservateur*, Br. **bevirelouriezh** = Gl. *bioconservatisme*.

- Gl. *bioprogressiste* : *bevaraokadelour* kentoc’h, rak ned eo ket c’hoazh un tuadur politikel diazezet, met un ideologiezh kenster gant Gl. *transhumanisme* Br. *treuzdenelouriezh* (**treuz-** ha n’eo ket **hont-**, rak kalvezel rik e chom evit dalc’hiaded an tuadur-se).
- Sz. *metaverse* (*meta* + *universe*) :
Dav din mont da welout petra an diaoul eo al loen-se.
Sz. *metaverse*, Gl. *métavers*

|| Le métavers ou metaverse en anglais est un univers virtuel qui permet aux personnes d’interagir entre elles grâce à des avatars (identité numérique).

Tu zo da lavarout neuze ez eo ur werc’helezh darvanel. Un trealladur e ve ober gant ar rakger **tra-** amañ ouzh e lakaat da gevatal bewech da **méta-**. sl. *Geriadur ar stlenneg*, p. 268 : en termenoù *trac’hempuner*, *traareg*, *trareolenn* e talvez **tra-** un ergorenn eus ul live uheloc’h en araez enta da sevel, deskriavañ, gweredekaat an ergorenn el live izeloc’h, hogen en ur chom en un gwerc’helezh. Padal e degouezh ar Sz. *metaverse* emeur en ur “werc’helezh” all. N’eo ket ar *metaverse* un draelezh, un alvez naket, ur werc’helezh eo anat, nemet un darvan traelezh, ur werc’helezh evel-pa-vije. Neuze e kavfen gwell ober gant Br. **darvanelezh**. Evit ober evel ar saozneg hag ar galleg e ve tu da fardañ un *darvanved* ?

Diaes kenan eo dibegañ diouzh ar yezhoù estren, ar galleg hag ar saozneg. Emaint aze ouzh hon trelañ, o virout ouzhimp a ren un devezout gwirion e brezhoneg. Darbenn a ran da bennaenn loc’hañ diouzh loazioù ar brezhoneg

ha strivañ da ren an dezevout e brezhoneg. Un doare eo da gaout ur sell all war ar werc'helezh, e kement ma ro tu da dremen hebiou d'ar moederezh.

III – IM da YBAN, HM, MA, FC, YVT, MLG, MC, LM, MP, MN, JMM 18 11 24

Tost a-walc'h eo va meno ouzh da hini e-keñver selled ar galvezouriezh. Ouzhpennañ a rafen un dra bennak. Ar galvezouriezh ned eo ket mat atav, ha ned eo ket fall kennebeut. Ar c'hoant da ziorren ar galvezouriezh a gavan yac'h evit mab den avat. Ur meni luzad a vuhez eo evitañ. Un doare da neveziñ ha da erzerc'hañ e nit. Sed ur pennad deurus a-zivout ar savboent-se : La posture techno-tragique

Un evezhiadenn a-fet gerioù : ned eo ket chalus ez eus endeo Br. *darvanelezh* evit Gl. *réalité virtuelle* ? An daou c'her ne dalvezont ket dres an hevelep tra. An diforc'h 'm eus goulennet digant ChatGPT :

”Le métaverse est un univers numérique persistant, interactif et partagé, accessible via différentes technologies (ordinateurs, smartphones, casques VR) et conçu pour des activités variées comme les jeux, le travail ou les événements sociaux. La réalité virtuelle (RV), en revanche, est une technologie immersive qui plonge l'utilisateur dans un environnement simulé grâce à un casque, souvent pour des expériences ponctuelles ou spécifiques. Ainsi, la RV peut être un moyen d'accéder à un métaverse, mais le métaverse est un concept plus large englobant divers écosystèmes numériques.”

Marteze derc'hel Br. *darvanelezh* evit Gl. *réalité virtuelle* ha Br. *darvanved* evit Sz. *metaverse* ?

KIS-1587

I – IM, GG, HM, MA da YBAN 31 05 25

O welout araokadennoù an NA, he ferzh nevez er gevredigezh, hag ar raktresoù brezhonek liesseurt a zo da vezañ savet tro dro d'ar benveg-se, e soñj dimp e vefe mat emouestlañ muioc'h Preder en emdroadur-se. Pouezus eo d'ar brezhoneg arnevez na c'hwitañ war ur skod kalvezel, ha zoken istorel.

Ret eo dimp prederiañ en un doare da ebarzhañ ar pep muiañ a zanvez e brezhoneg en dafaradoù foran, a-benn bezañ piaouet gant kement stlennegour a fello dezhañ sevel ar raktres-mañ-raktres tro dro d'ar brezhoneg hag an NA. Se a gevampeg 1) renabliñ ar pezh a zo bet niverelaet endeo 2) niverelaat ar pezh a chom 3) kavout ur reizhiad gwirioù reizh evit ma vo foran an danvez hep ma c'hallo bezañ kemmet ar c'heriaoueg (lañvaz creative common arbennik) 4) mont e darempred ha labourat gant ar frammoù a bledo gant stlennvonoù a seurt (Breizh Niverel hag OPAB da skouer). E darempred emamp endeo gant Mélanie Jouitteau, eus Breizh Niverel.

Ezhomm hon eus eus da sikour, evit ar c'hraf 3 pergen. Ar pep gwellañ a vefe aozañ un emvod a-benn komz eus kement-se ha kaout ur steuñv labour resis.

II – YBAN da IM, GG, HM, MA , MN 31 05 25

Laouen o tegemer ho malad hag o c'houzout enta e kendalc'hit gant an erv.

A-c'houde ur frapadig e komzomp, Michel Nedeleg ha me, a-zivout an naouegezh alvezel-se — an NA, lakaomp enta. Bewech ma c'hoarvez kemm pe gemm gant an araeziou kalvezel e weler ar mouvement breton o vont da heul ha bepred gant o brezhoneg palevarzh. Tridal a reont o tistrujañ pep tra, Breizh hag ar brezhoneg en o zouez. Ne vo ket gwelloc'h, 'm eus aon gant an NA-se. Daou ahel a welan :

1) emvataat eus an NA evit kempenn, pinvidikaat al load, gant an amboaz sevel ur meni Geriadur hollek. Lavarout a raen da Nedelec e ve dreist evit un NA da zont a-benn da eztennañ ar Graal santel eus holl skridoù Preder. Betek ma teufe an NA da gomz brezhoneg arnevez (gant mouezh unan ac'hanoc'h !) ! Evit ar mare ez eo un hetadenn deol, tra ken. Hag evit an holl ijinenoù naouek — mar bez... — degaset gant ar mouvement e vo diouzh skeudenn o c'hrouerion. Me oar pezh a ve d'ober : adkemer ha marilhañ holl skridoù Preder ha Roparz Hemon + traoù all c'hoazh dibabet mat, lakaat skouerioù ha daveoù, lakaat kevatalioù galleg (saozneg...). N'on ket aet c'hoazh da atersañ NA ebet, met Nedeleg en deus graet. Ha brezhoneg a ouzont ? Hag an eil ahel :

2) Choukañ an nevid gant brezhoneg arnevez, met aze e 'm eus douetañs. Ménard en deus degemeret traoù zo, met peseurt dregantad a vez adkemeret gant ar metoù "brezhoneger" ? A-wechoù e selaouan Radio Kerne(v) e'm c'harr ha lazhañ kerkent, ken heuet ez on. Ne welan diforc'h ebet gant peurrest ar gevredigezh c'halleger, bepred an hevelep moederezh "woke", "LGBT", "saveteiñ ar blanedenn", ... Gant ur flapach doñjerus, gant ar vezh. Mechal ha talvezout a ra ar boan koll e amzer aze. Nemet e ve goulennet ouzhimp gant stlennegourion, hag er feur-se Nedeleg zo lec'hiet mat. Forzh penaos : ur gudenn a amzer eo.

Kement-se holl ned eo nemet un obererezh ledemsavel avat. Pezh a laz zo emstummañ ha stummañ, bodañ tud mennet da labourat a-zevri war hir dermen. Aze emañ dazont ar brezhoneg ha n'eo ket gant donedigezh un Deus ex Machina (dres !). Dav skrivañ skridoù, levrioù nevezus a vo dedennus ha pinvidikaus d'an dud, hag a zegaso ar yezh dezho evel-se ha n'eo ket dre ur meni moederezh. War ar Gwe ne'm eus gwelet nemet skridoù kimiezh a live madik (sl. : Elfenoù kimiek da skouer : TORIOM). Ar pal zo sevel ur bodad bras a-walc'h evit amparañ un tolz eizik, dezhañ da simant ar yezh arnevez. Hep adober fazioù ESB ! Un arventenn a bouez : an arc'hant. Dav e ve kaout

mouloù a-walc'h, hag ouzhpennañ a rafen ne spir ket ar youl vat da viken. Ar bodad usveneget a ranko bezañ emren ent armerzhel hag ent kellidoel. Me oar eo aes da lavarout...

Deoc'h c'hwi bremañ da genderc'hel gant an erv ha mar fell deoc'h bevañ evel Brezhoned, an hent hag an dremmwel zo dirazoc'h. C'hwi a welo a bep seurt endro deoc'h, met gouezit ez eo hentoù dall. En ur c'hortoz e vo dav kenderc'hel alabistr ha kalfichat.

Bremañ, evit respont d'ar goulenn : « 3) kavout ur reizhiad gwirioù reizh evit ma vo foran an danvez hep ma c'hallo bezañ kemmet ar c'heriaoueg (lañvaz *creative common* arbennik) », anzav a ran ne veizan ket. **Gwirioù** war ar gerioù ? Met, an tousegi a dremen o amzer o kemmañ, o foeltrañ pep tra ! Ne vimp morse e-tailh da herzel ouzh kement-se. Pezh zo d'ober zo pourchas oberennoù echu a c'hell talvezout da ziraez al lavar planedennel. Lakaomp e skriv unan bennak ur romant dreist e pep keñver, sur on e talvezo da ledañ ur yezh dereat. Se eo a rae Roparz Hemon. Pelloc'h ez omp aet hag empentet 'm bez alies un oberenn dreist ha kaer, sichenn ar brezhoneg kempred evit ar vrezhonegerion a bep seurt. Me oar e ve bepred tud evel re "breton ar bobl", enebourion ar "breton chimique", re "brezhoneg Poullfank"... Met ne ra forzh.

Er mare-mañ ez adskrivan JEDONIEZH I, ha dont a ran a-benn tamm ha tamm, tost 30 vloaz goude. Merglet un tammig ar paotr, met diskoachañ a ran vioù koukoug, aet koufillis ma n'eo ket brein. Goude e kendalc'hin gant LAVAR 25 hag ivez *Kimiezh ha fizik er gegin*. Hoel ker, te zo chomet hep respont da'm malad diwezhañ. Ersav da skolidi a ve deurus evidon. Traoù all a rakwelan : un dra bennak war ar gremm, teuzidigezh ar skorn ha saveleñn Arc'himedes, gwered ar red tredan war an dir... An amzer eo a ra diouer.

Dav dezhi enta.

KIS-1588

I – MA da YBAN, MC, MLG, JMM, CG, GG, AG, YVT 04 02 20

Goulennoù zo deuet diwar labour ur geneilez yaouank (a gasan ar valad-mañ dezhi) a zo o skrivañ ur pennad evit niverenn diwezhañ Nidiad. Mar bezez paket gant da zaoulagad c'hoazh, n'eus ket mall bras !

1. Kinniget 'm eus dezhi *treuzreizhad* g. -idi evit Gl. *transgenre*. Gouzout a ouzon e vez graet gant Br. *jener* e metoù Diwan evit treiñ Sz. *gender* ; daoust ma 'z eus eus ar ger, bezant er Catholicon hag e geriadur Gregor pergen, e kav din ne erlec'h ket reizh, soliet mat a-du 'rall er yezh kempred. Gwell eo da 'm meno ivez eget *treuzreviad*, a drofe kentoc'h Gl. *transsexuel*. Da ali ?
2. Gl. *précaire*. E GEAK hon eus kavet “bresk, arvarus, diasur”. Hogen amañ emaomp e-tal an droienn *des précaires, des gens précaires. Tud vresk* enta ? Aon 'm eus e ve kemmesk gant doareennoù korfel ; an daou c'her all ne hañvalont ket spiriñ kennebeut. *Tud en ur stad arvarus pe bresk ?* Petra eo da soñj ?

II – YBAN da MA, MC, JMM, MLG, CG, GG, AG, YVT 06 02 20

1. Gl. **genre, transgenre** :

Aze emeur war un dachenn na anvezan ket hag a denn d'an ideologiezh penna-da-benn. Tud 'zo a c'hell bodañ pep tra : *genré-e-s + racialisé-e-s + migrants + pécarité. Politically correct 100 % !*

Ur skouer rizhek eus ar flapach "kefridiel" a-berzh "kevredadourion" a venn gounit an doktorelezh. Dilonkadus a-grenn :

[soignant.e.s racialisé.e.s employé.e.s](#)

- Gérard CORNILLET, *GERIADUR BREZHONEG-GALLEG* : **jener m.** –où genre (*grammaire*), sexe *m.*

- Ménard a ro Br. *reizh* = Gl. *genre grammatical* ha Roparz Hemon a ro Br. *jener* en e *Yezhadur berr ar brezhoneg*, Al Liamm, 1979. Evidon a ra gant Br. *reizh* evel Ménard ha Preder ivez.

Ne c'hallan nemet ober un nebeut evezhiadennoù ha n'on ket evit kemer perzh en un dachenn ideologiezhel, e-maez tachenn ar ouezoniezh. E *Geriadur ar Vezekniezh* n'eus anv eus Gl. *genre* nemet evit komz eus Br. *genad*, termen a vevrumouriezh. Aon 'm eus e ve darsanket empenn an dud hag ar skolidi gant a bep seurt bleupadoù. Eomp pelloc'h : komz a reer endeo a *transraciaux* ha *transspécistes* ! Piv a lavar n'on ket ur wezenn derv hiziv ha warc'hoazh e vin un Aztek, pe ur Japanad ? Me a gav din ez eus labourioù all da ren, e-lec'h koll amzer gant gizioù ar mare droch-mañ. Evit hadañ an dizurzh, an diboellded hag an distruj, n'eus ket gwell. Ezhomm zo eus tud o ren labourioù talvoudus diazezet war ziskiblezhioù soliet war ar Ouezoniezh, war studi ar Gwir, an Armerzh, ar Sonerezh hag all. Mar fell d'unan bennak koll e amzer, da skrin e galon ! Nemet e ve evit dezrannañ an ideologiezh-se e ve.

- Evit a sell an dud e veze graet gant Br. *reizh* evit Gl. *sexe* (NDBF), gant Preder ivez a gav din, betek ar mare ma 'z eo bet kinniget Br. *rev b. -ioù*, a gaver e gwenedeg a du 'rall.

Neuze ne c'haller ket loc'hañ eus Br. *reizh*, nag evit Gl. *sexe*, nag evit Gl. *genre* evit a sell an dud.

Kinnig a ran ober gant ar gerioù saoznek (ar galleg a ya da heul) e lizherennoù stouet, *transgender*. Pe ober gant Br. *treuzjener*, rak un diskoulm digoust eo. Lakaat ur ger war un dra bennak hep sol er werc'helezh ne ro bezoud ebet dezhañ. Me zo prest da asantiñ e ve gant ur plac'h tuadurioù gourevel (pe ar c'hontrol), met kement se ne ro gwerc'helezh ebet d'an devoud "*transgender*", o lakaat e ve ar *gender = rev*⁴

Degas a ran amañ un enmoned tennet eus *Geriadur ar Bredelfennerezh* :

727 MASCULINITÉ — FÉMINITÉ.

Al. Männlichkeit — Weiblichkeit. Sz. masculinity — femininity.

Br. gourevelezh — benevelezh.

Kevenebiezh en deus ar bredelfennerezh diskouezet e oa kalz kemplehoc'h eget ma kreder boas. An doare m'en em savlec'h ar gouzrec'h e-keñver e rev vevedel zo disoc'h anheulret un argerzh kenniñvek.

Pouezet en deus Freud war diseurtiezh ar c'hemeradurioù a zo d'an daouad termenou-se hervez an domani bevedel, kevredadel, bredrevel. E dibenn dezrann, an devoudusañ evit intent ur real e-keñver an daouad gourevelezh-benevelezh eo an eriunelloù danlec'hiet n'eus nemet ar bredelfennañ evit o dizoleiñ.

Keal an divrevelezh, pa glaskfed pe merkañ dezhañ un diazez bevedel pe e zeveizañ e termenou a hevelebiñ pe a savlec'hioù edipel, a glot gant an devoud ez eus e pep den ur c'hevandodiñ mui pe vui berzhok a dresoù gourevel ha benevel (sl. BISEXUALITÉ).

Ar bredelfennerezh a ziskouez ivez ne vez amparet ar gevenebiezh gourevel-benevel nemet en un trede lankad eus diorreadur an hinienn goude ma'z eo tremenet houmañ dre ar c'hevenebiezhou oberiat-gouzañvat da gentañ, kastrel-spazhet da c'houde.

N'emañ ket ar Bredelfennerezh war dachenn ar ouezoniezh, war hini an ideologiezh ne lavaran ket. Evidon ez eo disol dodennoù evel "kemplezh Edip",

4. Evit Gl. *genre* e kinnige GE ober gant Br. *gener*. Neuze : *treuzgener* e-lec'h *treuzjener*.

“kemplezh ar spazhadur”, h.a. Seurt kealiadurezh zo da deurel er blotoù, na mui na lei, liammet ma 'z eo gant orin kenelel Freud. Gwelout a ran un tuginadur kehuzañ (Gl. *inversion accusatoire*) kentoc'h eget un arlakadenn displegañ. Trawalc'h war se.

2. Gl. *précaire, les précaires, précarité, précariat* :

Hanc'herioù o tennañ d'ar Gwir eo, da gentañ ar Gwir roman ha da heul ar Gwir krennamzerel. An termen diazez zo La. *precor* “pediñ, aspediñ, un doue, ub. A se : goulenn (o pediñ) udb. ouzh ub.” Ha da heul (Gaffiot) :

- La. *precario* 1. Gl. avec prière, avec instance. 2. Gl. par précaire, à titre de précaire [droit] || précairement, d'une manière précaire.
- La. *precarius* obtenu par prière 1. précaire [en t. de droit] 2. donné par complaisance || précaire, mal assuré, passager

Hervez al Littré (1880) :

PRÉCAIRE (adj.)

1. Qui ne s'exerce que par permission, que par tolérance, avec dépendance. Possession précaire.

- Par la nature du climat et du terrain, le peuple chinois a une vie précaire ; on n'y est assuré de sa vie qu'à force d'industrie et de travail (MONTESQ. Esp. XIX, 20)

- Tu n'avais que la liberté précaire d'un esclave à qui l'on n'a rien commandé (J. J. ROUSS. Émile, V)

Commerce précaire, s'est dit du commerce que deux nations ennemies font ensemble sous un pavillon neutre.

2. Par extension, qui a peu de solidité, de force, en parlant de principes, de conjectures.

- Ce n'est point une supposition précaire, mais un fait qu'on peut démontrer par une expérience très aisée à répéter (BUFF. Min. t. II, p. 150)

- M. Bucquet employait une partie de ses cours à combattre ces préjugés [fausses applications de la chimie à la médecine],

à montrer combien les principes chimiques qui leur servaient de base étaient précaires (CONDORCET Bucquet.)

3. S. m. Terme de jurisprudence. Un précaire, un prêt obtenu par prière, et, de là, sorte de contrat de bail que des personnages puissants consentaient à de plus humbles, par exemple, en droit romain, les patrons aux clients, et, en droit français, au moyen âge, précaire ecclésiastique, bail emphytéotique des biens d'église à des laïques.

Par précaire, à titre de précaire, se dit des choses dont on ne jouit que par une concession toujours révocable.

- Sans vouloir examiner si on ne pourrait pas soutenir qu'en effet il [David] était roi de droit, et que Saül ne régnait que par tolérance ou, en tout cas, par précaire et comme simple usufruitier (BOSSUET 5e avert. 28)

Posséder par précaire, posséder non comme propriétaire, mais seulement comme emprunteur ou comme teneur à bail.

Hiziv an deiz n'eo ket mui ar *précarité* un dezvad kefridiel evit a sell ar gourc'hwel da nebeutañ, daoust ma 'z eus bremañ ur digoll dibenn kevrat anvet Gl. *prime de précarité* a zo un doare da zic'haouiñ al labourerion eus ur gaou a zo bet graet dezho enta ouzh o enfredañ evit un taluad hepken, da skouer ar CDD (Br. *kevrat taluadek*), ar *c'hevratouù etreadegouriñ* (Gl. *contrat d'intérim*) ha, dre se, adkavout ar *précarité* despizet er gwir kevratel a vremañ evel "doare ar gerz en deus un hinienn war ur mad trael hervez ur gevrat graet gant piaouer an kez mad, a c'hell terriñ ar gevrat *ad nutum* (hervez e c'hoant), gant ur rakkemenn avat". Seurt kevratouù a reer ivez evit ar gevrat prestañ (Gl. *contrat de prêt*) pe ar gevrat fiziañ (Gl. *contrat de dépôt*).

Kompren a reer mat tre ez eo saviad un den dindan seurt kevrat arvarus, bresk, diasur, risklus, o werediñ war vred an hinienn ha reiñ dezhañ ur santad a vreskted. Bresk ar saviad → bresk an den.

Daou live zo amañ : hini ar gwir ha hini ar yezh pemdeziek. E galleg, bennozh d'an hir a istor evit ar yezh ez eus c'hoarvezet ur riskladur eus ar yezh kalvezel d'ar yezh pemdeziek, gant distroioù iskis d'ar ster kentañ eus ar ger (distro d'ur gladdalc'h nevez ?), evel diskouezet amañ diaraok. E brezhoneg avat, penaos

ober ? Ar geriadurioù, eus Vallée da Ménard, a loc'h eus ar yezh pemdeziek : *bresk, diasur, arvarus*, eleze eus dibenn an argerzh.

- En ul lankad kentañ ez eo spirus kinnigoù ar geriadurioù evit ar yezh pemdeziek. Loc'homp eus Br. *bresk* enta. Kinnig a ran Br. *breskeg* g. *-eion* hag ivez *breskez* b. *-ed* (benevelouriezh varc'had-mat). Bez' e vo ivez Br. *breskaed* g. *-idi* (Gl. *precarisé*), o tifourkañ war ar Br. *breskek*, adanv o toareañ un stad disoc'h padus. Komzet e vo neuze eus *breskegezh* (Gl. *précarité*) ur blegenn, ur saviad, un den zoken, rak kenetrelevezon zo. Damheñvelster eo Br. *breskted*, an termen-mañ o sellout ouzh perzh ur gourc'hwel, lakaomp en tisaverezh da skouer, pa vez fall ar blegenn armerzhel. *Breskted* ar gourc'hwel o tegas *breskegezh* saviad al labourerion.

- Chom a ra kudenn an termen gwirel. Loc'hañ eus an hBr. *eriolim* ? Hogen arveret eo bet evit Gl. *instance*, e domani ar barnerezh (sl. GEAK), pa dalvez ivez ar ger-se "goulenn, azgoulenn, pediñ". Pezh zo da gendec'heriañ zo *precarius* "gounezet dre ar bedenn". Diwar hBr. *iolent* "precentur" e c'haller sevel Br. *treyolad* "pezh zo bet gounezet dre ar ar yol" (diwar vont, GP a vremañ hBr. *eriolim* e Br. *eriolin* ha hBr. *iol* e Br. *yol*. Mont a ran da heul, na pa ve evit pellaat diouzh Br. *eriol* Gl. *instance*).

Neuze, met kement-se zo adsavelañ un istor n'eus ket bet anezhañ :

La. *precator* = Gl. *précariste* = Gl. *preneur* = Gl. *concessionnaire* = Br. *treyoler* = Br. *anzavadour* || Gl. (*le, la*) *précaire* Br. *treyolad, treyoladenn* = Br. *anzavad, anzavadenn* || Gl. *concédant* = Br. *anzaver*.

KIS-1589

I – MA da MC, MLG, YBAN 06 03 20

E-sigur bremanelaat *Seiz vloaz e bro ar vorianed*, AB-SULIO, Brest, 1929

Emaon o plediñ er mare-mañ gant adlennadenn an destenn treuzskrivet gant Manon Le Gourrierec. Un nebeud kudennoù a sav evidon pa na vezan ket atav evit gouzout petra kemmañ pe lezel en un destenn a zo skrivet en orin en ur KLT leonekaet a-galz.

Kent mont pelloc'h e 'm labour e fell din kinnig deoc'h pezh emaon e soñj daskemmañ ha mirout er skrid. Deoc'h da lavarout din pezh a zo mat deoc'h ha, dreist holl, pezh nad eo ket ; din da c'houzout pezh a c'hallan kemmañ diouzhtu.

Da gemmañ

– al liesterioù *-ien* > *-ion* hag *-ou* > *-où* (diwar vont, ur goulenn : perak e vez skrivet *dehou* hag *aotrou* hep tromm ? E gwenedeg e roont *deheu*, *aotreu* mar kredan an ALBB ; n'eo ket bet arloet d'ar gerioù-se an dibab graet e La-17, p. 79 ?).

– tennañ al leonekadur *-ou-* (*trouc'h*, *pounner*, h.a.) hag *-ok* > *-ek*.

– unvaniñ dre ar perc'hennelloù *hon*, *e(n)* hag an adverb *ken* (en destenn gant an arallfurmoù *hor*, *hol*, *hen*, *hel*, *her*, *ken*, *ker*).

– dilemel an *a* rannig dirak furmoù *bout* (pergen zo ha *oa*), nemet e ve perzhenel, evit diforc'hiñ an daou arver.

– *Demezell* > *dimezell*, daoust m'eo reizhistorel ar c'hentañ (a hent all e rankfed skrivañ **heni*, **kennig*).

– Evit ar c'hedelloù e kinnigan un hent etre o mirout hag o dilemel evel ma oa **kenniget* e raklavar GEMED : o dilemel a rafen estreget er gerioù nad int ket bet frouezhus er yezh arnevez, evit diskouez dres ez eo ur ger krouet.

Da virout

– Un ematers e chom c'hoazh ar c'hemmadurioù amreol. Paot emaint e skrid Absulio : blotadur goude an niverelloù 3, 4, a veze boas er parlantoù (ALBB kartennoù 384, 385, 509). Ne gredan ket ez int ur skoilh da gompren ar skrid ha da 'm meno ez eo gallus gwelout an "amreoladoù"-mañ evel ur skeudenn eus yezh lennegel ar mare.

– *en em* e lec'h *em*- rakgeriet, hon lakafe da gemmañ ar skrid betek re (ouzhpennañ rannigoù kent ar verb a ve ret da skouer).

– Furmoù dizunvan *gallout* a ginnigan lezel ivez. An hevelep abegoù zo ganin hag evit ar c'hemmadurioù amreol.

Hoc'h ali ?

II – YBAN da MA, MC, MLG 06 03 20

Ar goulenn kentañ da ober : petore pal zo da embann ul levr eus ar seurt ? Ned eo ket en erdu arbennigourion, rak dav e ve embann en doare orin. Neuze ne c'hell bezañ nemet evit ar vrezhonegerion a vremañ. Va mennoz zo hemañ : arverañ ar yezh kempred ha dilezel al "leonekadurioù", na zeuriont nemet an arbennigourion. Ar pal zo embann levrioù a dalvezo da skouer evit ar brezhoneg a vremañ ha **da zont**. Kement se lavaret da bennaenn e c'haller lezel traoùigoù.

Adkemer a ran da roll :

1. Liesterioù da gemmañ. Dav gouzout ez eo al listerioù e *-ien* un afer a zistagadur lec'hel. Al liester *-ion* o vezañ dibouemouezh a zeu da vezañ distaget *-ien*. Du-mañ ez eus ur geriadenn anvet *kerlaeron* war ur banell ha *kerlaeren* war unan all !
2. An tromm war deroù → *deraouiñ*. genoù → *genaouiñ*, h.a. An ezvezañs a dromm war dehou → Kb. *deau*, *deheuol*... BrE. *dehöu*

(Turiaw Ar Menteg), *deheu* ned eo nemet un distagadur lec'hel. N'eus ket eus **dehaou*-. Bez' ez eus eus *dehouiad*. Heñveldra evit aotrou → BrE. *aotrou* (TAM), furm lec'hel *eutru*. N'eus ket eus **aotraou*-. Met bez' ez eus eus *aotrouion*, *aotroued*. Neuze e vo un tromm war an **-où**, mard eus eus deveradoù e **-aou**. An **-où**-se a vez distaget evel ul liester e gwenedeg. Ar peurliesañ.

3. Evit **en em** : me a gav din ez eo da virout, rak ne gav ket din ez eo un dra "vat" rakgeriañ **em**- bewech. Kement-se 'm boa displeget da GE.
4. Evit ar c'hrefen all : **brezhoneg kempred**. Ne welan ket ar splot da virout kemmadurioù lec'hel. Ar pal ned eo ket "reiñ ur skeudenn eus yezh lennegel ar mare", rak ur skrid lennegel lec'hel e oa.

KIS-1590

I – MA da YBAN, CoG, MC, YVT, JMM, CG, MLG, GG 13 03 20

« A wide dataset of ear shapes and pinna-related transfer functions generated by random ear drawings »

Penaos treiñ e brezhoneg ar frazenn-se, titl ur pennad skrivet gant Corentin Guezenoc ha Renaud Séguier er *The Journal of the Acoustical Society of America* ?

II – YBAN da MA, CoG, MC, YVT, JMM, CG, MLG, GG 13 03 20

Hervez GSTL ez eo Sz. *data set* kement ha Br. *restr.*

Data, Dataset, Database

What are the differences between data, a dataset, and a database?

- **Data** are observations or measurements (unprocessed or processed) represented as text, numbers, or multimedia.
- A **dataset** is a structured collection of data generally associated with a unique body of work.

- A **database** is an organized collection of data stored as multiple datasets, that are generally stored and accessed electronically from a computer system that allows the data to be easily accessed, manipulated, and updated.

E gwir Sz. *set* zo Br. *teskad* e yezh ar jedoniezh. Bremañ seurt *teskad* a lakaer e stumm ur restr. Neuze ez eo a-walc'h *teskad*, da 'm meno. E galleg e lavarer : *jeu*, eleze Br. *teskad*, *spletad*...

Kudenn Gl. *fonction* :

1. Br. *kevreizhenn* e jedoniezh.
2. Br. *arc'hwel* e mezekniezh, bevoniezh, kevredadouriezh, ...
3. Br *soaz* b. e kimiezh

Neuze :

« **Un teskad bras a stummoù skouarn hag a arc'hwelioù treuzdoug e diazalc'h pleg ar skouarn ganet dre gevregoù dargouezhek eus ar skouarnoù.** »

Sz. (*pinna*)-related a c'hell bezañ Br. *a-geñver gant*, *a-zave da*, pe, mard eo kreffoc'h ar c'heñver : e *dalc'h*, e *diazalc'h*.

KIS-1591

I – MA da YBAN, MC, JMM, CG, MLG, GG, YVT 19 03 20

Spi 'm eus ez a mat an traoù ganeoc'h gant an enkaeadenn (?) m'emaoc'h. Trugarez dit da gentañ penn evit da respontoù diwezhañ da 'm maladoù, prizius eo bet da evezhiadennoù. Un nebeud atersoù :

1. **em** rakgeriet : adkavet 'm eus pennad GE ma veneg ober gant *em*-rakgeriet kentoc'h eget gant *en em* (La-17, KIS-843, p. 83). Te a lavare e 'z poa displeget dezhañ ne veze ket "un dra vat" e ober dalc'hmat. Ne gavan ket an eskemm-se avat. Hag e Lavar emañ ?
2. Br. **adnou** : emañ o paouez kaout ur goulenn gant ur c'heneil diwar-benn ar ger-se, kavet e GEAK, a dalvez kement a Gl. **dépôt**. Hañvalout a ra bezañ liammet ouzh Kb. *adnau* ha deveradoù en deus evel *adnaouiñ* (Gl. *consigner*), neuze e komprenan e rankje kentoc'h bezañ skrivet *adnoù*, an **-où-** o vezañ skrivet hepken evit al liesterioù e GEAK (hogen *goulou* da skouer). Ne gompren ket va c'heneil avat (ha me kennebeut) penaos eo bet savet ar ger : dont a ra eus hBr. **adnou**, ha techet e ven da welout er skrivad **-d-** ar rimienn [ð], a yeas da vezañ skrivet <z> da heul e krBr. met a yeas da [d] e kembraeg (sl. krBr. *aznauout* : Kb. *adnabod*. Ne 'm eus ket a-walc'h a zaveennoù diwar-benn ar ger-se, neuze e ven laouen o kaout sklerijenn diganit !

Diwar vont e 'm eus daou c'houlenn all mar 'z pez amzer :

3. Klevet 'm boa komz eus un angediad en nepgour bezant e parlantoù 'zo : *evidor*, *egedor* (hemañ lennet e Yeun ar Gow, *E Skeud Tour bras Sant Jermen*). Kredapl eo ret gwelout amañ un heñvelekadur hogen ha ne ve ket spletus arverañ al loaz-mañ ? Ha n'eus lizheradur ebet diwar-benn an dibenn-se ?
4. Kemmadur *dleout* : alies e 'm eus gwelet skrivet "X a dle ober tra pe dra". Hag ur reolenn eo chom hep kemmañ amañ ? Ha meneget eo ar gudenn-se lec'h bennak ? Ne 'm eus kavet netra er gramadegoù pe e studiadennoù yezhoniel.

II – YBAN da MA, MC, HM, CG, MLG, GG, YVT 20 03 20

A-zivout Gl. *confinement* emañ a-du gant da ginnig Br. *enkaeadenn*, pe berroc'h Br. *enkae*, rak *-adenn* a verk ur wezhiadenn hepken. Da zaveiñ a ran d'un eskemm gant Laorañs Motrot : LAVAR 23 KIS-1428.

Da c'houlennoù :

1. **em-** rakgeriet : Lavar 13 KIS-681. Ouzhpennañ a ran un eskemm etre LM ha GE. Te a verzho en deus GE daskemmet e zoare da sellout ouzh ar gudenn. Unnek vloaz goude e teu an aters da vezañ "kantrat". A-du e vefen gant 2, pa lavaren kement-se er bloaz 2000. *Tempus fugit... (irreparabile velut umbra*, a ouzhpenn befrez Konk Kernev). Va fal ne oa ket "renkañ ar gerioù", met lakaat kemm etre kemeradurioù boas ha kemeradurioù ouzhpenn. Tra ken. Mar skrivan : "en em garout a ra an dud-se" ha "emgarout a ra an dud-se", ez eo fraezh ster ar frazenn gentañ ha difraezh hini an eil. Me a gompren neuze "emgar ez int".

LM :

Daoust hag enmonedoù a ranker ober eus ar verboù rakgeriet gant *em-* (*emgannañ*, *emchalañ*, *emreiñ*, *emvrangezañ*, hag all). Me a ve techet d'e ober.

GE da LM 25 02 11

Aters kantrat. Daou respont gallus : 1) en ur geriadur ne roer ket furmoù orel ar verboù (roan, roez, h.a.) na kennebeut ar furmoù odel (bezañ roet,

emreiñ, h.a.) ; 2) e roer ar furmoù odel savet diwar ar rakger em-. Un hent etre a ginnigfen : reiñ ar furmoù rakgeriet dre *em-* hepken pa 'z eus dinodet kemeradurioù ouzhpenn pe e-lec'h an hini odel : emgavout, emgemer, emouezañ, h.a. Er Renabl e rae GP hag e ra Gab gant an hent 2) pa 'z eo ur renabl furmoù end-eeun ha n'eo ket ur geriadur.

2. Br. *adnou* : hBr. **adnou**; Kb. *adnau*. Bremanelaet Brb. *adnou* g. *-ioù* gant GP. Ne gav ket din ez eus ur c'heñver d'ober gant Kb. *adnabod* kBr. *aznauout*, *aznat*. Fleuriot en e DVBR a ro an distagadur. Da skouer :

ADAS /adhas/ GP : azas.

ADAU /adaw/ GP : adaviñ.

ADMET /adhmhed/ GP : azvet.

ADMOSOI /adhmhosoi/ GP : azvouziñ.

Ha neuze : **ADNOU** /adnow/ GP : adnou.

Skrivañ *adnou* evel *gouloù* ? Kb. *golau*, *goleuo* Br. *gouloù* ; Kb. *dechrau*, *dechreu* Br. *deroù* ; Kb. *adadnau*, *adneuo* Br. *adnou* ? Hogen Kb. *deau*, *deheuol* Br. *dehou*.

Neuze, netra a-enep *adnou* o vezañ m'hon eus *adnaouiñ*, met ur munudig n'eo ken, dibouez ha dinoaz a-walc'h.

3. *evidor*, *egedor*, evel dic'hour ar bonragor *karor*, *skrivor* ?

Sl. Lavar 20, pp. 270-271 :

IV – **LM da GE & YBAN 19 02 11** Goulennoù evel boas :

1. Daoust ha degemeret eo er genyezh ar furmoù dic'hour "ganeor", "evidor", h.a. ?

2. Ha tu zo d'ober gant dianged pa gomzer eus furm "krai" un araogenn ?

V – **GE da LM & YBAN 19 02 11**

1. An euzhfurmoù *ganeor*, h.a. a arveris diwar ali n'ouzon mui pe vrizhyezhour p'edon oc'h ober va c'hammedoù kentañ er bloavezhioù pemont. Didruez ouzhin, gant gwir abeg, e voe Abeozen (ISTL 217). Roparz Hemon a zisplegas din e oa eno distummadurioù teodyezhel diwar *ganeoc'h*, *deoc'h*, h.a.

2. **Dianged**, ya, perak ket, pa reer gant *diged* evit elfennoù all, sk. : e *kammoberoù* e vez arveret *kamm* evel rakger *kediet* ouzh *oberoù*, en *oberoù kamm* e vez arveret *diged* evel adanv hogozenn.

4. Kemmadurioù *dleout* :

Eveldout e 'm eus lennet "me a dle ober". Ha n'eo ket c'hoazh ur munudig teodyezhel, evel kemmadurioù 'zo. Chantal a lavar din e veze anvet *Chan zu* gant he zad kozh. Ha ne gaver ket ivez ar stumm *gleout* tu bennak ? Da skouer, Alan Heusaff a skriv (*Geriaoueg Sant-Ivi*) : **dleout** [glë:ut] **Te a zlefe** ['glëfe]. Kemer a ra ar boan da reiñ ar furm reizh diouzh reolennoù ar c'hemmadurioù. Pik echu. Ha *deleiñ* e gwenedeg ivez ! Ur wech ouzhpenn e kredan reiñ an ali-mañ : **arabat mont e seurt tabutoù**. Ur c'holl amzer eo ha n'eus difourk ebet. E lec'h all emañ skod ar c'hoari : herouezañ ar brezhoneg n'eo ket stlejañ kastelodennoù kozh. Ar gramadegoù, ar studiadennoù yezhoniel n'o deus da bal nemet startaat ar brezhoneg kempred. Ar pal zo ober eus ar brezhoneg ur yezh a sevenadur, eleze ur yezh o kevaraezañ diraez al lavar bedel, war an holl ziskiblezhioù ha n'eo ket c'hoariell sañset "arbennigourion" o tabutal e galleg.

Tud yaouank, arabat en em goll er strouezheg-se. Un hent dall eo. N'eo ket an tachennoù fraost a vank.

III – MA da YBAN 23 03 20

C'hoant 'm eus distreiñ buan war gudenn **dleout**. Mar 'm eus savet ar goulenn eo peogwir e 'm boa lennet an "digemmadur" e levrioù Preder, GRAMV peurgetket. Souezhet oan hag oc'h emc'houlenn edon hag un disdalc'h bennak oa, evel evit *ar vein pe mil boan*. Ma n'eo nemet ur bomm teodyezhel, e vin an hini kentañ ouzh e zilezel (e niverennoù diwezhañ Nidiad e 'm boa kroget d'ober gant an digemmadur, o krediñ e oa un nemedenn degemeret er yezh lennegel !). Ma, n'eo ket aes kaout ditouroù atav war grefen munut a seurt. Spi 'm eus e vo tu un deiz bennak da gaout ur c'hramadeg a c'hallo sklerijennañ bep munud eus ar brezhoneg.

Dres, emañ o skrivañ dit peogwir emañ e soñj distreiñ d'al labour a 'm boa boulc'het, gant keneiled din, en dro da *C'hramadeg ar frazenn*, an dastumad kentelioù savet gant Reun ar Glev ha Goulven Pennaod diwar-benn

kevreadurezh ar frazenn vrezhonek. Hag a-du e ves o tegemer an tammoù skrid adwelet hag azveret ganin ? Bras e vo al labour, 'm eus aon, hogen pouezus eo ha dre m'on enkaet e klaskan tennañ splet ar muiañ gwellañ.

IV – YBAN da MA 23 03 20

Stadañ a ran e kiez kalz war al labour. Un dra vat eo. *Gramadeg ar frazenn* a vo deuet mat, hep ket a var. Te a lavar “e vo bras al labour”, sur a-walc’h, met gant an enkae... A-du emañ da gaout an disoc’h, ha gwelet e vo pezh a c’hellin ober.

V – MA da YBAN 26 03 20

War dachenn ar c’hramadeg :

Daou c’her n’int ket azas hervezon :

– *ger-sujañ* : ha n’eo ket eus an *derenell* ez eus komzet amañ ?

– *rannig-gourc’hemenn* : sur a-walc’h ez eus anv amañ eus *ma, ra, da* ; o heuliañ GRAMV e rafen amañ gant *skorell arwanta*.

Da heul pezh a zo bet embannet ganin e teu ar bomm-mañ :

« *Ar verb eo ger diazez al lavar* ha diouzh ma vez lec’hiet e komzer eus *lavarennoù bleinek* (ar verb e blein), *lavarennoù pennkarrek* (ar verb da eil), *lavarennoù kleurek* (ar verb da drede). »

Ur mennoz mat eo bet sevel ar rummadoù diwar leterc’hadoù, evel m’eo an *dreistambilh*. Evit ul lavar fraeshoc’h e kinnigfen a-walc’h heuliañ skouer *lavarenn adanvel = adanvenn*, ha mont gant *bleinenn, pennkarrenn, kleurenn* (pe *bleinegenn* hogen hirik eo).

Da ali ?

VI – YBAN da MA 26 03 20

• **ger sujañ** : ha n'eo ket Gl. *conjonction de subordination* ? Br. *kewazell*. Ar *gewazell* zo un *derenell gewazañ* (*sujañ* a veze lavaret gwechall) : Notennoù gramadegel II –Ar c'hevarzhelloù, dibabet e-lec'h *kevarzhell*, met adalek SADED ez eo bet lakaet kevaotadur da skritellañ staelad an islavarenn ; a du 'rall ez eo kantabekoc'h kewazell, eleze “derenell o kewazañ ul lavarenn d'unan all, o lakaat an eil da wazañ eben”].

Un dra vat a ve evidout adlenn an holl notennoù gramadegel adalek deroù Preder, SADED. War al Lavaroù pergen.

• rannig gourc'hemenn : moarvat emañ ar gwir ganit. Perak ket Br. *arwantell* neuze ?

• En ul lavarenn ez eus bepred ur blein, ar verb pe un dra all. Neuze perak *bleinek* evit ar verb hepken ? An holl lavarennoù zo *bleinek*, a gav din.

- me zo amañ : **me** eo ar blein → bleinat eo **me** ;
- bez' emañ amañ : **bez'** eo ar blein → bleinat eo **bez'** ;
- amañ emañ : **amañ** eo ar blein → ...
- emañ amañ : **emaon** eo ar blein → ...

Ha quid eus lavarennoù evel :

- ez an kuit : **ez** eo ar blein → bleinat eo ar rannig **ez**.

Ha n'eo ket dav embrederiañ muioc'h ? Marteze badeziñ al lavarenn diouzh ar blein ? Ha diaes e vo, rak e brezhoneg e c'haller lakaat forzh petore ger er blein, koulz lavarout. Neuze evit envel al lavarenn, loc'hañ eus anv arc'hwelel ar ger kentañ ? Amjestr. Ha komprenet e vo : **ul lavarenn verbbleinek** pe **verbbleinat** (?) → **ur verbbleinadenn**. Ne welan ket penaos disoc'hañ evit an ampoent.

VII – MA da YBAN 26 03 20

Da respontoù a-fet gramadeg :

– A-du e rankfed "treiñ" *ger-sujañ* gant *kewazell*. An destenn ne oa ket sklaer a-walc'h ha skrivañ a rin "derenell" avat rak ar c'hewazelloù n'int ket ar re nemeto o tezverkañ al lavarenn.

– Evit ar rummatadur kinniget a ra hervez lec'h ar verb, gwelet evel "diazeez al lavar", neuze ned eo meizet evel "bleinek" nemet al lavarenn gant ar verb e blein. Gwir eo n'eo ket sklaer a-walc'h avat ha ne hañval ket Yad-11 ober un diforc'h etre ar verboù orek hag ar re all. Da 'm meno e ve sklaeroc'h : "Ar verb orek eo a zo diazeaz al lavarenn". E GRAMV 82 eo heñvelekaet ar poent blein ouzh an ambilh ; kompren a ran eo ar poent blein un termen kevreadurezh, ambilh un termen keffloadurezh.

Diwar se emañ o kregiñ da soñjal ez eus ur gudenn a bouez en doare m'eo kinniget an traoù e Yad-11 : ha n'eo ket a gefloadur ez eus anv amañ ? Gwir eo eo pouezus lec'h ar parzhioù hogen un diforc'h zo etre un urzh ret, ampleget gant reolennoù ar c'hevreadur, hag ur skalfad dibaboù a zo e dalc'h ar c'heffloadur. Marteze ez eus un doare all da welout ar gudenn a rofe dimp un diskoulm.

E gwirionez, petra emañ o klask envel amañ ? Tri rizek lavarenn ez eus :

1. Gant ar verb orek e blein : "Emaon o vont hiziv"
2. Gant ar verb orek da eil : "Hiziv emañ o vont"
3. Gant ar verb orek da drede : "Hiziv, me zo o vont"

Ha gwir eo ez eus un diforc'h, n'eo ket a-fet kevreadur pe ambredadur, rak an hevelep kefridi zo gant ar parzhioù en teir frazenn, hogen ent keffloadurel, "hervez ar pouez a ro d[ar parzhioù] an eztaoler" (GRAMV 82).

Ar rizehoù (1) ha (2) zo ar re zestle e brezhoneg, ar rizek (3) zo nemedennek hag eulek. (1) a c'hallfed ober *lavarenn ambilhverbel* pe *bleinverbel* anezhi ; (2) *lavarenn mezverbel* (war skouer "arvez mezkerzhel") (3) *lavarenn drekverbel* ? N'int nemet kinnigoù ha n'on c'hoazh nemet un deraouad a-fet nevezc'heriañ. Dav kregiñ mare pe vare avat !

Un tamm foutouilhek eo va evezhiadenn diwezhañ. Spi 'm eus e kompreni avat pezh a glaskan lavarout : eil rummadoù Yad zo bet skrivet d'ur mare m'edo c'hoazh ar c'hramadeg vrezhonek oc'h en em ziorren ha ret eo adaozañ ar skrid o kemer e penn kont ar savboentoù nevez diorreet e Lavar hag e GRAMV pergen. Da "studi an urzhiadur", lizh da Yad-11, eo ret kinnig ur c'heffloadur a 'r brezhoneg, o soliañ war GRAMV hag o tonaat ar studi graet eno. Un hanc'herieg keffloadurel zo da sevel, a zo paour c'hoazh un tamm (estreget *ambilh*, *dreistambilh* hag *azgeriad* ne welan ger ebet all) ; marteze e ve kenkoulz kaout un termen evit an eil lec'h hag an trede er frazenn ?

Ma, amañ e harzin. Marteze e tegaso mennoziou dit.

VIII – YBAN da MA 27 03 20

• **Kudennoù gramadeg** : dav din prederiañ pelloc'h ! Ha marteze adlenn Lavar !

Mar lavarfes pezh a glaskez ober, petore stern daveiñ zo da hini. Loc'hañ a rez diwar ar savboentoù neuziadurel, kevreadurel, ambredadurel ha keffloadurel meneget tu bennak gant GE ? Displeg din ha ro skouerioù.

IX – MA da YBAN 28 03 20

Da 'm meno ez eus ur gudenn a savboent gant Yad-11 o klask naouiñ al lavarennoù dre lec'h ar verb enno. Ha ne ve ket heveisoc'h a *verb bleinek* (pe *ambilhek*), a verb *pennkarrek*, a verb *kleurek* ?

Sede ar frazenn skrivet e Yad-11 :

Ar verb eo ger diazez al lavar ha diouzh ma vez lec'hiet e komzer eus lavarennoù bleinek (ar verb e blein), lavarennoù pennkarrek (ar verb da eil), lavarennoù kleurek (ar verb da drede).

Kinnig a ran he adskrivañ evel henn :

Daoust nad a ket urzh ar gerioù da gemmañ ster al lavarenn pe kefridi ar c'hefebadoù (La-11 155) enni, e lakaont kemm er pouez roet dezho gant an eztaoler. Pal ar *gefloadurezh* eo studiañ ar c'hemmoù-se, delusket gant urzhiadurioù disheñvel ar frazenn. Alies e vez ar poent blein, anvet *ambilh* e stern ar gefloadurezh, a ro muioc'h a bouez d'an ezel-mañ-ezel el lavarenn. Hogen lec'h ar verb zo dibarek dre ma savel lec'h an izili all. Diouzh ma vez lec'hiet e komzer enta a lavarennoù o verb bleinek, pe *ambilhek* (ar verb en *ambilh*), lavarennoù o verb *pennkarrek* (ar verb da eil), lavarennoù o verb *kleurek* (ar verb da drede).

Petra a soñj dit ? Peurrest Yad-11 zo soliet war an urzhiadurioù izili (a zo gwell envel **kefloadur** moarvat) ha da 'm meno eo a bouez mirout troiennoù evit naouiñ an rizhoù keffloadurioù disheñvel a zo er frazenn vrezhonek.

X – YBAN da MA 28 03 20

Te a skriv : Daoust nad a ket urzh ar gerioù da gemmañ ster al lavarenn [...]

Me a gav din e kemm ster al lavarenn gant urzh ar gerioù enni. “Brav eo an amzer” ha “An amzer zo brav”, n’o deus ket an hevelep ster. Ar frazenn gentañ a respont d’ar goulenn “Penaos eo an amzer ?”. Neuze e roer ar stlenn, an ditour da gentañ ha tu ve da respont : “Brav”, tra ken. Evit an eil frazenn a zeskriv ar pezh a wel un den en dro dezhañ : “An amzer zo brav. Ar mor zo glas, an evned a nij”. Displegañ a ran kement-se el lizherdu.tex. Pezh zo e kreizig kreiz an divoud eo ar pezh a venn an hini a gomz – an deheber (La8 KIS-291) – reiñ da c’houzout. Neuze, al live ambredadurel eo a zo an hini kentañ. Nemet e komzfed evit lavarout netra. Ha petore live a zeu da heul ? Moarvat eo an hini keffloadurel, rak d’ar goulenn “penaos eo an amzer” e teu diouzhtu er spered “brav” pe “fall” pe “heugus”, eleze an ditour ; Al load kentañ vo hini an ditour : “Brav !” pe “Brav eo” pe “Brav eo anezhi” pe “Fall” h.a. Mar deu e 'm spered : “Fall” e vo tu din da respont “N’eo ket brav an amzer”, met ha heñvelster 100 % eo “fall eo an amzer” ha “n’eo ket brav an amzer”. An eil frazenn-se a ve kentoc’h ur respont d’ar goulenn “Ha brav eo an amzer ?”. Pezh a ziskouez ned eo ket an un stlenn a roer er respont. Neuze ez eo ar c’heffloañ en arempred an ambredañ, hag ivez kement live a zeu da heul. Ha ken eeun a se eo avat ? Aze e teu an dareulañ war an dachenn. Rak ar respont d’ar goulenn “Penaos eo an amzer” a c’hell bezañ kemplehoc’h, gwidreüsoc’h eget ar respont destlel. Neuze, an dielfennadur keffloadurel a ranko digejañ pehini e oa ambredadur an deheber, ouzhpenn un dielfennadur e vo un dezrann. Pegañ a ran amañ pezh a skrive GE :

An elfennañ keffloadurel evitañ zo piaouel d’ar brezhoneg — ac’hoel ne ouzon ket hag ur preder heñvel zo bet diorreet evit yezhoù all. Fiñvus eo urzh ar gerioù el lavarenn vrezhonek ha hervez load pep hini e teu gant al lavarenn talvoudoù nad eo ket ar c’hevreadur evit ober reiz warno. Alese an damant da studiañ “armerzh al loadoù”. Ar c’hemm ambredadurel etre

I *brav eo an amzer hag an amzer zo brav* ne c'hell ket bezañ lakaet war wel dre ar c'hevreadur ; domani ar c'hefloadur eo.

Moarvat emañ aze an doare mat da vont d'ar gudenn. Kement-se eo a lavarez ivez. Ha dav e vo kaout ur reizhiad da envel ar frazennoù diouzh loadur ar gerioù enni : ar verb, ar pennanv, ar raganv, ha me oar me.

Hirik eo *lavarenn he verb bleinek*, un termen eeunoc'h zo da gaout. Mar lavaran *ur renad werinveliek* e talvez *ur renad ar veli gant ar werin*. Neuze, *ul lavarenn ar blein gant ar verb* a ve *ul lavarenn verbbleinek*, a gav din. Adkavout a reomp kinnig Yad-11, war-bouez rakger *bleinek*, ha kement-se eo a gaven ... penaos 'ta, digantrat. N'emañ ket pell *ul lavarenn verb bleinek* hag *ul lavarenn verbbleinek*. A se *ur verbbleinegenn, ur verbambilhenn, ur verbpennkarregenn ; ur verbkleuregenn*. Mar lavaran : *un adanvvleinegenn, ur bennanvvleinegenn*, ur tammig charabañek ha trenbatatezek ha-kent... Da soñj ?

Forzh penaos, n'eo nemet o loc'hañ ez eer war-raok. Moarvat e ranko an elfennañ loadurel difourkañ war un displegadur eus an ambredadurioù. E berr : perak an *urzh-mañ* evit ar gerioù ha n'eo ket an *urzh-se* ?

XI – MA da YBAN 29 03 20

Pa lavaren n'eus ket a gemm *ster* pa vez kemmet ar c'hefloadur, ez aen re bell ganti : c'hoant 'm boa diforc'hiñ amañ roll gevreadurel ar parzhioù lavar ("izili al lavarennoù") hag ar pouez roet dezho gant an eztaoler. Gwir eo avat e vez kemmoù steradurel / ambredadurel, da skouer el lavarennoù gant zo.

Marteze e 'm eus kavet un diskoulm. Liammet a-galz eo keffloadur ha kevreadur, ha hanc'herieg hemañ a arverer alies e stern hennezh, pa ematerser diwar-benn lakaat ar *rener* (hanc'her kevreadurezh) e blein pe gentoc'h ur *glokaenn* (hanc'her kevreadurezh ivez).

Ha dres an termen arveret e GRAMV, *verb*, zo dreist holl un hanc'her neuziadurel, a zo bet kinniget e-skoaz dezhañ un termen ambredadurel, *penndod argerzhel*, hag un termen kevreadurel, *paler* (La-16 296 N 29 ; displeget eo an eeunadur e GRAMV 81). Da 'm meno ez eo kantrat kenan an termen *paler*, anezhañ an termen a zec'her an argerzh. Ur verb orek e c'hell bezañ,

evel el lavarenn “Brav *eo* an amzer”, ur pennanor evel er c’hefebad anvel “bag *pesketa*”, ur c’hefebad verbel evel er frazenn “*Karout a ran* ar mor”. Al lavarennoù *verbbleinek* a c’hallfe neuze bezañ anvet *palerék*, al lavarennoù o teraouiñ gant un ezel all (rener, klokaenn, lezgerienn, h.a.) *anbalerek* (*dibalerek* ?). Evit al “lavarennoù kleurek” a virfen o anvadur evel m’emañ peogwir o deus ur framm ken dibarek ma c’hallfed gwelout enno meur a lavarenn, evel ma ’z eus un temptadur da welout e lezrener ur verb (ur *paler*) en douor ur parzh distag diouzh al lavarenn (Sl. GRAMV 199). An droienn “lavarenn gleurek” hon c’hevaraez meizañ hevelep rizhoù lavarennoù evel lavarennoù klok, dezho un arc’hwel spesadel.

E soñj edon da gentañ ober gant *kentpaler(ek)* evit “verbbleinek”, *eilpaler(ek)* evit “verbpennkarrek” hogen amparfal e kavan se...

Da ali ?

XII – YBAN da MA 30 03 20

Ober gant Br. *paler* — termen kevreadurel — er par keffoadurel ? GE a lavar e ra gant *verb* evit an holl liveoù ha kantrat eo, pa na vez amjestregezh ebet en ul levr gramadeg, rak kenereet eo an holl liveoù e sell d’ar c’hramadeg ent eeun. N’eo nemet en un dielfennañ finoc’h eo dav arverañ un hanc’herieg spisoc’h.

Goulenn : petore laz erlec’hiañ *paler* ouzh *verb* ? Ha muioc’h a vesk a sav gant *verb* eget gant *paler* ? N’eo ket sur. A-benn ar fin — mar komprenan mat dezv GE — ez eo verb an termen diazez (genadel) o c’hronnañ an holl ziskalfadurioù hervez an durc’hadurioù dielfennañ ketep : neuziadurel, kevreadurel, ambredadurel, keffoadurel. Neuze : evel evit al live ambredadurel (gant *argerzh*, *arbez* → *penndod argerzhel*, *penndod arbez*), al live kevreadurel (gant *paler*), hep ankouaat al live neuziadurel [gant *verb* (*or*, *anor*, h.a.)] (notenn 29 La-16 KIS-817, p. 296), e ve deuet mat sevel termennoù arbennik evit al live keffoadurel. Dav furchal pelloc’h er c’heltiegoù evit kavout termennoù o verkañ ar renk kentañ, an eil, an trede, h.a. Eleze un doare urzhaz evel en ul lez gant an **tiern** er renk kentañ hag an holl heulierion en o dereoù ketep.

Digor eo an hemolc’h ! Ret eo merzhout ez eo kement-se o deus saverion Yad-11 klasket ober gant *blein*, *pennkarr* ha *kleur*. An evezhiadennoù d’ober :

re ledan steriegezh *blein* ha re voutin ar ger, charabañ eo *pennkarr* (dres !) ha *kleur* da heul, liammet ouzh an daou gentañ. Mar kemmer an daou gentañ eo ret ivez kemmañ an trede. Urzhaz al lez ? Hini un ave ne oa ket ur mennoz fall, gwir eo ha marteze ez eus heñvelsterioù ?

Iskisar santad evelkent : evel hini an doueoniourion e Bizantion o kevareizhañ diwar-benn rev an aelez...

XIII – MA da YBAN 31 03 20

Evelvoud e santan na pell emaoomp o vont gant an afer-mañ hogen spletus eo diorren an hanc'herieg, a c'hell hon lakaat da veizañ sklaeroc'h urzhiadur (aveadur ?) ar frazenn.

O prederiañ on bet kement ha kement evit erlec'hiañ *blein* (a zo e gwirionez an termen kudennus, kalz re ledan e ster hag amjestr en abeg d'e nested gant *ambilh*). Marteze e ve tu da vont gant leterc'had an ti ? Treuz(où) — rakkambr — kambr (ha neuze kambroù, rak adalek al lec'h 4 el lavarenn e teu parzhioù lavar damheñvel, pe ul lavarenn nevez). Evit lavarout ar wirionez n'on ket gwall gendrec'het gant urzhaz al lez, evel n'on ket gant stumm ar biramidenn, ar fuc'hell pe nep savadur a-zerc'h. Marteze eo personel hogen an diazremm, evidon, zo tostoc'h d'ar pezh a empentan pa soñjan el lavar, a ya war-raok evel ur wazh, eleze war-raok kentoc'h eget d'al lein ; un eil tra eo hon eus dija an anvad **rener** e stern ar gevreadurezh ha, forzh pelec'h e ve hemañ, eo eñ a "ren" war barzhioù all ar frazenn (hag e devoud, eo hervez e lec'h ez a ar rannigoù, pe dibab ar c'hevor-mañ kevor eus *bout* pe *devout*, da gemmañ).

Ha kantrat eo an evezhiadenn-mañ ? Evel a lavares, digor an hemolc'h, ha sede va freizh kentañ. Ur pemoc'h gouez pe ur c'honikl avat ? Gortoz a ran da arbennadennoù !

XIV – YBAN da MA 31 03 20

Diazremm pe diazerc'h ned int nemet leterc'hadoù, hag ar c'heriaoueg zo aze evit e ziskouez, hag e meur a yezh : Gl. *votre Éminence, votre Grandeur,*

*vo*tre Majesté, *une sommité* Br. *ho Meurdez, Anveneg, gouvene, Uhelled*, hag all. Met kement all a lavarer ivez er par diazremm Gl. *Océan de sagesse, pole position (position de tête)*, Br. *blein, penn*. Tu a ve da gavout skouerioù all. Reiñ a rez skouer ar rener, o ren ne vern pelec'h emañ. OK ! Hogen, evit a sell hon c'hudennadur ez eo al load a vern. Al lavar a ve o redek evel ur wazh dour, lizh dit ? Leterc'had c'hoazh. Quid eus an alamaneg gant ar verb e dibenn ar frazenn, o chom disklaer betek klevout ar verb-se, hag a-wechoù pell tre ? Hag al latin, komprenadus n'eus forzh petore urzh gant ar gerioù ? Hag ar galleg gant "d'amour, belle marquise, vos beaux yeux d'amour mourir me font" hag an holl zaskenadoù pe "contre nous de la tyrannie l'étendard sanglant est levé" ?

Leterc'had an ti zo ur skouer eus hevelepted diazremm ha diazerc'h : traoñ an ti (treuzoù), krec'h an ti (en tu all, e foñs ar pezh). Hag evit echuiñ : *Breizh uhel* ha *Breizh izel* zo war al live diazremm, ar *broioù krec'h*, *gorre Breizh* o talvezout kement ha *reter Breizh*.

Va mennoz eo treiñ etrezek ar c'heltiegou, hBr. Kb. pe lw. Pe Gal. zoken. Dav diskoachañ termenoù berr deouezus, An hemolc'h pe an emholc'h betek don donañ ar c'hoadeier... Gad pe hoc'h gouez ? Gwelet e vo.

XV – MA da YBAN 31 03 20

Diouzhtu goude bezañ lennet da valad on aet da deurel ur sell e GPC, ha marteze e 'm eus kavet ur ger, nad eo ket meneget e GIBR hogen war devri : Br. **bren**, sl. Kb. **bryn**, lw. **bruinne**. Amañ al liammoù :

<http://devri.bzh/dictionnaire/b/bren/> ;

<http://geiriadur.ac.uk/gpc/gpc.html>

Troude a roe da **bren** ar ster "roue", adsammet ur wech gant Feiz ha Breiz. A hent all e talvez e Kb. kement ha "bre, torgenn", ha marteze "blein".

Marteze e ve tu d'e arverañ e-lec'h *blein* dres rak n'emañ ket pell ar ster hervezon. Evit ar **pennkarr** hag ar **c'hleur** avat ? N'ouzon ket c'hoazh. Pe marteze arverañ rakgerioù hag ober gant °**pennbren**, °**eilbren**, °**trebren** ?

Da vezañ kendalc'het...

XVI – YBAN da MA 31 03 20

Pezh a lavar GPC :

bryn

[H. Wydd. *bruinne* ‘bron’: < IE. **brusnjo-* fel yn *bron*, *bru*, &c.]

eg. ll. *bryniau*, *brynnau*, *brynnoedd*.

Codiad tir, bron, mynydd bach, cefnen, ponc, allt, rhiw; crug, twr, twmpath; amlygrwydd, uchelder:

hill, mount, rise, bank; heap, mound; prominence, highness.

Gwechall e 'm eus bet tro da dabutal gant ur gembreadez a-zivout Kb. *bryn*. Goulenn a rae petore kevatal a oa e brezhoneg. N'eo ket se a vank : **bran** (E-kichen Sinzag m'edon o chom e ti va zud ez eus ur Brangolo (Uhel hag izel. E lec'h all Bregoulou), moarvat e talvez e oa digoad beg ar bran (ha n'eo ket *ar vran* !). Bez' ez eus ivez Br. *bre* NDBF), *bren(n)* (Brenniliz), ha *bri* (“dougen bri” pe “reiñ enor”, BrE. *bri* “petite butte, montée”).

O vezañ ma komzemp eus koskor al lez e 'm boa marilhet :

brenin

[< Cym. C. *breennhin*, *breyenhin* (3 sill., am ragor o enghrau. gw. G 75) < **breentin*, H. Lyd. *brientin*, *brientinion* (ll.), Crn. C. *brentyn*, *bryntyn* ‘uchelwrol, ardderchog’: < Brth. **brigant-īnos* o'r gwr. IE. **b^hrg^h*- ‘uchel, dyrchafedig’, fel yn *braint*, *bre*]

eg. ll. *brenhinoedd*, *brenhinedd*, a hefyd gyda grym ebychiadol.

a Sofran gwrywaidd sy'n rheoli gwladwriaeth annibynnol (yn enw. un sy'n etifeddu'r hawl), pen-arglwydd, teyrn, pennaeth rhanbarth, &c., a chanddo statws cyffelyb, hefyd fel teitl; person, &c., a gaiff ei ystyried y rhagoraf neu'r pwysicaf mewn cylch arbennig, &c.:

king, sovereign, monarch, head of region, &c., having a similar status, also as a title; a person, &c., who is regarded as the finest or most important in a given sphere, &c.

Liammet eo an holl c'herioù-se, hag ivez hBr. **brient-** « prééminence, privilège » ha hBr. **brientin** miret evel-se e Brb.

Neuze : petore stumm kemer ? *bran, bren, bre* ? An dibab etre *bren* ha *bre*. Klevet 'm eus e teodyezh va zilu *un den bre*, a-wechoù *un den vre*, o talvezout "brokus, leal, gwirion". Un den a vri ? Dav e vo amprouiñ : ***pennbre, eilbre, trebre*** ? pe ***pennbren, eilbren, trebren*** ? ***pennbri, eilbri, trebri*** ? Un diaez gant ar rakger *penn-*, a gav din. An hini kentañ eo ha n'eo ket an hini pennañ. Ur rakger a dalvez "an hini kentañ" ?

Gra un taol arnod gant da zibab ha gwelet e vo penaos e vo an traoù.

XVII – MA da YBAN, YVT,MC, HM, MLG, CG, GG 11 04 20

- Amañ da heul va frederiadennoù diwar-benn azverañ Yad-11.

1. Un diforc'h zo graet etre lavarennoù gwevn o urzhiadur, peurgetket an unlavarennoù yaat, ha « lavarennoù stummet-strizh », evel an islavarennoù, an unlavarennoù gourc'hemenn, atersañ, h.a., a rank bezañ luniet en un doare resis. Kinnig a ran ober eus ar re gentañ **lavarennoù liesluniek** hag eus an eil rummad **lavarennoù unluniek**.

2. Diwar hon eskemmoù diwezhañ omp savet a-du war ar rekis e oa kaout termenoù evit lec'h ar verb el lavarenn. Ar **bren** (Kb. *bryn*, hlw. *bruinne*)¹ a ran eus parzh ar frazenn m'emañ ar c'hefebad verbel. Hervez al lec'h m'emañ ar parzh-se el lavarenn, e komzimp eus ul lavarenn kentvrenek², eilbrenek, trebrenek, h.a.³.

E degouezh an droienn verbel *pennanor* + skorverb *ober*, ez eus div elfennadenn c'hallus. Bezet ar frazenn :

« *Gwelout a ran ar mor* »

– Er par kevreadurel eo *gwelout* klokaenn amkan argerzhed *a ran* (GRAMV 205) ;

– Er par keffloadurel eo ar c'hefebad verbel *gwelout a ran* en ambilh al lavarenn, neuze e ranker he gwelout evel lavarenn gentvrenek.

- Div evezhiadenn all nad int ket liammet ouzh ar c'hramadeg :

3. Gl. *fiche de poste*

Troienn arveret e lavar ar c'hevarzheoù pergen. War load Pôle Emploi e lenner an despizadur-mañ : « Description factuelle et réelle d'un poste à un instant « T », la fiche de poste assoit les missions et activités de son titulaire au sein de l'entreprise. »

E GEAK e kavan **gwezhroll** evit treiñ *fiche de travail*. Kinnig a ran ober gant **staelroll**, a zo gwall dost.

« Deskrivadur devoudel ha gwerc'hel ur stael d'ur pred « P », e tiazez ar staelroll kefridioù hag oberezhioù he fiaouer e-barzh an embregerezh. »

4. Gl. **corrompu** e lavar ar Stlenneg.

Ne 'm eus kavet netra e GSTL ; geriadur Martial Ménard a ro *testenn vreinnet* evit *texte corrompu*. N'on ket peursur eus an droienn-se avat. Da ali ?

XVIII – YBAN da MA 11 04 20

Gwell bezañ hangaeet eget bezañ enkaeet, dreist holl er mare-mañ. Kregiñ a ran d'en em atersiñ a-zivout an devoudoù. Ur gudenn all eo avat.

Amañ dindan va respontoù, va frederiadennoù evel ma tremenont e 'm c'hlopenn kentoc'h. Dit da zibluskañ ar frouezhenn, mar kavez ez eus un dra bennak da zebriñ. Gast ! Al leterc'hadoù bouedel eo ar re a zifoup da gentañ ! Iskisat tra.

1. Br. *luniek* : Gl. *figuré*, da skouer Gl. *élément figuré du sang* Br. *elfenn luniek ar gwad*, eleze elfennoù dezho ur furm anat hag anavezadus, Sz. *formed*. Evit a sell al lavarennoù, *luniek* eo an holl, hag ar pezh zo en argraf amañ eo “urzhiadur ar gerioù”. Ul lavarenn, ur wech eztaolet, ne c'hell ket bezañ *liesluniek*, ul luniadur zo dezhi, tra ken. Gwelout a ran pezh zo en argraf : evit lavarout un dra bennak e c'haller 1) kemmañ urzhiadur ar gerioù hervez a venner arbouezañ, hep ma ve dic'hallus hervez reolennoù ar yezh, eleze ez eo gwevn an eztaoliñ ha 2) ne c'haller ket kemmañ kement-se urzhiadur ar gerioù. En dielfennañ keffloadurel e klasker deskrivañ pizh “urzh ar gerioù” e sell d'un “dielfennañ ambredadurel”, a chom ar pep pouezusañ e dibenn dezrann. A bouez eo gwelout an daou live, keffloadurel hag ambredadurel. An eil live (ambredadurel) eo an hini

kentañ e “penn” an dehebour, ha stummañ a ray e dehebadenn hervez a venn eztaoliñ. An eztaoladour pe al lenner a “zielfenno” an eztaol, ha meizañ dre se ar pezh a fell d’an eztaoler lavarout. A-benn ar fin e rankomp kaout un termeneg kevatal da hini an orioù evit al lavarennoù. Liesluniek pe strizhluniek ned eo ket al lavarennoù, an eztaol ne lavaran ket. Hag evit ober seiz war se e vo ret ren un dielfennañ keffloadurel pervezh, ar pezh a vukez outañ gant ar pezh a zeu da heul.

2. Neuze e tibabez Br. *bren* evit loadur ar verb el lavarenn. Spurmantiñ a ran lies torosennadur, ar bren o vezañ er penn kentañ, heuliet gant kompezennoù, turumelloù bihan pe bihanoc’h, pe neuze ar bren e kreiz, pe a-wechoù er penn diwezhañ. Ha kevatal e ve un dehebadenn d’un douarstummadenn ? En daou zegouezh emañ nerzhoù kondon o werediñ, an ambredañ diouzh un tu ha fiñvadennoù ar plakennoù diouzh an tu all ? E degouezh an douarstummadur ez eo an disoc’h — eleze torosennadur ar glenn — a ro tu da gompren ar fiñvadennoù kondon. Heñveldra, keffloadur ar gerioù el lavarenn eo a ro tu da gompren ar fiñvadennoù ambredadurel e kondon an dehebour. Ha kevazas eo ar rakgerioù a zibabez ? Fellout a ra dit merkañ : *kentañ, eil, trede, pevare, ..., diwezhañ* loadur. *Kent-* a c’hell merkañ al lec’h kentañ, evel e *kentskrid, kentanv, kentdorn, kenthed...* Hogen *kent* a dalvez ivez “a-raok en amzer”. War-benn hepkoriñ nep forc’hellegezh e c’haller ober gant *kenta-* evel e *kentaskrivañ, kentadorn, kentafoalad...* Kudenn ebet gant *eil-*, ha berr eo. Kudennus eo *tre-* avat, evit merkañ an trede loadur. Ne anavezan ger ebet gant ar rakger *tre-* o talvezout “trede”. Betek gouzout e kav din e talvez *tre-* kement ha *tri, e trebez, tregont*. Mechal ha ne ve ket gwell ober gant : *kentabren, eilbren, tredebren, pevarebren, ..., diwezhabren*. Mar lavaran :

- “Gra diouzhtu al labour” zo ul lavarenn kentabrenek, ur gentabrenegenn ;
- “Un evn zo en oabl” zo ul lavarenn eilbrenek, un eilbrenegenn ;
- “Un den a welan dre ar prenestri” zo ul lavarenn tredebrenek, un dredebrenegenn ;
- “Warc’hoazh en he gwelin” zo ul lavarenn pevarebrenek, ur bevarebrenegenn ;
- “Pa daolan ur sell er-maez, den ne welan” zo ul lavarenn diwezhabrenek, un diwezhabrenegenn (ma ne fazian ket !).

E teu din ur mennoz all (eilbrenegenn !). Evel ma c’haller arverañ al liester gant un niver lakaet war-lerc’h, diouzh ar skouer “Rouanez tri a Oriant”, perak ne ve ket gallus : *ul lavarenn bren unan, ul lavarenn bren daou, ul lavarenn bren trede*, h.a. Pe neuze : *ul lavarenn bren kentañ, ul lavarenn bren eil, ul lavarenn bren trede...* Ha ne lavarer ket Napoleon an trede pe Napoleon tri ?

Gant ma ve talvoudus dit pezh a eztaolan... Lavarenn diwezhañ ha diwezhabrenek ?

3. Gl. *fiche de poste* : a-du gant da ginnigadenn Br. *staelroll*.

4. Gl. *corrompu* : da skouer Gl. *un signal corrompu*. Gwir eo, un tammig skort un *arhent breinet*. Me a lavarfe *un arhent displeberet, un arhent distreset*. GSTL a ro Br. *disleberañ* Gl. *dégradation*.

XIX – MA da YBAN 22 04 20

Bennozht dit evit da ersavioù kentraouus ! Ur wall luziadell eo bet aozañ va mennozioù. Echuët eo ganin kempunañ Yad-11 hag ur bern arvezioù na ’m boa ket rakwelet zo deuet war wel, ouzhpenn ar c’hudennoù delusket gant an amsklaer eo an displegadennoù a-wechoù (ur gwir fouzhlec’h eo ar skrid evit bezañ seven).

Respontet ’m eus dit en hevelep restr LaTeX ; peadra da skoazellañ prientiñ Lavar 25⁵, ha ha ! Ur gudennig ’m eus bet gant `\setmainfont[Mapping=text]STIXGeneral`, a ’m eus ranket kuzhat evit kenderc’hel gant ar c’hempunadur. Ne ’m eus ket c’hoazh lakaet va fri e `writer2latex` hag an duilhadoù all. Kavet e vo amzer d’ober se ivez ; ne zisoñjan ket e ’m eus un dezenn da skrivañ a-du ’rall !

Ouzhpenn kenderc’hel gant deskrivadur ar bren el lavarennoù e ’m eus savet atersoù all a ’m chal oc’h azverañ Yad-11 ; gant ar spi on bet sklaer a-walc’h !

Va respont :

5. YBAN 01 01 2026 : hag un urisin dreistspiswelus a ve eus Malo ?

A-raok distreiñ war graf ar brenoù e fell din ober un nebeud kinnigoù arbennik d'ar c'hramadeg, diwar gudennoù a zo savet o kempunañ Yad-11.

Gl. **conjonction de coordination**

Yad-11 a wel evel “stagell-kenurzhiañ” adverboù evel *koulskoude* pe kefebadoù adverbek e *gwirionez* ; gwir eo e kaver skouerioù eus adverboù angwerc'h war luniad al lavarenn⁶, ha neuze e ranker dezastum daou c'halluster :

- 1) amreizh eo hevelep arver ;
- 2) un arver a vez eus an adverboù hag ar c'hefebadoù adverbek evel kevarzhelloù.

An daou c'halluster-se n'int ket dislavarus ; labour ar yezhadurour e vo arsellout gwerc'helezh ar reolenn (2), hini ar yezhdezvour divizout ha reizh pe get eo hevelep arver. Bezet pe vezet, ez omp kaset en-dro da gudenn an diforc'hiñ etre furm hag arver, hag ar rekis eo sellout *kevarzhell* evel un termen kevreadoniezh rik. Kinnig GP e oa mirout an anvad *stagell* evit an neuziadoniezh, met GE a gave dezhañ e ve gwell “kavout un anvad neptuoc'h”⁷. O soliañ war ar gefloadurezh, a zespiz an *ambilh* evel poent loc'hañ al lavarenn o savlec'hiañ an elfennoù en heuilh, e kinnigfen a-walc'h an termen **yevell** b. **-où**, o virout, diouzh un tu, al leterc'had aveel, hag o strishaat ar muiañ despizadur ar c'hevarzhelloù “pur”, evel *rak*, *met*, *ha(g)*, *pe* : gerioù a zo e-maez luniadur al lavarenn hogen a vez diziouerus evit o liammañ, pe ouzh ul lavarenn all, pe ouzh ar c'hemperzh (o teraouiñ un unlavarenn haerñ pe pa vez roll un argrafell gant *ha(g)*⁸). Gallus e ve ivez klask ur c'hevatal da Kb. *cyswllt* “connection, union, a joining or coupling together; that which connects, copula links”, en deus roet *cysylltiau* ha *cysylltair* “conjunction”, amprest d'al latin **consoltus < consolidus*⁹ ; e La-08 e welan diganit ar c'hinnigoù *kesouter*, *kesoutad*, *kesoutiad*, n'o deus ket bet ur berzh bras war a seblant (peuzdiwel e GEAK estreget p. 47). Se a ve “neptuoc'h” marteze !

An nac'hañ e brezhoneg

6. Ur perzh dibarek eus ar c'hevarzhelloù eo n'o deus ket a werc'h war luniad al lavarenn, Sl. KIS-678, La-13, p. 308.

7. KIS-741, La-15, p. 43.

8. Sl. GRAMV 146-7.

9. E DGVB 109 ez eus anv a hBr. *cissoltou*, liammet ouzh ar Kb.

An trevnad nac'hañ "daouduek" piaouel d'ar brezhoneg zo unan eus an dezverkoù en tosta d'ar galleg, evel an diforc'h etre argouezh peur- ha darnveradel en tremened¹⁰. Evit deskrivañ an trevnad-se ne gavan ket fall daveañ da labourioù arbennik sevenet e stern ar c'hramadeg c'hallek.

Jacques Damourette hag Édouard Pichon, en o *Essai de grammaire de la langue française : des mots à la pensée*, 1911-1927, levrenn II, §115 ha 116, a ginnig anvadoù spesadel evit an nac'hell "deren" *ne*, diouzh un tu, evit an nac'helloù "klozañ" *pas, point, jamais*, h.a. An hini kentañ a sav un "disklot" (Gl. **discordance**) etre ar c'hemperzh hag al lavarenn deraouet gant an nac'hell (a c'hell bezañ *ne pe na*). Se a c'haller gwelout gant un droienn evel "mirout na" :

"oz clasq miret *na* ve mam roe an mor enoret" (Pm.n.111)

Evit an termen o teren un disklot e kinnigan Br. **disklotell** b. **-où** (Gl. **discordantiel**, §115, p. 131). Eil lodenn an nac'hañ gallek (met a zo bezant ivez e brezhoneg hag e kembraeg, en eneb ar yezhoù germanek, an henc'hallek, al latin, ar ruseg, h.a.), zo e roll dec'heriañ eo sellet an devoudoù eztaolet gant an eztaoler evel e-maez ar veziadelezh :

"*ces faits sont en quelques sortes forclos, aussi donnons-nous à ce second morceau de la négation le nom de **forclusif***" (§116, p. 138).

Amañ e kinnigan ober gant Br. **hepkaelell** b. **-où** evit treiñ Gl. **forclusif**.

Ar bren

A-du e savan war an termenoù a ginnigez, *kentabren, eilbren* h.a. N'eo ket fall kennebeut an troiennoù *bren unan, bren daou* met aon 'm eus eus an amsklaer e c'hallfe bezañ, rak ne c'hell bezañ nemet ur bren dre lavarenn.

Despizañ a rafen ar *bren* evel "parzh al lavarenn o c'hoarvezout eus ar verb orek"¹¹. Meur a c'her a c'hell mont d'ober ar bren ; e sellout a c'haller evel kevatal keflodurel ar *c'hefebad verbel* (La-15 155). Un diforc'h a rafen ouzhpenn se etre

10. Sl. GRAMV 27.

11. Deuet on a-benn da gavout erziwezh ur skrid eus Reun ar Glev a-zivout an dodenn-mañ : en e *Syntaxe du Breton Moderne*, 1973, e komz eus framm al lavarenn (Chapitre V, "Structure de la proposition", p. 74 hh.), o tigejañ "*trois types de structure*" : *structure primaire* (Yad-11 *bleinek*, GRAMF *kentabrenek*), *structure secondaire* (Yad-11

brenoù serr ha *brenoù digor*, ar re-mañ o teraouiñ gant ar verb orek (*e 'm eus gwelet*), ar re-se gant ur furm anorek (*gwelet e 'm eus*)¹². Daoust ma savan a-du gant an div skouer gentañ a roes, e rankan kinnig resisadurioù evit an teir diwezhañ. Adkemer a ran da skouerioù :

- “Un den a welan dre ar prenestr” : amañ hon eus tri farzh disrannadus, *un den* (kefebad anvel, rener en ambilh, divoud), *a welan* (kefebad verbel en eilbren, ditour), *dre ar prenestr* (klokaenn amveziad, parzh o spisaat an ditour). Ul lavarenn ***eilbrenek*** eo enta.

- “Warc’hoazh en he gwelin” : evel m’eo disrannadus ar berc’hennell diouzh ar pennanv eo disrannadus al leurell klokaenn eeun diouzh ar verb. Amañ e welan div elfenn : *warc’hoazh* (adverb klokaenn amveziad en ambilh), *en he gwelin* (skorell *en* disrannadus diouzh ar verb evel *he* ; ar c’hefebad verbel zo en eilbren). Elfennañ ambredadurel : al leurell klokaenn eeun *he* divoud, *warc’hoazh en ... gwelin* ditour. ***Eilbrenek*** eo c’hoazh al lavarenn-mañ.

Eilbrenek e ve ivez ar frazenn “Warc’hoazh, he gwelout a rin”, oc’h erlec’hiañ ur bren serr ouzh ar bren digor “en he gwelin” hogen rouesoc’h eo ar savadurioù a seurt-se. Mechal ha ne ve ket un destlenn da savelañ, a ve “destlenn kevreadur an ambilh ouzh an eilbren”, destlenn a ve esevus outi al lavarennoù eilbrenek serr hag an tredebrenennoù dre ma teluskont un ampukad¹³, ar gefloadurezh o studiañ kantreizh ar savadurioù esevus en degouezh-mañ degouezh.

- “Pa daolan ur sell er-maez, den ne welan” : amañ hon eus ur frazenn gemplezh o c’hoarvezout eus div lavarenn. An islavarenn a welimp evel ur parzh eus ar bennlavarenn, daoust ma c’hellomp he elfennañ diouzh he zu. O vezañ m’eo disrannadus an nac’hell diouzh ar verb ez elfennfen a-walc’h ar benn lavarenn evel ***tredebrenek***, islavarenn adverbel + rener + kefebad verbel. Al lavarennoù tredebrenek ne hañvalont nepred bezañ destlel ha pal an elfennañ keffloadurel eo dres gwelout ha kantreizh pe get eo ober gant ul lavarenn esevus

pennkarrek, GRAMF *eilbrenek*), *structure tertiaire* (Yad-11 *kleurek*, GRAMF *tredebrenek*). E galleg zoken n’eo ket gwall sklaer an anvadoù, hag ar gwir hon eus bet hervezon dont gant meizad ar *bren*, a zo ur parzh disrannadus e arc’hwel diouzh hini an ambilh. Un diforc’h all zo graet gant Ar Glev en hevelep chabistr, etre *proposition à structure variable* (Yad-11 a ra gant “gwevn”) ha *proposition à structure fixe* (Yad-11 *lavarennoù stummet-strizh*). Kompren a ran da arbennadennoù e keñver va c’hinnigoù kentañ ; ha perak ket ober gant **lavarenn sonn** ~ **lavarenn wevn** ?

12. Soñjet ’m boa ivez kinnig un daouad **bren argrec’hus** ~ **bren ardraoñus**, pe c’hoazh **bren klot** ~ **bren disklot**, met ne gavan ket se ken sklaer.

13. Sl. KIS-359, La-09, 98.

(amreizh pe amjestr e c'hell bezañ ober gant ul lavarenn destlel). Amañ ez arbouez al lavarenn war *hepkaelell* an trevnad nac'hañ, gant ur gwered stil.

Sede evit an ampoent... Gant ar spi ez on sklaer a-walc'h ha kantrat e 'm dibabou !

XX – YBAN da MA 24 04 2020

1. Gl. *conjonction de coordination*

Adlavarout a ran : n'on ket gramadegour hag ar pezh a gredan lavarout ned eo diazezet nemet war va "skiant vat" soliet war va stummadur alvezoniour, kimiour dreist holl. Meizañ a ran an termenoù *kevarzhell*, *kewazell*, savet e-lec'h *stagell kenurzhiañ* ha *stagell isurzhiañ*. An doare "kozh" a wele genad ar *stagelloù* — a stage daou barzh ul lavarenn — rannet e daou isgenad *ken-* hag *isurzhiañ*. A se kinnig GP da virout an anvad *stagell* evit a sell an neuziadoniezh, eleze an dielfennadur kentañ ha "yenañ" eus al lavarenn. Da heul an eskemmoù a-zivout **nemet**, ne gav ket din e kinnig GE un dra bennak "neptuoc'h" e-lec'h *stagell* GP. Bremañ, mechal ha "neptuoc'h" eo da *yevell*. Ne welan ket un diforc'h bras etre *stagañ* ha *yevañ*.

Setu perak e tegasez *kesout*. Adarveret eo bet gant GE e GEVEZ : **a-gesout (gant, ouzh)** *◇ en conjonction (avec)*. Mechal ha sklaeraat a ra an traoù gant ur goumoulennad termenoù o kuzhat ar vag, ne ra nemet diskouez un doare diaez evidomp, "diaez" a-berzh ar gramadegour, hogen "araez" evit an dehebour, gant an hebleg ez eo hon yezh ! N'ouzon ket petra lavarout ouzhpenn. Marteze pouezañ muioc'h war ar c'hemm etre an dielfennañ neuziadurel — ar pezh a weler da gentañ — hag an dielfennañ ereadurel — al "liamm" etre ar parzhioù. Marteze e vo skoueraet kement-se gant pezh a lavarinn amañ dindan.

1. Gl. *conjonction de coordination*

An nac'hañ e brezhoneg

An trevnad nac'hañ "daouduek" a vez kavet e brezhoneg, e kembraeg ivez, er yezh a vremañ, rak "untuek" eo er yezh klasel : *Nid (yd)wyf yn gwybod*, krennet

e meur a zoare er yezh kaozeek (*dy)dw i ddim yn gwybod* pe zoken *dwn i ddim, wn i ddim*. E brezhoneg ivez ne vez ket arveret bepred an eil darn “ket”, pe “tamm”, “kammed”, “banne”... Roparz Hemon a lavar “Its use is to strengthen the negation”. Neuze e c’haller lavarout ez eo ur ger ategiñ, un *ategell* ?

Evit ar frazenn “oz clasq miret *na* ve mam roe an mor enoret” (Pm.n.111) a zo amjestr kenan. Ha talvezout a ra : *arabat enoriñ mamm roue ar mor = na enorit ket mamm roue ar mor*. Gant *mirout* e lavar Vallée : empêcher que ... ne *mirout na* (et *ma*), a gavan “reishoc’h”. Ha n’eus ket en degouezh-mañ un doare stlezhvadur dre ar ster, eleze *na enorit ket* = “grit ma ne ve ket enoret = grit na ve ket enoret”. Seurt frazennoù a vez amjestr alies. Mar lavaran 1) “arabat kouezhañ o tiskenn” ez eo sklaer. Hogen 2) “diwallit a gouezhañ” pe 3) “diwallit da na gouezhañ” ? Pehini eus 2) pe 3) zo kevatal da 1) ? Gant 2) e c’haller kompren : “diwallit ! Kouezhañ a ve grevus” ha gant 3) “Diwallit ! Na gouezhit ket !”. Diarvar eo ar ster en degouezhioù-se, rak morse ne ve aliet d’un den kouezhañ er skalier. Met gant verboù all e ve amjestroc’h hep ar c’hemperzh. *mirout* a dalvez “chom hep”. Ménard a ro ar skouerioù-mañ : 1) *Lakait amanenn er billig da virout na stagfe ar c’hig* ha 2) *Doue ra viro na zeuot ket a-benn*. Ar frazenn en 1) a c’hellfe bezañ *Lakait amanenn er billig d’ar c’hig da chom hep stagañ = an amanenn a viro ouzh ar c’hig a stagañ*, gant “chom hep” = “na”, evel aliet gant ar re a lavar ne c’haller ket lavarout *na stagañ*. 2) a dalvez *Doue a ray e doare ma teuot a-benn = Doue a viro ouzhoc’h a c’hwitout* ha n’eo ket *Doue a viro ouzhoc’h a zont a-benn*. Gwelout a reer ez eus un diforc’h a ster etre 1) ha 2), daoust d’o luniadur heñvel poch.

An hir a zistro-se evit lavarout ez eo forc’hellekoc’h an traoù eget d’ar c’hentañ sell. Ar frazenn Pm.n.111 a roez zo forc’hellek ivez : *herzel a enoriñ* pe *herzel a chom hep enoriñ* ? En entremar e choman. Seul gent a se ma lennan e HMSB p. 286 : **Negative with an affirmative meaning** (as in french), gant un nebeut skouerioù, an hini gentañ *gant aon na zeue an douar ... d’ho lonca*. Ha ne c’hoari ket levezon ar galleg aze ? Evel da skouer *Faites attention à ce qu’il ne prenne pas froid* ? Ur furchadenn war ar Gwe ha kouezhañ a ran war *Les bretonnismes* gant Hervé Liossec !

Les bretonnismes : « Attention de tomber »

par Audierne-info · 30 avril 2011

C'est exactement l'inverse de ce que l'on veut exprimer : « attention de ne pas tomber ».

Cette confusion vient très probablement de la traduction du breton *diwall da gouezhañ* ou *taol evezh da gouezhañ*. *Diwall* et *taol evezh* exprimant déjà « attention à ne pas », il n'a pas semblé utile, sans doute, d'ajouter la négation en français local.

O kenderc'hel va gwedeadenn e adkouezhan war *Geriadur brezhoneg-galleg*, Gérard Cornillet hag ivez *Grammatik der bretonischen Gegenwartssprache*, Gérard Cornillet. Ar pezh a 'm deus eo ar skouerioù, rak e zoare da welout ar yezh zo pell diouzh va hini :

- diwall a goll da arc'hant Gl. *fais attention à ne pas perdre d'argent*
- Doue ra viro na zeuint a-benn Gl. *Dieu nous préserve qu'ils n'arrivent à leurs fins !*

Er Grammatik e lennan ;

d) Nach den Verben *diwall* (sich hüten, aufpassen), *mirout* (verhindern) und den Ausdrücken *lakaat/teurel evezh* (aufpassen), wenn das Verb im Nebensatz im Konjunktiv steht : *diwallit na laerfert tra* – passen Sie auf, dass sie nichts stehlen, *mirout na glevfe ger ebet* – verhindern, dass er etwas hört, *teurel evezh na rafe ar skolidi o labour re vuan* – aufpassen, dass die Schüler ihre Arbeit zu schnell machen.

Teurel evezh ouzh *Doue ra viro na zeuint a-benn a dalvez ra harzo Doue e teuint a-benn*, ar c'hontrol eus *Doue ra viro na zeuot ket a-benn*, war-bouez an ategell **ket**, hag ar gerig-se eo a ro ar ster nac'hel. Peadra da vezañ kollet. Un dra a ranker desellout atav : ar c'hemperzh eo, ar gendestenn, rak ur lavarenn a c'hell kemmañ ster hervez ar c'hemperzh bezant atav dindan. Dav e vo engwerzh hañ ar c'hemperzh bewech.

Petra dezastum eus ar c'habouilh-se ? Marteze e ve mat lakaat urzh un tammig, kent pep tra ?

2. Ar bren

Dezvonnañ ar bren

Penaos dezvonnañ ar bren ? Er frazenn : – “Un den a welan dre ar prenestr” e welez tri farzh disrannadus, an eil parzh o vezañ *a welan*. Ar rannig verb *a* a c'hell fatañ, nemet emañ bepred an tasmant anezhi bezant dre ar c'hemmadur. Perak e ve ret he stagañ ouzh ar verb, pa emañ o werediñ warnañ eus an diavaez ? Ar bren ha ne ve ket **wel-**, gant ar rener **-an** engeriet ? Ne ran met goulennoù. Ha ne ve ket gwell dielfennañ al lavarenn evel m'emañ ha n'eo ket evel ul luniadur : Klokaenn eeun + verb + rener + klokaenn amveziad. Aon 'm eus e teufe da vezañ tidek stagañ ar ger-mañ-ger er parzh-mañ-parzh. Penaos e vo graet gant ar rannig **en**, gant ar rannig **em**, ha **ket** ha traoù all c'hoazh moarvat ?

– “Warc'hoazh en he gwelin” zo eilbrennek ivez hervezout. Perak neuze e lakaer *he* er bren pa 'z eo disrannadus diouzh ar verb ? *he* n'he deus tra da welout gant ar bren, evel ar skorell *en* a du 'rall. Mar skrivan : “Warc'hoazh e welin anezhi” pe “Warc'hoazh e welin va muiañ-karet”, ha lakaer e vo *va muiañ-karet* er bren, evel a rez gant *he* o leurellañ *va muiañ-karet* ? Gant ar rannig e ivez ? Ha gant ur rener ezgeriet evel “Warc'hoazh e welo Yann e vuiañ-karet”, daoust ha lakaer a rez *e welo Yann e vuiañ-karet* er bren ? Un dra all : ar skorell e a c'haller lemel aze “Warc'hoazh he gwelin”. Ha kenster eo an div lavarenn ? Mar bije an degouezh, perak ober gant *en* neuze ? Evidon a gav un arster, tanav marteze, o taveiñ d'ar c'hemperzh, un dave d'al lennegezh kozh, d'ur stuziadur gramadeg, d'un dave da trevnad ar skorellou...

– Erziwezh ez eo tredebrennek evidout ar frazenn “Pa daolan ur sell er-maez, den ne welan”. Mar komprenan mat e lakaer an nac'hell er bren hag en ur frazenn evel “Pa daolan ur sell er-maez, tud a welan” e lakaer ar rannig *a* e-barzh ivez. Ha padal e skrivez : *Despizañ a rafen ar bren evel “parzh al lavarenn o c'hoarvezout eus ar verb orek”*. Perak e ve ar rannigoù er parzh-se ? E Lavar 11 p. 156 e ro GE ur skouer eus ur c'hefebad verbel *'m eus prenet*, met neplec'h ne 'm eus gwelet e stagfe ar rannigoù e-barzh ivez. Gant an div skouer a roez goude a ve kentoc'h a) “'m eus gwelet” ha b) “gwelet 'm eus”. Perak a) digor ha b) serr ? An diforc'h etre a) ha b) a sell kentoc'h ouzh an ereadurezh, a) o c'houl un dra bennak a-raok ha b) goude. Neuze : *ragereet* ha *dregeret* ? Krediñ a ran kompren da zoare da intent b) *dregeret*, eleze ez eer e-barzh ar bren evel en un ti ha serr eo an nor en degouezh-mañ, tra ma n'eo ket serr an nor en a) hag e chom digor. Perak ket. Gwelet e vo gant an arver ha perzhek eo.

E dibenn dezrann emañ an argraf war zezvonnadur ar bren. Ha kevatal eo *kefebad verbal* ha *bren* ? Ne gav ket din, rak neuze e ve mesket meur a live. Marteze e laz adspizañ petra a intentomp gant al liveoù ketep a zo bet digejet. Anez e vimp techet d'o meskañ. Stadañ a ran ez out douget da welout bloc'hoù (kefebadoù) arc'hwelel, tra ma welan diskejennoù (atomennoù ar c'himiour !). Molekulennoù n'int ket atomennoù. A-benn ar fin e c'hoarvezfe an dielfennañ kentañ eus stadañ an atomennoù, hag ar perzhioù anezho ivez. Mar greer anv eus ar molekulennoù (ar c'hefebadoù) emeur endeo degouezhet en ul live all.

Va rambreadurioù betek amañ.

XXI – MA da YBAN 27 04 2020

Daoust ma n'out ket gramadegour, evel ma lavarez, ez on kaset da resisaat va frederiadennoù hag ar meizadoù emaoimp o c'hovelialañ en ur hizivaat Yad-11. Da heul ar pezh a lavarez e virin **stagell** evit an ampoent, a-benn hepkoriñ ouzhpennañ ur ger diziforc'h.

Kendrec'het on ivez gant da eilsamm eus an trevnad *baleg-* / *ateg-* ; arverañ a-walc'h a rafen **balegell** e-kichen *ategell* evit deskrivañ poent loc'hañ ar reizhiad nac'hañ, a c'hell bezañ *ne*, *na*, pe *a*, *da na*... diouzh an dro. Lezel a rin an traoù er stad-mañ evit poent ; marteze ez eus rannoù all eus Yad o plediñ gant trevnad an nac'hañ hag a 'm adkaso dirak ar gudenn.

Diwar-benn ar bren eo sklaer da arbennadennoù ha da atersoù. Da ziforc'hiñ a vo rolloù ar gevreadurezh, ar gefebadurezh, ar gefloadurezh ha domanioù all a 'n elfennañ (ur splet a welan oc'h enebañ kevreadurezh ouzh ereadurezh evel ma hañvalez ober). Dienadurioù a ouzhpennin e-barzh GRAMF, o tiskouez splet an **arnod amsaviñ** (Gl. **test de substitution**) hag an **arnod dilemel** (Gl. **test de suppression**). Laouen on ivez o tegemer **bren ragereet** ha **dregereet**, a gavan sklaer tre ivez.

Ned in ket pelloc'h evit an ampoent war ar c'hrefen-mañ, rak kalz traoù 'm eus da azverañ e Yad-11 ha Yad-12, emaoimp o paouez kregiñ da gempunañ. Muioc'h a-benn nebeut.

KIS-1592

I – MA da YBAN, MC, HM 12 08 20

Sz. *agroforestry*, **Gl. agroforesterie**

Sed pezh a gavan war Wikipedia :

L'**agroforesterie** est un mode d'exploitation des terres agricoles associant des arbres et des cultures ou de l'élevage. L'association arbres et agricultures présente des avantages considérables notamment dans le domaine de la protection des sols.

Étymologie

Le terme agroforesterie est la traduction d'un néologisme anglais (« *agroforestry* ») apparu dans les années 1970. Il peut prêter à confusion car l'agroforesterie moderne diffère fortement de la foresterie en ce que les arbres n'occupent généralement que moins de 20 à 30 % de la surface agricole utile. Les termes traditionnels en français sont complantage ou complantation, technique culturale traditionnelle.

E geriadur MME e kavan « **foresterie, forestage** koataouriezh m. ». An *agroforesterie* n'eo ket ur *foresterie* avat hogen ur rizh gounezerezh. Kinnig a ran enta ober gant **koadgounezerezh** g. hag ur pennanor **koadgounit** (?).

Evit *complantation* e kavan, atav e geriadur MME, **Gl. complant**, **Br. planteiz** g. :

complanter lakaat dindan blanteiz. *Complanté de pommiers* : dindan avalenned.

E GReg. e kaved *planteiz* gant ster « gwezeg », « lec'h plantet gwez ennañ », pe c'hoazh « plant ». Ha dereout a rafe ? Marteze eo gwell sevel ur ger deouezusoc'h, o teverañ diwar *plantañ* : **kenblantañ** ? Marteze n'eus ket kalz splet o klask pemp troad d'ar maout rak d'an dispredet eo ar **complantation** hiziv. N'on ket gwall varrek war an dachenn, ali HM a ve deuet mat.

II – YBAN da MA 12 08 20

1. Daveiñ a ran da KIS-559, La-11, pp. 387-391.

N'eus ket anv en notenn-se eus Gl. *agroforesterie*, nag eus Gl. *complantation*.

Ar Gl *agriculture* zo “le travail de la terre (*ager* signifie champ en latin)”, eleze Br. *labour douar*, *gounit douar* (KIS-875) ha da heul dre verraat *labourer*, *gounideg*, *gounider*.

gweinyddaf: gweini¹, gweinyddu

[y be. *gweini(f)* < Clt. **uognīm-* (sef y rhgdd. **uo-*+y ff. a roes *gnif* ‘lafur’, H. Wydd. *fogni* ‘wasanaetha’ be. *fognam* ‘wasanaeth(u)’ cf. y ff. **gnid* yn *gweinid*, *gweinidog*, &c.; y mae’ bosibl bod tri bôn yn rhed. y f. hon, sef *gwein-*, gw. *Amr.* isod; *gweinif-* (ff. lawn y be.); a *gweinydd-* (< **uogn-ij-*), Crn. C. *gonetheugh* ‘wasanaethwch chwi’ Llyd. C. *gounezo*; cymharol ddiw. yw’ be. *gweinyddu*, gw. isod]

bg.a.

Gwasanaethu, gweithio i arall, gweithredu fel gwas neu fel morwyn, bod mewn gwasanaeth, bod wrth alwad; arwain neu gymryd y brif ran mewn gwasanaeth crefyddol, gweinidogaethu, cyflawni ordinhadau crefyddol; cario allan (ofynion deddf, &c.), trefnu, peri; cyflenwi, cyfrannu, rhoddi, ychwanegu (at); bod yn addas, gwneud y tro, gweddu, bod yn ddigon:

to serve, wait, minister, be in service, attend; officiate, perform religious ordinances; administer, arrange; supply, contribute, give, add (to); serve, suffice.

Neuze *agroforesterie* = labour douar, gounit douar (er parkeier) + gounit koadoù = douarc'hounezerezh + koadc'hounezerezh. Ne c'hell Br. *koadc'hounezerezh* (teurel evezh ouzh ar c'hemmadur) talvezout nemet "gounit koadoù, gwez", Gl. *sylviculture* (sl. KIS-875).

E mezekniezh e vez kavet liesarbennigiezhoù eus ar seurt : da skouer Br. *skouarnfrigarloc'hennouriezh* = Gl. *oto-rhino-laryngologie*, pe c'hoazh Br. *kreuzpervezouriezh* = Gl. *gastroentérologie*, h.a. Merzhout a reer e lakaer lerc'h-ouzh-lerc'h an organoù oc'h echuiñ gant *-ouriezh*. Ha tu a ve d'ober heñvel evit micherioù liesarbennigiezh ? Eleze e teufe : koad + douar + gounit → *koaddouarc'hounit* pe *douarkoadc'hounit*. Emañ ret ober gant *-gounit*, rak *douarouriezh* n'eo ket *douarc'hounezerezh*, tra ma ve tu da arverañ *gwezegouriezh* = *koadc'hounezerezh*.

Neuze, Br. *douarkoadc'hounit*, *douarkoadc'hounezerezh* pe *gounit douar ha koadoù* = Gl. *agroforesterie* ?

Un doare all da welout ar gudenn, hini ar Sz. :

O vont da heul ar Sz. Gl., eleze Sz. Gl. *agro-* = Br. *gounez-* + Br. *foresterezh*. Da lavarout eo Sz. *agriculture* + *forestry* → Sz. *agroforestry* = Br. *gounezerezh* + Br. *foresterezh* → Br. *gounezforesterezh*. Hep disteurel an diskoulmoù all, e kavan eeunoc'h Br. ***gounezforesterezh***.

2. Evit a sell Gl. *complantation* ez eus daou ster : 1. gounit meur a dra war an un tachenn (loened zoken) ha 2. en ur winienn, amsaviñ ur skod gwini marv dre ur skod nevez, hep bezañ rediet da lemel an holl skodoù war al logell. Er ster-mañ e vez lavaret ivez Gl. *racottage*.

Br. *planteg*, *planteiz*, *planteris* (GEAK) a dalvez "terrain planté, culture". Hervez Gregor e talvez "tachenn dindan gwez", tra ken, met e hGl. ez eo "tachenn dindan wez, gwini ent arbennik". Anat eo ez eo bet dilezet seurt doare da c'hounit meur a dra war an un logell, en arbenn eus ardivinkadur ar

gounezerezh, hogen kavout a reer bremañ tud o pleustriñ en-dro seurt doare da c'hounit, evit an *dalc'hounezerezh* (Gl. *permaculture*), da skouer.

Evit Br. *kenblantañ* a dalvezfe “plantañ a-gevret”, evel *kenbrenañ* “acheter en commun”. Evit dec'heriañ “plantañ kichen-ha-kichen, plantañ en ur ser, plantañ en un tachenn” e ve moarvat *kemplantañ*, evel *kemplezh* “en un plezh”, *kempred* “en un pred”.

E dibenn dezrann e c'haller ober evit ar ster 1. gant Br. *kemplantañ* hag ivez, diouzh an dro, gant Br. *planteiz, planteris*. Hogen tu zo da empentiñ un diskoulm all, hollekoc'h hag arveradusoc'h. Pezh zo da zec'heriañ zo “gounit meur a dra war an un tachenn”. Quid a-zivout Br. *keounit, keounezerezh* ? Me a gav din ez eo deouezus ha kevastennadus d'an degouezhioù liesseurt. Neuze Gl. *complantation* = Br. *keounit, keounezerezh*, e-kichen an diskoulmoù all, diouzh an dro.

Hag evit ar ster 2. :

<https://www.abcdvin.com/index.php/term/2,3537.xhtml>

Complanter

Technique Viticulture

Esp. *Plantar*

Double sens. Remplacer uniquement les pieds manquants dans une parcelle. Planter dans une même parcelle de vigne différents cépages.

Synonyme : Garnir, Racoter, Recotter

Voir aussi : Complantation

War a hañval ez eus mesk etre *racotter, racoter, recotter*. Kenderc'hel gant *-plant-* ha kavout ur rakger azas ? A se : *amblantañ, erblantañ* evit “amsaviñ, erlec'hiañ ur plantenn” ? Pe *asplantañ, dasplantañ* evit “plantañ a-nevez, en-dro” ? Ar Gl. *racoter* a gomprenan evel “re = acoter” (evel Gl. *recoler*). Kinnig a ran enta : Br. *amblantañ*, e gerioù all “amsaviñ ur blantenn gant unan all” ?

KIS-1593

I – MA da YBAN, MC 19 09 20

Emaon o plediñ evit poent gant adembannadur oberenn Absulio, *Seiz vloaz e Bro ar Vorianed*, erbar delusket gant Mikael ha sevenet gant Manon Le Gourriec. Emaon o kiañ gant ar reizhadennoù. Spi 'm eus e c'hallfes va skoazellañ gant ur gudenn a zistro ingal tra m'emaon oc'h azverañ an destenn.

1. Br. *deiziata*, da skouer er frazenn : “Arabad eo d’eomp, koulskoude, deiziata 'n eured, ac’hann ken na vo graet e zilenn eus an teir gant hor mab-kaer da-zont...”, ger nad eo ket testeniekaet dindan ar furm-se end-eeun, kentoc’h dindan ar furm *deiziadañ*. Petra ober hervezout ? Reizhañ ha menegiñ ar furm orin en un notenn ? Reizhañ hepmui ? Unvaniñ ar skrid hepmui, o kinnig ur furm “deiziatañ” ?
2. Heñveldra e kejan gant ar furm *yac’haouerien* pa na ginnig va geriadurioù istorel nemet ar furm “yac’haer (-ion)”. Amañ ivez, petra ober hervezout ? Ur skouer diwezhañ, *naplek*, o talvezout *naplezek* sur a-walc’h.

II – YBAN da MA, MC 19 09 20

Laouen bras gant da valad. Er prantad doñjerus a zo o ren, diboell, lu hag a c'houlfe un ersav bennak, ez eo kennerzhus gwelout ez eus tud a gendalc'h gant an erv. Anzav a ran ez on dipitet kenan gant hon c'henvroiz, en o zouez tud a vennfe bezañ emsaverion, met a zo dellezek eus an anv "gourvezerion", kentoc'h, hag a zo barrek hepken da furchal e sailh lastez an amezeg, prest da lonkañ kement poulc'henn o tont eus Paris. Pelec'h emañ dezrann emsavel ar blegenn-mañ ? Ha heuget on gant arvest ar fasoù meurlarjez.

1. Br. *deiziata* : Er frazenn diwezhañ e ve *deiziadañ* forzh penaos. Bez' ez eus un nebeud skouerioù gant an daou lostger *-ata* hag *-adañ* : *poelladiñ* ha *poellata*, *bale* ha *baleata*, *bazhañ* ha *bazhata*, *blazañ* ha *blazata*, *dornañ* ha *dornata*, *embregañ* hag *embregata*, *emgannañ* hag *emgannata*, *folleñnañ* ha *folleñnata*, h.a. Evit ar c'houbladoù damheñvelster e verzher ez eus un arster arreat (*arren* hag *arreata* !) gant ar furm en *-ata*, o verkañ ur striv, un doare da embreger e meur a lankad. Soñjal a ra c'hoazh e *pakañ* ha *pakata*.

Neuze e kavan kantrat lakaat kemm etre *deiziadañ* — "festañ **un** deiz" — ha *deiziata* — "kavout un deiz, e meur a lankad, evit un degouezh bennak —. Ménard en e *Geriadur brezhoneg an Here* a ro an daou, gant ur ster damheñvel. Kavet e vez ivez *deiziata* : HAN 710 "dater" ha Brk-6/1. Lennet 'm eus ivez ar ger-se war ar gelaouenn *Al Liamm*, niv. 138, niv. 143 (va c'houmanant a grogas e du ha kerzu 1969 hag a badas e 1970, pa edon en Alamagn evit ar gwazerezh milourel hag a gendalc'has e 1971, 1972 hag a baouezas e meurzh-ebrel 1973).

2. Br. *yac'haouer*. Ar wech kentañ din gwelout ar stumm-se, ne anavezan nemet ar ger *yac'haer*. Dav lavarout e kaver daouadoù ivez : *bader* ha *badaouer*, *gwersaer* ha *gwerzaouer*, *levrier* ha *levraouer*, *skeudennour* ha *skeudennaouer*. Alies e tever an termen en *-aouer* eus ul liester, evel *kentraouer* « celui qui éperonne, qui exite » — eleze, an hini a ra gant ar c'hentroù —, e-kichen *kentrer* « éperonnier (celui qui fait ou vend des éperons) ». Disheñvel eo degouezh *yac'haer* ha *yac'haouer*, rak en degouezh-mañ e teverer diouzh un adanv *yac'h* > *yac'haat* > *yac'haer* ha n'eus ket eus **yac'hoù*, betek gouzout da nebeutañ. Hogen tanav eo an diforc'h etre adanv ha pennanv, an hini kentañ o vezañ pennanvaet hag an eil o vezañ adanvaet, aes kenañ. Mard eus tu da lavarout un *dall*, ne welan ket perak ne ve ket degemeradus ur *yac'h*. A se, ha ne ve ket tu

da lakaat kemm etre ur *yac'haer* Gl. *guérisseur* hag ur *yac'haouer* Gl. *médecin de masse* (?). War ar Gwe e weler e komzer eus *vaksinadur a-yoc'h*, *koulzad mezegel a-yoc'h* a-zivout pezh a veze graet en Afrika ha bremañ zoken, gant dianlenadoù grevus a-wechoù¹⁴. Adembannadur oberenn Absulio, *Seiz vloaz e Bro ar Vorianed*, erbar delusket gant Mikael, zo marteze, en un doare, “moriangarouriezh” o trebadout a-c'houde ar prantad trevadennel, e Breizh ent dibarek ? Yann Ar Gall e unan a voe boemet e Madagaskar gant e “zousig koant Rasoary” e deroù ar c'hantved tremenet. Tud 'zo a lavar e vije bet gwell lezel an dud e peoc'h en Afrika, hag Absulio a welas ivez an tu fall eus an trevadennerezh, o komz eus *paour kaezh morianed*, daoust dezhañ bezañ tañvaet ar frouezhenn.

3. Ur skouer diwezhañ, *naplek*, o talvezout *naplezek* sur a-walc'h. A-du ganit.

III – MA da YBAN, MC 23 09 20

Trugarez dit evit da respont prim ha deurus. Buan a-walc'h e rankfen kas da benn va adlennadenn gant da skoazell ! Chom a ran en entremar evelkent evit a sell an arvez pleustrek : penaos embann ur ger amreizh evel *deiziata* pe *yac'haouer* ? Gwell e ve o “reizhañ” hepmui ? Pe, da 'z soñj e ve spletus menegiñ skrivad Absulio en un notenn ? Laouen e ven o kaout da ali war ar c'hraf-se rak ne zeuan ket a-benn d'ober va mennoz.

Evit ar pezh a skrivez e 'z malad eo diaes din chom hep bezañ a-du ganit, ha diouzh an tu all ne 'm eus ket c'hoant bezañ gwashaour. Emaon e liamm, abaoe grez Nidiad, gant un nebeud tud yaouank mennet tre d'ober gant ur brezhoneg arnevez, pinvidik ha resis. Ouzhpenn se e vennont seveniñ oberennoù talvoudus e brezhoneg. Ha betek penn ez aint ? Spi 'm eus. Aon 'm eus e chomo ur bihanniver eus ar speredoù dieub e-pad ur mare hir avat... Derc'hel a ran da grediñ e c'hell ur bihanniver sklerijennet ha rez kemmañ traoù, d'an nebeutañ evit a sell saviad ar brezhoneg. Dalc'homp gant al labour !

14. « À la fois autoritaire, coûteuse et extraordinairement efficace — au moins en termes statistiques —, la médecine de masse a fonctionné à plein régime jusqu'aux années qui suivirent l'indépendance (1960) » (<https://www.cairn.info/revue-les-tribunes-de-la-sante1-2011-4-page-59.htm#>)

IV – YBAN da MA, MC 23 09 20

Evit *deiziata*, nad eo ket amreizh hag a zo testeniekaet en en virfen evel m'emañ. Evit *yac'haouer* e rafen kement all, rak komprenadus eo evel m'emañ ha kinniget gant Absulio ouzhpenn se. Arabat kaout aon ha lizh da Gwion : "reñver n'eo ket euver". Evit an eil ger-se, diouzh ret, met n'eo ket ret holl, e lakfen un notenn draoñ, evel da skouer : "yac'haer a gaver e GIBR". Mard out chalet, te c'hell lakaat *yac'haer* en destenn hag en notenn draoñ e spisaez "yac'haouer en destenn orin". Met an doare kentañ a gevaraez mirout blaz brezhoneg ar c'hantved tremen (1929). Reizhañ "fazioù", sur a-walc'h, met ne gav ket din e c'haller lakaat ez eo direizh pe amreizh zoken. Lakaat e peurunvan zo un dra all...

N'on ket gwashaour naket, hogen evel a lavarez emañ ret ret d'ur bihanniver bezañ emouez ouzh al labour a zo d'ober, hag en em vodañ da sevel ur gelennadurezh unvan war an dachenn ha da zivizout petra ober ha da belec'h mont. Marteze ez eo mat ar prantad-mañ evit kement-se, ent diac'hinek. Salv ma ve e-touez ar re yaouank hag ar re yaouankoc'h o tont, tud a zibabo micherioù war ar Gwir, ar Skiantoù, ar Politikerezh, rak ezhomm a vo eus sternioù, dilennidi, breutaerion, mezeion, an holl o vezañ brezhonegerion stummet er yezh kempred (binvioù zo bremañ). Deoc'h da welout penaos en em aozañ, met arabat sevel ur framm strizh ! Kemer staeloù er gevredigezh keodedel eo a zo d'ober. A-du ganit evit "ur bihanniver sklerijennet ha rez" !

V – MA ha YBAN 07 10 20

1.

MA : E deroù e levr e veneg Absulio ul "lestr treuz morek" ; da heul e komzo eus "an treuzmorek". Boull a-walc'h eo ar ger hogen n'on ket sur ha savet mat eo. Me 'm dije lavaret "an dreuzvoreg". Da ali ?

YBAN : Absulio a veneg *lester treuz-morek* (ur vi koukoug moarvat) ha neuze e pep lec'h war-lerc'h *an treuz-morek*. Gant ur gedell etrezo, pezh zo un harz d'ar c'hemmadur. Da 'm meno eo savet fall ar gerioù. Gab a ginnig en e c'heriadur GEVER Gl. *navigation transocéanique* Br. *merdeñ treuzvorel*. Evit ar vag e teufe : Br. *mordreuzer* pe *mordreizher*. Hañval ganin eo bet levezonet

Absulio gant ar galleg : *navire transatlantique*, a ve forzh penaos Br. *treuzatlantel*, *mordreizher* g. *-ioù* (GEAK). Emañ Absulio a-c'haoliad etre ur brezhoneg doare gwechall hag ul lusk etrezek pezh a zeuy da vezañ ar brezhoneg kempred. Etre *lestr treuz mor*, *lestr treizh mor* ha *lestr mordreizh*, *lestr mordreuz*. Penaos ober ? Evit ar reveziadenn gentañ, skrivañ *ul lestr treuzvorel* pe *ul lestr treuz mor*, ha goude an *treuzer mor*, pe ar *mordreuzer* ? Ménard a ro Gl. *transmanche* Br. *treuz Mor Breizh*.

2.

MA : « skrivagner *dizeseo* » : me a gompren *dizezev*.

YBAN : Absulio a veneg doue henegiptat Gl. Sz. *thoth* hGr. *Θύθ*, *skrivour an Ifernioù* (Vallée a ginnig *skriver*, *skrivagner*), Gl. *scribe des Enfers*, Sz. *scribe of the underworld*. Unan eus perzhioù skriver an Ifernioù zo bezañ dik, danevellañ pizh ha hep faziañ. Sed unan eus sterioù Br. *desev* : Gl. *décevoir*, *tromper*, *induire en erreur*, *séduire*. Neuze, kompren a ran bomm Absulio “skrivagner *dizeseo* an Ifernioù” evel henn : *skrivagner dizesev an Ifernioù*, eleze *dizesev = hep desevev, na zesev ket*.

3.

MA : « Apis : *kigelegez* an doue meur » : ster ar ger-se zo "enkorfadur" hervezon ; un *-h* a ouzhpennfes te e dibenn ar ger ?

YBAN : Ya, hogen iskis ar ger-se, a c'houlenn un adanv **kigelek*. Ar wech kentañ din gwelout un deverad daouhoskad erdal + ental, *-el* + *-ek*. N'ouzon ket ha degemeradus e ve, da skouer *denel* > *denelek* > *denelegezh*, e-kichen *denelezh ha denegezh* pe *doueel* > *doueelek* > *doueelegezh*, e-kichen *doueelezh ha doueegezh*. Bezet *al lavar denel* hag *al lavar loenel*. Ha tu a ve da empentiñ al *lavar loenel* o kemer neuzioù al *lavar denel*, eleze e teufe al *lavar loenel* da vezañ *denelek*, o *tenelekaat* enta ? Distroomp da *kigelegezh* Absulio. Ur spered eo an doue, digik enta. Bez' ez eus *speredelezh* an doueoù ha *kigelezh* boudoù ar bed-mañ. Mar kemer un doue un neuz *kigel*, ha tu zo da gomz eus *kigelekadur*, *kigelegezh* an kez doue ? E dibenn dezrann e kav din e c'haller darbenn goveliadenn Absulio dindan ar stumm *kigelegezh*. Ar splet eo e virer ger an aozour.

4.

MA : « ne renko ket gwalc'hiñ e *vijez* » : kaer 'm eus bet ober, ne 'm eus kavet roud ebet eus ur **bijez* ; ul leonekadur evit *biz* ?

YBAN : teir reveziadenn zo : e *vijez*. Me a gav din eo ur stumm eus ar ger Br. *bizaj* b. pe g. Gl. *visage*. Da vremanaat dindan ar stumm e *vizaj*.

5.

MA : « o c'hefioù hir, *delawus* ha gwevn » : ur ger a gredfed savet gant Preder ! Ne 'm eus kavet roud ebet anezhañ e GIBR. Liammet ouzh *dilaouiñ* marteze ? N'on ket sur.

YBAN : Anv zo a *raoskl*. Deroù ar ger zo *del-*, eleze oc'h ober dave d'an delioù, ha moarvat hon eus amañ ar ger *deliawus* meneget gant Vallée Gl. *feuillu*. Da skoueriekaat dindan ar stumm *deliaouus*. Tu bennak e 'm eus gwelet, *deliaouüs*, met ne welan ket perak.

6.

MA : « an *ec'hennou* a reas he zud dezhi » : ger dianav din. Rannyezhekadur eus *euzhenn* ?

YBAN : ar gendestenn : « war ar ouenn houva e santan, e kawan hag e welan spis, a-dreuz d'ar c'hantvedou teñval, an *ec'hennou* a reas he zud d'ezi ». Ne c'hell bezañ nemet un dra fall. Kavout a reer meur a stumm : BrE. *ec'h*, *ec'h* g., e-kichen *euzh* Gl. *chose épouvantable*, *chose horrible*, *horreur*, *vilainie*, *terreur*. Hag Br. *euzhenn* Gl. *horreur*, *chose horrible*. Merzhout e kaver *ec'h* er yezh voutin, ger ezgeuriañ o talvezout kement ha heugus, Gl. *pouah ! Dégueu !* Merzhout ivez ar Kb. *ych*, *ach*, *och* (*ych y fi*) Sz. *ugh* !

GPC :

ych⁵ (*y≡ə*)

[cf. *ach*², *och*]

ebd. a hefyd gyda grym enwol.

Ebychiad yn mynegi ffeidd-dod neu atgasedd cryf:

yuck, *ugh*.

Ar lafar, 'Ych! Ma'r lle 'ma'n drewi!', 'Hen *ych* yw e'; hefyd yn yr ymad. 'ych a fi' (cf. 'ach y fi', gw. *ach*³), 'ych p'ych'.

Teurel evezh war gement-mañ “*a hefyd gyda grym enwol*”, eleze e c'hell bezañ arveret evel pennanv, evel er skouer *Hen ych yw e*, Br. *Un ec'h kozh eo eñ*.

Kement ha ken bihan ma soñjan e c'hell bezañ Br. *ec'h g*. Pe *ec'henn* b. Bezañ degemeret er genyezh. Evit kendec'heriañ ar Gl. *c'est vraiment une merde !* e welan Br. *un ec'henn eo evit gwir !*

Neuze : mirout *ec'henn* evel m'emañ.

7.

MA : « an ostiz edo e gwask e *niverouer* en tenn da gas ur benveg iskis en-dro » : ouzhpenn an arver fazius eus an eilgevor leel, emañ en entremar gant *niverouer*. Penaos e dreuzskrivañ ? *Niveraouer* ? N'on ket sur eus e ster : benveg pe biz ?

YBAN : dav gwelout pelec'h emañ an ostiz sinaat. Moarvat a-dreñv d'e daol gont Gl. *comptoir*. Ha mar lakaer ar ger-se e brezhoneg o heuliañ ar gerdarzh : Gl. *compter* Br. *niveriñ*, alese moarvat an trealladur Br. *niverouer*. Evel Gl. *miroir* krBr. *mirouer*, *milouer* (NDBH *miloer*). Bez' ez eus gerioù hiron savet gant al lostger-se : Br. *riklouer* Gl. *glissoire*, Br. *brazouer* Gl. *braséro*. Menegomp c'hoazh Br. *holenouer* Gl. *saloir*. Ar ger kjinniget gant Absulio zo hiron ivez etre galleg ha brezhoneg. Kenkoulz e vije bet *kontouer* ! Penaos ober ? Aze c'hoazh, kenkoulz mirout forjadenn Absulio *niverouer*, pa blij dezhañ an hironadur. Fazius eo arver an eilgevor aze, gwir eo. Evezhiadennig : ne anavezen ket Br. *en tenn da* evit Gl. *en train de*. Komprenadus eo avat.

8.

MA : « o kaout da bried *douesusa*, deolia, h.a. » : un adanv *douezus* ? Treuzskrivañ *douezusañ* (ha *deoliañ*) a rafen a-walc'h. Pe ster avat ?

YBAN : Ur vartezeadenn : ha n'eo ket *doueüsañ*, damheñvelster gant *deoliañ* ? Ne welan netra a-zivout *douezus*.

9.

MA : *mugul* : amañ emañ kentoc'h ur goulenn a dreuzskrivañ : gwel "reizhañ" e *mulgul*, furm kavet e GIBR ?

YBAN : Ya, reizhañ e *mulgul*. E gwirionez e teu Br. *mulgul* eus hBr. *mun cul* « cou étroit », Kb. *myngul* (*mwn + cul*), *cul ei wddf* Sz. *narrow- or slender-necked*, anv ur plac'h.

VI – MA da YBAN 14 11 20

Sede un nebeud goulennoù a 'm zregas c'hoazh :

1. An droienn war gresk arveret gant Absulio eo an hini "klasel", eleze Xoc'h-Xañ, bet reizhet abaoe gant GP e La-05. Petra e ve ar gwellañ d'ober hervezout ? Kemmañ ha menegiñ ar c'hemm er raktlavar ?
2. Gant ar ger *enaoutenn* e ra evit *enaouidenn*. Mirout ar ger pe "reizhañ" ?
3. « Ar c'hourenez etre an div ouenn a badas tost da gant vloaz ». Liammet ouzh *gouren-* ? *Gourenerezh* marteze ?
4. « ar Rouf korziat a vestronias an Ejiptianed » ; ur vi koukoug ? *roue korziat* ? Da ali ?
5. « hon tri a gijas (asantas) » ; ne gavan ket ar ger *kijañ*. Anavezet ganit ?
6. « ec'honder kivrinus an aether » : un dezneuziadur eus *éther* ?
7. « Gwechennoù e kanen ha, douget war askell an avel a-dreuz d'ar pellderioù distrad, va gwerzennoù brezhonek a nije flourik-flour etrezek al lec'h ma 'mañ palez gwelevus an Aotrou E gant a anvioù, Doue ar Vreizhiz. » Ne zeuan ket a-benn da vezañ peursur : ur fazi moulañ ? Pe ster a c'haller reiñ d'ar bomm ?
8. *loanizi* : un adstumm eus *loanigoù* ? Leonekadur marteze ?
9. « An nogejoù ra zeuint d'hon brimballañ... » war devri.bzh e 'm eus kavet **nogeg**, lerc'hwezet e Plouarzhel.
10. « tiez raosk pevargonek » : *pevarc'hognek* ?
11. « ur soudard gwiflek » ; pe ster d'ar ger-mañ ?
12. ar *Gerneizon* : adstumm eus *garnizon* ?
13. Ur goulenn hollekoc'h : ha da 'z soñj eo kantrat amsaviñ **pa na** ouzh **pa ne**, hervez erbedadenn GP ?

VII – YBAN da MA, MC 20 11 20

Levr Absulio zo diaes da vremanaat. Dav embrederiañ 10 gwech e-lec'h unan. Arabat krediñ ez eus vioù koukoug e pep lec'h. Stuziet kenan e oa Absulio ha brezhoneger a-vihanik moarvat. Setu perak e kaver a bep seurt traoù a hañval dimp bezañ iskis evit tud kempred d'ar Covid-19, ur gripig a netra e-keñver an hini spagnat o reuziañ e mare Absulio. Un afer all eo.

Setu va respontoù :

1. Evit a sell an droienn war gesk e kaver, gant *gwazh* da skouer :

- gwazh oc'h gwazh (evezhiadenn : + kemmadur blot, hervez GP La-04 : gwazh oc'h wazh)
- gwashoc'h-gwazh
- gwazh ouzh gwazh
- gwazh-dar-wazh
- gwazh àr wazh

Ménard a lak kedelloù e pep lec'h : *brasoc'h-bras*, *brasoc'h-brasañ*, *bras-ouzh-bras*. O furchal er gelaouenn *Emsav* ne gavan nemet *muioc'h-mui*, *mui-oc'h-mui*, *donoc'h-donañ*, *enk-oc'h-enk*, *alies-oc'h-alies*, *diaes-oc'h-diaes*, *buanoc'h-buan*, *pell-oc'h-pell*, *anat-oc'h-anat*, *emren-oc'h-emren*, *resis-oc'h-resis*. Anat eo e vez kavet ivez *mui-ouzh-mui*, *nebeut-ouzh-nebeut*, *taer-ouzh-taer*, *h.a.*, marteze aliesoc'h zoken. Da zaveiñ a ran ivez da levr Roparz Hemon, HPHB p. 62 “Gradual increase”.

Ha petra da ober evit SVBV ? Ur munudig n'eo ken, ha n'eo ket foeltrañ testenn Absulio skrivañ *ruz oc'h ruz* e-lec'h *rusoc'h-ruz*. Ur gudenn a ve evit, da skouer *brasoc'h-bras* a ve da skrivañ *bras oc'h vras* hervez GP. Hogen ne hañval ket bezañ bet heuliet war *Emsav*. E SVBV e kavomp : *marzusoc'h-marzusa*, *muioc'h-mui*, *dillôc'h-dillô*, *gwasoc'h-gwaz* ha setu holl. Neuze skrivañ : *marzus oc'h marzus*, *mui oc'h mui*, *dillo oc'h dillo*, *gwazh oc'h gwaz* ? Met, met... O vezañ ma n'eo ket marv mil den, mirout : *marzusoc'h-marzusañ*, *muioc'h-mui*, *dillooc'h-dillo*, *gwashoc'h-gwazh*. O vezañ ma vo ur c'hentskrid e vo tu da erbediñ un nebeut traoù.

2. Lenn a ran *enaouetenn*. Neuze skrivañ *enaouidenn*.

3. Pezh a gavan iskis eo ar c'hemmadur, a ziskouez eo benel ar ger **gourenez* ha dervaet gant ar raganv "Hi" da heul. Padal, gourel eo *gourenerezh*. N'eo ket ur vi koukoug enta. Ne welan nemet ur respont : goveliet en deus Absulio ur ger a ve *gourenez(h ?)* (benel). Bez' ez eus termenoù gant al lostger *-ez*, evel *diogelroez, buanez, danvez, h.a.*, o klotañ ouzh al lostger kembraek *-ydd, -edd*, evel *diogelrwydd, buanedd, defnydd, h.a.*, gourel en div yezh avat. Kevatal kembraek Br. *gouren* zo Kb. *gwrthryn* diwar *gwrth-* + *gryn(n)* "push, thrust, combat, hand-to-hand fighting, clash of arms". Kb. *gryn(n)* zo bet dezneuziet *grenn* (gourel) gant GE a-dal da Gl. *pression osmotique*. Kement-se ne vir ket a arverañ ur Br. *gren-*, testeniekaet ma 'z eo ken e kembraeg ken e brezhoneg, *gouren*, dres. Chom a ran en entremar. Hag eñ zo deveradoù diwar bonad ur verb gant al lostger *-ez*, benel ? Pa emañ soubet e GEVEZ e teu din : *gouliañ* → *gouli* g. → *gouliez* b.

Ur c'hemmster zo gant al lostger *-ez* : Br. *gouliez* = Gl. *ulcération*. En degouezh-mañ e tever an eil termen eus ur pennanv. Soñjal a ran en un doare all a zeverañ, eus ur bonad verbel, evel *lavar-* → *lavarezh* b., o klotañ dik ouzh Kb. *lleferydd* "utterance, speech", benel ivez.

Erbediñ a rafen enta mirout goveliadenn Absulio dindan an dezneuziadur *gourenezh* b. A se durc'hadur ster al lostger *-ezh* staget ouzh bonad ur verb : "teskad an oberiezhoù (dres ! Kavout a reer ivez *oberezh* b.) meneget gant bonad ar verb". Dav merzhout e sell kement-se ouzh devoudoù denel : *lavar(out)*, ober, gouren. Brokañ a rafen Br. *prederezh* b., Gl. *élément de pensée, réflexion*, kevatal evit ar preder da *lavarezh* evit al lavar. Martezeadenn : Kb. *-ydd* a verk ivez ul liester, alese an durc'hadur ster "teskad", heñveldra evit Br. *-ezh* ?

4. Ne gav ket din ez eus ur vi koukoug. Ar bennlizherenn a ziskouez ez eo anv un den. Un tiern ? Ur brezelour ? An adanv *korziat* a verk ul lec'h douaregorel. Aze e choman bourt Gwell mirout evel m'emañ neuze.

Bigi Egiptiz a veze graet e korz hag ur Gl. *rouf* "petite construction élevée sur le pont d'un navire" e korz a oa warno. Helavaroc'h e vo ur skeudenn :

(Alese marteze kinnig GC Br. *to a-dal da Gl. rouf*).

Un evezhiadenn amañ : Hon tañvaer *brown sugar* a oa e live uhelañ ar vrezhonegerion en e amzer (1929) hag un den stuziet e oa, kembraegour ha kerneveuriegour moarvat. Ha pa skriv un dra bennak a hañval dimp iskis eo ret holl embrederiañ.

5. Da 'm meno ez eo ar verb *kejañ*. E Kb. hon eus *cydio* (GPC a lavar e kaver ar stumm *kijo* e Sukembre) ha Victor Henry a ro ivez *kijout*. Ne hañval ket din ken iskis-se lavarout “*Aze e kejan ganit evit pezh a lavarez = Aze ez asantan ganit*”. E Gl. e ve lavaret ivez “*Là je te rejoins = tu as mon assentiment*”. Heñveldra e Kb. *dod i gyswllt â'i gilydd*.

6. Moarvat. Da skrivañ *eter* neuze ?

7. Piv eo an Aotrou E, Doue ar Vreizhiz ? Ne gomprenan ket ur siseurt.

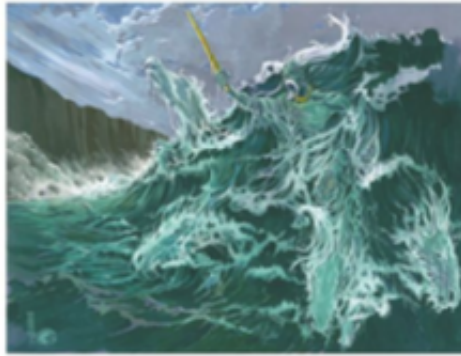
8. Me gav din ez eo ur stumm eus *lounezhi*.

9. BILZ p. 146, notenn draoñ (1) : “*An nogejou, les grands coups de mer qui se soulèvent tous les neufs coups*”. Sl. ivez DEVRI : **Oged**, f., tr. «Herse.» (1910) EGBT 95. eun oged dantet mat. (2) (spécial, en plt de la mer) Grosse vague qui vient toute les neuf vagues, la neuvième vague.

Peseurt keñver a c'hellfe bezañ etre ur wagenn hag un oged ? An navvet gwagenn a ve flemmoù ha pikoù warni ? Teurel evez e talvez Kb. *gwaneg* kement ha “wave”, diwar *gwân*, *gwanu* Br. *gwanañ* “piquer, percer”. Skrivañ *an ogedoù* enta ?

Setu golo levr Sterckx a ziskouez un oged :

CLAUDE STERCKX
 LA NEUVIÈME VAGUE
 ET AUTRES ESSAIS SUR
 LE LÉGENDAIRE CELTIQUE DE BRETAGNE

10. Ya *pevarc'hognek*.

11. NDBF *gwiflek* “garni de chevrons ou de solives”. E galleg milourel e vez komzet eus Gl. *chevrons d'ancienneté* hag ivez eus *chevrons de blessures de guerre*, boaziet e-pad ar brezel 14-18, hogen o tont eus ar Renad kozh. Ar gwifloù-se — e stumm \wedge — (ober a ran evel Absulio) a aroueze ar soudarded kozh, prenet skiant ganto, lesanvet *briscards* ivez (e Gl. *brisque* = “chevron”). Alese moarvat an andanv Gl. *chevronné* = “gant skiant prenet”. Evit mont da heul Absulio e ve tu da empenañ ur *gwifleg* “milour dezhañ kalz a skiant prenet”.

12. Kavout a reer ar ger-se p. 83 ivez, gant un dallizherenn vras. Da 'm meno ez eo un anv den. Da virout evel m'emañ.

13. E gwirionez ez eo ur munudig ha gwell skrivañ "pa na", pa reomp gant an doare-se. Evidon n'on ket gouest da gemer perzh en tabut. Hogen degemeret eo bet gant GE da heul erbedadenn GP, pezh na rae ket bewech.

VIII – MA da YBAN, MC 21 11 20

Goulennoù all :

1. « gant e *faoraoned* » ; « al *loeneg* kezeg » : poan 'm eus chom hep gwelout vioù koukoug amañ, ha neuze e kinnigfen *faraoned*, *loened*.

2. « ar geginerez a [...] *weatas* an doubier » ; *a weataas* ?

3. « o dismegañs hag o *dispriz* » ; *dispriz* ?

4. « An teir farodez a 'm *gouennate* » : *gouennatae* ?

5. « ur beleg o vont da *oleoi* » < *olev* ? Ur verb *oleviñ* marteze ?

6. « O vezañ tapet krog gant e viz yod hag e viz meud e *buzugenn* kurzhet ha roufennek ar c'hrennard » iskis e hañval din dezneuziañ gant *buzhugenn* amañ ; n'on ket sur kompren ar ster e gwirionez...

7. « an *amboasaou* » : an amboazioù ? Hag anavezet e ve bet ar ger gant Asbsulio ?

8. *sarfar* : *safar* ?

9. « ounneri ha *leou* » : *leueoù* ?

10. « *Sal* e vefe dizoloet e Madagaskar » : *salv* ?

11. « *dilaverezou* stummet mat » : **dilavarezhiou* marteze ? N'on ket sur eus ar ster avat...

12. « al *lontegeien* » : al *lonteion* ?

13. « o *tidiñvañ* » : ne gavan ket ar verb-se e 'm geriadurioù.

Goulennoù diwar-benn skrivadoù GP :

E ser prientiñ embannadur *Splet an henvrezhoneg ha testennoù all gant Goulven Pennaod* e 'm eus adlennet tri fennad skrivet gantañ hag a vo embannet a-gevret gant *Splet an henvrezhoneg evit ar brezhoneg arnevez*. Gouzout a ouzon e oa GP sot gant ar c'herdarzhadurezh hag e kemme alies skrivadur gerioù 'zo, a-wechoù hervez e froudenn. Un nebeud kudennoù a zeu war wel evidon enta : en un un testenn e vez kavet a-wechoù *diwez-* ha *diwezh-* ; dibennoù en *-añ* pe en *-an* (*breman/bremañ* da skouer) ; alies e 'm eus gwelet deveradoù *gortoz* skrivet hep ar *-z* : *tra zic'horto*, *engorto*, *gortoet* ; an dreistambilh *bez'* skrivet hep ar skrab ; skrivadurioù gwalarnek ("mar deo") pe iskisterioù a bep seurt : *lese* (= *elése*), *e heller* (= e c'h—), *anavezhan*, *a gavferc'h*, *gwallsius*, *stavnel* (= staonel), (*kensonenn*) *froennenn*, *ozhec'h*, *evit brasañ mat ar brezhoneg*. Er pennad "Foerell ar gerioù nevez" ez a zoken da chom hep ober ar c'hemmadur k > c'h goude *hon*.

Pezh a ginnigan me zo unvaniñ an dibaboù ha dre ma 'z a GP da gemmañ en un hevelep testenn, ez afen war-du ar peurunvanañ. An dibaboù arstalekañ a virfen avat : skrivadur *gorto*, dreistambilh *bez*.

Petra eo da soñj ? Krediñ a rez ez eus, e touez pezh a 'm eus meneget, gerioù pe troiennoù a rankfed derc'hel ? Skouerioù a c'hallan kas dit mar 'z pezh ezhomm.

IX – YBAN da MA 27 11 20

1. A-du ganit, dav lenn : *faraoned*, *loened*.

2.« ar geginerez a [...] *weatas* an doubier » : *gweataas*, moarvat.

3. Ya, *dispriz*.

4. Ya, *goulennatae*.

5. Ya, *oleviñ*.

6. *buzhugenn* a dalvez amañ “kalc’h” ar c’hrennard (sl. Ménard da skouer).

7. Lenn a ran kement-mañ :

– “Ar wlad en doa amboaset gwechall-gozh Jehovah d’an Hebreiz”.

– “Rasoary ha me a reas amboasou (1) kaer an eil d’egile”, troet Gl. *Promesses* en notenn draoñ (fazi niverenn notenn).

– “An hini kenta ac’hanoc’h ho-taou a wallo an amboasou a ra amañ hizio, ra varvo dre houarn ar bir !”

Hag un dra bennak zo da welout gant *amboaz* Gl. *intention* ? Rak n’eo ket bras an diforc’h etre “promesa, engouestl” ha “mennad, rat, ratozh”. Ne welan nemet un displegadur : Absulio en deus savet ar verb *amboasaat*, eleze sevel *amboaziou* pe, evit mont d’e heul, *amboasou* (Liesterioù en -*aoù* a gaver : *prenaou* (STEJE), *pellaoù*, *nesaoù*...).

Neuze :

– “Ar wlad en doa amboaset gwechall-gozh Jehovah d’an Hebreiz”.

– “Rasoary ha me a reas amboasou kaer an eil d’egile”.

– “An hini kentañ ac’hanoc’h ho taou a wallo an amboasou a ra amañ hiziv, ra varvo dre houarn ar bir !”

Evezhiadenn : penaos ober gant *Ar wlad*, amprest glez d’ar c’hembraeg ? N’ouzon ket. Ha gwell e ve *ar glad*, a zo ivez “territoire, pays” ? N’eus bet morse eus Br. *glad* (met kBr. *gloat*). Padal ez eus eus *gloez* Kb. *gwled* (b.). Evel reizh e vije bet gwell mirout ar gerioù e brezhoneg gant an un skrivadur hag e kembraeg.

8. Ya, *safar*. Kavout a reer ivez en destenn *safariñ* ha *safarus*. Ur vi koukoug neuze ?

9. Emañ *ounner* e NDBF, hep al liester avat. Met ne 'm eus netra a enep. E BrE. e kaver ivez *onner* (Is. *onnerazi*) hag ar stumm *le* (Is. *leioù* avat). Neuze : *ounneri* ha *leueoù* ?

10. Ya, *salv*.

11. NDBF *dilaverezh* (b. Is. *-ioù*) "lieu où l'on décante, où l'on lave". Mechal ha ne veneg ket Absulio an doare skudell aoura Gl. *battée d'orpaillage* ?

12. Vallée a lavar *lonteg* Is. *lonteien*. Neuze dibab *lonteion*. Un dra all en hevelep pajenn : *lammeregien*. Penaos dezneuziañ ? Ne anavezañ nemet *lammeneg* "plac'h skañv, rederez, frinkerez « sauteuse »" (Youenn Dresen). A hent all ez eus *lammerig g. -ed* Gl. *bergeronnette*. Savet en deus Absulio ur ger *lammereg* ? Al liester a ve *lammereged*. Hogen, gant al liesterioù eo dav bezañ uvel kenan. Da skouer : Kb. *marchog -ion* ; *gweinidog -ion* h.a. Pierre Trépos a skriv PLBR p. 63 : "il faut noter que les nom d'animaux en *-eg* n'ont jamais leur pl. en *-yen*". Iskis enta e *lammeregien*. Ha padal ez eus *kilheion* !

13. Ar verb *dideñviñ*

Aon 'm eus ne vo ket disi an disoc'h, rak diaes eo yezh Absulio. Ha ken talvoudus-se eo bremanaat al lev'r ? Diskredik e choman, seul gent a se ma 'z eo diasur diskoulmoù 'zo.

Mard eo diaes yezh Absulio da lakaat en ur stumm lennadus bremañ ez eo hini GP skoemp ivez. Da 'm meno eo ret studiañ penaos en deus graet GE pa embanne testennoù e geneil Goulvenn. Dreist va c'hembeli eo yezh GP. Pe neuze e tivizez lakaat pep tra diouzh an doareoù a vremañ, hep morc'hed. Lakaat e vo notennoù diouzh ret. Anat e vo miret dibarderioù pennaodek, mar bezont degemeret ivez er genyezh. Petra eo ar pal ? Ober evel Favereau dre verniañ an holl stummoù hag adstummoù ? Pezh zo da vukañ outañ eo ur genyezh diazez ha stabil, dreist holl er mare-mañ, pa gaver tud e-leizh gopret gant ar

Stad enebour d'ober war-dro ar brezhoneg, eleze d'e virout el lagenn broviñsel. Da 'm meno, an emsav a ranker adsevel.

Un dra all : lenn a ran e dibenn da bennad : *ar muiañ peurunvan*, reizhet ganin. Ha dres e-kichen : An *dibaboù arstalekañ*. Betek gouzout e kav din e ranker lavarout : ar *peurunvanañ*. Me oar e kaver seurt "ezreolder" a-wechoù e kembraeg, met ne 'm eus morse kavet kement-se e brezhoneg. Ouzh ar vevenn e ve "reizh" skrivañ : *peurunvan ar muiañ*. Un tun eus ar seurt zo e brezhoneg krenn. Te oar ervat e vez lavaret : *tri roue*, hep merk al liester. Tu bennak e kaver : *rouanez tri a Orient*. Evit ar glotenn diabarzh ?

X – MA da YBAN, MC 12 12 20

Kevret e kavi atersoù all :

Trugarez dit evit da evezhiadennoù. Evit ar c'hrefen re ziaes da ziskoulm emañ e soñj ouzhpennañ notennoù a-benn heñchañ al lenner. Da 'm meno e van kantrat bremanaat al levr dre ma tiskouez unan eus ar skrivagnerion o deus klasket arloañ pennaennoù ur brezhoneg arnevez, gant o holl skoilhoù hag an holl gudennoù o nodiñ diouzh un arnevesadur diglok c'hoazh d'ar mare-se. Trugarez evit an amzer a 'c'h eus kemeret ouzh va skoazellañ da echuiñ al labour embann-mañ.

1. « ar *borizaned* », Absulio o lakaat (*devezhourien*) etre kromelloù dres war-lerc'h.

2. « maouezed gant bep a vigalennad dour war o fenn diazezet war ur *c'houmble* ».

3. « karitelloù *prigweret* ».

4. « un *ibouedenn* pe ziv ne ray ket, koulskoude, nemeur a zroug din ! ».

5. « teir *oseliad* louzoù c'hwezh vat ».

6. « ur *borailherez* » : ul loen a zebr porailh ? Ne c'hell bezañ nag an oposom nag ar merionataer, rak ne vevont ket e Madagaskar ; da ali ?

7. dimeziñ « hep *feuskeur* ».

8. « En eilvet devezh e vez *dizispailhet* ar c'horf marv » : tennet e zilh digantañ ? Petra e ve ar gwellañ skrivadur, *dizisp-* pe *dizesp-* ?

9. « tiskennis va unan en ur *bromp* bras ha teñval ».

XI – YBAN da MA 21 12 20

1. « ar *borizaned* » ? N'on ket evit gouzout muioc'h. Ne gav ket din ez eo ur ger malagasek. Ur vartezeadenn : ar *bortizioned*, Br. *portizion* Gl. *porteur* ? Pezh a glotfe a-walc'h.

2. Ur stumm eus Br. *kondre* (leoneg *koundre*), sl. GIBR.

3. NDBF *prigwerañ* : Gl. *émailler*.

4. *ibouedenn* : un distummadur evit *ilbouedenn* ? Gl. *apéritif* ? « Un apéro ou deux » ?

5. Br. *oseliad* : evit *orselad* ? Perak un *-i-* ?

6. An destenn : « eur borhailherez o sanko riz ha moc'haj e gelvenn eur yarig he elazenn stambouc'het ». Da gentañ ez eus anv eus ur vaouez o sankañ riz ha moc'haj e beg ur yarig. Absulio a ra gant *gelvenn*, dezneuziet gantañ diwar Kn. *gelvyn* (g.) "beak, bill", Kb. *gylfin* (g.), a ve Br. *gelven* (g.), gant un *-n-* hepken moarvat. Ar ger a ve *porzhailherez*, pezh a glot gant BrE. *porzhailh(at)* Gl. *faire le commerce des volaille*, Br. *porzhailhour* Gl. *volailer* (e Vallée ivez).

7. *feuskeur* : ur stumm eus NDBF *fleuskeur* Gl. *tracas*, *embarras*.

8. *dizispailhet* ? Anavezout a ran BrE. *dispailhet* Gl. *amaigri*, hag ivez an droienn *dispailhiñ ar glaou* Gl. *émietter le charbon*. An destenn : *En eilvet dervez e vez dizispailhet ar c'horf-mar, graet eun onganta klok d'ezañ ha lianet goudeze en eul lamba mena (linsel ruz) ha sebeliet er c'heobez kerentiadel*. Dav eo klask gant petra e klot al lid-se.

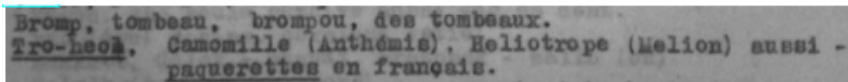
Rite observés en Imerina

Après que le défunt ait été lavé, habillé puis enveloppé d'un "Lamba Mena" (linceul, pièce de tissu de soie) celui-ci peut-être exposé quelques temps aux proches. Puis le défunt est mis en bière et transporté jusqu'au tombeau. Parfois ce transport est l'occasion d'un ultime tour sur les propres terres du mort.

Pezh a ziskouez eo ret dizereañ ar c'horf marv diouzh ar skaoñ da gentañ ha kompren a ran neuze : **dizispilhañ** eo a reer ar c'helan. Ur vi koukoug, an -a-o vezañ re.

9. P. 8 e lennan : *ar brompou (pe ar beziou-keo, mar bez gwell ganeoc'h)*. A-beban e teu ar ger-se ? Dre forzh furchal e kouezhan war :

http://bibliotheque.idbe-bzh.org/data/cle_37/AnvioA_BleunioA_Ab-Sulio_.pdf

15

Kement-se ne lavar ket muioc'h a-zivout ar ger-se.

Evezhiadenn :

Hañval ganin, diwar lenn da c'houlennou, ez eus ur bern traoù a chomo teñval. Re anat e vanomp en entremar, ha hep gouzout penn da bep kudenn, ne vo ket disi al labour. Un ali : keit ha ma ne vo ket peursklaer pep tra e ve gwell gortoz kent embann al levr. Dre wedeiñ un disterañ e teskan a bep seurt. Taol ur sell war ar restroù kevret. Dav vo dit kaout an holl zitouroù-se ha na lezel mann ebet en amc'houlou. Hag evit echuiñ e lakaan amañ dindan un dave a ziskouez

15. Daou liamm ouzhpenn : Roll gerioù I ; Anvioù bleunioù.

n'en deus ket Ab Sulio dalc'het d'e "amboasoù", na pegen hael ha leal e hañval bezañ. Marteze e ve tu da gavout an destenn vrezhonek ?

Caractéristiques du chant

Référence : C-02575

Titre breton (normalisé) : Ar vorianenn

Titre français (normalisé) : La maure

Auteur (normalisé) : [Le Gall \(Jean-Marie\)](#)

Date de composition : 1908

Genre : En vers

Langue : Français

Résumé : En exil, j'ai dû me marier avec une noire (Refrain : Bon bon bon, puisque je ne trouve pas mieux !). Là-bas pas besoin de prêtre ni de maire ! Rencontrée le matin, mariée le soir. Petite, visage noir comme corbeau, yeux couleur de mûre, dents blanches comme grêle, cou de cygne. Je me moque des mauvaises langues, quand la lumière est éteinte, elle n'est pas plus noire qu'une autre ! Sur la paille, nous faisons de beaux rêves... À l'aube, la maudite trompette me réveille, et suis heureux en pensant à ma douce à Sizun. Quand je devrais quitter ce pays, je partirais en sifflant loin de ce pays aux têtes noires.

Thèmes : Guerres napoléoniennes ; Aventures, galanteries, débauches

Détails du chant

Titre : Ar vorianez

Auteur : Ab-Sulio

Structure : 14c 4v

Timbre : At Pilhaouer

Présence d'une partition

KIS-1594

I – MA da YBAN 20 09 21

Hag ur ger zo bet goveliet evit ar Sz. *spam*

II – YBAN da MA 20 09 21

Evit Sz. Gl. *spam*, pa glaskan el Larousse galleg-saozneg e welan ez eo **Spam**[®] ur merk marilhet o talvezout “pâté de jambon en conserve”. Hag er *Concise Oxford Dictionary*, hep tallizherenn vras e talvez “Tinned meat made mainly from ham”, diwar **spiced ham**. N'ouzon ket hag emañ ar ger *spam* evit an eskemmoù elektronek o tont alese, met perak ket. Ne gav ket din emañ ret en em skuizhañ, hag ar Br. *spam* zo degemeradus kenan.

KIS-1595

I – MA ha YBAN 26 11 24

Eskemmoù a-zivout *Taolenn ar c'hemmadurioù* embannet wat load Preder :

MA da YBAN 26 11 24 ha RESPONTOÙ YBAN da MA – 27 11 24

Plijet kenan on bet o welout da gendaoladoù niverus war load Preder, en o zouez taolenn an argenadoù, a oa chomet etrezomp betek henn, ha bremañ un daolenn a 'r c'hemmadurioù ! Se zo emsav glez, dreist holl o vezañ ma 'm eus bet tro da verzhout an diglok e oa an taolenoù a vez o redek er brezhonegva.

Dres e kredan bezañ merzhet un nebeud mankoù e 'z taolenn, hag ouzhpenn e tegas hi atersoù ha termadennoù a-zivout reolennoù 'zo war ar c'hraf gramadeg-mañ. Urzhiañ a rin va evezhiadennoù e div lodenn : en hini gentañ e tavein da niveradur da daolenn, en eil e kinnigin elfennoù a ve marteze digantrat en daolenn ent eeun, met a c'hallfe bezañ ouzhpennet evel stagadenn, en un eil pajenn marteze ?

A. Taolenn ar c'hemmadurioù

E gwir ne 'm eus netra da lavarout war hanter gentañ an daolenn. Adalek ar poent [8] e krog va (em)atersoù.

[8] Pa skrivez "Pennanv gourel lies", ha n'eo ket "Pennanv gourel *tud* lies" a intentez ?

RESPONT : ya, anat eo.

Skriavañ a rez "Adanv benel" ; e HSMB § 13 (14) e lennan "*This mutation does not always occur, particularly if the adjective begins with [gw] or [gʷ]: [...] ur guir binigen [...]; ar guir eurusted*", h.a. Petra eo da soñj ? Se a 'm zregas abaoe ur frapadig amzer, ha n'on ket deuet a-benn da welout a-walc'h aspadennoù en testennoù embannet gant Preder evit digejañ ur reolenn. Da 'z soñj, gwell eeunaat, ha lavar *ur wir binijenn, ar wir eürusted* ?

RESPONT : ar "reolenn" zo hounnezh : *ur wir binijenn, ar wir eürusted*. Roparz Hemon a skriv : « Mais l'adjectif aussi peut subir une mutation [...] On dira *ar wall amzer...* » (*Grammaire bretonne*, Al Liamm - 1970).

RH a chom bepred hep diferañ "reolenn" ebet : *This mutation does not always occur... pe Mais l'adjectif aussi peut subir une mutation....* Neuze, penaos ober ? Marteze e oa "gwir" kement-se keit ha ma chome c'hoazh aspadennoù eus an teodyezhoù. Evit ar brezhoneg kempred, avat, eo ret bezañ krennoc'h. Pe neuze e vo graet ar c'hemmadur hervez imor an dud ?

[8] ezreol. Ur goulenn all liammet ouzh [2] : ne zegemerez ket ar c'hemmadur *ar vein* ? Hañvalout a ra bezañ sonn er yezh unvan, meneget ma 'z eo e YBBR, e HSMB, e GBAHE... Me a ra gantañ, ha ne gredan ket ez eo ur gwall dra degemer un nemedenn evel homañ.

RESPONT : "Hañvalout a ra bezañ sonn er yezh unvan", emezout evit *ar vein*. Padal e GBAHE e lennan : « a-wezhioù kemm. blot er furm lies hag en anv-gwan a vez da heul : *ar vein c'hlas. Mein gozh.* » Roparz Hemon (*op. cit.* a lavar ivez : « **mein** (pierres) devient parfois après l'article **vein**. »).

E dibenn dezrann : "a-wezhioù ... devient parfois ...". Neuze e vo c'hoazh danvez tabutoù etre Breizhiz, betek fin ar bed. E-lec'h ober eus ar brezhoneg

ur wir yezh a sevenadur e talvezo da zanvez rendaelata diziwezh. Koll amzer n'eo ken.

[9] Ne venegfen ket *Yann Gouer* evel un ezreolder ; evel e kembraeg, e vez ur c'hemmadur goude un anv piaouel (Yann-Baol ! met ivez Youenn Vras, h.a.), ha da 'm meno e ve mat ouzhpennañ se evel ur reolenn. N'on ket keltfetichour avat : n'eo ket peogwir ez eus blotadur da heul an daouder e Kb. hag en lw. ez eus da zegemer hennezh er genyezh.

RESPONT : Aze c'hoazh e lavar Roparz Hemon : « L'adjectif suivant un nom propre d'homme peut subir la mutation comme s'il suivait un nom féminin : **Yann vras** [...] ». **peut subir la mutation**... Goulenn : pegoulz 'ta ? Hervez va imor ?

War an dachenn-se e kaver a bep seurt kemmadurioù "ezreol", eleze *e-maez reol*. Se a dalvez ez eus ur reol enta. Hag ar reol-se a rank bezañ roet fraezh, ha mar fell da dud 'zo c'hoari o c'hilhourzed varc'had-mat, da skrin o c'halon.

Kement-se lavaret, evit a sell anvioù an dud : *Yann-Baol*, h.a. ez eo un dra all. Heñvel dra evit an anvennoù hengounel evel *Ti Gernev* da skouer.

War dachenn al lennegezh, frankiz d'ar skrivagnerion, gant ma toujfont d'ar reol !

[9] **ezreol**. Ar skouerioù a venegez a laka da grediñ ne ve a gemmadur nemet evit "mat" ; kinnig a rin un displegadennig da ouzhpennañ e stagadenn (sl. a-is, **B.2.**).

E GEAK eo meneget *aer* evel ur ger benel ; marteze e ve gwell skarzhañ ar skouer, mar dalc'her gant ar reizh-se ?

Ouzhpenn "un dra vat" eo dav menegiñ ivez *avel*, ger gourel a real evel ur ger benel : *avel vat*, h.a. *C'hoari* a hañval bezañ heñvel (soliañ a ran war evezhiadenn GBAHE).

RESPONT : ar ger *aer* zo benel pe gourel. Neuze...

Avel zo benel : *avel vor*, *avel vat*, met *ar pevar avel*, kurzhadur evit *ar pevar roud avel*. Kement-se zo bet korvoet e yezh ar gimiezh gant SADED : *un atomenn garbon* = **ur garbon**, ar ger *karbon* o vezañ gourel ha benel e

degouezhioù 'zo. Da 'm meno ez eo un degouezh hollek, hogos ur reolenn ha setu penaos e “tisplegan” *ul labour vat* : ar ger “labour” aze zo evit *un oberenn-labour*, *ur wezhiadenn-labour*, eleze n'eo ket al *labour* e unan a veneger, met an disoc'h, a vez sellet outañ evel **neptu**, eleze = **benel** a-fet furm, boas e brezhoneg. Heñvel dra evit *c'hoari gaer* a ve da intent evel ur c'hurzhadur eus *un abadenn-c'hoari gaer* = *ur c'hoari gaer*

Stadet 'm eus an dra-se a-hed va buhez o vrezhonegañ : e-lec'h lavarout *ur voutailhad win* e lavaromp buan *ur gwin* pe *ur win* zoken. N'eo ket ur reolenn avat ! Met c'hoari a ra **pennaenn an armerzh** a zo a bouez e brezhoneg, marteze unan eus ar perzhioù boniekañ anezhañ. Dav engwezhañ ar c'hemperzh e brezhoneg, a ro tu da arboellañ an ateb, an eztaol : *Den ! Tra ! Kammed ! Mar ha nemet mar...*

Ha petra da lavarout a-zivout kemmadurioù evel **dor** → **an nor** ? sl. HMSB 16, p. 24, *The nasal mutation*. Seurt kemmadur fri 'm eus klevet en deodyezh va zilu (Penkesten-Sinzag-Lokrist, ribl dehou ar Blaouezh a denn d'an hini deskrivet gant Herri AR BORG, *Brezhoneg ar Skorv*, Skol Vreizh, 2012), *un nervenn*, da skouer, evit *ur wezenn derv*, *un dervenn*, pe *an naou* = *an daou*, *un neñvedenn* = *un dañvadenn*, *an niaz* = *an diaz*, ... Ur frazenn distaget alies gant va mamm ¹⁶ : « Emañ an niaoul e-barzh an ti ! », pa veze lakaet an tamm bara war an tu gin.

Me oar ez eus istrogelled a fell dezho “saveteiñ” ar gwenedeg (petore hini avat ? “Va yezh dime”, evel a lavar Koulizh Kedez ?), met evidon ne glevin mui an deodyezh kaer-se, nepred. Marteze e chom kendirvi ha kenitervezed c'hoazh, met re bell emaint... Ar pezh hon eus d'ober eo diorren ar brezhoneg evel yezh kempred a sevenadur. A-du ganit enta. Emañ ar c'hramadeg en arempred ar palmañ : stabilaat an diazez ha sevel ur riegezh yezhel. Ha goude : sevel oberennoù ha na chom maoliet er yezhelouriezh.

Arvarus eo seurt rendaeloù : chom a reer a-rez al letonenn ha ne weler ket ar skoul o plavañ en nec'h. Evit ober meiz war an devoudoù-se eo dav mont war an dachenn bolitikel. *Cui bono* ? Klask a ra an enebour hon enkañ e tabutoù bihan diziwezh, diwar-bouez an araezioù ramzel en deus : an ensavadurioù, ar skolioù (meur ha bihan), ar mediaoù... Ar pal zo terriñ nep egin a riegezh emsavel hag evit se e c'hell kontañ war e genlabourerion lec'hel gopret gantañ, ha ma n'int ket gopret evit o zrubarderezh ez int labanoc'h c'hoazh.

16. Ouzhpennet gant YBAN dan 02 01 2026.

[18] Da gentañ ur bismigadenn : diouerñ a ra un esaouenn a-raok "diwar". Da eil, e kred din e tellez ar mellad-mañ un displegadennig er stagadenn, a c'hell bezañ hini Kervella e YBBR (sl. a-is, **B.3.**).

[19] Ur bismigadenn all : ober a rez gant *vogalenn* ? Me a grede bout lennet *sonenn* e *Kembraeg evit ar Vrezhoned*, met marteze e 'c'h eus un arguzenn a-enep...

Ouzhpenn an adanv, ha ne rankfed ket menegiñ ar blotadur da heul an adverboù ? Iskisat tra, ne welan neblec'h meneget *warc'hoazh vintin, dimeurzh veure, bemdez c'houlouù*, estreget e GBAHE... evel notenn da bep mellad ! Ha koulskoude eo reizh mat an holl gemmadurioù-se.

Ouzhpenn a rafen ivez *diouzh* goude ur pennanv : *diouzh voaz, diouzh veure*, h.a. Heñvel dra, ne welan ar reolenn-se meneget e lec'h ebet, estreget en evezhiadennoù GBAHE.

RESPONT : En amzer-se — ar bloavezhioù 70 — e veze graet c'hoazh gant *vogalenn*, eleze ur skritell arveret c'hoazh gant Ménard. Ne gavan roud ebet eus *sonenn*. Nemet NDBH **sonenn** 'chanson'.

Kendalc'het 'm eus da valañ pep tra hervez va boaz.

Evit Br. *sonenn* Gl. *voyelle*, emañ ar gwir ganit of course. Me 'm boa graet evel Roparz Hemon gant *bogalenn* ha *kensonenn*.

Dav lavarout eo soularget ar paour kaezh son- ! Sell pezh a skrive din Gwion :

GE da YBAN, MA, Geriadur hollek 03 05 12 Trugarez evit da eil malad a-zivout Gl. *acoustique*.

Diwar ar roll termenoù a roez e sav div anglevadenn : **1)** kemplezhded an diarselloù, **a)** ent alvezel, hag aze eeun an traoù, bennozh da ziorreadur ar Fizik ha da ziorreadur ar brezhoneg en amgant ar Fizik, **b)** ent vevedel hag ent vuhezal ma chom da ziorren ar sol boutin etre an diskiblezhioù ma pleder gant ar sten n'eo ket mui evel ambredenn fizikel, met evel erodad (Gl. *occasion*, Al. *Veranlassung*) da ambredennoù realezhel, kantaezel,

kefredel, etregouzrec'hel, skiantel, arzel, h.a. 2) isdiorreadur ar brezhoneg (ha, betek ur poent, ar yezhoù all) evit piaouañ un hanc'herieg kevazas diouzh skalfad an ambredennoù.

Evit an ambredenn fizikel, ez eo trec'h ar brezhoneg d'ar yezhoù all (nemet d'an alamaneg marteze) : gant *sten*, e piaou un termen kevazas, eleze o tec'heriañ klenk ar c'heal. Lenn a ran e *Dictionnaire de Musique*, gant Roland de Carné (Seuil 1973) : "*Le son est une sensation, comme la saveur ou l'odeur : le phénomène physique qui lui donne naissance est abusivement appelé 'son' par commodité. Le phénomène sonore...*" Br. "*Ar son zo ur merzhad, evel ar blaz hag ar c'hwezh ; an anadenn fizikel a zo arhent dezhañ eo ar sten. Ar sten...*"

Evit an ambredennoù all avat ez eo gwall davantek hon yezh. En diskiblezhioù keñverek e vez o nerf an deveradoù diwar *son* : *sonerezh*, *sonenn*, *soniad*, *sonetez*, h.a., mesk ha mesk. Ar gedrann son a adkaver zoken embregoù fizikel : *sonwezañ*, *dasson gwarellet*.

Er Yezhoniezh ez eus un niver mat a dermenoù du-mañ deveret diwar *son* : *soniad*, *soniadoniezh* (kenemframm gant *mouezhiad*, *mouezhiadoniezh*), *sonenn*, *kensonenn*, ha ne ve gounid ebet ouzh o distroadañ, daoust ma kaver spletus e degouezhioù ober gant an termenoù a arver an aozer-mañ aozer gant ur c'hemeradur arbennik (*monem*, *morfem*, h.a.), sl. La-07 5 hh. (E-kichen ar gedrann *-mouezh-* e 'm eus kinniget korvoñ ar gedrann *-lez-* e tachenn gefin ar c'hramadeg, La-17 171 hh.)

Er Vevoniezh, ne dlefe ket bezañ kudenn ivez, ac'hoel gant spiswelout an trapoù. Ar *sten* a gemer perzh er beved evel arhent eulel, ha moarvat ne sav ket kudenn gant arver Br. *son* eno. Armet mat eo ar brezhoneg evit mont gant an div ziskiblezh disoc'het eus ar vevoniezh kent : ar Vevoniezh volekulel, anezhi distro d'ar skiantoù alvezel, hag ar Vevoniezh c'houzrec'hel (Bevoniezh prederel Hans Jonas, a 'm eus klasket reiñ un alberz anezhi e La-11 210 hh.) Evit an imbourc'hioù skritellet *acoustique physiologique*, *psychologique*, *bioacoustique*, e ranker anzav o hironded andireadus, rak ne zalc'hont ket kont eus ar c'hemm etre *sten* ha *son*, etre arwerc'hadur an tredanvarroù gwered skouarn-nerveg ha realezh an den pe al loened. Kalvezerezhioù ez eus anezho a-c'haoliad war daou zomani trehontus an eil ouzh egile, ar realezh hag an alvez, evel ma tiskouez anvad unan eus

o amkanoù pennañ : *stourm ouzh an trouz*. Moarvat ne c'haller ket reiñ anvadoù gwelloc'h dezho, evel, a du 'rall, an anvadoù bastard a arverer er Vezekniezh : *nervvredel, nervisreer / bredisreer*, h.a. Rankout a reer tremen gant seurt goveliadurioù hiron, oc'h anzav o hironded — kraf n'hon eus ket da ziwelout pa savomp o c'hevatalioù en hon yezh (kuites da eztaoliñ bommoù ken saourus ha : "Soñjoù du 'm eus, doktor. Grit ur radio hag e welot").

Er Vezekniezh, e chom an darn vuiañ eus ar c'healioù e par ar sten hag ar son eulek — nemet evit un nebeud krefen evel an *amusie*, a 'm eus kredet sevel kevatalioù brezhonek dezho.

An domani eizik eo ar Sonerezh. Derc'hel a ran da soñjal e vo dav degas stirannoù all (amprestet pe get). Ne c'haller ket soliañ betek re war Br. *kerzh-* (daoust ma kaver Kb. *cerddoriaeth* ha ma kinnig Herbert Br. *kerzoniezh* a-dal da Gl. *musicologie* ha *kerzenn* a-dal da Gl. *mélodie*), en askont d'an 2 pe 3 Br. *kerz(h)* all. Ha, pa brederian, ne welan en dro dimp den ebet a ve barrek war ar yezhouriezh ha war ar sonerezh en ur ser... Kinnigadennoù Even-Herbert zo da groueriañ strizh, rak mard oant barrek war ar sonerezh, e oant yezhourion dister. Betek gouzout, evit an ampoent, e vo dav bezañ pizh war an termenoù o tennañ d'ar sonerezh e GEHOL, ne gav ket dit ?

E dibenn dezrann : erlec'hiet e vo *sonenn* ouzh *bogalenn* war daolenn ar c'hemmadurioù

Evit a sell *warc'hoazh vintin, bemdez c'houlou, diouzh voaz, ...*, na ve ket fall menegiñ tu bennak ? Te a lavar "reizh mat". Mar lavaran *warc'hoazh beure, diouzh boaz*, hag ur fazi e vo ? Marteze e ve mat menegiñ evel troiennoù arveret evit at stil pe al liv roet d'ar prezeg ? Marteze...

B. Evezhiadennoù ouzhpenn

Kent kregiñ, va fal n'eo ket menegiñ ar c'hemmadurioù rannyezhel, evel *dour zomm, leur zi, daoulagad c'hlas*, kemmadurioù P ha T goude *hon*, kemmadur D > Z e Leon, h.a.

1. Dibouez a-walc'h, met un nebeud termenoù dibaot (en o zouez kewazelloù o tont eus ar grennyezh) a zelusk ar blotadur : *mar* (ster "na pegen"), *er*, hag an termen kemezel *no*, ma ne fazian ket.

RESPONT : ne veze ket graet gant *mar, er, no* er bloavezhioù 70, evidon me da vihanañ. Mat e ve o menegiñ evel kewazelloù eus ar yezh kempred.

2. Sede va c'hinnig evit un displegadenn diwar benn kemmadurioù ar mellad [9] : "(a) ar verb *ober* en holl orioù a zelusk blotadur ar pennanvioù *mad* ha *man*, ha pa na ve ket ar re-mañ stag ouzh hennezh : *Se a ra vad, Vad 'c'h eus graet...* (b)*tra*, ger gourel, a real evel ur ger gourel, o tegemer hag o teluskañ ar blotadur : *un dra vat...* (c) Ar pennanv *labour*, hag eñ gourel, a zelusk ur blotadur pa vezont arveret evel anv stroll." [evezhiadenn diwezhañ kerc'het e melladoù ketep GBAHE]

RESPONT : sellout amañ diaraok ha gwelout petra zo d'ober. Hogen ret eo diazezañ war reolennoù da gentañ ha degas an traoù en arlez evel traoù en arlez ha n'eo ket adreolennoù pouezusoc'h eget ar reolennoù.

3. Da 'm meno e c'haller eilsammañ § 170 YBBR, a spiz arver ha harzidigezhioù d'ar blotadurioù en o fezh.

RESPONT : Ya, dav degas ar c'hraf-se ivez, met a-gostez, rak ober ar c'hemmadurioù hervez ar reolennoù n'eo ket ur fazi. Gwell eo degas ar c'hraf-se evel ur gwelladur eus ar stil, un dra bennak a zegas ster, evel an ezvezañs a gemmadur war-lerc'h rakgerioù 'zo (*luc'h-...*).

Spi 'm eus e vo bet emsav an holl evezhiadennoù-se, ha ne hañvalin bezañ nag ur pismiger nag un dizunvaner. Da 'm meno e ranker kreskiñ *Diazezoù ar brezhoneg*. Ha gallout a c'halfes kas din patrom da daolenn, ma savin unan evit angediadoù an araogennoù ? Ur restr Word oa bet savet ganin, ha laouen e vin ouzh he zreizodiñ diouzh an un patrom ha da hini.

RESPONT : Pismiger ha dizunvaner ? Nann, tamm ebet, kuit a rendaelañ *ad vitam æternam*. Treuzkas a rin dit ar restr tarz, dit d'ober ar pezh a soñjez o terc'hel kont eus ar reolennoù hag an "adreolennoù". Ne dalvez ket ar boan choukañ eilreolennoù, adadreolennoù dibenndermen. Barnet e vo an disoc'h ganimp.

Reizhañ a rin an daou vi koukoug da gentañ. Me a gav din eo klok a-walc'h an daolenn, marteze ouzhpennañ un draig pe zaou, hag ur stagadenn gant ar

munudoù a venegez, o spizañ ned eo ket faziou ma ne reer ket ganto, hogen doareoù a gaver el lennegezh hag ivez a-wechoù er yezh a vremañ.

II – MA da YBAN 14 12 24

Un nebeud evezhiadennoù / atersoù a chome din evit taolenn ar c'hemmadurioù :

- Ha heuliañ a rez reolenn Kervella ha Hemon, blotadur an niveroù goude gerioù mell strizh pa zec'heriont an deiziad ? (Ar bet emamp ? —An dri kerzu.)
- Marteze n'eus adanv ebet a echu e **-v** er bonrez ? Menegiñ a rez L M N R hepken, a-ratozh ?
- E-lec'h "pennanor" e lakafen "anor" evit [13] : "Da welout a ran" met "Da welet 'm eus" (aao) ivez.

Laouen on o welout eo degemeret *sonenn* ganit ! Lennet 'm boa ar ger e *Kembraeg evit ar Vrezhoned* dres !

E-ser klozañ, e kasan dit pezh a 'm eus graet betek henn evit GRAMF, eleze niverelaat, kempunañ ha klask azverañ skrid Reun Ar Glev diouzh ar muiañ. Souezhet on gant an doare ma tro frazennoù 'zo, a gavan euzhus alies ; ne 'm eus ket adskrivet pep tra, met da 'm meno ez adc'heriin kalzik. Laouen e ven o kaout da ali war 1) ar mentrezh hag ar pajennaazañ, evit a sell an notennoù peurgetket, rak ne gavan ket e teuont war wel ken brav ha ma fellfe din ; 2) ar skrid marteze, mar kavez evezhiadenn pe evezhiadenn da sevel. N'eus ket mall amañ naket, strizh ouzh strizh e vo va amzer labour e-doug an ehanou, 'm eus aon...

III – YBAN da MA 17 12 24

Trug evit da gasadenn hag an evezhiadennoù priminik a-zivout taolenn ar c'hemmadurioù.

1. Evit a sell ar pezh a rez reolenn Kervella ha Hemon anezhi e heulian pezh zo bet aliet gant Pennaod hag Étienne : na ober ar c'hemmadur evit an deiziad. Diskoachet war va urzhiataer :

GE da YBAN 13 04 2004

Yann-Baol ker,

trugarez evit da valad.

Evel ma lavarez, n'hor boa ket graet tro ar c'hemmadurioù. Aze e welomp ar ret oa eeunaat, reizhiaddekaat evel m'en deus graet Roparz Hemon. War Gwalarn 1942 ez eus disoc'hoù un enklask war vaezioù Breizh Izel (KLT dreist-holl) a-zivout ar c'hemmadurioù en deziadoù ; an disoc'hoù zo e rezh dregantadoù : el lec'h-mañ lec'h e lavarer an dri a viz Mae, e lec'h all ; an tri a viz Mae...

Hervez a 'm eus lennet en ABK ma tislepe Roparz Hemon e reizhiad (n'ouzon mui e pe niverenn) :

Ar priñvelion ne gemmont nepred, ha pa vent adanv pe raganv. Neuze : an teir, ar peder, ar pemp, an trizek, ar c'hant (maouez) ; an tri, ..., ar c'hant (den).

An urzhelion adanv ne gemmont nepred (lakaet er-maez kentañ a gemm evel an adanvioù ordinal) : ar c'hantvet maouez, ar gentañ maouez.

An urzhelion raganv benel a gemm : an drede, ar bevare, ar gantvet. (Empentiñ a c'haller degouezh dibaot an urzhelion raganv lies o reziennañ tud : lakaomp e reer anv eus lies redadeg hag e komzer eus ar rederion degouezhet en trede pe en deket renk, penaos e vo graet anezho : an tredeoù, an dekvedoù pe an tredeed, an dekveded pe an tredeion, an dekvedion ? Pe : an dredeoù, an dredeed, an dredeion ? An diskoulm eeun evel just a ve : ar re drede, ar re deket... Evel just, kement-mañ zo un degouezh a skol ha ne ve ket da embann war al load !)

Sevel ur c'hramadeg evit an deskarded ? Ha ne spir ket hini Roparz Hemon ? Bez' e ve hepken da hizivaat anvioù ar rummennoù hag an arc'hwelioù... Evit ur c'hramadeg dezевet donoc'h e ranker derc'hel da holc'hiñ ha n'eo ket dister drevell !

Maladoù a zegemeran digant YVT a zo o plediñ gant Aristoteles bremañ. Diaes heuliañ !

O furchal un tammig :

- War *Gwalarn* 150-151 Gouere-Eost 1942 e lennan dindan anv ABEOZEN : « [...] *d'ar pevar a viz Ebrel 1591* ». Anat eo e lenner ivez « En drizek a viz Ebrel »

- *Prederiadennoù diwar-benn ar yezou hag ar brezhoneg*, gant Meven Mordiern, Levrenn V, in *Gwalarn* 86 Genver 1936 : « D'ar merc'her pevarvet a viz kerzu D'an trivet a viz kerzu diweza »

- « *d'ar pevarzek a viz genver 1937* » dindan anv Youen Drezen, *E koun Jakez Riou*, *Gwalarn* 110-11 GENVER-CHOUEVRER 1938.

Ar peurliesañ, avat, e vez skrivet bommoù evel « an 3 a viz Genver » pe, gwell, « an 3 Genver = an tri Genver ».

Setu pezh ar erbedan : ar pep eeunañ. Met n'eo ket torfed skrivañ « an tri a viz Genver » pe « an trede a viz Genver ».

2. A-zivout traoñ taolenn ar c'hemmadurioù :

- **Adanv er bonrez [19]**

a) oc'h echuiñ gant L, M, N, R pe ur sonenn

b) oc'h echuiñ gant ul lizherenn all

e heulian ar pezh a gaver e pep lec'h. Ne vez ket anv a **V**. Bez' ez eus adanvioù oc'h echuiñ gant **V**, er skrivadur da nebeutañ, met monediñ a reont evel ur sonenn emichañs ? Da skouer *bev*, *marv*, *tev*... Ha skouerioù a gaver gant unan eus an adanvioù-se dirak ur pennanv, un adanv, ur pennanor, un adanor ? Evel-se e teu : *marv-mik*, *bev-kann*, *bev-kel*, *bev-buhezek*. Kemmadur ebet aze. Da gleuziañ pelloc'h.

3. Klokaet 'm eus : • **Pennanv, pennanor, adanv, adanor [13]**

Arabat kouezhañ er yezhelouriezh avat ! A-c'houde un hanter gantved e kendalc'her c'hoazh hag adarre da dabutal a-heligentañ war ar c'hemmadurioù ! Mil c'hast, mall eo paouez a randoniñ ha sevel oberennoù **nevesaus**. Spi bras 'm eus e vo GRAMF a live gant GRAMV, eleze oberennoù o lakaat ur pik echu d'ar flapachiñ.

KIS-1596

I – MA da YBAN 13 09 25

Bet on furchal er geriadurioù evit un nebeud termenoù liammet ouzh ar skol, dreist holl ouzh an hentennouriezh hag ar priziañ, a-benn boaziañ ar vugale ar buanañ gwellañ.

– Merzhet 'm eus da gentañ ur gudennig evit kavout kevatalioù da Gl. **passer à la ligne** ha **faire un alinéa**. Evidon e kemeran an **alinéa** hervez despizadur Larousse (keflinenn) :

1. Dans un texte, ligne dont le premier mot est le plus souvent en retrait et qui marque le début d'un paragraphe.

E GSTL avat e kaver Br. **dilinennañ, -ad**, dibab a heuilh MME, hag a zo e orin, a gred din, e VALL. Ar gudenn eo e klot ivez **dilinennañ** gant **passer à la ligne** ! Kavet 'm eus an diskoulm gant Br. **pukañ, -ad**, kinniget gant GSTL a dal da Gl. **retrait**.

– Dre m'emañ va stummadur (ha va dianouezadur) hini ur c'helenner galleg, on tuet da zamougou, evel goulenn digant ar skolajidi kavout **champ lexical** un hollad gerioù en un destenn. Dibabet 'm eus ober gant Br. **sterva**, a zo rez d'ar reiz, aes da zisplegañ d'ar vugale (ouzhpenn deskiñ dezho an diforc'h etre ur *ster* hag ur *stér* !) hag a glot mat gant pezh ez eo, daoust d'an treug disheñvel kemeret diouzh hini ar galleg : un teskad steradurel eo a zo klasket kentoc'h eget geriadurel.

– Dre m'emaon e 'm bloavezh kentañ e klaskan bezañ ar fealañ da 'm fennaennoù hep bezañ war eeun enebus ouzh va c'henwazed. Techet eur er skol da aozañ ar c'hentelioù e **séquence**, teskadoù liammet gant un dodenn (da skouer, mojennoù Breizh, pe eñvorennoù yaouankiz, pe un oberenn glok da lenn ha da studiañ), ar prantadoù hir-se o vezañ rannet e **séances**. War a seblant ez eus div skol e Diwan a-fet geriaoueg : ar purjueg **sekañs** ha **seañs**, ha diouzh an tu all, **lajad** ha **???** (ne 'm eus klevet ger resis ebet betek bremañ). Divizet 'm eus heuliañ **lajad** rak ne ouien ket ha dereout a rafe **kemalenn** evit metoù ar skol. Evit ar **séance** e 'm eus divizet mont gant **estez** (n'eus ket fellet din mont gant **dalc'h**, rak ma vez arveret **bezañ dalc'het** evit **être retenu** !

Petra a soñjez diwar benn **lajad** ? War a seblant e ve un distresadur eus **lazhiad**... Ne 'm eus netra a-enep, hag evit gwir ez eo muioç'h un termen pleustrek er c'hlas eget un termen resis. Danvez da brederiañ eo evidon avat !

YBAN da MA – 13 09 25

1. **passer à la ligne + alinéa** : Gwechall gant ar skriverezed e veze anv a Gl. *retour chariot* Sz. *carriage return*, troienn en arver c'hoazh war a hañval er meziantoù keweriañ testenn.

Un retour chariot est considéré comme une espace. Deux retours chariot ou plus marquent la fin du paragraphe en cours, entraînent donc un nouveau paragraphe avec un alinéa.

Mais il semble par ailleurs que la règle générale en français soit au contraire d'insérer un retrait d'alinéa à chaque début de paragraphe puisque la documentation du module frenchb de Babel, page 3, indique :

« Le premier paragraphe de chaque section est mis en retrait, comme tous les autres paragraphes, (ce n'est pas le cas en anglais). »

Evit **alinéa** : ul liamm <https://www.orthotypographie.fr/>

••• Alinéa (du latin a « de, depuis », linea « ligne ») a une triple signification : ligne dont le premier mot est rentré ; renforcement ménagé au début d'une ligne nouvelle ; par extension, portion d'un texte comprise entre deux de ces renforcements. La dernière partie de la définition, pourtant classique, est approximative, quasi absurde : à la lettre, elle implique qu'il ne peut y avoir de dernier alinéa... Il est pourtant sage de l'adopter et de s'en tenir là : inutile d'ajouter à la confusion en faisant d'alinéa un synonyme de paragraphe. Un alinéa (portion de texte) est compris entre deux alinéas (renforcements). Un paragraphe est séparé d'un autre paragraphe par une ou plusieurs lignes blanches (un ou trois astérisques viennent parfois aider à borner les territoires, voir : Astérisque, Paragraphe). Un paragraphe peut accueillir plusieurs alinéas.

Neuze e talvez Gl. *alinéa* 1. ul linenn pellaet diouzh ar marz war an tu dehou, eleze puket. 2. Ar pukad e unan ha 3. Dre astenn ster, darn un destenn etre daou bukad. Un evezhiadenn : bez' ez eus iver Gl. *retrait négatif* Br. *brogañ, brogad*.

LAVAR-10, KIS-432

Gl. *retour du chariot*. Br. **pennlinennañ** (kaset e vez an trevnad skrivañ da benn deroù al linenn). Br. **dibennlinennañ** (kaset e vez an trevnad skrivañ da zibenn al linenn).

Gl. *retour du chariot à la ligne*. Br. **dilinennañ** (kaset e vez an trevnad skrivañ da zerou al linenn dindan)

E-barzh GSTL :

caractère de retour du chariot ◇ **carriage return character** ◇ **nod pennlinennañ, nod plavañ** (Trost.)

Nod o lankañ distro ar c'harr skrivañ pe, dre vras, an trevnad skrivañ pe moulañ da benn deroù al linenn. An *nod dibennlinennañ* a gas an trevnad moulañ da zibenn al linenn ; an *nod dilinennañ* da zerou al linenn dindan.

saut de ligne ◊ **line feed** ◊ **dislinennañ** (Trost.)

Tremen eus ur poent diforzh eus ul linenn da benn deroù al linenn da heul hep digeriñ ur c'hevarad nevez.

An dilinennañ zo an tremen da benn deroù al linenn da heul o tigeriñ ur c'hevarad nevez.

Peadra d'en em goll, rak re dost eo *dilinennañ* ha *dislinennañ* e-keñver furm ha ster. Un termen a gaver a-c'houde pell e skridoù Preder hag *Emsav* eo Br. *dilinennad*, gant petore ster avat : Gl. *paragraphe* pe *alinéa*, met aon 'm eus ez eo gant ar ster "paragraphe". N'eo nemet e GSTL en deus GE krouet an termen *kevarad*.

line feed A line feed means moving one line forward. The code is \n. A carriage return means moving the cursor to the beginning of the line. The code is \r.

Windows editors often still use the combination of both as \r\n in text files. Unix uses mostly only the \n.

The separation comes from typewriter times, when you turned the wheel to move the paper to change the line and moved the carriage to restart typing on the beginning of a line. This was two steps.

Ar Sz. *line feed* a glot gant ar Gl. *changement de ligne*. Petore diforc'h etre *saut de ligne* ha *changement de ligne* ? Rak n'eo ket sklaer despizadurioù GSTL. Pa lavar GE ez eo **dilinennañ** : « tremen da benn deroù al linenn da heul o tigeriñ ur c'hevarad nevez. », tra ma'z eo an **dislinennañ** : « Tremmen eus ur poent diforzh eus ul linenn da benn deroù al linenn da heul hep digeriñ ur c'hevarad nevez ». Hervez ar pezh zo bet gwelet amañ diaraok, evit digeriñ ur c'hevarad nevez e ranker kaout linennoù gwenn a-raok, puket pe get linenn gentañ ar c'hevarad.

Sklaer eo : ne gomprenner mui netra gant deveradoù **-linenn-**, hag an arbenn zo hennezh : e-lec'h mont d'an traoù o unan e taveer pe d'ar galleg pe d'an amerikaneg. Ha despizadurioù an eil yezh ne glotont ket bewech gant re an hini gentañ. Da heul ez eur tonket da batouilhañ. Da neuze : distreiñ d'an traoù o unan ha dec'heriañ an "traoù". Gwell a se mar bez saveteet un nebeut termenoù, met ne raint mui dave nemet d'an kez traoù. Klask kevatalioù er yezhoù estren a vo un labour all.

Ur rollig gant un arnod spisaat :

brogad : hed ar baliradur, eleze an hed a-raok ar marz.

brogañ : lakaat da valirañ.

dibennlinennañ : mont e dibenn al linenn.

dilinennad : kementad testenn war-lerc'h un dilinennañ, ar peurliesañ war-lerc'h ur pukad, met n'eo ket atav.

dilinennañ : mont d'al linenn da heul, er penn deroù pe gant ur pukad evit kregiñ gant un dilinennad nevez.

dislinennañ Sz. *line feed* Gl. *saut de ligne*. Mont da benn deroù al linenn da heul evit kenderc'hel gant an destenn. [DA WELOUT]

kevarad : chadenn skrivañ etre daou pe lies dilinennañ. Ur c'hevarad a c'hell bezañ lies dilinennad ennañ.

pennlinennañ : lakaat e penn deroù al linenn.

pukad *g.* : an hed etre ar marz ha deroù an destenn da gregiñ un dilinennad pe ur c'hevarad

pukañ : pellaat diouzh ar marz, war an tu dehou.

Dav amprouiñ gant an arver da welout ha bastus eo.

2. champ lexical :

- Ar *sterva* zo maezienn ar sterioù en-dro d'ur ger. Mar goulennet ouzh ar skolidi imbourc'hiñ sterva ar ger BARA, da skouer e vo ledan kenan. Tu zo d'o lakaat da skrivañ ar pezh a soñjont gant ar ger-se, d'ober ur roll ha gwelet e vo ez eus un nivlennad termenou, o vont a bep tu : gounit e vara, bleiz bara, klasker bara, baraer, hanochenn vara, hag all...

Tu zo da arverañ an doare-se da voulc'hañ ur skrid. Kement-se 'm eus pleustret gant klasoù 'zo el Lise Laënnec-Robidou, pa na raen ket hepken jedoniezh ha fizik gant ur c'hlasad 12 skoliad e-ser un arnod diougonadel. Klask empentif : 6 kelenner evit 12 skoliad ! Dispar e oa. Bep lun en endervezh e oa bezant an holl gelennerion hag an holl skolidi evit mont da weladenniñ embregerezhioù en departamant pe, ur wech war ziv da sellout ouzh ur film ha goude e zebrannañ. Eus 14 h da 18 h ! Heñveldra, bep gwener en endervezh e oa bodet an holl en-dro da zebrannañ ar sizhunvezhiad labour. Dreist e oa evit ar skolidi, hor boa dastumet a-douez ar re n'o doa kavet netra goude an Trede, eleze "skolidi skoemp, kollet, pe nay, a-hervez". An disoc'h zo bet bastus kenan... Daoust ma oa diaes en deroù.

- Ar *champ lexical* hollad ar gerioù a ra dave en un destenn d'an hevelep keal. Da skouer, en ur pennad, ar gerioù : tan, flammad, tantad, olizenn, ...
- Ur sterva zo ur c'hanteul dezhañ, met tu zo da glask lies arganteul a ra dave dezhañ. Ur vaezienn c'heriadel (*gerva* eme Cornillet) zo un arganteul dezhañ, met tu zo da glask lies kanteul. Hogen liammet eo kanteul hag arganteul ha da heul ez eo ur sterva ur vaezienn c'heriadel hag a-geveskemm. Tu a ve neuze da gomz eus maezienn "geriadel-steradurel".

Er pleustr gant da skolidi e c'hellez komz eus sterva, eus maezienn c'heriadurel (*gerva* ?). En ur pennad, da skouer, e lavarez : « Klaskit ar *gerva* o tennañ d'ar mor ». Pe, e c'houlennez : « Klaskit ar gerioù liammet gant an termen **mor** ». Anat e c'hellont bezañ liammet gant o ster — sterva —, met ivez en un doare all. Da skouer, en ur pennad, ar gerioù skeud, luc'hskeudenn, skeudennva, diskeud, amc'houlou, disheol, ...

3. **séquence** : Br. *kemalenn* a zere mat. Hag evit *lajad* ? Anavezout a ran ar BrE. *lajad* Gl. *un certain nombre ; un certain laps de temps*, distaget a-wechoù *lajad*. Bez' ez eus ivez *lazadig* "ur c'hementad bihan".
4. **séance** : Br. *estez* ha *dalc'h* ivez. Ha ne gomzer ket eus *dalc'h labour*. Ar skoliad zo *dalc'het* en un *dalc'h* ! Un tun all : un *dalc'hvezh*. Gant deveradoù : un *dalc'hvezhour*. An *dalc'hva* o vezañ kevatal ar Gl. *permanence* evit ur c'hannad, a-wechoù evit ar skolidi o deus un toull en o eurvezhioù skol, pe e degouezh ezvezañs ur c'helenner.

KIS-1597

I – HM da YBAN 05 11 24

Trugarez evit *Kimiezh ha fizik er gegin*. Dres e c'hellin arverañ ar gentel-se evit va c'hentelioù gant ar skolajidi.

Ur goulenn bihan avat : perak ober gant **pH** ? Arverañ a ran *bH* evit *barr hidrogen* ha dre ziougonerezh e c'hellan treuzkas d'ar vugale *barrek, gremm barrek, barregezh*, h.a.

II – YBAN da HM 05 11 24

Mat kenan da vennoz arverañ *Kimiezh ha fizik er gegin* evit da gentelioù. Ar pal eo, e-touez traoù all, rak klokaet e vo gant displegadennoù a live uheloc'h. Va fal zo enaouiñ ar spered imbourc'hiñ hag arnodiñ er pennoù melen. Deurus e vo evidon gouzout penaos e tremeno an traoù gant da skolidi. Diorren ar spered skiantel dre ar brezhoneg zo un dra gourfouezus. P'edon o labourat war *Geriadur ar Vezekniezh*, ez on aet e darempred gant un niz da Chantal, a zo surjian en Ospital Kemper. Va skoazellet en deus war ur c'hraf bihan, met va lakaet en deus e darempred gant unan eus e ziabarzhidi a oa tremenet dre Diwan... Anvet eo Hoel eveldout. Siwazh e oa re izel e live yezh e brezhoneg, evitañ da vezañ skoliataet e brezhoneg. Anat eo e rank ar skolidi bezañ kelennet en ur yezh

wirion, eleze unan a ro tro d'an dezevout. Pegoulz e vo graet studioù war ar vezekniezh dre ar brezhoneg ?

Un hanezennig. Edon e Suomi e-doug an hañv 1968, war-lerc'h an devoudoù anavezet, evit ober ur prantad en un imbourc'hva en Otaniemi e-kichen Helsinki. Setu ma welan un deiz un diskeladeg war straed pennañ Helsinki, ar *Mannerheimintie*. Ne gomprenen ket gwall vat pezh a lavarent. Me zo aet da c'houlenn : studierion war ar vezekniezh e oa oc'h arc'hañ ma ve kelennet dezho ar vezekniezh en o yezh, ar suomeg ! E petore yezh neuze e vezent kelennet ? Saozneg hag alamaneg, moarvat. En amzer-se e veze komzet kalz an alamaneg e Suomi, en imbourc'hva ma labouren da skouer. Pa c'houlennan un dra bennak war ar straed en alamaneg, e veze respontet din ar peurliesañ. Bremañ, avat, mechal ha n'eo ket an amerikaneg o souriñ. Pe marteze e oa ar svedeg ar yezh kelenn ? Rak yezh kefridiel eo ivez ar svedeg.

Un eil hanezennig : gwelet 'm eus ur gejadenn etre riezidi eus ar vro a yezh svedek hag a yezh suomek. An holl a ouie ar svedeg, met yezh an eskemm etrezo a oa ... ar saozneg ! Klask gouzout perak... Pegoulz e vo komzet e saozneg gant ar C'hallaoued ? Pezh zo iskis : e 1835-1836 ez embanne Elias Lönnrot e *Kalevala*, Barzhaz Suomi hag en hevelep amzer, e 1839-1840, e teue er-maez kentañ maladur ar *Barzhaz Breizh* gant Kervarker. Ha bremañ, tost daou gantved war-lerc'h, pelec'h emañ Suomi ha pelec'h emañ Breizh ?

Istorioù all a ve da zanevellañ. Ur wech all e vo.

Ar pH :

Ar **p** e pH zo ur berradur eus an alamaneg *Potenz* e yezh ar jedoniezh. Netra da welout enta gant ur *barr*, gant ur *mac'h* kentoc'h. Gwelomp a dostoc'h :

En ur metoù neptu ez eo bec'h an ion $H^+ = 1 \times 10^{-7} = 0,0000001$ mol/L. Da neuze ez eo par ar **pH** da niver ar mannoù dirak an 1, eleze **7**, pezh zo ivez :

$$pH = -\log[H^+] \text{ pe } [H^+] = 10^{-pH}.$$

Neuze, ar pep gwellañ zo mirout an anv **pH**, ar ger gallek *potentiel* o vezañ dibabet e seurt doare ma komprenen "bec'h" an ion H^+ ha n'eo ket mui ar *Potenz* deroù. Pezh a ziskouez ur wech ouzhpenn ar ret ez eo pellaat diouzh ar galleg

ha distreiñ d'an traoù o unan. E dibenn dezrann ez eo ar **p** arouez ar $-\log = \text{colog}$. A se **pOH**, **pCl** da skouer, hep ankouaat ivez ar :

$$pK_a = -\log_{10} K_a.$$

Splann aze n'eo ket ar **p** ur barr.

Setu dave pennad dave S. P. L. Sørensen :

Über die Messung und die Bedeutung der Wasserstoffionenkonzentration bei enzymatischen Prozessen.

Setu an arroud ma ra Sørensen anv eus ar **Potenz**¹⁷ :

Die Größe der Wasserstoffionenkonzentration wird demgemäß durch den auf die Wasserstoffionen bezogenen Normalitätsfaktor der betreffenden Lösung ausgedrückt, und dieser Faktor wird in dem form **einer negativen Potenz** von 10 geschrieben. Indem ich übrigens auf einen folgenden Abschnitt verweise (s.S. 159), will ich hier nur anführen, daß ich den Namen „Wasserstoffionenexponent“ und die Bezeichnung p_H für den numerischen Wert des Exponenten dieser Potenz benütze. (Liv ruz ganin).

(Bec'h an ion hidrogen zo dewerzhed gant periad reolded an dileizhenn desellet e-keñver an ion hidrogen, ha skrivet e vez an kez periad e rezh ur mac'h leiel eus 10. A du 'rall, o taveiñ d'ur rann amañ da heul (s. P. 159) e fell din resisaat hepken amañ e ran gant an anvad « mac'h ion hidrogen » hag an termen p_H evit gwerzhad niverel ar mac'her.)

Ouzhpennañ a ran dave pennad Élisabeth Bardez, *Il y a cent ans ... naissait le pH*, embannet e *l'Actualité Chimique* N°340 - avril 2010 : Il y a cent ans ... naissait le pH.

Emañ ar Gelennerez e Conservatoire National des Arts et Métiers (Paris) a-du ganin enta. Setu an arroud deurus :

17. Ouzhpennet d'an 11 10 2025 gant YBAN.

Le symbole pH

Dans les deux articles de Sørensen de 1909, respectivement en français et en allemand, les symboles du pH sont différents : p_{H}^+ [1a] et p_{H} [1b], sans doute pour des raisons typographiques. Cependant, dans chaque cas, la lettre p est minuscule et la lettre H, majuscule. C'est pourquoi, W. Mansfield Clark, dès la première édition en 1920 de son ouvrage de référence, *The Determination of Hydrogen Ions*, propose d'adopter (comme, écrit-il, le fait déjà le *Journal of Biological Chemistry*) le symbole « pH » par simplification typographique [8a]. Notons que le symbole pH ne sera pas pour autant généralisé dès 1920.

En tout cas, sans que Sørensen le dise explicitement, il est très vraisemblable que la lettre « p » doive être associée au danois « potens », comme à l'allemand « potenz » ou au français « puissance » et non, comme il arrive de le rencontrer dans certains textes, à « potentiel » [9]

KIS-1598

I – GM da YBAN 10 01 20

Dre bellgomz : ur goulenn a-zivout Gl. *identificateur*.

II – YBAN da GM 11 01 20

Goude bezañ furchet e kav din e terefe Br. *hennader*, rak *hennadiñ* a vez arveret en un doare hollek, pa vez lavaret Br. *hennadiñ an dud* Gl. *identification des personnes* (GSTL 1928). Un doare all zo neoazh : loc'hañ diwar **PIV**, pezh a rofe Br. *pivadiñ* (arveret e GEVEZ “idfentifier une personne”) Gl. *identifier*, neuze Br. *pivader* Gl. *identifiant, identificateur*. Komzet e vez eus *pivelezh, pivded, pivad, pivev* (La-11 217) un den. N'eo ket an dibab a vank ! Iskis e ve **pivever* ha *pivdeder* a ve bevennat.

E dibenn dezrann : an dibab zo etre *hennader* ha *pivader*.

Ur santad 'm eus : gant an hini kentañ e c'houllevan un tuadur “prederouriel”, ha padal e vez arveret e yezh ar stlenneg ha gant an eil un tuadur pleustrekoc'h. Met ur santad n'eo ken. Boas eo *hennadiñ* bremañ...

Neuze *hennader* ?

KIS-1599

I – GM da YBAN 30 06 20

Setu amañ dindan un aridennad goulennoù :

1. Br. *panell-rikl* Gl. *panneau coulissant (Golo-red)*. Un dra welloc'h ?
GEVER : **panneau de pont** *skoutilh* g. -où ; (sl. **capot de pont**).
Capot à glissière *rakled* g. -où.
2. GEVER : **émerillon** *merilh* g. -où. pe ster a ve gant *merilhon* ?
3. GEVER : **embout** *munged* g. -où , *munged fun embout de câble, manchon d'accouplement* *munged*. Pe ster zo gant *mun-* a gaver a gav din e Br. *muniad* = Gl. *striction*, Br. *munvell*= Gl. *collerette* ?
4. Br. *grae* b. (GEVER, RH), *gro* b. (RH) = Gl. *grève,plage*. Pe ziforc'h etre an daou c'her ?
5. Gl. *promontoire* = Br. *penn-tir* (Menard) , *beg-douar* (RD). Pehini kemer ?
6. GEVER : **quart** *kost, kost noz, bezañ diouzh kost*. Deveradoù all eus *kost* ?
7. Br. *treizhadenn vor* = Gl. *traversée en mer*. Hag a-walc'h e ve *treizh mor* ?
8. GEVER : **établir les voiles en ciseaux** *oc'hennañ ar gouelioù*. Pe ster gant *oc'h* ?
9. GEVER : **alidad** *alidad* g. -où. Un doare kornventer ?

10. GEVER : **mille marin** mill b. -où, millvor. Ha millvor ?
11. Gl. *porte-conteneurs*, Sz. *container ship*, *container flat*, *container vessel*, *container carrier*. Lestr endalc'her ?
12. Gl. *méthanier* Br. *douger metan liñvel*, *douger aezhenn*. Un dra all ?
13. Br. *kontraezh* Gl. *estran*. Gerdarzh ?
14. Br. *peindre*, *disilhon daere* Gl. *étale de basse mer*. Gerdarzh *disilhon* ?

II – YBAN da GM 01 07 20 :

1. Dav gouzout eus petore *panneau* ez eus anv. Betek henn e vez graet gant Br. *panell*, *plakenn*. E NDBF e kaver ivez Br. *rakled* Gl. *fermeture à glissière*. Hogen gant petra e klot ? E Sz. ez eus ivez *sliding panel*, kement ha ken bihan ma hañval din diaes tremen hebiou da Br. *panell rikl* pe *panell red*. Menegomp ivez NDBF *rederez* b. -ed Gl. *partie mobile d'un châssis* (war ur gwele kloz da skouer). Un evezhiadennig : perak lakaat kedelloù e pep lec'h ? E saozneg n'eus ket, nag e galleg naket. En alamaneg ez eus *Schiebewand* pe *Schieb-* + un dra all *Wand*, *Tür*, *Fenster*, *Dach*, *Flügel*, *Scheibe*, *Element* (speur, dor, prenestr, toenn, kazel, jelkenn, elfenn), Al. *schieben* Br. *lakaat da riklañ*.

Neuze ober gant Br. *rikl*, *red* gant an elfenn a-raok a rikl pe a red, *panell rikl*, *dor red*, *golo rikl*, *golo red*, *speur rikl*, h.a. E degouezhioù 'zo e ve degemeradus Br. *rederez*, *riklerez* ?

2. Despizadur :

Un émerillon est une pièce généralement en inox, permettant de joindre deux parties tout en laissant un mouvement de rotation possible. L'émerillon peut être constitué d'œil ou de chape, avec un système de fermeture à vis ou à axe.

Lenn a ran e Gérard Cornillet, *Geriadur brezhoneg-galleg*, 2017 :

merilhon [me'riljõn] m. [mar.] émerillon m.

Ger dibabet ivez gant Ménard. Perak o deus Gab hag Alan dibabet Br. *merilh* ?

Goulakadenn ganin : hGl. *esmeril* “crochet de bague” Frk. °*smeril*, -on o vezañ ul lostger bihanaat. Neuze, aozerion GEVER o deus kavet e oa a-walc’h gant *merilh*, kuit a ouzhpennañ ul lostger bihanaat gallek ? Forzh penaos, an daou zo amprestoù d’ar galleg. Pehini zo gwell ? An hGl., eleze an hini berrañ ?

3. GE da MME — 22 02 06 :

Gl. *manchon* a vez arveret e ser leterc’hadoù deskrivañ ; ned eo ket un termen kalvezel er Vezekniezh, nemet marteze evit aroueziñ ar meni boned lakaet etre ar vorzhed voñs hag an osod (Sz. *coupling sleeve*) ; evit hemañ, hep prederiañ re : Br. *moñskenn* g. ? A du ’rall, en deskrivadurioù e c’haller ober gant *feur*, *envez*, *kaen*, *munged* evel ma ra aozerion GEVER (gwell lezel gouin gant e ster korfadurel) ; GEVER a laka Br. *mungediañ* a-dal da *manchonner*.

Br. *mun* a zeu eus hBr. **MUN** « cou », dreist holl evit un dra, da skouer “gouzoug ur voutailh”, met evit un den ivez hervez Fleuriot. An eil elfenn zo evit ar “gwisk” war ar gouzoug, hBr. **CET** “vêtement, couverture”, evel an hBr. **GUEL CET** « vêtement de fête » (a ve Brb. *gouelged*).

Evit Br. *munvell* zo evit *mun* + *mell*, pezh a zeskriv a-walc’h ar pezh-se : “pezh e stumm ur gouzoug e penn ur pezh trelloc’hel — ur gorzenn da skouer — ha kevaraezus d’e bennegeañ ouzh ur pezh all”, eleze ur “gouzoug” o talvezout da “vell”.

4. Br. *grae* b. ha *gro* b. zo daou stumm eus an hevelep ger, hep ankouaat Br. Eusa : *groa*. Kavout a reer ivez Kb. :

gro

[H. Grn. *grou*, Crn. C. *grow*, Llyd. C. *grouanenn*, Llyd. Diw. *grouan*: < Clt. **graua*, o’r gwr. **ghrēu*:-: *ghræu*:-: *ghrū* ‘rhwbio’n chwyn, malurio’n llwch’, sef estyniad o **gher*- ‘rhwbio’; am *gro* fel eb. ‘marian’, cf. Llyd. Diw. *gro* ‘traeth tywodlyd’]

e.tf. ll. *gröydd*, *groeon*, hefyd *e.ll.* (un. bach. *gröyn*) ac *eb.*

Graean (bras) fel a geir yn gyff. yng ngwely afon, ar lan y môr, &c., grafel, cerrig mân, caregos, hefyd yn *dros.* am amllder, &c.; y ddaear fel gorffwysfa’r marw, pridd, gweryd, bedd; (fel *eb.*) man lle ceir casgliad o

raean bras, trum o'r cyfryw wedi ei ffurfio gan y môr, &c., traeth graeanog, marian:

coarse mixture of pebbles and sand deposited in river-bed or on seashore, &c., gravel, shingle, also proverbially for infinite number, &c.; the earth as the resting-place of the dead, the grave; (as fem. n.) shingly beach, ridge of pebbles formed by sea, gravelly shore, strand.

sl. ivez : Gl. *grève, gravier* zo a orin galianek : Gal. : **growā* > hGl. *groe* 'pebble'.

5. Evidon Gl. *promontoire* = Br. *penn-tir* ha Br. *beg-douar* = Gl. *pointe, cap*, evel du-mañ Beg ar Gazeg « la Pointe de la Jument ». Evit Gl. *promontoire* zo un damheñvelster, gant un durc'hadur ster "uhel". Ar c'hembraeg a lavar ivez :

pentir, pen tir

[*pen*¹+*tir*; cf. yr e. lle Crn. *Pentire*, Llyd. Diw. *penn-tir*, Gael. *ceann-tire*; dichon mai e. lle a welir yn y dfn. cyntaf]

eg. ll. (adran 1. (*a*))-(*o*)*edd*, (adran 2.) -*iaid*.

1. **a** Penrhyn, trwyn, gorynys; ?(y) tir pennaf:

headland, promontory, cape, peninsula; ?(the) chief land.

→ En heñvelster *penrhyn* emañ *rhyn* = Sz. *cape, promontory; mountain, hill; tump.*

6. Br. *kost* a vez arveret gant ar ster Gl. *vigilance* er vezekniezh :

pharmacovigilance ◇ **drug monitoring** ◇ **liagost g.** , **liagosterezh g.**

eveshaat miwaredoù al liaoù fiziet en aozadurioù riezal hag etrevroadel, Kengorioù al Liagosterezh, en o c'hefridi dastum, marilhañ ha studiañ an arselladennoù daveet dezho (sl. ***hémovigilance, matériovigilance***)

- ***hémovigilance*** = gwadkost, gwadkosterezh
- ***matériovigilance*** = dafargost, dafargosterezh.

sl. hBR; **COST** "garde", "ward", "keeping". Alese Br. *kostad* Gl. *adjudant, dangost* g. "garde à vue".

7. Diwar *treizhañ* e teu *treizh*, *treizhadenn*, *treizhidigezh*, *treizherezh*. Mar menner komz eus ar veaj e vo graet gant *treizh* — da skouer : an treizh a bad 10 devezh —, gant *treizhadenn* evit ur wezhiadenn dreizhañ — da skouer : an treizh a bad 10 devezh, met an dreizhadenn-mañ ne bad nemet 5 devezh —, gant *treizhidigezh* e vo ouzhpennet ur renadenn — da skouer : treizhidigezh ar soudarded —, gant *treizherezh* e veneger ul labour — da skouer : ur c'hevredad treizherezh —. A-wechoù eo kenkoulz ober gant ar pennanor *treizhañ*. Hag arabat ankouaat e veneg ivez *treizh* al lec'h ma treizher, hag ur bern anezho zo e Breizh !

Ha forzh penaos, gwell a gav din *mordreizh*, *mordreizhadenn*, *mordreizher* (*paquebot*), *mordreizherezh*.

8. GEVER : Gl. **établir les voiles en ciseaux** *oc'hennañ ar gouelioù*. Moarvat e teu eus an hBr. **OC, OCCR** « bord aigu, tranchant », o tennañ korvo eus an durc'hadur ster daouek “kostez, tu, bevenn” ha “lemm”, evel ur re sizailh.

GPC : ochr

[?bnth. Gwydd. C. *och(a)ir*, cf. H. Lyd. *occrou*, Gl. *hirsutis ... dentibus*, Gr. ὄκρις ‘copa’, H. Lad. *ocris* ‘mynydd caregog’: < IE. *okri-, o'r gwr. *ak- ‘miniog’]

eb.g. ll. ochrau.

a Arwyneb gwrthrych, yn enw. arwyneb (fertigol) mewn gthg. â'r top neu'r gwaelod, ac weithiau hefyd â'r tu blaen neu'r tu cefn (hefyd am y rhan gyfan sy'n ffurfio'r arwyneb hwnnw), tu; un o ddau arwyneb (papur, brethyn, &c.), arwyneb mewnol neu allanol; llinell sy'n ffurfio rhan o berimedr gwrthrych neu ffigur; rhan o wrthrych, lle, &c., sydd ar y dde neu'r chwith (yn ôl safbwynt un sy'n edrych arno); rhan o wrthrych, lle, &c., sy'n wynebu cyfeiriad penodol; safle'r naill du neu'r llall i linell wahaniaethol; hanner fertigol (de neu chwith) i gorff dyn neu anifail, ystlys; (rhan neu ardal agos i'r) ymyl, min; llethr (bryn, mynydd, &c.); cyfeiriad; (weithiau yn y ll.) parthau, ardal:

side (as opposed to top or bottom, and sometimes also to front or back); one of two sides (of paper, cloth, &c.), inner or outer surface; side (denoting part of the perimeter of an object or figure); side of object, place, &c., lying on the right or left (from an observer's viewpoint); side of object, place, &c., facing a particular direction; side (denoting position on either

side of a dividing line); (left or right) side of man's or animal's body; (part or area close to) edge, rim; slope, (hill or mountain) side, &c.; direction; (sometimes in pl.) region, area.

Korvoet 'm eus ivez an hBr. **OC** evit *Geriadur ar Geginouriezh* :

oc'h g. -où 1. *Le caractère très appétissant d'un aliment. 2. Le fort appétit, le goût aiguisé pour un aliment.* **1.** Doare ur boued araezus da vroudañ ar c'hoant debriñ. **2.** Ar c'hoant-se end-eeun.

oc'hañ 1. *Aiguiser l'appétit. 2. Avoir un appétit aiguisé pour.* **1.** Reiñ c'hoant, avez, ent dibarek ilboued evit ur boued, broudañ ha tommañ ar c'hoant debriñ (sl. ilboued). **2.** Kaout c'hoant, avez ouzh udb., kaout ilboued ouzh udb. (sl. avez).

oc'hus 1. *Très appétissant. 2. Très en appétit* **1.** A-zivout ur meuz ilbouedus kenan (sl. ilbouedus). **2.** A-zivout ub. digor bras e galon.

oc'husted b. 1. *Le caractère très appétissant d'un aliment. 2. le fort appétit, le goût aiguisé pour un aliment.* Perzh ur meuz ilbouedus kenan pe an ilboued hag ar c'hoant e unan.

oc'huzenn b. -où condiment. Danvezenn vouedel arveret evit kevogañ blaz naturel ar bouedoù hag ar meuzioù keginet, e sell da vroudañ an ilboued — an oc'h ent resis—, pe evit aesaat an ezvoriñ, pe c'hoazh evit mirout kenderc'hadoù 'zo. An termen oc'huzenn zo ledan kenan e erdalva pa dalvez evit ar spisoù hag an temzoù, al louzaouennoù frondek, evit hiliennoù 'zo, frouezh 'zo hag ivez evit lies prientad... Ur sasunadur zo un danvez a ouzhpenn d'ur prientad war ar stern, tra ma'z eo un oc'huzenn un derkenn ambroug (c'hwervelled, frouezh er gwinegr, ketchup, sezo) pe ur gedaozenn (spisoù, louzaouennoù fin, frouezh sec'h, trufennoù), pe ur gwezher mirout (eoul, holen, sukr, gwinegr) (sl. sasunadur, spis, temz).

- 9.** Gl. **alidade** Br. *alidad* g. -où. Un doare c'hwedant (Gl. *sextant*), amparet eo gant ur reolennig o c'hweldreiñ en dro da ahel a-zerc'h pe a-zremm ur benveg o kevaraezañ muzuliañ kornioù. Marc'het ouzh ar reolenn ez eus un trevnad bukañ, anezhañ ul lunedenn pe ur buker (Gl. *pinnule de visée*) ouzh pep penn. Un doare kornventer eo a ro tu da savelañ un durc'hadur. Ar *goniometr* en defe amsavet ar benveg-se ?
- 10.** GEVER : **mille marin** *mill* b. -où, *mill vor*. NDBF *milmor*, *miltir* g., an daou zo savet en un doare iskis, hogen an un tra eo e kembraeg ha kerneveg.

An daou zo bet degemeret gant Ménard. En e *Geriadur brezhoneg* hollvrezhonek ne ro nemet *milltir* evit an douar hag ar mor. Ar ger-se zo bet amprestet diouzh ar c'hembraeg, a gav din, Kb. *milltir* b. & g. Sz. *mile*. Ar c'hembraeg a ouzhpenn *milltir fôr* hag ivez, azonusat tra, *môr-filltir*. Kn. *myldyr* g. Moarvat o deus soñjet Gab hag Alan e oa a-walc'h ober gant *mill* b., rak n'eus forc'hellegezh ebet war vor. An eil *mill vor* ≠ *mill dir*, hep ket a var. Va ali : ober evel Gab.

11. Gl. *porte-conteneurs*, Sz. *container ship*, *container flat*, *container vessel*, *container carrier*. Sz. *container* Gl. *conteneur* : GEAK *dalc'her*, *endalc'her*. Neuze e teufe ent hir *lestr douger endalc'herioù*, rak *lestr endalc'her* a dalvez "lestr oc'h enderc'hel" ha n'eo ket ken eeun hag ar saozneg. Pe, evel *douger kirri-nij*, ober gant *douger endalc'herioù*, evel ar galleg ar wech-mañ ha Ménard ivez.
12. Gl. *méthanier*. Lavaret e vez *eoulllestr* hag ivez *metanlestr* e GEAK.
13. Br. *kontraezh*. hBr. **CUNDRAID** ha BrE. *kontraezh*, dezneuziet fall *kontrec'h* e NDBF. Iw. *contrácht*
14. Br. *peurdre*, *disilhon daere* Gl. *étale de basse mer*. Gonidec a ro *dishilion*, *dishilhan* ivez, gant un -h-, « le dernier flot de la mer montante, lorsqu'elle est sur le point de descendre », eleze d'ar mare m'emañ o lezel war an traezh a bep seurt traoù, bezhin dreist holl, pa emañ o tishiliañ dilerc'hioù war an traezh. Victor Henry a lavar ez eo « douteuse l'étymologie par *hil* (Loth) ». Fleuriot a lavar « peut-être » ivez.

Cornillet a ro an daou !

dishilion m. -où rejet m. (*de marée*)

disilhon m. cf. **dishilion**

Kement-se lavaret, heuliomp Roparz !

KIS-1600

I – GM da YBAN 27 07 20

1. Br. **argool** : Petote gerdarzh ?
2. Br. **moñsell gerek** : ha klotañ a c'hallfe *moñselleg* ?
3. Modir a skriv *koll stabilded dre kov-lestr liñvel* evit Gl. *perte de stabilité par carène liquide*, Sz. *stability loss due to free liquid surface*. Ha gwell e ve *koll stabilded dre liñvenn zigor* ?
4. Evit Gl. *entrepont*, Gab ne ginnig netra. Modir a ro *etrebourzh. bourzhell* zo kostez ar vag a-us d'an dour. Hag un dra bastusoc'h a ve ?
5. Gl. **portal**. Modir a skriv *portol*. Ha reizh eo ?
6. Br. **coqueron avant**. Evit *peak avant* pe *coqueron avant*, Sz. *forepeak*, Modir a ginnig *puñs a-raok*. Ha gwell e ve *rakstaon* ?

II – YBAN da GM 28 07 20

1. Br. **argool**.
GPC

coel¹

[H. Gym. *coilou*, *coiliou*, H. Lyd. *coel*, gl. *haruspicem*: < Clt. **kailo-*, cf. H. S. *hæel* 'lucky omen']

eg.b. ll. *coeliau*, *coelion*.

a Cred ym modolaeth rhywbeth neu yng ngwirionedd rhyw adroddiad neu hanes, &c., cred mewn argoel neu arwydd, &c., cred boblogaidd hygoelus; ymddiriedaeth, goglyd, hyder, dibyniaeth, ffydd:

belief, credence; confidence, reliance, trust, faith.

b Argoel, arwydd, sicrwydd neu warant o rywbeth i ddyfod, darogan, dewiniaeth; perfedd:

omen, portent, augury, divination; entrails.

c Enw da, cymeriad; ymddiried yn addewid dyledwr i dalu hen gownt, caniatâd i brynwr i ohirio talu (mewn masnach):

credit, reputation; credit, trust (in business).

d Arwyddlun, symbol:

symbol.

Hag ivez :

argoel

[*ar-*+*coel*¹]

eb.g. (bach. g. *argoelyn*) ll. *argoelion*, *argoelon*.

a Arwydd, arlliw, ôl; rhagargoel, rhagarwydd, rhagolwg; rhagflas, blaenbrawf, ernes; symptom; ffenomen:

sign, token, indication, trace; omen, portent, outlook, prognosis; foretaste, anticipation, earnest; symptom; phenomenon.

HBr. **COEL** dezneuziet Br. *koal* "kredenn, fiziañs ; ragarouez ; imbourc'h", hag ivez hBr. **coilhaam** Br. *koalaat* "imbourc'hiñ, evezhiañ".

—→ Da heul e c'haller gwelout Br. *argoal* evel un amprest diouzh Kb. *argoel*, pe un deverad Br. *ar + koal*, eleze "fiziañs war, arouez a fiziañs".

2. Br. moñsell gerek.

N'on ket barrek war an danvez-se, ha n'on ket moraer evit ur blank. Aet on da welout war ar Gwe eus petra ez eus anv. Neuze ez eus *moñsell*

gromm ha *moñsell gerek*, ar *c'her* o vezañ ar “silh”, linenn gennej etre div c'horreenn, div blaenenn da skouer, Gl. *arête*, *angle vif*. Neuze ned eo ket kevazas da ginnigadenn, rak a) al lostger -eg ne glot ket en degouezh-mañ ha b) ne ve mui diforc'h ebet etre an daou seurtad moñselloù.

3. Gl. effet de carène liquide, effet de surface libre, Sz. free surface effect

Eus petra ez eus kel ? E strad al lestr, pe war ar pont ez eus un danvez a c'hell fiñval ha heuliañ an diribin. An kez danvez a c'hell bezañ dour, pe ul liñvenn e beolioù, a zo neuze *digor*, *rez* he gorre, anvet neuze *vol* ; pe greun, pe kement tra a c'hell ruilhal. Penaos ober ? Gl. *effet de carène liquide* Br. *gwered bronnad liñvel* (anv zo eus ur c'hementad), pe Gl. *effet de surface libre*, Br. *gwered gorre (liñvenn) digor*, *gwered gorre (liñvenn) rez* pe *gwered vol liñvenn* ? Ya, an holl ziskoulmoù-se a ve degemeradus. Hogen komz eus *bronnad liñvel* pe zoken *kofad liñvel* (Modir a skriv **kov* — faziek —, tra ma ro Vallée *korf lestr*) a gavan farsus un disterañ evit komz eus sammorelloù, pe kirri o tiruilhañ bern war vern. Marteze ez eus e galleg hag e saozneg ur riskladur ster gant *carène liquide*, *free surface* evit ober anv eus “dour pe traoù all war ar pont (ha n'eo ket e bronn pe e kof al lestr)”, ar gerioù pouezus o vezañ *liquide* ha *free*, *libre*. Mechal ha ne ve ket gwell kavout un termen evit menegiñ kement anadenn eus ar seurt ? Ar goulun a ve hennezh : koll kempouez → un dra bennak o tiruilhañ war du an traoñ → o kreskiñ an digempouez. E galleg e vez komzet ivez eus *riper*, *ripage*, da skouer *ripage de cargaison et carènes liquides*, Sz. *cargo shifting*, war ar pont zoken. Pezh zo da zenotañ eo “rez da ziruilhañ”. Dav merkañ e reer ar c'hontrol evit parraat ouzh ar gwered-se : liammañ an traoù dezouget, disrannañ al liñvennoù e beoliadoù bihanoc'h, reoù 'zo goullto zoken. E mezekniezh e kaver *islinkañ* : Br. *islink* (Gl. *ptose*) “pa 'z eo laoskted an araezioù stagañ arbenn an izad”, eleze e tiskenn, e tiruilh, e link un organ en arbenn ma n'eo ket staget mat. Pa vez oberataet an islinkad e stager an organ tu bennak. Evit a sell al lestr e reer anv eus “bronn, korf, kof, h.a.” ha neuze heñvelaat ar vag ouzh un den, kement ha ken bihan ma c'haller sellout ouzh linkadur (NDBF *linkañ glisser*, *couler*) rez (= dieub) an dour, al liñvennoù, ar greun, ar pesked, ar sammorelloù evel un doare kleñved. Ha krediñ a rafen kinnig ur Br. *islinkañ*, hag eus ur *gwered islinkañ rez* pe, berroc'h ***gwered rezlinkañ*** ? Hag an deveradoù da heul : *rezlinkad*, *rezlinkadur*, *rezlinkadel*...

4. Br. entrepont.

Vallée, Hemon, Ménard a ro *etrebourzh*. An despizadur zo hennezh : “solieradur, egor etre daou bont ur vag”. Kompren a ran da c’houlenn, rak *etrebourzh* a dalvez “etre bourzhioù”, nemet e ve sellet ouzh ar *bourzh* evel kevatal Gl. *pont*. Br. *bourzh* zo un amprest d’ar Gl. *bord*, diwar ar frankek *bord* “bord de vaisseau”, evel ma ’z eo Kb. *bwrdd* un amprest diouzh Sz. *board*. En daou zegouezh — galleg ha saozneg — ez eo ul ledanvad diwar *bord du bateau*. E kembraeg e talvez *bwrdd* ribloù ar vag hag al leur ivez : “Llawr llong, dec; ochr llong: deck, board; side of a ship”. Marteze eo kenkoulz mirout Br. *etrebourzh*, hep en em chalañ ouzhpenn.

5. Gl. **portal**. Ne gavan ket ar gerioù-se.
6. Br. **coqueron avant**. Deskiñ a ran gerioù bemdez ! An despizadur : “Compartiment situé à l’extrémité avant ou arrière d’un navire et servant souvent de citerne de lestage, de soute à provisions. Au Québec, logement exigü”. Sz. *forepeak*, *transom*, Sp. *pique de proa*, It. *gavoni di prora*, Al. *Vorpiek*. Despizadur Sz. *forepeak* : “narrow part of ship’s hold esp. at bow (*forepeak*) or stern (*after-peak*)”. Mar komprenan mat, ez eo “darn araok log ar vag ouzh ar staon”. Ar *staon* zo “penn araok ar vag”, met ar *forepeak* zo un darn eus log ar vag loet er staon, ha n’eo ket “penn araok ar staon”. Evidomp ni hon eus da zec’heriañ “rann log loet e penn araok ar vag”, eleze “rannlog staon, logan staon”. Kinnigadenn Modir zo amjestr, rak ar *forepeak* zo ul lec’h kloz — ul log — ha n’eo ket ur puñs. Moarvat, ar pep gwellañ a ve ober evel ar yezhoù usveneget : Br. **logan** b. **staon** pe **kombod** g. **staon**.

KIS-1601

I – GM da YBAN 28 06 21

Karout a rafen kaout da ali war ar gerioù kinniget en daolenn gevret, enni an deroù eus geriaoueg an ti, priñtet gant Marsel Modir, ennañ dibaboù, reizhadennoù, kinnigoù ha kudennoù savet ganin.

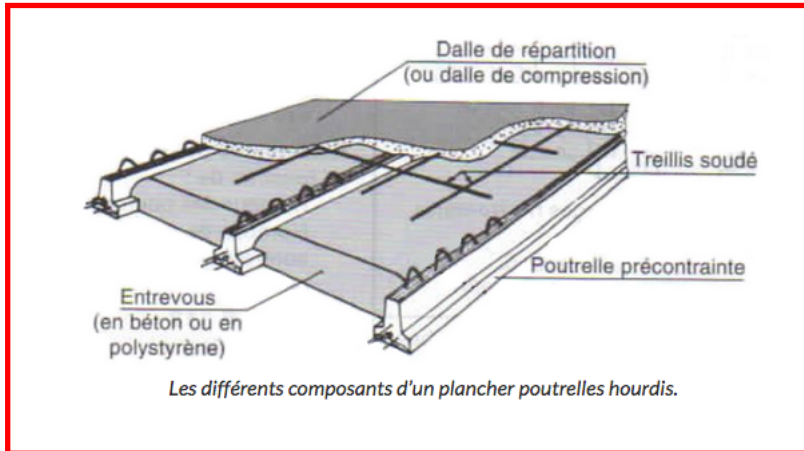
Evit ar ger *Hourdis* ne'm eus kavet tra er geriadurioù e'm c'herz ha ket muioc'h e'm fenn. Hervez a gomprenan ez eus anv eus ur bloc'had kensturdalek graet gant dafar diaoz (simant, mezell pe all) staliet war c'houdeustoù kenstur, hag a dalvez da zougen al leurdi.

II – YBAN da GM 29 06 21

A-zivout Geriaoueg an ti :

An dra gentañ da ober zo sevel roll ar gerioù gallek (ha saoznek diouzh ret, met perak ket alamanek ivez ?) ha despizañ pep hanc'her ar spisañ ar gwellañ. Dre se e vo gwelet petra a vo da zec'heriañ evit pep termen. Kement-se eo 'c'h eus graet evit Gl. **hourdis** : "*Hervez a gomprenan ez eus anv eus ur bloc'had kensturdalek graet gant dafar diaoz (simant, mezell pe all) staliet war*

goudreustoù kenstur, hag a dalvez da zougen al leurdi.” Petra a ve da zeouezañ en degouezh ? 1. bloc’hadoù distag bualieret, 2. a dalvez da zougen al leur, ur wech kenstaget gant un dar vetoñs. Sed ur skeudenn ’m eus kavet :

Gwelout a reer an termen Gl. *entrevous* (ar *vous* amañ o vezañ kar da gl. *voûte* Br. *bolz*), heñvelster gant *hourdis*. Diwar vont e teu Gl. *hourdis* eus ar germaneg *Hurde* o talvezout ”kloued, kludell, klud, peulgae”, kar ivez d’ar Gl. *clai*e, Gal. *cleta*, Iw. *cliath* (a gaver en anv gouezelek Dulenn : Baile Atha Cliath, eleze “kêr ar roudour gant kluedoù”).

En alamaneg a vremañ e talvez *Hurde* : “*étagère à claire-voie*”, eleze ur glouedell, un astell vualieret).

E kembraeg :

cludaf: **cludo** [bf. yr e. *clud*] *bg.a.*

Cario, dwyn, cywain, cyrchu; pentyrru, crugio, amlhau; symud, treiglo, gyrru:
to carry, bring; heap, increase; move, drive.

klud [< *kloi-tā-, cf. Llad. *clitellae* or gwr. *klei- 'gwyro, gogwyddo, pwysa']

eb. ll. *cludau*.

- a** Y weithred o gario neu gludo, dygiad; llwyth, baich, pwn, bwndel; celfi at daith, bagaets; cyfoeth, ysbail, anrhaith:
carriage, the action of carrying; load, burden, pack, bundle; luggage, baggage; wealth, booty.

Korvoet eo bet gant ar Br. *kludañ* Gl. *porter*.

Kement-se lavaret e stader emañ gant *klud* an durc'hadur 2. Penaos deouezañ 1. ? Evit merkañ ez int elfennoù e vez arveret al lostger *-enn* ar peurliesañ : hinienn, unanenn, h.a. Neuze hor befe Br. *kludenn*. Hogen re a c'herioù gant *-enn* zo e brezhoneg endeo. Met tu zo da empentiñ ivez ur Br. *etreglud*, eleze "pep hini eus an elfennoù o tougen etre an treustelloù (Gl. *poutrelle*, betek gouzout, rak *goudreust* zo "poutre secondaire". Dav e vo despizañ pizh kement a zo en dro da *treust*". Anat eo e c'haller kenderc'hel da glask diskoulmoù all, ur skouer ned eo ken.

E sigur Gl. *hourdis* e 'm eus roet un alberz eus a zo da ober evit pep hanc'her, gant munudoù e-leizh da zisplegañ, war-benn kefleuniañ unan eus ar reolennoù a zo hini "ar barr stlennañ uc'hek".

Neuze, evit kregiñ e ve ret goulenn d'an aozer, n'eo ket geriaoua evel ma 'z eer da besketa, da vouara pe da verc'heta (!), met da sevel ur roll gallek-saoznek-alamanek gant displegadurioù resis. Iskis e kavan ivez an distro a ra d'un amzer rakvalleek. Iskis ivez ma teufe da ginnig e besketadenn hep an hir a stummadur a ranker kaout. Ha lennet en defe ul Lavar bennak da nebeutañ ? Ne welan ket gwall vat penaos ober un dra bennak talvoudus hep ur studi pervezh eus ar pezh zo bet graet war dachenn ar sevel gerioù a-c'houde un hanter gantved da nebeutañ. Ne vo ket savet geriaoueg an ti dre vurzud ha siwazh ne gaver ket kalz tra da deskaouiñ e nep lec'h, un nebeudig gerioù marteze, met un touell da zistrewiñ eo. An eil lankad zo hini **loazioù ar brezhoneg**, eleze kement a c'hell bezañ talvoudus : an nebeut gerioù teskaouet ha dreist holl ar stirannoù a

gevaraezo sevel an hanc'herioù. An trede lankad zo hini amprou ar gerioù savet e-barzh testennoù, da welout ha n'eus skoilh ebet. An despizadurioù savet da-geñver al lankad kentañ a c'hell talvezout neuze evit pep hanc'her. Ar skouer zo ***Geriadur ar Stlenneg***.

KIS-1602

I – GM da YBAN 05 02 23

Kenderc'hel a ran da genskrivañ gant Gilles Quentel. Deuriet meurbet eo gant an nevezc'heriañ. Kaset en deus din ul labour graet gantañ diwar-benn an henc'halleg ha karout a rafe ober kement all evit ar brezhoneg (*La Genèse du lexique français*). Ur sell en deus taolet dija war ar gudenn (*Celtic Roots in the Neology of the South Brittonic Languages*).

Skrivañ a ran dezhañ a-zivout al labourioù yezhoniel ha geriadurel brezhonek, KIS ent arbennik, hag al Lavaroù a hañval erziwezh bezañ hegerz war load Preder.

Ha savet eo bet hanc'herieg ar yezhouriezh hag hini ar yezhoniezh ?

Ha kevatalioù brezhonek zo d'ar bomoù amañ dindan ? :

- dérivation préfixale = rakgeriañ ?
- dérivation suffixale = lostgeriañ ?
- combinatoire lexicale = kevosoderezh geriadel ?
- recatégorisation grammaticale = ?
- confixation =

— formant =

II – YBAN da GE 07 02 23

Evit sell an daou skrid ne welan ket petore splet o deus evidomp. Ar *Celtic Roots in the Neology of the South Brittonic Languages* zo un tammig skort ha lakaat an *Office, Kreizenn ar geriaouiñ*, Favereau ha Kergoad a-geñver gant Preder, zo diskouez un unventekadur anat. Ar goulenn kentañ d'ober zo hennezh : perak brezhonegañ, ha gant petore brezhoneg. Hep respont e tiverker ar vent politikel. An deiz all e pellgomze din Yann-Bêr Quirion din. Kenlabouret en deus ur frapadig e Radio Naoned, liammet gant Radio Kerne (hep ar -v-) ha Radio Kreiz Breizh, ma ne fazian ket. Hervez Yann-Bêr, aet e oa skuizh gant brezhoneg palevarzh an dud-se. Meneget en doa ivez un tabut en deus bet gant ur paotr a lavare dezhañ : “An holl vrezhonegerion a oar e oa *collabo* Roparz Hemon”, ha setu perak ne vez morse komzet eus Gwalarn, nag eus Hemon (diwar vont, te a oar pezh a soñje diwar-benn ar yezhonourion...), Drezen...

Neuze, lakaat an holl war an hevelep live, evel pa vijent holl o herouezañ ar brezhoneg, zo farouellerezh glan. An holl re-se zo goprudi ar Stad ha n'int ket gopret evit mad ar yezh, rak pal ar Stad zo bet atav hag zo c'hoazh an hevelep hini. Evit lavarout ar wirionez, ne gomprenan ket perak emañ bepred o redek war-lerc'h tud eus ar seurt. N'eus netra da c'hounit ganto. Mar fell dezho ober un dra bennak, deskent da gentañ brezhoneg arnevez ha goude e vint gouest marteze da lavarout un dra bennak.

Ar pal zo lakaat ar yezh e-tailh da ziraez al lavar planedennel, hag an hent nemetañ zo sevel oberennoù en holl ziskiblezhioù. Komz a-zivout ar brezhoneg eus an diavaez — na pa ve e saozneg pe e galleg — zo anperzhek penn da benn.

Ne gav ket din ez eus un destenn o tastum gerioù a-zivout ar yezhouriezh hag ar yezhoniezh. Marteze ez eus un nebeut rolloù bihan, kozh int avat. Ar pezh a ve mat da sevel eo ur seurt geriadur, oc'h adkemer al Lavaroù hag

al levrioù : *Dornlevr krennvrezhoneg, Gramadeg ar verb*, da skouer. Gortoz a reomp ar genlabourerion...

A-zivout ar roll :

- Gl. *dérivation préfixale, suffixale* : Gl. *préfixal, suffixal, affixal* eo Br. *rakgerel, lostgerel, amc'herel*. Gl. *goupe suffixal*, Br. *stroll lostgerel* (sl. Lavar 20, KIS – 1026, p. 89).
- Gl. *combinatoire lexicale*. Ret e ve gouzout hiroc'h, met moarvat e ve kevasas Br. *kevosodiñ, -erezh geriadel* (sl. La-17, p. 141)
- Gl. *recatégorisation grammaticale*.

recatégorisation féminin

(Traductologie) Procédé utilisé en traduction, qui consiste à changer la catégorie grammaticale d'un mot ou d'un groupe de mot d'une langue source lorsque l'on traduit vers la langue de destination.

Ma ne fazian ket, se eo a rez pa skrivez : *dérivation suffixale = lostgeriañ*. Br. *adrummañ gramadegel* ?

- Gl. *confixation*. Ar wech kentañ din gwelout ar ger-se, ha n'eo bet morse arveret el Lavaroù. **Dav studiañ a dost Lavar 07, KIS-144 hag ivez studiadenn Gab Cherel a-zivout ar rakgerioù.**

Len a ran :

confixés : qui contiennent des éléments non-autonomes à valeur lexicale appelés « confixes », que l'on confond parfois à tort avec des suffixes ou des préfixes. Ces confixes peuvent être des noms, des verbes ou des adjectifs mais jamais des prépositions, ce qui les distingue des préfixes et des suffixes.

Hag ivez skouerioù :

bien-heureux, mal-veillant, philo-sophie, régi-cide, etc.

Hervez Martinet, tennañ a reont d'an amc'herioù (Gl. *affixe*), nemet e c'hell ar *confixes* bezañ kevosodet (skouer : *télé-graphe*), tra ma ne c'hell ket an amc'herioù. Ar goulenn a ran : ha perzhek eo evit ar brezhoneg ? N'eo ket sur tamm ebet. Penaos dielfennañ pell+skivañ → *pellskrivañ*, ma n'eo ket evel ur c'hentrollad ? Ha *pell* zo ur *rakger* pe ur Gl. *confixe* ? Mar komprenan mat, ne ra Gab diforc'h ebet. Ned an ket pelloc'h !

— Gl. *formant* : Br. *formant*.

On désigne par *formant* l'un des maxima d'énergie du spectre sonore d'un son de parole. Ce terme est notamment employé dans le domaine de la linguistique, de la phonétique et de l'acoustique. Il y a plusieurs définitions du mot « *formant* » (résonances du conduit vocal, pôles, etc.).

Da zaveiñ a ran da Lavar 17 KIS-853, ma kaver un toullad termenoù. E Sz. e kaver ivez *formant*, ha moarvat eo bet kemeret e galleg ivez. En Al. e kaver ivez *Formant*.

Len a ran : FORMANTEN

{ "Man darf wohl davon ausgehen, daß dies so zu verstehen
 { sei, daß diese "Töne" zur Formung — daher Formant — der
 { Vokalwahrnehmung beitragen."

Eleze : "Tu zo da c'houlakaat neuze e c'haller kompren an dra-se evel-henn : an kez "tonioù" a gendaol da furmiñ — alese **formant** — anglevidigezh ar sonennoù."

KIS-1603

I – GM da YBAN 19 06 23

Un nebeut goulennoù.

1. Petra eo gerdarzh *amestez* (*orbite* e GeFiz) ?

Ar ger *amestezva* a ra dave da framm an atomenn, a gredan.

Hag e c'haller komz eus *amestezva an heol* (Gl. *orbite solaire*) ?

Hag ez eus ar ger *arnestez* ?

2. Petra eo gerdarzh *kerc'hell* ?
3. Petra eo orin *aen* (= erolad un astr, ur c'horf oablel)
4. Ha tu e ve da stummañ, war skouer ar ger *vorm* evit ar sten, ur ger evit ar gouloù ?
5. Hag ez eus gerioù evit *singularité* (Big-Bang) ha *tellurique* (roc'hellek ?).

II – YBAN da GM 19 06 23

1. *am-* (en dro da) + *estez* → *amestez*. Da zaveiñ a ran da Lavar 07, KIS – 188 ha da Lavar 12, KIS – 600, ma kaver pezh a glaskez.

Evit Gl. *orbitale* a ra dave da furm c'houstavek an droienn *kevreizhenn wagenn amestez(el)* Gl. *forme elliptique de l'expression « fonction d'onde orbitale »*. E Sz. hag e Gl. eo bet pennanvaet an adanv Gl.Sz. *orbital*, e Br. e kaven skoemp pennanvaat *amestezel*, hag o vezañ ma 'z eo ur rann eus an egor — ur rann va — e 'm eus kavet e oa gwell ober gant *amestezva*.

• O vezañ ma 'z eo an *amestezva* un tachad, ur ma, ne glot ket gant erolad an heol. Evit ur blanedenn, un amgerc'hell e vez graet gant *amestez pe aen*.

• Evit ar ger *arnestez* zo dianav din.

2. *kerc'hell* :

GPC :

cyrch¹

[Crm. *kergh* yn *yn-kergh* 'ymaith', cf. Gwydd. *crech* 'rhuthr, ymgyrch; ysbail, anrhaith']

eg. ll. *cyrchau*, *cyrchoedd*, a hefyd fel *a*.

Man neu nod i ymgyrredd ato, cyrchfan; disgyrchiant; hynt, taith, siwmai, cwrs; ymgyrch, anturiaeth; ymgais, cynnig; helfa; ymosodiad sydyn o afiechyd, pwl o salwch; ymosodiad, rhuthr, goresgyniad; llu o ymosodwyr; c.d. gair cyrch:

place or mark (one makes for), goal, resort, haunt; gravitation; journey, course; expedition, adventure, enterprise; attempt; hunt; sudden attack of illness, bout of sickness; attack, assault, incursion, invasion; gang of assaulters, attackers; word(s) following rhyme-word in first line of 'englyn'.

cyrchaf: cyrchu, †cyrcho

[bf. yr e. *cyrch'*, Cm. *cerches*, Llyd. *kerc'hout*]

bg.a. a'i dilyn yn aml gan yr ardd. *ar, at, hyd yn, i, parth à, tua.*

a Mynd tua, hwylio at, dynesu neu ddod at, cyfeirio (camre) at, arwain i gyfeiriad (peth), tueddu at, tynnu at; mynychu, cyniwair; ymofyn, ceisio, chwilio am, gyrru am; hela; dwyn, cymryd; casglu ynghyd; yn *ffig.* cyfeirio at:

to approach, make for, come to, lead towards, tend to, gravitate towards; frequent, haunt; fetch, seek, send for; hunt; carry, take; gather together; fig. refer to.

Adalek Dafar-63 e vez kavet a bep seurt traoù a-zivout *kerc'hat, kerc'hell* :

kerc'hat v., mont davit, mont da glask ; (Fiz.) meizañ a reer ar pouez dre lakaat e penn-kont dedennerezh an Douar war gement a zo en dro dezhañ : *kerc'hat* a ra pep korf an Douar, pe, ez hollekoc'h, *kerc'hat* a ra pep korf ar re all ha *kerc'het* e vez ganto.

kerc'hell gg., kement korf e kement ha ma c'hell *kerc'hat* ar re all ha bezañ *kerc'het* ganto.

3. Br. *aen*, diwar hBr. **aen** (DGVB) :

aen « course, cours », semble correspondre à « cursus » dans la seconde partie de la glose : « *a or is cumhal cursus CCC stadiorum* ». On peut, sans doute, rapprocher *aen* du v. irl. *áin*, CCG 32, 334, LEIA, A 22, car le *ã* de l'irl. provient d'un allongement compensatoire, Peut-être *aen* vient-il de **ag-no* ou **ag-nã* comme *air, aer* « champ de bataille » vient de **ag-ro*, ou **ag-rã*.

4. Empentiñ ur *vorm* evit ar gouloù ? Gl. *lumière de fond* Br. *goueled luc'h* → *gouluc'h, gweluc'h, gweloù* ? Pe gwell marteze *danluc'h, danloù* ? Pe diskoachañ un termen kozh ?

5. Gl. *singularité* (Big-Bang) ha *tellurique* (roc'hellek) :

- sl. **YBAN da FLD** : p. 262.
- Gl. *tellurique* : LAVAR 18 p. 339

KIS-1604

I – GM da YBAN 23 10 24

Echu eo ganin va levr *Frank Caro, eus Gouezeg da New York*. Ur maladur saozneg a rin diwezhatoc'h.

Stagañ a ran bremañ gant ur studienn diwar-benn an embann brezhonek hag ar garez e-grez an eil Brezel Bed.

Gwelet 'm eus nevez 'zo anv eus *Préfixes & Suffixes, Le breton au beau fixe !* gant Emile Granville. Hag anaout a rez al levr-se ?

1. Klasket 'm eus gerioù evit Sz. *waiter* en ur preti ha Sz. *steward* (an hini a genurzh kement tra a denn da zegemerout ha servijout an gouvidi).

Kavet 'm eus *porzhiad* (Gl. *garçon de café* e GEAK) ha *merour* evit *steward* (Geriadur saozneg-brezhoneg Delaporte).

2. Hag ur ger 'c'h eus evit *provenance* en ur werzhidigezh diwar-benn un oberenn arz a zo tremenet dre lies piaouer ; *diagentelezh* marteze ?
3. Evit levrig un diskouezadeg arz (en ur gwerele) ha tu a ve d'ober gant *gwerelevr* ?

4. Penaos ober evit kavout ur c'hevatal d'ar Gl. *cybersécurité* ?

II – YBAN da GM 24 10 24

1. Sz. **waiter** : Gl. *serveur, garçon* = Br. *porzhiad*. Evit Ménard : *paotr-kafe, sevijer*, diwar Vallée *paotr-kafe, mevel-kafe*. Nemet e sell ar vicher-se ouzh traoù all estreget an tavarrioù hag ar c'hafedioù.
2. Sz. **steward** :

Un despizadur eus an amerikaneg, *The American Heritage® Dictionary of the English Language*, 5th Edition :

steward

noun

- (a) One who manages another's property, finances, or other affairs.
- (b) One who is in charge of the household affairs of a large estate, club, hotel, or resort.
- (c) A ship's officer who is in charge of provisions and dining arrangements.

Kinnig Delaporte a gavan un tammig berr evit ur geriadur saozneg-brezhoneg, gant un termen brezhonek hepken, gouranavezet, an hini a ver madoù. Ar pezh a sell ouzhimp eo an eil ster, an hini a ra war-dro standur un ti, ul leti, ur berc'hentiezh, un hanva, un diazezadur bennak a-benn ar fin. N'eo ket labour ur *merour* hepken. Un damheñvelster da *merour* eo *ardead*, lakaet a-dal da Gl. **administrateur** ("spécialiste") hag ur stumm all eus ar ger zo *ardoer*, an daou o vezañ lakaet a-dal d'ar Gl. *régisseur* e *Geriadur ar Mediaoù*, adkemeret gant Ménard.

Ha ne ve ket un diskoulm kentañ ? Me a zibabfe *ardead* g. *-ed*, evit ober evel *porzhiad* g. *-ed*, hep disoñjal hon c'heneilezed : *ardeadez, porzhiadez*.

A-fet gerdarzh : sl. hBr. **toe, toi** “radical exprimant l’idée d’« aller »”, a gaver e *merdeñ, sterdeñ, gwedeñ*. Ar *merdead* a “ya” war vor hag an *ardead* a “ya” war e “ziabezadur” (ti, leti...), ouzh e lakaat en **arvont**.

Ur c’hinnig all diwar **standur** : **standurour**, termen gwerc’h betek henn, pezh zo un dra vat, tra ma’z eo bet arveret *ardead, ardoer* gant ur ster nes da Gl. *gérant, gestionnaire, régisseur*. Me a zibabfe **standurour**.

3. Gl. **provenance** : A-dal da *arvont* ez eus *arzont* (Gl.*destination* ≠ *provenance*). Neuze *arzoned, arzonedigezh un oberenn arz*.
4. Gl. **livret d’exposition**, Sz. **Exhibition booklet** : *levrig (un) diskouezadeg* ? Rak al levrig a sell ouzh **un** diskouezadeg ha n’eo ket ouzh ar gwerele.
5. Gl. **cybersécurité** :
 - LAVAR 17, KIS-848 :
 - *kiberkeodedour* p. 137,
 - *kiberegor* p. 144.
 - LAVAR 20, KIS-1129, p. 464 :

6. Gl. *cyber-*, losttroc’h diwar *cybernétique*. Hag ul losttroc’h heñvel a rafemp diwar *sturoniezh* ? Ne zerefe ket **sturgafe(di), *sturegor*, h.a., rak *stur* a vez arveret evel kedrann gant sterioù all. Ne ven ket tomm evit ober ul losttroc’h hiroc’h : **sturon-* pe **sturoni-*. Me gav din e ve eeunoc’h amprestañ ar rakger *kiber-* evel m’hon eus graet *minibrozh, miniurzhiataer*, h.a. Tu bennak hon eus pledet gant kudenn ar c’hemmadur goude ar rakgerioù amprestet ha klozet dre zibab na ober kemmadur ebet d’o heul : eleze *kiberkafe(di), kiberkoulerezh, ...*

Neuze e teu : Br. **kiberdiogelroez** = Gl. *cybersécurité*.

Bez’ ez eus ivez :

- *sécurité des fichiers* = *diogelroez ar restroù*.
- *sécurité informatique* = *diogelroez stlennegel*.
- *sécurité des transmissions* = *diogelroez an treuzkaserezh*.

Un damheñvelster da *diogelroez* eo *surentez* a c'haller arverañ evit darbaroù kantet ha bevennet, evel da skouer, *arredaoliñ, a-ratozh evit ar surentez, ar stlennadoù = duplication volontaire, pour des raisons de sécurité, des informations*. Ar Br. *surentez* zo kevatal ar Gl. *assurance, sécurité, protection, sureté* er par hiniennel.

Evel a c'haller gortoz e kinnig an *Office de la langue bretonne* (?) ur *sibersurentez*, eleze an tostañ gwellañ ouzh ar galleg. Evit Martial Ménard a ro : *kibertavarn, kibertorfederezh, e-lec'h kiberkafe(di), kiberkoulerezh* a oa bet kinniget dezhañ (LAVAR 20). Diaes eo largañ an ereoù ha klet eo familh ar "mouvement breton".

Evit *Préfixes & Suffixes, Le breton au beau fixe !* gant Emile Granville, kenskrivet 'm eus gantañ e 2022-2023 a-zivout ar rakgerioù ha roet an ditouroù a c'houlenne, evel reizh.

Sevel seurt levr war ar rakgerioù zo dañjerus, pa laka an dud da grediñ ez eus "sterioù" ganto. Durc'hadurioù ster, ouzh ar vevenn. Un tammig evel an hini a rafe ur geriadur evit al livioù :

- gwer = geot ha gwez,
- glas = oabl,
- melen = heol,
- ...

KIS-1605

I – GM da YBAN 31 08 25

Gwelout a ran war load Preder ez eo enbarzhet *Geriadur ar Vezekniezh* er geriadur keflinenn. Prizius meurbet. Gourc'hemenoù ha mil trugarez !

Emaon o lenn war load Preder *Ar ranngeriou* gant Gab Cherel. Anaout a raen e arnodskrid embannet gant Hor Yezh ha labour Pennaod a 'z poa treuzkaset din.

N'on ket aet betek penn c'hoazh, met un nebeut goulenoù a zeu din. Setu un darn anezho.

1. P. 5 *ergeñverifñ* : petra eo ar gerdarzh ?

En eil linenn ziwezhañ ez eus anv eus "rakgerioù gwirion". Pe ziforc'h gant ar "rakgerioù pur" ?

2. p.7 *dial* : war betra e tiazazer evit rannañ ar ger etre *di-* ha *-gal* ha pe ster zo gant *gal* ?
diounid bn. *diounez-* : petra eo ar gerdarzh ?

3. Ha niverelaet eo bet gervaoù al Lavaroù da heul : 11, 12, 13 (ennañ gerva prederouriezh La 11), 14 (ennañ gerva prederouriezh La 13 ha 14), 16, 17, 18.), hag ivez ar geriadurioù mañ : *Korfadurezh, Merdeadurezh, Bredelfennerezh, Mediaoù, Jedoniezh* ha *Verb* ?

II – YBAN da GM 10 09 25

1. *ergeñverñ* :

Da zaveñ a ran da LAVAR 08, KIS-343, pp. 327-332. Ar ger a c'hell bezañ gwelet evel un azasadur eus an henvrezhoneg **ERCEMER**, pe evel un termen savet diwar ar rakger **ER-** + ar pennrann **KEÑVER**. Ar rakger *er-* a verk ul lusk *war-raok, a-dal da* en un egor bennak : douar, amzer, sterva, kevredigezh, ...

- *Ragerioù pur* ha *rakgerioù gwirion* ?

Gab Cherel a skriv :

« Pell diouzhin ar soutilderioù degaset gant ar yezhadurourion a lak kemm etre "rakgerioù gwirion" (F. Kervella in YBRB 458 ; Goulven Pennaod in Ar Stourmer 15-16, p. 134), "damrakgerioù" (Goulven Pennaod in La-11 153), "gerioù implijet evel rakger" (F. Kervella, *ibid.*, id.; Roparz Hemon), h.a. Souezh ebet enta e ve ken disheñvel niver ar rakgerioù renablet er yezhadurioù klasel : 170 e VALL, 90 e YBRB, 41 e GRBH, 121 en Ar Stourmer, h.a. »

Ha pelloc'h :

« Hiziv ne vez ket bevennet hevelep keal d'ar "rakgerioù gwirion": *an-, di-, gour*, h.a., met dedalvezet ivez da gement elfenn ouzhpennnet e deroù ur roadenn. »

Padal, e spisa :

« E-touez ar rakgerioù e tiforc'her ar rakgerioù pur *ad-*, *da-*, *ez-*, h.a. elfennoù n'o deus ster piaouel ebet pa vezont diged, diouzh ar rakgerioù eildorn anezho unvezioù o virout un talvoud sterel drezo o unan *bras-*, *fall-*, *gwall-*, na pa vent kediet pe ziked. »

Neuze ar rummad *rakgerioù gwirion* zo tra gramadegourion an tremened. E gwir, gant an adanv “gwirion” ez eus ur varnadenn, ha setu perak ne c'haller ket diazezañ war santadoù an unan. Gwell a-galz soliañ war an arver er yezh evel m'emañ — kuit a varnadennoù dangorel —, eleze war ar furmoù o unan. E-se ez eus e-touez ar rakgerioù : ar rakgerioù pur hag ar rakgerioù eildorn, gant bevennoù dispis kenetrezo.

2. Br. *dial* : sl. LAVAR 08, KIS 221.

GPC

dial¹

[*di*+elf. *gâl* (a geir yn *anial*, *arial*, *galanas*, &c.), Crn. *dyal*, H. Wydd. *dígal*] eg. ll. *dialau*, *dialon*.

Taliad pwyth (am gam, &c., a dderbyniwyd), drwg a delir yn ôl i rywun am ddrwg, cosb:

vengeance, *revenge*, *retribution*, *punishment*.

gâl¹

[< Brth. **gal-* (a welir yn gfns. yn *anial*, *ynial*, *arial*, *dial*, *galanas*, &c.), H. Wydd. *gal* ‘dewrder; ffymigrwydd, angerdd, cas’, Γαλάται ‘trigolion talaith Galatia’, o'r gwr. IE. **gal-* neu **ghal-* ‘gallu, angerdd, grym’]

eg. ll. *galon*.

1. Gelyn, gwrthwynebwr:

enemy, *adversary*.

2. Gelyniaeth, cas; angerdd, llid; glewder, ehofndra:

enmity, *hatred*; *passion*; *valour*, *boldness*.

- Evit Br. *diounit* : sl. LAVAR 08, KIS – 218.

3. Moarvat eo bet niverelaet, pa gaver pep tra e-barzh geriadur keflinenn
PREDER.

KIS-1606

I – GM da YBAN 17 01 25

Petore diforc'h a ve etre *gweud* ha *barzhoniezh* ?

II – YBAN da GM 17 01 25

Bez' ez eus un nebeut daouadoù evel-se c'hoazh :

- eul / ster
- gourzh / enep
- kreud / kig
- ...

Tu zo evel-se da lemel ar bec'h war gerioù 'zo ha da c'henel sterioù nevez, a-feur ma vo arveret ar gerioù en testennoù. An arver eo a zebazh ar sterioù a-benn ar fin. Termen ebet n'emañ bezant ennañ ur ster a-gentouez. Ar ster ned eo ket ur perzh enien stag ouzh ur ger.

GWEUD ha **BARZHONIEZH** :

• **GPC** :

gwawd

[H. Wydd. *fáith* 'gweledydd, proffwyd', *fáth* 'achos, rheswm; pwnc, mater, defnydd; ?proffwydoliaeth, doethineb proffwydol; medr; ?cyfansoddiad', Gal. *Ούάρις*: < Clt. **uātu-* o'r gwr. **uōt-*, *uāt-* 'chwythiad, ysbrydoliaeth' fel yn y Llad. *vates*]

eg. b. ll. *gwawdiau, gwawdau, gwawdion, gwawdoedd*.

1. Cân o fawl, cerdd foliant, barddoniaeth, prydyddiaeth; moliant, clod, canmoliaeth: *song of praise, panegyric, eulogy, verse; praise, exaltation, laudation*.

dywedaf: dywedyd, dywedud, dweud, †dywedwyd², &c. [< Clt. **do-uet, do-ued-* o'r gwr. **ued-* 'siarad', cf. Sans. *vadati* 'siarad, llefaru'] *bg.a.* a'i dilyn yn aml gan yr ardd. *wrth, i*.

1. **a** Llefaru, siarad, amlygu (meddwl) mewn geiriau neu iaith, mynegi, datgan; siarad (iaith arbennig); honni; traethu (am); adrodd:

to say, speak, utter, express, declare, state, make known, announce; speak (a language); assert, allege; treat (of); tell, relate, say or recite.

bardd

[H. Grn. *barth*, gl. *mimus vel scurra*, Llyd. C. *barz* 'bardd', H. Wydd. *bard* 'bardd iselradd': < Clt. **bardos* (> Gr. βάρδος, Llad. Gâl *bardus*) o'r gwr. IE. **g^uerH-* 'moli', cf. yr e. lle Gal. *Bardomagus*, Llad. *grātus* 'hyfryd']

eg. (bach. g. *barddyn, berddyn*) ll. *beirdd, beirddion, beirddon, beirddiaid, barddiaid*.

Un sy'n cyfansoddi barddoniaeth, bardd wedi ei hyfforddi yng nghelfyddyd cerdd dafod Gymraeg ac aelod o urdd farddol yng Nghymru'r Oesoedd Canol, llenor, awdur, hefyd yn *ffig.*; proffwyd; (geir.) athronydd, offeiriad:

poet, bard, literary person, author, also fig.; (dict.) philosopher, priest.

• **AN ETYMOLOGICAL DICTIONARY of THE GAELIC LANGUAGE,**
Alexander MACBAIN, 1982 :

faidh, a prophet, Ir. *fáidh*, O. Ir. *fáith*, **vâti-s*; Lat. *vates*; Norse *ôðr*, sense, song, M. Eng. *wood*, Sc. *wud* (= mad), Ger. *wuth*, rage. W. has *gwawd*, carmen : **vâto-*.

fath, a cause, reason, Ir. *fath, fáth*, E. Ir. *fáth*, : **vât-u-*; root *vât* as in *fáidh* ?

• **Dictionnaire de la langue gauloise**, Xavier Delamarre, éditions errance, 2003

uati-, 'devin'

Strabon (4.4.4) : « Chez tous les Celtes en général il y a trois castes à qui l'on rend des honneurs extraordinaires: les bardes, les vates (*Ούάτεις*) et les druides; ... les vates [sont] sacrificateurs et interprètes de la nature ... ».

Même mot en v.irl. *fáith* 'voyant, devin, prophète' (**uātis*), *fáth* 'prophétie' (**uātu-*) = gall. *gwawd* 'chant, poème, satire', pt ê. contenu dans le NL *Aduatuca*, *Atuatuca* (*Tungrorum*) auj. Tongern en Rhénanie (**ad-uātu-cā* 'lieu où l'on prophétise' ?, explic. improb. de Pokorny VKI 124, par *Adu-ātu-cā*, avec *adu-* 'Wasser') ; cf. aussi les NP *Uatus* 'Prophétie' DAG 1079, *Vatinius* W. 222, *Matronae Uatuiæ*, *Uatia*, *Uatto*, *Uaturus* DAG 231, *Ad-cobro-uatis* en Dacie 'qui devine les désirs', pt ê. le théonyme *Ουατιουουι* dat. d'un *Vatiounos* c.-à-d. < **uātio-mno-* 'qui prophétise' dans l'inscription perdue de Villelaure, G-154, (P. de Bernardo S. *Fs. Schmidt* 292 et suggestion indép. de Chris Gwinn).

On rapproche depuis toujours le mot latin, ancien, *uātēs*, *uātis* 'devin, prophète, oracle, poète', « antiquos poetas uates appellabant » (Varron), *uāticinārī* 'prophétiser' et l'on a vu dans cette correspondance étroite une désignation italo-celtique. O. Szemerényi, *QLW* 125-28 (avec biblio.), a montré de façon convaincante que le latin *uātēs*, *-is* était un emprunt ancien au gaulois, lui-même issu d'un **uōtis*, avec passage régulier en celtique à **uātis*, forme fléchie longue d'une racine **uēt*, pt ê. 'dire', latin *uetāre*, *uotāre*, v.gall. *guetid* 'dire', *LIV* 634. Le même degré vocalique *ō* (de i.-e. *ō* et non *ā*) avec le même sens religieux se retrouve dans les mots germaniques got. *wods* 'possédé', v.norr. *óðr* 'inspiration, poésie' et adj. 'possédé, inspiré', ags. *wod* etc. (**wopaz*), à l'origine du nom d'Odin **wōpanaz* 'l'inspiré, le possédé' ; avec le degré *ē*, v.slave *věti(ji)* 'orateur, prophète' (**uēti-*) ; le verbe se retrouve sans doute en skr. *vātati* 'inspire' ? (*KEWA* III, 132 ≠ *EWAia* II, 494 'percevoir, reconnaître'), v.irl. *fethid* 'voit, observe, fait attention à'. Il semble qu'on ait là les différentes modalités du vieil art divinatoire indo-européen, la possession chamanique : l'observation de la nature étant ses moyens et la récitation poétique son mode de formulation. Watkins *Dragon* 118, Bader *Langue des dieux* 29-30, Meid *Aspekte* 25-26, Le Roux-Guyonvarc'h 441-43, R. Schmitt *Dichtung* 302-04, *IEW* 1113, *DELL* 715.

• **GAFFIOT :**

Lat. **vātēs** : 1. devin, prophète. 2 poète [inspiré par les dieux]. 3. maître dans un art, oracle. (Gaffiot).

Lat. **bardus** : barde, chanteur et poète chez les gaulois.

Kement-se lavaret, ne c'haller e doare ebet debarzhañ ur ster da BARZH hag unan all da GWEUD, ne c'haller ket dezren ar sterioù diwar ar gerdarzh hag ar ster o doa ar gerioù gwechall. D'ar muiañ e c'haller bezañ kadarnaet gant durc'hadurioù ster an daou dermen evit ar gerioù en arver bremañ. Un doare donder istor zo dezho.

Ac'hanta ! Tu zo da lavarout e sell *gweud* ouzh an awen — doueel hervez lod —, an diougan, ar *gweudour* o tigeriñ hentoù nevez, dre ar c'homz, al lavarout, hag ivez dre zoareoù all, oberoù all. E gerioù all ez eo ledan erdalva ar *gweud*, n'eo ket hepken dre skrivañ testennoù. Evit ar barzh e ve strishoc'h e amgant, emañ e tachenn ar c'homz, ar c'han, ar skriv. Kement-se, avat, n'eo ket lavarout n'eo ket an awen, an diougan, an tu "relijiel" o c'hoari ivez. E berr gomzoù, ne c'haller ket haeriñ e ve hael, neñvel ar *gweud*, hag izeloc'h, douarel ar varzhoniezh. Ha n'eus ket eus ar *Barzhaz Breizh* un oberenn o tigeriñ hentoù nevez hag o tiouganañ un dazont splannoc'h d'hon bro ? Ha *gweudour* e ve Roparz Hemon ? Ha *barzhoniezh* e ve labour Théodore Botrel ? pe *poetri* hepken ? Ha ret eo dianzav ar *barde errant*, skrivet war e vez e Pont-Aven : « J'aime, je chante, je crois » ?

Arabat ivez ober gant *gweud* evit arverañ "gerioù nevez" ha begoliñ an dud a-dreñv ur skramm hag ur stramm a dermenoù digunvez. Seurt tech zo kar d'ar yezhelouriezh, e gerioù all : emzifretomp e par ar yezh, pa na c'hellomp ket ober tra all ebet. Evidon me, ne gav ket din bezañ graet alies gant *gweud* pe *gweudour*, pa gavan gant *barzh* ha *barzhoniezh* pezh a glaskan a-fet ster, evit a sell ar skrivañ.

Daveiñ a ran an dud d'ar pezh a gaver a-zivout *gweud* e steudad al LAVAROÛ, da skouer : **KIS-591 –E sigur La. uorsum, prorsum.**

KIS-1607

I – FLD da YBAN 13 05 20

1. Un dra bennak evit Gl. *singularité* er Fizik (Steredoniezh) ; ha kement hag ober e ster istrogelled a 'n *transhumanisme* (ur ger bennak ivez amañ ?).
2. Er pennad war ar *Pédologie* (ha deveradoù) ho poa kinniget *prioniezh*, mar m'eus soñj mat. Met soulgarget a gavan ar "pri"-mañ ha gwall nes e kavan maezienn steradurel Gl. *argile* h.a. a ya gant Br. *pri* ivez. Perak ne vefe ket tennet splot amañ eus lw. *talamh*, hag ober gant *talavoniezh*, da skouer ?
3. Evit Gl. *médiocre*, GE en doa kinniget Br. *lavek*, a gomprenan kentoc'h evel *minable*, a zo izeloc'h e skeul an talvoudoù, da 'm soñj. Hoc'h ali ?
4. Din-me e chom toulloù e-keñver Gl. *provoquer, provocation*, a zo soutil ha kemplezh ar ster anezhe. Ur studi glok a vefe da ren marteze war an dachenn.
5. Hag en diwezh e kavan gwall skort hag un tamm luziet ar vaezienn *secret, mystère* daoust da 'n difraostañ gant GE eus tachenn *mystique* hag all, ha soulgarget e kavan ar wrizienn *rin*. Mat e ve kaout loazioù all da 'm soñj...

II – YBAN da FLD 13 05 20

1. Gl. *singularité* er Steredoniezh :

E **jedoniezh** ur *singularité* zo ur *point singulier*, eleze ur poent ma 'z eus gwerzhadoù anvevenn, da skouer ur poent ma n'eo ket diarroudadus ar gevreizhenn, eleze ur vevenn $\pm\infty$, pe ur poent kogn (Gl. *point anguleux*), ur poent ildro (Gl. *point de rebroussement*), ur poent disgwar (Gl. *point d'inflexion*), ur poent mesplaen (Gl. *point méplat*). A-gevenep da *point singulier* emañ *point régulier*.

Hag e brezhoneg ? Adkavet 'm eus un eskemm gant Martial Ménard a lakaan amañ dindan :

MME da YBAN – 11 02 2012 :

- Gl. *point singulier* (jedoniezh), Br. ?

YBAN da MME – 11 02 2012 :

- Gl. *point singulier* : Dizunvan eo an despizadurioù. Evit lod, ur **PS** zo ur poent war ur grommenn dezhañ un dibaregezh bennak : poent disgwar (Gl. *point d'inflexion*), poent ildro (Gl. *point de rebroussement*), poent arsav (Gl. *point d'arrêt*), poent kogn (Gl. *point anguleux*), ha reoù all c'hoazh (Sl. GEJED). Evit lod all, ar poentoù usveneged zo anvet Gl. *points particuliers* Br. *poentoù dibarek*, hag ar PS zo unan anezho.

Kavout a ran gwell distreiñ d'an traoù o unan hag ober anv a **poent kestral**, a zo e galleg *point stationnaire*, kevatal da

index[g]point singuliertextitpoint singulier. Ober gant *poent kestral* a ra dave da zespizadur ar ger, pa glot gant un tizh par da vann er fiñvoniezh. A-wechoù e reer ivez gant *poent eizhik* = Gl. *point critique*. Enebet ouzh ar poentoù-se ez eus *poentoù boutin*, *ordinal*, *reoliek* = Gl. *points réguliers*, *ordinaires*.

Eizh vloaz zo aet hebiou... Marteze e ve gwell mirout *poent kestral* evit Gl. *point stationnaire* hag ouzhpennañ Br. *poent unveziat* evit Gl. *point singulier*, na pa ve evit chom unvan gant an diskiblezhioù all. Dav merzhout ivez ar riskladur ster a c'hoarvez — e jedoniezh zoken — *unveziat* (a zo e unan) → dibarek, espar, istrogell. Da skouer Stella Baruk en he *Dictionnaire de mathématiques élémentaires*, Seuil, 1992, a gomz eus “*bizarries*” hag eus “*courbes pathologiques*” zoken (p. 1187). A se

termenoù ar yezh voutin *dibar, dibarek, espar...*, gerioù da vezañ miret ivez.

Neuze penaos ober evit a sell ar **steredoniezh** ? An devoud bezañ *unveziat* eo a zo da vezañ engwerc'het, rak mar bez *iskis, divoutin, espar* d'ar sell kentañ, ez eo devoudoù boutin en egor a-benn ar fin. A du 'rall, ne c'haller ket rakwelout riskladurioù ster ar ger *unveziat*. Hag evit kenderc'heriañ Gl. *singularité* e rafen gant Br. *unveziadezh*.

Hag a-zivout *unveziadelezh* ? Br. *unveziadel* zo kevenep *hollveziadel*, dodennoù a zo bet pleustret kalz da vare ESB. Da skouer, tennet eus **NOTENNOÙ KEVREDADEL (3)** (EMSAV Niv. 59 –Du 1971) :

Ar rizhoù kevredadel n'int heñvel nag ouzh ar spesadoù bevoniel, nag ouzh lankadoù an dibun istorel (e ster an emdroadourion), nag ivez ouzh an hennadoù anadennoniel. Adeiladet e vezont gant ar c'hevredadour dre hent ar c'hevnaderezh-desteriañ diwar ar greadoù, eleze da gentañ diwar an euladoù, neuze diwar ar sterioù sevenadurel. Etreat int d'an *unveziadelezh* ha d'an *hollveziadelezh* ; o *hollveziadegezh* koulskoude n'he deus tra da welout gant ur c'heñvad, hag o *unveziadegezh* n'eo ket an dieilded ; *unveziadekoc'h* eo a-du-rall an euladoù eget ar sterioù sevenadurel.

Ha chom a ra an *transhumanisme* :

Singularité et transhumanité

Qu'est-ce que la « singularité »? C'est le nouveau mot à la mode qui désigne ce moment, qui se rapproche à grands pas nous dit-on, où les machines prendront le pouvoir sur l'homme. Dans un essai stimulant, Jean-Gabriel Ganascia répond aux transhumanistes, et plus particulièrement aux tenants de la «singularité technologique», Ray Kurzweil en tête, ingénieur en chef de Google et militant transhumaniste.

[...]

Le discours transhumaniste et celui de la singularité s'infiltrent peu à peu dans notre quotidien, à travers les médias, la littérature, les Universités, les colloques et surtout par la force de frappe des géants du numérique. Ce qui est suspect, c'est que ce discours péremptoire sur l'avenir de l'humanité est tenu par des personnes qui n'ont de l'humain qu'une vue partielle: des physiciens, des mathématiciens ou des ingénieurs reconvertis dans l'industrie des nouvelles technologies.

C'est à partir de ce point de vue étroit qu'ils élaborent des prédictions sur le futur de la nature humaine elle-même. Quelle est la validité scientifique de ces discours prophétiques, qui tous prédisent l'obsolescence programmée de l'homme?

Mar 'm eus komprenet mat : diorreadur an *naouegezh* a zevoudo ul lamm doareadel en anien mab-den, a vo dispredet gant ar binvioù. Moarvat ez eo ar rakger **tra-** a zere amañ. Neuze, krediñ a ran kinnig Br. *traden*. A se *tradenel*, *tradenelezh*, *tradended*, o chom war dachenn an dradenelourion da nebeutañ. Rak, seurt rambreadur zo pell a vezañ soliet. Met klotañ a ra ervat gant bedouriezh ar sañset begennoù bedvroat. Evito e ve dreistniver un darn eus poblañs ar bed, n'o defe ezhomm nemet eus un nebeut mevelion kenderc'herion evezhiet gant robotoù naouek. Un tañva eus ar bed-se hon eus er mare-mañ gant an enkae. Berzet eo mont da vale war ar gwenodennoù aodel. Ha c'hoazh, un hurlink gwelout an holl dud minwalet evel kon konnaret. Labour a vo evit dihuniñ Breizhiz. Don eo an arallekadur, ha hep ur stourm speredel e vo tenn an traoù. Emstummañ ha stummañ diastal...

Adkemer a rafen an hevelep ger evit Gl. *singularité technologique*, eleze Br. *unveziadezh kalvezadel*. Gant ar spi e teuy da vezañ *anveziadezh* kentoc'h.

2. Gl. *argile*.

Soñjal a rae din e oa echu ar gudenn-se. Eskemmoù e-leizh zo bet etre GE, LM ha me war an divoud. Laorañs a zifenne Br. *pri* evit Gl. *argile*. Daveiñ a ran da La-19, KIS-954, ha KIS-955 ha da glozadur GE p. 143 :

ARGILE

A-zivout Gl. *argile*, h.a., e teu ar gudenn, n'eo ket eus an divoud, met eus an hentenn, eus an diouer hentenn kentoc'h. An diouer-se a gaver war bep pajenn eus geriadur An Here. Hemañ a gemer diazez war skridoù damlenneion an 19^t kantved evel pa vijent bet savet e yezh wirion ur gevredigezh ha, da heul, war deodyezhoù an 20^t kantved evel pa vijent dreistbevadur an hevelep yezh ; war un dro ez arvenne e aozerion kinnig ur yezh evit ar bed kempred, alese ar c'hempenn a raent d'an danvez geriadurel a ginnigent, an amprestoù digant labour ar yezhourion ; prizius eo moarvat an disoc'h, evel mengleuz avat evit ar yezhourion, n'eo ket evel danvez yezh un danvez kevredigezh. Azonoù bihan a ziskouez n'eo ket aet aozerion An Here er-maez eus an disklot ha n'int ket troet penn da benn ouzh ar "bremañ bev", sl. da skouer arbennadenn Martial e La-18 118 : "ne gaver nemet *ar varn* e pep lec'h". Laorañs diouzh e du a glask arguzennoù e geriadur Favereau, ha se kuit a skiant varn, sl. an eskemm a 'm eus bet gantañ a-zivout Gl. *plat de résistance*. (Hervez Mikael en teodyezhoù bigoudenn, ez eo ur *mañjer* ur pred aozet aratozh ha cheuc'h — ar galleg a zeree neuze, evel e Douarnenez ma *emganne* al loened, nemet ez *emvate* an dud). Da 'm meno, an diaez disoc'h gantañ e-keñver Br. *argile, prendre (ciment)*, h.a., a denn d'un durc'hadur spered dizunvan ha d'un hentenn diasur da heul.

An lw. *talamh* zo bet korvoet ganin evit kenedc'heriañ Gl. *planète tellurique*, Br. *planedenn dalañvel*. Daveiñ a ran da La-18 335.

3. Evit Gl. *médiocre* :

Evidon ez eo Br. *tru* a zo kevatal da Gl. *minable*. Un droienn voutin e tilu va zud a oa "Amañ zo un ti tru ha-kent !", a dalveze evidon e oa truek, truezus, a gomprenen un tammig evel un "ti traoù" (distagadur gwenedek *tru* evel "traoù"), un ti gant traoù a-zisparlu ennañ. Evit Gl. *médiocre* e talvez ned eo ket mat, hep bezañ nul penn da benn, eleze etre mat ha fall, bihan enta. Ster *lav, lavek* eo, evel en droienn *evit ken lav-se* (treuzskrivet fall *kelo*). sl. ivez Kb. *llaw* "small" ha *llai* "smaller, less" → Br. *lei* Gl. *moins*.

4. Gl. *provoquer, provocation* :

Ur studi glococ'h ? Marteze. Evit ar mare e vez graet gant *devoudañ*, *dec'han*, *gwezhiañ*, *delankañ*, *dewerc'hañ* en hanc'herieg ar vezekniezh, ha gant ar verboù en *-aat* ivez, mui un toullad troiennoù all. A hent all ez eus *daeañ*, *atahinañ*, *dichekañ* evit an darempredoù etredenel.

5. Gl. **secret**, **mystère** :

Loazioù all ? Gl. *mystique* a zeu eus Gr. μυστικός, ur ger kerentiet da Gr. μύεω = “initier aux mystères”, *kelenn*, *anlaezañ* (arveret e ster Gl. *initier* “mont, kas d'al laez”) ha da μυστήριον = Gl. *mystère*. E kembraeg ez eus gerioù o tennañ da Br. *mez* “galloud”, da Br. *kel* “kuzh” ha da Br. *rin* : Kb. a) *rhyfedd*, b) *dirgelwch*, c) *cyfrin*. Gant c) ar sterioù o taveiñ da *mystic* hag a) ha b) da *mystery*. E brezhoneg ez eo gwriennet mat an termennoù diwar *rin* : *kevrin*, *kevrinus*, *kevrinour*, *kevrinouriezh*, *kevrinat*, *kevrinad*, *kevrinek*, *kevrinel*, *kevrinelezh*, *kevrinadezh*, *kevrinadegezh*, *kevrinegezh*. Diaes e hañval lakaat firbouch en trevnad-se. Met marteze e 'c'h eus traoù resis da lavarout war an divoud ?

III – FLD da YBAN 20 01 22

Diwar vont o klask e oamp gant ar skolidi un droidigezh eus *favori*, er sport, da skouer : “Se dit du concurrent, de l'équipe, qui ont le plus de chances de gagner une compétition”. Chomet on boud war ar ger-mañ, gant ur ster kemplezh awalc'h, souezhet o welout ne oa troienn ebet er brezhoneg “hengounel”, gant an tik ma oa ar Vretoned gant ar ar redadeg kezeg, beloioù, hag all. Ma, m'hoc'h eus un dra bennak...

IV – YBAN da FLD 21 01 22

Soñjet 'm eus diouzhtu e Kb. *gorau* :

gorau¹

[< Clt. **gor-gous-on*, cf. H. Wydd. *forg(g)u*, *forgo* ‘y dewis, y goreuon’]

a. (gr. eith. yr a. *da*, weithiau yn y ff. *goreuaf*) a hefyd fel eg. ll. *goreuon*, *goreuau*.

Rhagoraf, goruchaf, mwyaf cymeradwy, gwell (o ddau), uchaf mewn gwerth neu gymeriad, &c.; dewisol, dethol; buddugol (mewn cystadleuaeth); (fel rheol yn y ll.) goreugwyr; peth(au) rhagoraf, pigion, rhan neu rannau rhagoraf; buddugoliaeth, goruchafiaeth:

Evit Kb. *gorau* ha hBr. *uuorgou* “(den, tra) eus an dibab” zo bet dezneuziet Br. *gourc’hoù* gant ar ster Gl. *record*. Neuze dav kavout un dra all.

Mennoziou all : Sz. *pole position*, Kb. *blaen*, Br. *blein*. Danvez diskoulmoù gant Kb. *rhagor* Br. *ragor* hag ivez diwar Br. *gwell*, eleze ar F. : ar gwell eo → ar *gwellev*.

Da zibab e-touez :

1. *ragorour*, *ragorourez* hag ivez *ragor* aa.
2. *bleinour*, *bleinourez* hag ivez *bleinour* aa.
3. *gwellev*, *gwellevez* hag *gwellevek* aa.

E brezhoneg boutin e komzer eus *lellig*, *moumoun*, *muiañ karet*, *gwellañ karet*, *gwellikañ karet*... Nemet e ve kavet gwell Br. *lellig* er ster a venegez ? Perak ket ? Ne welfen netra o herzel a lavarout : “Ar bloaz-mañ ez eo skipailh *an Tri Martolod* lellig redadeg Tro ar Bed”. Nemet e ve kavet bastusoc’h : “Hevlene ez eo skipailh *an Tri Martolod* ar gwellev e redadeg Tro ar Bed”. Merzhomp ned eo ket *gwellev* gwall bell diouzh *gwellañ karet*, pe diouzh *gwelleg* Gl. *optimum*. Hag ur ger ouzhpenn e ve, o tegas deveradoù gantañ, gant ur sterva o tennañ d’ar c’hevezadegoù. Neuze *lellig* pe *gwellev* ? Pe an daou ? “Reñver n’eo ket euver” a lavare GE.

V – FLD da YBAN 30 01 22

Evit a sell ouzh *favori*, Br. *gwellev* a zerefe a-walc’h da’m soñj. Gant *lellig* ez eus un arvez all hervezon. Poulidor a oa lellig ar c’hevredig, lakaomp, met Hinault a oa ar gwellev pa oa anv a c’honit an Tour...

Ur c’hraf all a garfen lakaat ar gaoz warnañ eo hini distilh ar yezh arnevez, deuet en-dro war va spered o lenn e Lavar 18 respont Guy da Martial a-zivout nervvredoniezh, distaget [nerovredonies] hervez Guy.

Ha me da soñjal, peogwir ne vez ket klevet alies, siwazh, ar yezh arnevez e vefe mat renabliñ buan ha buan an diaesterioù, pe da nebeutañ ar pezh n'eo ket anat war an dachenn-mañ (ar sapre [v] pergen; quid eus *dezv*, da skouer? [desf?]).

VI – YBAN da FLD 31 01 22

Evit a sell Gl. *favori* e chomer en amgant ar galleg. Mar kendalc'her da zezevout en amgant ar yezh-se, e vimp techet da chom lenet outi. Kement-se evit lavarout “Reñver n'eo ket euver” ha fred ez eus evit *lellig* ha *gwellev* en ur dezevout diazezet e brezhoneg. Dres evel a lavarez gant Poulidor hag Hinault. Ne welan diaester ebet.

Evit afer “distilh ar yezh arnevez”. Ur falskudenn ez eo. Pep den en deus e zoare distilh, a c'hell kempañ gant an amveziadoù ouzhpenn se. An distagadur zo un dra all : heuliañ a ra “reolennoù ar yezh”, hag arwerc'het gant pep hinienn en e zistilh. E *Geriadur ar Vezekniezh* e veneg GE an *distilh* (Gl. *élocution*), en ervez da vezañ daskemmet gant a bep seurt anaezioù. Gant ar yezh e vez kel a **distagerezh** — eleze ar pezh zo perzhek —, tra ma reer anv a **distilherezh** gant ar gomz — eleze pezh zo amperzhek, arlivek. Da reiñ ur skouer : ne c'haller ket anavezout distilherezh an henvrezhoneg, aet eo da get a-c'houde pell 'zo, tra ma c'haller dezren mui pe vui reolennoù distagañ diwar ar pezh a chom dindan traoù skrivet.

Evit komz diwar hon penn : Mikael Coïc, bigoudenneger a-vihanik a zeu gantañ ur brezhoneg distilhet evel va hini, ha me gwenedegour. E berr : dre heuliañ reolennoù distagañ ar yezh e teu gant an darn vrasañ eus ar vrezhonegerion un distilherezh boutin pe voutinoc'h. Den ne oar penaos e vo en dazont. Peadra zo da grediñ e vo bras pouez an traoù skrivet, bras ivez levezon ar galleg, hag ur meni distilherezh etre a eskoro. Ha brezhonek e vo penn da benn. Emañ skod ar c'hoari e lec'h all : ar brezhoneg yezh a sevenadur, yezh stadel, pe, diduamant hag albac'henn tud oc'h en em bitouchal gant an doareoù du-mañ, du-se, du-hont. Hag etrelakaat steudadoù “boñ boñ koa eñ” evit ober “poblekoc'h”.

VII – YBAN da FLD 13 09 22

Evit an *typo*, ez eo disheñvel an despizadur anezhi diouzh an hini a veze kavet pa oan kelenner e Lise Laënnec-Robidoù e Roazhon. Ar Rann Robidou a oa

ul lise gouestlet d'ar moulerezh (Oberthur e Roazhon !). Aze e 'm eus anavezet kelennerion, barrek kenan war an holl ziskiblezhioù-se. Da zaveiñ a ran da : **KIS-361** – Et. **-graph-**, **-gramm-**. Met ne ro diskoulm ebet evit kenedc'heriañ Gl. *typographie*. E GSTL ez eus daou enmoned ivez :

1. **typographique** : un dessin ~ particulier Br. *un neuz tresañ dibarek*.
2. **typographiquement** : caractère représenté ~ par un espace Gl. *nod e rezh un esaou*.

War a hañval en deus lezet Gwion al labour evit diwezhatoc'h !

Hiziv an deiz e sell an **T** ouzh kement skor a c'hell bezañ : paper ha danvezioù eus ar seurt, skramm an urzhiataer, ha moarvat e teuy c'hoazh reoù all. Ar pal zo lakaat war ur skor bennak tresoù : lizherennoù, nodoù, arouezioù, kevnodoù, hanregoù (La-20, KIS-1144), kevregoù, tresadennoù, skeudennoù, h.a. A-benn ar fin e ve mat kaout un termen o c'hougevredañ an holl seurtoù roudoù, tresadoù (Gl. *trace*), louc'hoù (Gl. *empreinte*). Ha n'eo ket souezh adkavout ar poent loc'hañ, ar Gr. *τύπος*, orin an *typo-*, a dalvez dres "louc'h, merk, roudenn, tresadenn". Sterva ar ger gresianeg-se zo sebezus : ar vugale, ar sonioù, ar c'homzoù, ar skeudennoù e-barzh al liñvennoù, an heverennoù, an aer zoken, kement-se holl zo *τύποι*. A-benn ar fin, ned eo an **T** nemet un elfenn eus un dra hollekoc'h a ve "aozañ ar roudoù lezet war hon lerc'h = aozañ al lerc'hioù", eleze al **lerc'haozañ**. Evit an **T** a wechall e chom ar valleeg **lizherennañ** + deveradoù. Mar soñjer er stlennijinennoù e c'haller komz eus **nodaozañ**, an nodoù o c'hougevaniñ al lizherennoù.

Dav menegiñ ivez ar ger iwerzhoneg *cló* (Alexander MACBAIN, *Etymological dictionary of the gaelic language*, 1911) :

clò, a print, printing press, M. G. *clo* (Carswell), Ir. *clo*, *clodh* * (*clodhuighim*, Coney ; E. Ir. *clod*, mark (?) ; [...] cf. the next word.

Hag ar ger da heul zo **clò**, a nail. Da dostaat ouzh ar Br. *klav* Kb. *clo* "lock".

Alese anv an nodrezh : lw. *an clò gaelach* Sz. *the gaelic type* Gl. *le caractère irlandais*.

Diaes e hañval din korvoiñ ar ger-se. Petra soñjal a-zivout *lerc'haozañ* ? Ha n'eo ket re dost ouzh *lerc'hwezañ* ? Gwir eo ez eo ret *aozañ* al lerc'hioù kent o *gwezañ*. Dav e vo d'an holl draoù-se bezañ ribouilhet un tammig...

VIII – FLD da YBAN 18 09 22

Ma, bezet a vezo, ha buan ha buan enta, e kav din ez eus muioc'h kel amañ, e'z respizadur, a bajennaosañ eget a *Typographie*. Gwir eo deuet eo da vezañ kemplezh ar sujed (ha pa lenner *Les Furtifs*, ul levr skiant faltazi gant Damasio a gavan deurus ha brav a-walc'h, e vezer techet da soñjal eo kemplesoc'h c'hoazh ar sujed bremañ eget ma kreder). Evidon eo stiet an *Typographie* war "gemez" diabarzh an destenn da gentañ. Klask a rin bezañ skaeroc'h pa c'hellin digeinañ un tammig.

War ar prim e c'hellfen lavarout e vijen bet plijet a-walc'h gant ur **klo(u)erezh* (**klouerezh* ?) oc'h unaniñ an div yezh keltiek, met kompren a ran da ziegi da gorvoiñ ur seurt stirann (ha padal dalc'het 'm eus soñj eus an ultima ratio a zo bet ar stirann **lia**- evit dec'heriañ sterva ar *pharmaco*- ; neuze?).

IX – YBAN da FLD 19 09 22

A-zivout an *typographie*. Evidout e ve stiet war gemez diabarzh an "destenn". Kement-se a 'm lak da zistreiñ p'edon o kelenn an danvezioù skiantel d'ur c'hlas "arbennik" el Lise Robidou. Gant ar skolidi-se eo e 'm eus savet *Rimadelloù evit ar vugale*.

Anv a veze eus **Typo**, ken gant ar gelennerion, ken gant ar skolidi. Te a lavar "ez eus muioc'h kel amañ, ez respizadur, a bajennaosañ eget a *Typographie*". Ne gav ket din. Va fazi eo moarvat, rak n'on ket bet fraezh a-walc'h. Adskrivañ a ran :

« Ha n'eo ket souezh adkavout ar poent loc'hañ, ar Gr. *τύπος*, orin an *typo*-, a dalvez dres "louc'h, merk, roudenn, tresadenn". Sterva ar ger gresianeg-se zo sebezus : ar vugale, ar sonioù, ar c'homzoù, ar skeudennoù e-barzh al liñvennoù, an heverennoù, an aer zoken, kement-se holl zo *τύποι*. A-benn ar fin, ned eo an **T** nemet un elfenn eus un dra hollekoc'h a ve "aozañ ar roudoù lezet war hon lerc'h = aozañ al lerc'hioù", eleze al **lerc'haozañ**. » Soñj 'm eus eus a zisplegen da 'm skolidi. **SKRIVAÑ** zo ledan, o talvezout "lezel louc'hoù, lerc'hoù war ur skor bennak". Ar ger gresianeg *τύπος* zo espar. Ober bugale a ve un doare skrivañ enta, ar vugale o vezañ *τύποι*, lerc'hoù a lezer. Komz zo skrivañ ivez, war an aer evel skor. Hag a-zivout al *lerc'hwezañ* ? Evit a sell ar c'homzoù, klevet int bet ha mard oa mat — heoz — al lerc'hoù, ez int bet lakaet *dindan wez*, lerc'hwezet.

Ha n'eo ket kement-se zo c'hoarvezet gant Sokrates, gant ar C'hrist ? Moarvat e oant *lerc'haozourion* vat.

Kement ha ken bihan ma aloub al *lerc'haozouriezh* ar vaezienn penn da benn. An istorour a glask roudoù, lerc'hoù eus an tremened war-benn sevel un danevell. An holl sterioù-se a gaver ur wech c'hoazh gant ar gresianeg **ἵστορέω** « I chercher à savoir 1. rechercher 2. examiner, observer, explorer 3. questionner, interroger 4. savoir, connaître II rapporter verbalement ou par écrit ce qu'on sait, raconter, décrire ». Hag evit an hini a ra an istor, eleze a "skriv" an istor war ar bed ? Penaos empentiñ al *lerc'haozañ* evitañ ?

E-se, *pajennaazañ*, gant ur ster ledan kenan da bajenn. Ha n'eo ket kement-se an kez pajenn a laz, al lerc'hoù lezet warni ne lavaran ket.

Un dra all : tu a ve da gorvoiñ an hBr. **OL** Kb. **ôl**. Ha neuze e teufe *olaozañ* ? War-bouez pellaat diouzh *lerc'h*.

Adalek Lavar 11, da nebeutañ, ne lakaomp mui kedell ebet aze : *va unan, da unan,* N'ouzon ket pegoulz eo bet kroget da gedellañ, met en ul levr evel *Magasin spirituel ar beurerion...* ne gedeller ket. Mechal ha n'eo ket Vallée eo en deus kentradet seurt boaz. Heuliet gant Hemon, tre betek SADED, Ménard ! E gwir n'eus ket ezhomm. Ar ger *unan* zo ur pennanv pe ur raganv en arver-se. Vallée a lak ur gedell ivez : *an-unan, hon-daou...* Perak eur gedell etre ur berc'henell (*va, da, ...*) pe ar ger mell *an* hag ur pennanv ? Skrivañ a reer : *bezañ en e unan*, pezh a ziskouez staelad ar ger **unan**. Vallée, er Supplément, a laka ur gedell aze ivez — oc'h ankouaat ur gedell pe ziv avat ! Ha reiñ ur skouer gembraeg hep kedell. Ménard a dremen hep kedell aze. Sellout e geriadur Ménard an enmoned **SEUL**. Anat eo staelad *unan* gant ar skouerioù : hini ur pennanv, da skouer "ne chomo ket un unan ac'hanoc'h bev". Dezhañ ul liester : *unanoù*, hag ur furm benel zoken *unanez*.

X – FLD da YBAN 13 11 22

A, ur goulenn diouzh va zu bremañ. En ur gentel alamaneg e oa anv eus ur monumant a oa *beeindrückend*, Gl. *impressionnant*, lakaomp. *Bamus*, e Br.?

XI – YBAN da FLD 15 11 22

Gwir eo ez eo *bamus* un tammig berr, rak talvezout a ra Gl. *stupéfiant, étonnant*, kentoc'h. Ar Gl. hag an Al. a ra gant leterc'had al louc'h lezet goude ar pouezañ. Un treuzplakadur e ve ar Br. **enlouc'hus*. Ne gav ket din eo bet arveret un deiz.

Ar Kb. a ra gant ur leterc'had all, hini ar *stagañ ouzh* :

gafaelgar

[*gafael*/1 neu fôn y f. *gafaelaf: gafael+-gar*)

a.

Yn dal gafael, yn gafael, yn cydio, tyn ei afael, dygn: crafangus, cribddeilgar, trachwantus; yn gafael yn y dychymyg, y teimladau, &c., yn dal y sylw, cyrhaeddgar,

teiddgar, bachog:

holding, gripping, tenacious, pertinacious; grabbing, grasping, covetous; taking hold

of the imagination, emotions, &c. arresting, telling, impressive, penetrating, incisive.

Ma ne fazian ket ez eo bet adkemeret e brezhoneg dindan ar stumm *danc'havaelañ*. Ha kevazas e ve ur Br. *danc'havaelus* ?

KIS-733 – Gl. *désigner, détour, matérialité, anecdotique, rituel*, Sz. *visionary world, parallel reality, Freudian juxtapositions*, Gl. *admire, impressionner*

Evit gwir, ne 'm eus kavet *danc'havaelus* e nep lec'h. Marteze eo ret kregiñ.

XII – FLD da YBAN 16 11 23

Ya, *danc'havaelus* an hini eo a zerefe amañ moarvat.

P'emaomp ganti, un dra bennak evit *holocène, anthropocène*, h.a. ?

Hag ouzh aozer *Geriadur an Armerzh* e c'houlennfen a-walc'h ha pledet ez eus bet gant domani ar *précarité, précariat, précaire* ? *Bresk* a gavan re ledan, re zispis, re zangorel ivez en ur mod war dachenn an armerzh pe ar gevredadouriezh, lakaomp.

XIII – YBAN da FLD 07 11 23

- Evit a sell Gl. *holocène, anthropocène*, sed un eskemm etre YVT ha YBAN (KIS-1558) hag un draig all amañ dindan. Neuze : Br. *holoken* hag *antropoken*.
- Gl. *précaire, précarial, précarité* : sl. KIS-1588.

Ouzhpennañ a ran :

Brésa, vb., froisser, chiffonner, cf. vir. *briss-im* « je brise » et germ. **berst-an* « crever » (ag. *to burst*, al. *bersten*, etc.), peut-être aussi gr. *πέρθω* « je ravage », s'il est pour **φέρθω*. V. la rac. (ici sous la forme **bres*) sous *braé* et 1 *brèzel*.

Bresk, adj., fragile: soit un celt. **bres-ko-*. V. le précédent.

(Victor Henry, LEBM).

Da evezhiadenn a-zivout Br. *bresk* zo, da 'm meno, diazezet war ar Gl. *fragile, faible, faillible*. Hogen, e brezhoneg, *bresk* zo da vezañ liammet gant *terriñ, distrujañ, brezel*... Ar **breskeg** zo un den distrujet, torret e brezel ar renkadoù. Ne c'hell nemet goulenn an aluzen. « N'ho po netra hag evurus e viot », eme Schwab e penn ar World Economic Forum.

Hag ivez e *Geriadur ar Geginouriezh* e lenner *breskenn* Gl. *biscotte*, a vruzun, a dorr dindan ar chagelloù. Saviad ar breskeg ned eo ket gwell dindan chagelloù ar reizhiad...

XIV – FLD da YBAN 06 12 23

Digarez evit dale va respont : va buhez a chom kompliket a-walc'h, ha bevañ a rafen e bro an eurvad macronnek, oc'h ober ar vicher vravañ er bed (an hini n'eus den ebet en defe c'hoant d'he ober koulskoude), hini ar c'helenn.

Ma, bezet a vezet, kendrec'het on bet gant da respont a-zivout *précaire, bresk* (quid evit dezgeriañ *précarial* avat ?).

Goulenn all : penaos e tezsписes *darveziadel* (kavet er Gramadeg, levr pouezus ma'z eus unan; ha marteze e vefe brav kaout ur minidiko, na c'hallfe bezañ nemet bzh-bzh, evit ul levr brezhonek dezevet e brezhoneg, eus an termenou arveret, ken puilh ha fonnus eo an danvez er c'heñver-se en oberenn-se).

XV – YBAN da FLD, MC, MLG, GG, LM, YVT, MA, IM 07 12 23

Kendec'heriañ Gl. *précariat* ? Evel *gopradelezh* (Gl. *salariat*), *patromelezh* (Gl. *patronat*), al lostger **-elezh** o verkañ an anadenn (sl. GEAK *renkadelezh*, le phénomène de classe, p.39). Evel *breizhadelezh*, a zo *broadelezh* ar Breizhad.

Kemeromp skouer **BRO**. Endalc'had ar vro : **BROAD** (dezevout a ran e brezhoneg, hep klask kevatal ebet e galleg). Ar pezh a sell ouzh ar vroad : **BROADEL**. Gant dezverkoù, perzhioù, doareoù ar vroad : **BROADEK**. Da heul e teu : **BROADELEZH** ha **BROADEGEZH**. An devoud bezañ perzhour en ur vroad — ar *berzhourelezh* — a vo ar *vroadelezh*, bezet ar *vreizhadelezh* da skouer. Komzet e vo eo eus *broadegezh* evit un devoud dezhañ perzhioù ur vroad, bezet ar *vreizhadegzh* de skouer, hep ma ve o perzhiañ en kez broad dre ret (sl. *denegezh* selloù ur c'hi, hep ma ve o perzhiañ en **denelezh**). E gerioù all : gant **-EG**, **-EGEZH** ez eo ar sell durc'haet war-du an ental, an diabarzh ha gant **-EL**, **-ELEZH** ez eo ar sell durc'haet war-du an erdal, an diavaez, an astennelezh.

Ac'hanta ! Mard eo *breskek*, *breskeg*, *breskegezh* troet war-du an ental — perzhioù “diabarzh” — ez eo *breskel*, *breskelezh* troet war-du an erdal — anadenn astennet en “diavaez” —, ha Gl. *précariat* zo kendec'heriet gant Br. *breskelezh*.

Un nebeut evezhiadennoù :

- **geriañ** : lakaat dindan stumm gerioù, eleze Gl. *verbaliser*. sk. *lavar geriañ* Gl. *langage verbal*. sl. La-09, KIS-398, p. 385.
- **dezgeriañ** : Gl. *formuler, exprimer, énoncer*. Ar rakger **dez-** o verkañ un ergoreladur, ur mont war-du gant resisted.
- **disgeriañ** : Gl. *dicter*.
- **angeriañ** : sk. *angeriañ* an ereenn er frazenn "brav an amzer ." Gl. *sous-entendre, non-exprimer*.
- **azgeriañ** : sk. *azgeriañ* bout er frazenn "bez' ez **eus** tud".
- **dec'heriañ** : degas e stumm ger, reiñ d'ur c'heal stumm ur ger. → **kendec'heriañ** : reiñ d'ur ger e gevatal en ur yezh all.
- **ezgeriañ** : eztaoliñ dre al lavar.
- **gouc'heriañ** : sl. La-15, KIS-749, pp. 113-114. Gl. *promettre, donner sa parole*.

A-zivout darveziadel :

Dre zielfennañ ar ger : **dar + beziadel** e teuer a-benn da vezañ. Ar rakger **dar-** a verk an trumm, dre nerzh. Eleze **darvezout** a ve dont d'ar bout a-daol trumm, en un taol, dre nerzh an traoù. Evit kaout kevatalioù e galleg e teu : *advenir, événement soudain, arriver, se produire, survenir, se développer...* E mezekniezh e kaver paot ar verb *darvezout*, da skouer : "Darvezout a ra ar marv" (Gl. *la mort survient*).

Petra eo neuze un *darveziad* ? Ur *beziad* zo un dra a zo hag a bad, Al. *ein Seiendes*. Un *darveziad* a ve enta un dra bennak deuet da vezañ beziad. An adanv *darveziadel* a ra dave neuze ouzh un divoud o tont d'ar bout ha n'eo ket ouzh unan a bad, a daoladoù enta.

Ar **moz darveziadel** : diogeliñ a reer ur beziad – diogeliñ beziadel –, hogen o tont da vezañ beziad a daoladoù, pezh a zespizer evel **padel + astaoladel**, eleze **ampadel**. Ar rakger **am-** amañ ne verk ket ur c'hontrol krenn d'ar padel, met un doare da badout a daoladoù. Un tammig evel *gouloù* hag *amc'houlouù*, pe *krediñ* hag *amgrediñ*.

A hent all :

• *kompliket* ? A live gant pezh a vez klevet war Radio Kerne ! Me lavarfe *luziet, rouestlet...* Petra a lavarfes evit Gl. *les complications d'une maladie* ? *Komplikasionoù ur c'hleñved* ?

complication ◇ **complication** ◇ **rouestlad** g. Anadenn o tarvezout e-kerz ur c'hleñved, diforc'h diouzh an erzerc'hadoù boas anezhañ, neoazh e dalc'h an anafoù devoudet gantañ.

complic-

• complication de la myopie *rouestlad d'an isstiwel* • complication de la syphilis tertiaire *rouestlad d'ar sifiliz tredeel* • complications cardiovasculaires *rouestladoù kalongwazhiedel* • complications de l'anesthésie *rouestladoù d'an dieraeziñ* • complications nerveuses mortelles *rouestladoù nerval marvus* • état de mal asthmatique, complication grave qui peut entraîner une défaillance cardiaque droite *aroad astma, rouestlad grevus a c'hell dec'han falladur dehou ar galon* • hypertension artérielle s'accompagnant de complications *uswask talmerel diwarnañ rouestladoù* • la bronchopneumonie survient comme complication d'une affection respiratoire *dont a ra ar bronkezskeventfo evel rouestlad d'un anaez analadel*.

• *macronnek* ? Adalek ar mare ma krouer ur ger brezhonek e ranker heuliañ reolennoù ar brezhoneg. Da heul : *makronek*. Evel : Br. *gaollour* Gl. *gaulliste*.

MENEGVAOÙ

Daou venegva a gaver e LAVAR 25 : brezhonek, gallek.

Dave a ra ar menegvaoù war un dro d'an termenoù studiet en notennoù ha da dermenoù 'zo arveret en testennoù.

Evel e levrennoù kent ar steudad ez eo bet miret skrivadur pep termen dik evel m'en kaver er skridoù. Kichen ha kichen e kaver, hep gouzav arbennik, furmoù nevez- koulz ha krenn-pe henyehel hag, evit a sell ar brezhoneg, stummoù teod-ha rannyezhel, nevezc'herioù ha gerioù nevezsteriet, furmoù imbourc'h ha goveliadennoù diskuliet da faziak pe ankevazas.

Menegva brezhonek Lavar 25

A

- a daoladoù, 274
a-gentouez, 135, 256
a-skar, 60
a-gesout gant, 173
ac'h, 51
ac'hañ, 51
adadreolenn, 210
adanor, 213
adanv, 213
adannvleinegenn, 161
adc'heriañ, 211
adeg, 107
adeiladiñ, 262
adeiladur, 81
adharzded, 64
adkemeradur, 4
adnaouiñ, 152
adnoù, 152
adnou, 152, 154
adnoù, 154
adreolenn, 210
adrummañ gramadegel,
242
aen, 244–246
aether, 189
aezhennel, 134
aferioù skolel ha
troskolel, 81
alidad, 230
allevek, 86
alloasa, 63
alvez, 23, 136
alvezel, 43
alvezelezh, 43
alvezoniezh, 92
alvezoniour, 173
am-, 245
amaezhierezh, 100
ambedenn fizikel, 207
ambilhverbel, 158
amblantañ, 181
amboasaat, 196
amboasaou, 194
amboasaoù, 196
amboazioù, 194
ambredadur, 158, 160
ambredadurel, 159, 160
a:mbredañ, 168
ambredañ, 160
ambredenn, 208
ambredenn arzel, 208
ambredenn
etregouzrec'hel, 208
ambredenn fizikel, 207
ambredenn gantaezel,
208
ambredenn gefredel,
208
ambredenn realezhel,
208
ambredenn skiantel, 208
amc'havaelañ, 37
amc'her, 242
amc'herel, 242
amc'houloù, 274
amdrevn, 32, 34
amestez, 244, 245
amestezva, 244, 245
amestezva an heol, 244
amestezvel, 245
amgant, 259
amgen, 32
amgerc'hell, 245
amgrediñ, 274
ampadel, 274
amperzhek, 267
amred tredan, 65
amreizh, 170
amreol, 148
amreolad, 148
amrev, 21
amveziad, 14, 267
-añ / -ata, 183
an-vout, 47
anadennelouriezh, 47
anadennoniezh, 33, 44,
47
anaez, 267
anbalerek, 162
andeanv, 30, 31
andireadus, 208

- andona, 63
 angediad, 153, 210
 angeriañ, 273
 anglevad, 14
 anglevadenn, 207
 anglevidigezh, 243
 anglevout, 14, 15, 25
 angorzhet, 25
 angwerc'h, 170
 anheulret, 143
 anialek, 123
 anien doueel, 134
 ankomz, 30
 ankomz deanviñ, 31
 anlazañ, 265
 anlouerad, 15
 anloueradenn, 15
 anloueradur, 15
 anlouerañ, 14
 anloueridigezh, 15
 anomiezh, 30, 34, 35
 anor, 162
 anperzh, 241
 anrezhiadekadus, 32
 ansavelek, 45
 ansevenadus, 106
 antrevn, 31–33, 41
 antrevnegezh, 32
 antrevnek, 32, 41
 antrevniñ, 41
 antropoken, 272
 anveli, 30, 32
 anveliegezh, 32
 anveliouriezh, 32
 Anveneg, 164
 anvenenn, 6, 261
 anveziadezh, 263
 anvoud hegeliek, 47
 anwal, 33
 anzavad, 146
 anzavadenn, 146
 anzavadour, 146
 anzaver, 146
 aoz mab den, 133
 aozad hilel, 123
 aozadur, 46
 aozadur etrevroadel,
 228
 aozadur gwazañ, 82
 aozadur riez, 228
 apologiezh, 54
 araez evezhiañ, 123
 araez kalvezel, 139
 araez reoliñ, 123
 arallekadur, 263
 arallrev, 21
 araogenn, 210
 araskad, 16
 arbezh, 162
 arbouezañ, 167
 arc'hadur, 109
 arc'hwel, 151, 212
 arc'hwelañ, 10
 arc'hwelel, 157
 arc'hwelerezh, 74
 ardead, 249, 250
 ardeadez, 249
 ardivink bevedel, 134
 ardivink treloc'hel, 134
 ardoer, 249
 ardoerezhel, 40
 ardreuzad gremm, 82
 ardreuzad gremmel, 82
 ardreuziñ gremmel, 82
 ardrevn, 34
 ardrouz, 12, 13
 arempred, 206
 arfraouer, 120
 arfraouiñ, 120
 arfroù, 120
 arganteul, 120, 219
 argenad, 203
 argerzh, 162
 argerzh
 istorekaat-hollelaat,
 117
 argerzh reoliata, 121
 argerzhek, 166
 argoal, 232, 233
 argraf, 133
 arguzenn, 65
 arhent, 121
 arhent dargouezhek, 13
 arhent displeberet, 169
 arhent distreset, 169
 arhent eulel, 208
 arhent euverek, 13
 arkitomiezh, 52
 arladenn, 144

- arlez, 210
 arlivek, 267
 armerzh al loadoù, 160
 arnestez, 244
 arnevesaat, 82, 108
 arnevesaat neuz ar gumun, 83
 arnod amsaviñ, 177
 arnod dilemel, 177
 arnod diougonadel, 218
 arnodskrid, 252
 kañvadeklour, 108
 aroueler, 103
 aroueliañ, 103
 arouelour, 103
 arougoriñ, 63
 arredaoliñ, 251
 arselladenn, 228
 arsoliñ, 60
 arstalek, 195
 arster, 176
 arster arreat, 183
 arvennout, 264
 arventenn, 139
 arver yac'hadel, 53
 arveradusted, 117
 arvont, 250
 arwantell, 157
 arwerc'hadur, 208
 arwerc'hañ, 267
 arzoned, 250
 arzonedigezh, 250
 arzont, 250
- askizañ, 44, 45
 asplantañ, 181
 astaoladel, 274
 astell vualieret, 237
 astennelezh, 273
 ateg-, 177
 ategell, 174
 atel, 46
 atomenn, 177, 244
 atomenn garbon, 205
 avaezloasa, 63
 azgeriad, 158
 azgeriañ, 273
- B**
- badaouer, 183
 bader, 183
 baleg-, 177
 baliradur, 218
 balirañ, 218
 bamus, 270
 barnadenn dangorel, 254
 barr, 221
 barr hidrogen, 220
 barregezh, 220
 barrwezad, 32
 barzh, 259
 barzhoniezh, 256, 259
 battée d'orpaillage, 197
 bec'h, 134, 221
 bedouriezh, 47, 134, 263
 bedvroat, 263
- beg-douar, 225, 228
 begenn, 26
 begoliñ, 259
 belzer, 120
 benev, 23
 benevek, 86
 benevelezh, 143
 benevouriezh, 60
 beni, 64
 benrev, 21
 benrevelezh, 21
 beoliad, 234
 berjerenn, 40
 bev unkellig, 51
 bevadus, 77
 bevaraokadelour, 136
 bevaraokadour, 133
 beved, 93
 bevedourel, 74
 bevedouriel, 74
 bevenn, 261
 bevezer, 23
 bevoniezh c'houzrec'hel, 208
 bevoniezh loenel, 52
 bevoniezh volekulel, 208
 bevrummouriezh, 142
 bevirelour, 136
 bevirelouriezh, 136
 bevvirour, 133
 beziad, 274
 beziadel, 274
 bezoud louet, 59

- bH, 220
 bid, 126
 bid-, 125
 bidouarn, 126
 bidouf, 126
 bidward, 126
 bienn, 60
 bigalenn, 198
 bigoudenneger, 267
 bihanniver revel, 25
 bihanniverel kenelel, 25
 bijez, 187
 bizaj, 187
 blaz, 208
 blein, 162
 bleinat, 157
 bleinegenn, 156
 bleinenn, 156
 bleinerezh, 114
 bleinour (-ez), 266
 bleinverbel, 158
 bleiz bara, 218
 blenierezh, 114
 blezad ein, 98
 bloc'h arc'hwelel, 177
 bloc'helaat, 106
 bloger, 121
 blokad, 12
 blotadur, 209
 blotvil, 31
 bodadenn, 1
 bogalenn, 207, 209
 boinad, 127
- bolz, 237
 bonnañ, 124
 bonreizh, 112
 bonrez, 211, 213
 borc'hañ, 99
 boudoniel, 15
 bouedañ, 97
 bouediñ, 97, 98
 boueta, 97, 98
 bouetaat, 98
 bouetañ, 97
 bourc'hizelezh
 vroadel(our), 110
 bourzh, 235
 bourzhell, 232
 braller kloc'h, 119
 bran, 165
 bre, 165
 bred, 44
 bredelfennerezh, 30, 44,
 143
 bredisreer, 209
 bredoniezh, 92
 bredrevel, 143
 breizhadegezh, 273
 breizhadelezh, 273
 breizhc'heriañ, 72
 bremanelaat, 69, 147
 bren, 164, 168, 176
 bren digor, 172
 bren dregereet, 177
 bren ragereet, 177
 bren serr, 172
- bresk, 141, 146,
 271–273
 breskaed, 146
 breskeg, 146, 272
 breskegezh, 146
 breskek, 146
 breskel, 273
 breskelezh, 273
 breskenn, 272
 breskez, 146
 breskted, 146, 160
 breton ar bobl, 140
 breudeuriezh, 78
 breudoù, 2
 brezel ar renkadoù, 272
 brezhoneg chimik, 28
 bre : un den ~ (vre), 166
 bri, 60, 165
 briell, 60
 briell ar gorzenn, 60
 brielloù ar gouli, 60
 brielloù un enbenadenn,
 60
 brielloù ur flañchad, 60
 brient, 165
 brilec'h, 109
 brioù ur frailh, 60
 brizhc'her, 72
 brizhc'heriañ, 72
 brizherezh, 72
 brizhkealiad, 76
 brizhyezh, 72, 113, 154
 broad, 273

broadegezh, 273
 broadek, 273
 broadel, 273
 broadelezh, 273
 brogad, 216, 217
 brogañ, 216, 218
 bromp, 199, 200
 bronnad liñvel, 234
 broñs sstruzhel, 53
 broñsañ, 52
 broñsganañ, 53
 broñsganerezh, 53
 broñskurañ, 53
 bualieret, 237
 bugel, 40
 bugul, 36, 40
 bugul noz, 40
 bugulgan, 40
 bukañ, 43
 buker, 230
 bureviadelezh, 135
 bvoueta, 97

C

chanad, 10
 chom boud, 84
 c'hoari kilhoù, 5
 c'hoariva, 1
 c'hwedant, 230
 c'hweldreiñ, 230
 c'hwezh, 12, 208
 c'hwiliañ, 44

D

daelerezh, 133
 daelerezh
 damkan-embreg, 117
 daere, 226, 231
 dafar diaoz, 236
 dafarad, 138
 dafargost, 228
 dafargosterezh, 228
 dalc'h, 215, 219
 dalc'h labour, 219
 dalc'her, 231
 dalc'hounezerezh, 181
 dalc'hva, 219
 dalc'hvezh, 219
 dalc'hvezhour, 219
 damkanek, 42
 damkanel, 43
 damlenneg, 264
 damoug, 214
 damrakger, 253
 danc'havaelañ, 271
 danc'havaelus, 271
 danevell, 20
 daneveller, 20
 dangorel, 271
 dangost, 228
 danloù, 246
 danluc'h, 246
 danvez hueek, 60
 danvez kevredigezh,
 264
 danvez yezh, 264

danvezenn vouedel, 230
 daouhanteriñ, 52
 daouhoskad, 186
 dar vetoñs, 237
 darankad, 13
 darboellañ, 65
 daredrec'hiñ, 47
 darev, 86
 dargenañ, 123
 dargouezhek, 151
 darlizhenn, 32
 darnveradel, 171
 darreuziad, 123
 darsaviñ, 90
 darvan traelezh, 136
 darvanelezh, 136, 137
 darvanved, 136, 137
 darveziad, 274
 darveziadel, 272, 274
 darvezout, 274
 daskenad, 164
 dasparadur, 74
 dasplantañ, 181
 dassell, 44
 dasselliñ, 44, 45
 dassellus, 37, 45
 dasson gwarellet, 208
 daveenn, 108
 dazedrec'hiñ, 47
 dazgwered, 64
 dazgwered kimiek, 134
 deanviñ, 30
 debron, 9

dec'han, 265	deouezusted, 63	dezvad kefridiel, 145
dec'heriañ, 135, 211, 236, 273	depailhañ, 100, 101	dezvonnadur, 177
dec'heriañ, 269	derc'helouriezh, 47	dezvonnañ, 176
dedennerezh, 246	dereat ent politikel, 25	diaberzhad, 220
dedolzañ, 60	derenell, 156, 157	diagentelezh, 248
defraouer, 120	dergeler, 118, 120	dial, 252, 254
defraouiñ, 120	dervaat, 129	dianavezout, 14
degouezh a skol, 212	desev, 186	dianged, 155
dehebadenn, 168	desez, 41	dianlenad, 184
deheber, 160	despizadur, 214	dianouezadur, 214
dehouiad, 149	despizañ, 236	diaoulek, 133
deizadañ, 183	desteriañ, 262	diarc'hwel, 10
deiziadañ, 182, 183	destlel, 160	diarroudadus, 261
deiziata, 182–185	destlenn, 172	diarsol, 60
deiziatañ, 182	devezh bed da gendrec'hiñ ar re yaouank, 91	diavaeziañ, 62
delankañ, 121, 265	devezh bed enluskañ, 90	diavaeziañ, 62
delawus, 187	devezh bed evit kevodañ ar re yaouank, 91	diazerc'h, 163
deliaouus, 187	devezh bed kevodañ, 90	diazremm, 163
deliawus, 187	devezhour, 198	dibalerek, 162
delizherennañ, 33	devoudañ, 265	dibaregezh, 261
deluskañ, 209	devredañ, 121	dibarek, 42
demer, 43, 90	dewerc'hañ, 265	dibenndermen, 44, 210
denegezh, 186, 273	dezev, 32	dibennfreuzadur, 78
denelegezh, 186	dezevel, 43	dibennlinennañ, 216, 218
denelek, 186	dezevoudel, 43	dibradañ, 102
denelekaat, 186	dezevout, 70, 212, 221	dic'haouiñ, 145
denelezh, 186, 273	dezgeriañ, 273	dic'hlaviñ, 98
denheñvelouriezh, 45	dezrann damkanel, 42	dideñviñ, 197
dénonciateur, 119	dezrannañ, 218	didiñvañ, 195
dentgrwiziennloezañ, 74	dezv, 34	didrellañ, 67
deouezañ, 84, 237		didrevn, 34
deouezus, 3, 120, 164		dieilded, 262

- dielfennadur keffloadurel, 160
 dielfennañ
 ambredadurel, 167
 dielfennañ ereadurel, 173
 dielfennañ keffloadurel, 167, 168
 dielfennañ neuziadurel, 173
 diemzamant, 121
 dienadur, 177
 difeizad, 91
 difenn, 54
 difenn bredel, 59
 difennadenn, 54
 diforcZZZhell, 34
 difrae hinel, 90, 91
 difreter, 117
 digantrat, 161
 diged, 155, 254
 digeler, 120
 digemmadur, 155
 digenurzh, 32
 digonusted, 13
 digunvez, 259
 dilavarezhioù, 195
 dilaverezh, 197
 dileizhenn, 222
 dileizh : war ~, 134
 diles, 15
 dileurañ, 101
 dileuriet (evit, da), 80
 dilinennad, 217, 218
 dilinennañ, 214, 216–218
 diogeliñ beziadel, 274
 diogelroez an treuzkaserezh, 250
 diogelroez ar restrou, 250
 diogelroez stlennegel, 250
 diougan, 259
 diougonerezh, 220
 diouiziegezh, 119
 diounid, 252
 diounit, 255
 diratre, 10
 dirfeud, 91
 disaver, 23
 disdalc'h, 155
 disgeriañ, 273
 disglaviñ, 98
 disilhon, 226, 231
 diskalfadur, 162
 diskejenn, 177
 diskel, 120
 diskeler, 120
 diskiblezh, 241
 diskiblezh louere, 59
 diskulier, 119
 diskulier gaou, 119
 dislinennañ, 217, 218
 dismegañ, 26
 dispailhet, 200
 dispailhiñ, 200
 disparzh leiel, 27
 disparzh muiel, 25
 disprizañ, 26
 distagerezh, 267
 distilh, 266
 distilhañ, 267
 distilherezh, 267
 distrewiñ, 238
 distrilhañ, 45
 distummadur teodyezhel, 154
 disvann, 43
 ditour, 160
 ditourer, 119, 120
 divellekadur, 85
 divezelezh, 117
 divezoniel, 6
 divgrogenek, 31
 divizoud, 117
 divouezh, 41
 divrevelezh, 143
 diwaz, 115
 diwezhaabren, 168
 diwezhabrenek, 168
 dizeseo, 186
 dizesev, 186
 dizeur, 129
 dizezev, 186
 diziskrivadus, 14
 dizispailhet, 199
 dizispilhañ, 200
 dizouarañ, 101, 102
 dizouariñ, 100
 dizunvaner, 210

- doare bevañ, 17
 doaread, 15
 doareadel, 6, 26
 doareadelezh, 26
 doareenn hêrezhel, 74
 doazhadur, 31, 34, 47, 53
 dodenn, 215
 dogm, 91, 92
 doienad, 123
 doktorelezh, 142
 dor red, 226
 dornwezhour, 100
 douarc'hounezerezh, 180
 douaregorel, 191
 douarel, 259
 douarkoadc'hounezerezh, 180
 douarkoadc'hounit, 180
 douarouriezh, 180
 douarstummadenn, 168
 doueegezh, 186
 doueelezh, 186
 doueelek, 186
 doueelezh, 186
 doueoniel, 15
 doueoniezh, 56, 59
 doueoniezhel, 59
 doueonour, 163
 douezus, 188
 doueüs, 188
 dougell, 64
- douger aezhenn, 226
 douger endalc'herioù, 231
 douger kirri-nij, 231
 douger metan liñvel, 226
 doujus d'an trevva, 77
 दौर, 97, 98
 दौरañ, 98
 दौरañ, 97
 drec'hiñ, 43
 dredad yezhel, 108
 dregereet, 176
 dreistambilh, 59, 156
 dreistbevadur, 264
 drektenañ, 39
 drektenañ, 47
 drekverbel, 158
 drenell gewazañ, 157
 drezus, 43
 droienn war gresk, 190
 durc'hadur ster, 251
 durc'hadur ster, 42
- E**
- eac'h, 187
 ec'h, 187, 188
 ec'harver, 10
 ec'henn, 187, 188
 edipel, 143
 edrec'h, 44
 edrec'hiñ, 47
 efedusted pleustrek, 117
 egalder, 79
- egalite, 79
 eilbre, 166
 eilbren, 164, 166, 168, 171
 eilbrenegenn, 168
 eilbrenek, 168, 173
 eilbri, 166
 eilkevratñ, 57, 62
 eilmaer, 80–82
 eilmaerez, 81
 eilpaler(ek), 162
 eilpennadur bredoniel, 65
 eilpennañ bredoniel, 65
 eilreolenn, 210
 eilsammadur, 45
 eisammañ, 45
 eilsavelañ, 45, 80
 eizik, 209
 ekografiezh, 78
 elektronek, 42
 embanner galv-diwall, 119
 embregek, 42
 embregelouriezh, 117
 emc'hwiliañ, 44
 emdroadour, 262
 emdroc'hañ, 51
 emez-, 67
 emframm, 37
 emframmoù henvoazel, 78
 emgar, 153
 emgarout, 153

emglev kenwerzhel, 42	enebrezher, 86	ent bredel, 92
embregañ, 117	enebrezhour, 86	ent diac'hinek, 185
emhevelebiñ, 23	enebrezhourrek, 86	ent keffloadurel, 158
emholc'h, 164	enebrezhouriezh, 86	ent kellidel, 140
Éminence, 163	enebruzek, 86	ent leterc'hadel, 12
emnedevakaat, 39	enebus, 215	ent stadegel, 13
emnedeviñ, 39	enemouezadel, 46	ent vevedel, 207
emouezañ, 43	enemskiantel, 37	ent vuhezel, 207
emouezad, 46	enep-, 256	envez, 227
emouezañ, 46	enep lavar, 92	eoullustr, 231
emrannañ, 51, 52	enepruzik, 86	er, 210
emrenerezh geriadurel, 109, 113	engeriet, 176	erblantañ, 181
emsavlec'hiañ, 22	engwel spered, 44	erdalva, 259
emsellerezh, 44	engwerc'hañ, 175, 262	erdu : en ~ da, 148
emsevel, 134	enien, 256	ereadurezh, 176, 177
emskiantañ, 46	enkae, 95, 153, 263	ergeñverenn doueoniezhel, 59
emvataat, 139	enkaeadenn, 152	ergeñveriñ, 252, 253
emvatañ, 264	enkaeañ, 95, 103	ergorel, 22
emwelout, 28	enkorfadur, 186	ergorelaat, 45
emzalc'h keodedour, 77	enloasa, 63	ergoreladur, 273
emzezevout, 28	enlouc'hus, 271	ergorenn, 45, 136
en em garout, 153	enluniad ar cogito rakdasselladel, 46	ergorenn alvezel, 134
enaouetenn, 191	enluskañ, 121	erieul, 66
enaouidenn, 189, 191	enmanus, 15, 117	eriol, 146
enaoutenn, 189	ennegañ, 121	eriolliñ, 66, 146
endalc'her, 231	ensavadur, 121	eriunell, 143
endavadur kefridiel, 121	ensell-spered, 44	ermaeziañ, 62
endavedekaat, 23	ensinkladur, 123	erodad, 207
enebadenn, 92	ensinklañ, 123	erolad an heol, 245
enebañs, 85	enstruktur, 46	erolad un astr, 244
enebrezh, 85	ent alvezel, 207	erouezadur, 101
enebrezhek, 86	ent armerzhel, 140	erouezañ, 101

ersav, 45
 ervez : en ~ da, 267
 erwezh breidel, 65
 erzerc'had, 274
 erzerc'had genennel, 75
 erzerc'hañ, 137
 esevus, 172
 eskoriñ, 134
 estez, 215, 219, 245
 eter, 192
 etreat, 262
 etrebourzh, 232, 235
 etreglud, 238
 etregouzrec'hel, 207
 etrelakaat, 267
 etrevroadeleg, 109
 eul, 256
 eulad, 262
 eulek, 158
 eulel, 45
 euzh, 187
 euzhenn, 187
 euzhfurm, 154
 evezh, 119
 evezhiant, 93
 expression génique, 75
 ezgeriañ, 176, 273
 ezgeuriañ, 187
 ezkae, 104
 ezkae(adeg), 104
 ezkaeañ, 104
 ezloasa, 63
 ezloasaer, 63

ezloasaerezh, 63
 ezporzhiañ, 62
 ezreolder, 205
 eztaoladour, 168
 eztaoler, 4
 ezwaz, 10

F

falskeleier, 21, 22
 falskeloù, 22
 falskudenn, 267
 farouellerezh, 241
 fas, 87
 fatañ, 176
 fefridiet (evit, da), 80
 fetisaat, 60
 fetisad, 60, 63
 fetisâd, 60
 fetisaenn, 60
 fetisiñ, 60
 feur, 227
 feuskeur, 199
 fiñvadennoù
 ambredadurel, 168
 finvezelezhj, 78
 fiñvoniezh, 261
 flapach moederezhel,
 123
 fleuskeur, 199
 follentezh, 72
 forc'hekadur, 66
 forjadenn, 40
 forzh pellgehentiñ, 13

foton, 43
 framm, 40, 41, 46
 framm ar yezh, 46
 framm geriadurel, 46
 framm yezhadurel, 46
 frammadur, 41, 46
 frammet, 42
 frankiz, 78
 frankiz, kevataliezh,
 breudeuriezh, 79
 frankizouriezh, 106
 fraternite, 79
 frazennadur, 41
 frenkadelezh, 273
 fuc'h, 11, 12
 fuilhnoneiz, 129
 fuilhvoneiz, 129, 130
 furm anorek, 172
 furmant, 243

G

gagouihat, 42
 galver diwall, 120
 galver evezh, 120
 gaollour, 274
 gaouzarreuziad, 106
 garnizon, 189
 gavaelad, 13
 geirneizon, 189
 gelven, 199
 gelvenn, 199
 genad, 31, 142
 genadel, 162

genenn, 75	gouennañ, 51, 52	gourstal, 23
genezh, 80	gouennelour, 113	gourvezer, 183
geota, 98	gouezoniezh, 17	gourzh-, 256
ger ategiñ, 174	gougevanadur, 78	gourzhdael, 66
ger-sujañ, 156	gougevrediñ, 268	gourzheb, 66
gerdarzh, 244	gouglevout, 90, 224	gousol, 60
geriadur keflinenn, 10, 252	gouiziadoniezh, 44	goustavek, 245
geriadurel, 240	gouiziadur, 17	goustur, 3, 4
geriañ, 72, 273	gouiziat, 17	gouvene, 164
geriaoueg, 41, 215	gouiziegezh, 48	gouzav, 119
gerva, 219	goulariñ, 113	gouzaver, 120
gioret-bid, 126	gouli, 191	gouzaviñ, 118
glad, 196	gouliez, 191	gouziad, 99
gladdalc'h, 145	gouloù, 244	gouzilh, 99
gleout, 155	gouluc'h, 246	gouzilhad, 99
gloez, 196	goulun, 234	gouzrec'h, 42, 143
goleiñ, 101	gounezerezh, 81, 178	grae, 225, 227
golo red, 226	gounezforesterezh, 180	gramadegour, 173, 254
golo rikl, 226	gourc'hoù, 266	gread, 262
golo-red, 225	gourc'hwel, 145	greant, 93
goniometr, 230	gouren, 189	gremm barrek, 220
gopradelezh, 273	gourenerezh, 189, 191	grenn, 191
gouarn, 126	gourenez, 189, 191	grezvarrek, 32
gouarn-bid, 126	gourenez(h), 191	grizezañ, 134
gouarnamant dre deod, 1	gourenezh, 191	gro, 225, 227
goubarad glez, 56, 59	gourev, 21, 23	groa, 227
gouc'heriañ, 273	gourevelezh, 21, 143	grognonek, 100
goudreust, 236, 238	gourfouez, 135	grouanenn, 60
goudrevn, 34	gourfouezus, 135, 220	guoret, 126
goueled luc'h, 246	gourlakaat, 106	gwadkost, 228
gouelged, 227	gourlakaus, 23	gwadkosterezh, 228
	gournaouadenn, 54	gwadveizourel, 74
	gournaouiñ, 54	gwadveizouriel, 74

gwagenn, 193
 gwagrenn, 99
 gwarc'her, 72
 gwashaour, 133
 gwaskerezh, 25
 gwazadur, 82
 gwazadur kalvezel, 82
 gwazerezh milourel, 183
 gwazva, 82
 gwazva kalvezel, 82
 Gwe, 139
 gweata, 194
 gwedeiñ, 200, 250
 gweer, 8
 gweladur dassellus, 45
 gweladur kentsellus, 45
 gwellaour, 133
 gwellaouriezh, 135
 gwelleg, 266
 gwellev, 266
 gwellev (-ez), 266
 gwellevek, 266
 gweloù, 246
 gweluc'h, 246
 gwenedegour, 267
 gwerc'h, 33
 gwerc'helezh, 59, 136
 gwercZZZhelezh
 darvanel, 136
 gwered, 64
 gwered bronnad liñvel,
 234

gwered gorre (liñvenn)
 digor, 234
 gwered gorre (liñvenn)
 rez, 234
 gwered islinkañ rez, 234
 gwered vol liñvenn, 234
 gweredekaat, 136
 gweredelour, 116
 gweredelouriezh, 116,
 117
 gwerele, 248
 gwerelevr, 248
 gwersaer, 183
 gwerzaouer, 183
 gwerzh, 5, 6
 gwerzhad, 5, 6, 261
 gwerzhad niverel, 222
 gwerzhañ, 5
 gweud, 256, 259
 gweudel, 15
 gweudour, 259
 gwez, 269
 gwezegouriezh, 180
 gwezenn ar breudoù, 2
 gwezenn ar c'haoziou, 1
 gwezh, 44
 gwezher mirout, 230
 gwezherion fizikel no
 kimiek, 57
 gwezhiañ, 265
 gwezhienn, 57
 gwezhroll, 167
 gwiad, 60
 gwiaoniez, 73

gwifl, 193
 gwifleg, 193
 gwiflek, 189, 193
 gwikefre-difenn, 59
 gwirded, 117
 gwiriañ, 6
 gwlad, 196
 gwrac'h, 13
 gwrac'had, 12, 13
 gwrac'henniñ, 13
 gwrezlavig, 13
 gwrezverk, 134
 gwrezvorm, 13
 gwriziennloezañ, 74

H

haeriñ, 106, 259
 haezaotre, 122
 haezkrid yec'hedel, 122
 haezteul yec'hedel, 122
 hanc'her, 59, 236
 hanc'her kalvezel, 29
 hanc'herieg, 265
 hanc'herieg keffloadurel,
 158
 hanez, 20
 hanezennig, 221
 hangae, 104
 hangaeañ, 104
 hanochenn vara, 218
 hanreg, 268
 hanterad, 42
 hanva, 249

- hanva skingomz, 19
 hanvoud, 45
 harozek, 106
 harpadenn, 92
 harpañ, 92
 harpant, 65, 93
 harpantiz, 93
 harpus, 65, 93
 harpusted, 92
 harzant, 65
 harzantiz, 65
 harzded, 64
 harzidigezh, 210
 harzus, 65
 harzusted, 65
 heaoz, 269
 hebleg, 18
 hémovigilance, 228
 henegiptat, 186
 hennad anadennoniel,
 262
 hennad eulel, 45
 hennader, 224
 hennadiñ, 224
 hennen, 53
 hennezh, 53
 hentennouriezh, 214
 heñvelekaat, 158
 hepkaeell, 171, 173
 herouezañ, 26, 34, 155,
 241
 herpel, 92
 herrekaat, 134
 herrekad, 135
 herrekadel, 135
 herrekadeloiuriezh, 135
 herrekadenn, 134
 herrekadoniezh, 134
 herrekadouriezh, 132,
 134
 herrekaoniezh, 134
 herrekaouriezh, 134
 heuliad, 63
 hevez, 159
 hiloniezh, 74
 hiloniezh volekulel, 74
 hilour, 75
 hilourel, 75
 hilouriel, 75
 hilouriezh, 75
 hiramprouiñ, 70
 hironded, 208
 hizivaat, 212
 hogozenn, 155
 holc'hiñ, 44, 212
 hollek, 42
 hollelaat, 80
 hollelezh, 80
 hollredi, 22
 hollrediek, 23
 hollredouriezh, 21
 hollveli, 22
 hollveliegezh, 21
 hollveliek, 23
 hollvelouriezh, 21
 hollveziadegezh, 262
 hollveziadel, 262
 hollveziadelezh, 262
 holoken, 272
 hontkenderc'hañ, 80
 hourzet, 99
- I**
- identification des
 personnes, 224
 ideologiezh, 47
 ideologiezhel, 22, 142
 ijinoueriezh tredanel, 65
 ijinouriezh kevredadel,
 65
 ijinouriezh
 kevredigezhel, 130,
 134
 ilbouedenn, 199
 imbourc'h, 44
 imbourcZZZh skiantel,
 106
 imbourc'hva, 221
 imbourcZZZh : dindan
 ~, 123
 imbroud, 44
 imbroud-spered, 44
 ingalded, 78
 inversion accusatoire,
 144
 isgenad, 173
 islavarenn, 157, 172
 islink, 234
 islinkañ, 234
 isprizañ, 26

isstiwel, 274
 istor hollelaet, 117
 istrenn, 31
 izad, 234
 izelaat, 26
 iziunad, 106

J

jedoniezh, 261
 jener, 141, 142
 jestr, 76
 jestr herzel, 25

K

kadoriadezh, 110
 kae difenn, 126
 kaen, 227
 kalvezbureviad, 135
 kalvezbureviadelezh,
 135
 kalvezder, 4
 kalvezder bredoniel, 65
 kalvezder politikel, 130
 kalvezder spierezhel,
 130
 kalvezder stlennegel,
 130
 kalvezel, 136, 138
 kalvezelezh, 135
 kalvezerezh, 208
 kalvezgwashaour, 133
 kalvezgwashaouriezh,
 133
 kalvezgwellaour, 132

kalvezgwellaouriezh,
 132
 kalvezour, 135
 kalvezouriezh, 132, 135,
 137
 kalvezveli, 135
 kalvezwashaour, 135
 kalvezwashaouriezh,
 135
 kalvezwellaour, 135
 kalvezwellaouriezh, 135
 kammarc'hwel, 9, 10
 kammc'her, 72
 kammgomz, 72
 kankr, 73
 kanol, 60
 kanolieriezh, 78
 kantabek, 157
 kantaazel, 207
 kantedrec'hiñ, 47
 kanteul, 120, 219
 kantouezadur, 117
 kantouezañ, 117
 kantrat, 129, 153, 163,
 183
 kantreizh, 45, 122
 kantreizhad, 54
 kantreizhadenn, 54
 kantreizhañ, 108
 kantreizherezh, 55
 kaougantañ, 40
 kaoz, 20
 kaozioù, 2
 karbon : ur garbon, 205

kariokinez, 51
 karr skrivañ, 216
 karregad, 57
 kastrel-spazhet, 143
 katalaneg, 110
 keadaozenn, 230
 kealiadurezh, 132
 kedellañ, 270
 kediet, 254
 kediuzenn, 134
 kedrann, 40
 kedrannoù kevanek, 42
 kefebad adverbel, 170
 kefebad anvel, 162, 172
 kefebad verbel, 162,
 166, 172
 kefebadurezh, 177
 kefebed, 159
 keffin, 95
 keffinañ, 95
 kefin, 95
 keflinenn, 10, 214
 kefloadur, 158, 161
 kefloadureh, 159
 kefloadurel, 159, 160
 kefloadurezh, 158, 170,
 177
 kefloañ, 160
 kefred, 117
 kefredel, 207
 kefredour organek, 130
 kehentiñ, 4
 kehentiñ, 81

keinedrec'hiñ, 47	kempunadur, 169	kentaskrivañ, 168
kejañ, 192	kempunañ, 211	kentheuliad, 63
kel, 265	kenaoz, 42	kentliad, 63
kel-, 120, 130	kenaozadur, 46	kentpaler(ek), 162
kelardarzh, 130	kenblantañ, 181	kenradiñ, 10
kelc'hiad studi, 40	kenbrenañ, 181	kenradiñ, 270
kelennadurezh, 117	kenbreutaer, 106	kenradour, 75
kelgellegezh, 130	kendael, 17	kentraouer, 183
kelgomunour, 130	kendaolad, 203	kentrer, 183
kelligouriezh, 73	kendec'heriañ, 31, 262, 273	kentsellus, 45
keltfetichour, 205	kendec'heriañ, 273	keñverioù kenderc'hañ, 78
kemalenn, 215, 219	kenderc'her, 263	kenwadegezh, 99
kembeliek, 11	kendeurel, 243	kenwadelezh, 99
kemennad arfroù, 121	kenemframm, 208	kenwaz, 215
kemennad defroù, 120	kenfinañ, 25, 95	keounezerezh, 181
kementadel, 6, 26	kenmegiñ, 26	keounit, 181
kemeradur, 143	kenniñvek, 143	ker, 234
kemez, 269	kennotadur, 2	kêraozañ, 81
kemezel, 209	kenrev, 21, 23	kêraozerezh, 81
kemmadurioù en deiziadoù, 212	kensonadeg, 17	kerc'hat, 246
kemmirout, 64	kensonenn, 208	kerc'hell, 244–246
kemperzh, 170, 171, 175, 206	kenstrollad, 242	Kermizer, 9
kemplantañ, 181	kenstrollad laosk, 44	kerzenn, 209
kemplegañ, 123	kenstur, 236	kerzoniezh, 209
kemplegouriezh, 23	kensturdalek, 236	kesout, 173
kemplezh, 14	kenta-, 168	kesoutad, 170
kemplezh ar spazhadur, 144	kentabren, 168, 171	kesouter, 170
kemplezh Edip, 143	kentabrenegenn, 168	kesoutiad, 170
kemplezhded, 14	kentabrenek, 168, 173	kevadegel, 79
kempred, 181	kentad, 63	kevalaouriezh, 132
	kentadorn, 168	kevamplegañ, 138
	kentaholad, 168	kevandodiñ, 143

kevanek, 42	kevosodiñ, 242	kibertavarn, 251
kevanekadur, 109	kevosodiñ geriadel, 242	kibertorfederezh, 251
kevaotadur, 157	kevrat etreadegouriñ, 145	kig, 256
kevarad, 217, 218	kevrat taluadek, 145	kigel, 186
kevaraezañ, 155	kevreadoniezh, 170	kigelegez, 186
kevaraeziñ, 239	kevreadur, 158, 161	kigelek, 186
kevaraezus, 227	kevreadurel, 159	kigelekadur, 186
kevarall, 43	kevreadurezh, 156, 177	kigelezh, 186
kevareizhañ, 2, 163	kevredadour, 42, 119, 262	kijañ, 189
kevarzhe, 18, 121, 167	kevredadouriezh, 31, 32, 271	kih, 5
kevarzhe skingomz, 19	kevredigezh, 18	kjealiadurezh, 64
kevarzheat, 19	kevredigezhel, 18	kjemplegerezh, 124
kevarzheel, 18, 19	kevredigezhouriezh, 30	kjeodedour, 76
kevarzhelezh, 79, 80	kevredigouriezh, 130	kleizennañ, 60
kevarzhell, 157, 170, 173	kevreg, 151, 268	klasker bara, 218
kevastennadus, 181	kevreizhenn, 151, 261	klav, 268
kevataded, 79	kevreizhenn wagenn amestez(el), 245	kleur, 162
kevatal, 214	kevrennad foue, 52	kleurenn, 156
kevatalded, 78, 79	kevrin (-us, -our, -ouriezh, -at, -ek, -el, -elezh, -adezh, -adegezh, -egezh, 265	klevout, 14
kevatalder, 79	kewazell, 157, 173, 209	kloerezh, 269
kevataliezh, 78	keweriañ testenn, 215	klokaenn, 161
kevatalwirioù, 80	kiber-, 250	klokaenn amkan, 166
kevelstrollañ, 57	kiberdiogelroez, 250	klokaenn amveziad, 172
kevenebiezh, 143	kiberegor, 250	klouedell, 237
kevezadeg, 266	kiberkafe(di), 250	klud, 238
kevnaderezh, 262	kiberkeodedour, 250	kludañ, 238
kevnod, 268	kiberkoulerezh, 250, 252	kludenn, 238
kevodañ, 90		koadc'hounezerezh, 180
kevogañ, 230		koaddouarc'hounit, 180
kevor, 163		koadgounezerezh, 178
kevosoderezh geriadel, 240, 242		koadgounit, 178
		koataouriezh, 178
		kofad liñvel, 234

- koll stabilded dre liñvenn digor, 232
 kombod staon, 235
 kompezenn, 168
 komunour kuzh stlennegel, 130
 kondre, 199
 kontouer, 188
 kontraezh, 226, 231
 korf lestr, 234
 korf oablel, 244
 kornventer, 225, 230
 koronavirus, 123
 koronik, 20
 korvigellañ, 8
 korziat, 189, 191
 kost, 228
 kost, 225
 kostad, 228
 koulzad mezegel a-yoc'h, 184
 koumble, 198
 kov-lestr liñvel, 232
 kraoñell, 51
 kravezel, 15
 krennyezh, 209
 kreud, 256
 krign bev, 9
 kriptomogram, 130
 kriptomoneiz, 131
 kromozom, 51
 kronik, 20
 kroniker, 20
 kronikour, 20
 kroueriañ, 209
 kumuniezh, 1
 kurzhadur, 205
 kuzhhadek, 130
 kuzhkomunour, 130
 kuzulier dileuriet, 82
 kuzulierez, 82
- L**
- labour kalet, 6
 labour vat, 6
 labourant, 94
 labourus, 94
 laesha, 97
 laezhañ, 97
 lajad, 215, 219
 lakadenn, 117
 lamm doareadel, 263
 lammeneg, 197
 lammereg, 197
 lammerig, 197
 lampon, 7, 8
 lañvaz, 138, 140
 latinekaat, 112
 latinekadur, 112
 lav, 264
 lavar planedennel, 140, 241
 lavarenn gentvrenek, 166
 lavarenn liesluniek, 166
 lavarenn unluniek, 166
 lavarenn verbbleinek, 161
 lavarenn vrezhonek, 160
 lavarennoù bleinek, 156
 lavarennoù kleurek, 156
 lavarennoù pennkarrek, 156
 lavarezh, 191
 lavek, 260, 264
 lazad, 219
 lazadig, 219
 lazhiad, 215
 lec'hanvadurezh, 126
 ledanvad, 235
 ledemsav, 22
 ledemsavel, 139
 lei, 264
 leiaat, 25
 leianiverek, 27
 leianiverekaat, 27
 leianiverekaet, 24
 leiekaat, 27
 lellig, 266
 lenañ, 73, 267
 lennegezh teodel, 1, 7
 leonekaat, 147
 leonekadur, 147
 lerc'haoza, 269
 lerc'haozañ, 268
 lerc'haozour, 270
 lerc'haozouriezh, 270
 lerc'hiadek, 57

lestr douger
endalc'herioù, 231
lestr endalc'her, 226
leterc'had, 43
leurdi, 236
leurell, 172
leurellañ, 176
leviadurezh, 78, 130
levier, 124
levierezh, 123
levraouer, 183
levrier, 183
lia, 228
liagost, 228
liagosterezh, 228
liberte(z), 79
liberté – égalité –
fraternité, 77
liesarbennigiezh, 180
lieskemeradec, 44
liesluniek, 167, 168
liessteriegezh, 37
linkadur, 234
lisivañ an empennoù, 90
liver, 103
livour, 103
livuzenn, 73
lizherennañ, 268
lizherenneg, 33
loanigoù, 189
loanizi, 189
loaz, 62, 260, 265
loaz yezhel, 109

loazioù ar brezhoneg,
238
log, 235
logan, 235
logan staon, 235
loezañ, 126
lostger, 74
lostgerel, 242
lostgeriañ, 240, 242
losttroc'h, 250
losttroc'h, 250
louc'h, 271
louc'hoù, 268
lounezhi, 192
lousouarn, 126
louzaouenn frondek, 230
lufr, 61
luniad, 40, 46
luniad an armerzh, 46
luniad ar boblañs, 46
luniad ar goproù, 46
luniad ar gouiziadur, 46
luniad ar gourc'hwelioù,
46
luniad atomennoù, 46
luniad derc'hek, 46
luniad dezeviñ, 46
luniad diabarzh ar cogito
rakdasselladel, 46
luniadur, 74, 167
luniek, 167
luzad, 137

M

ma, 245
mac'h, 221
mac'hennek, 23
mac'her, 222
maenek, 60
maezienn c'heriadel,
219
maezienn c'heriadel,
219
maezienn
geriadel-steradurel,
219
maezienn steradurel,
260
magazenn, 125
makronek, 274
Malachap, 9
maligorn, 9
Mallegoll, 9
mallitouch, 9
manc'her, 72
mañjer, 264
mar, 210
marc'hañ, 101
marc'hegiezh, 78
marksouriezh, 134
martezeadec, 70
marz, 216, 218
med, 67
media keflinenn, 118
meinadoù strinkennet,
61

meizframm klemmichus ha kouignus, 109	mil, 226	mivoud, 10
meiz : ober ~, 42	milgreizouriezh, 28	miwered, 123, 228
melezour, 43, 61	mill, 230	moederezh, 22, 23, 90, 123, 137
melezour ar frailh, 61	mill vor, 230	moederezh stadel, 22
melezourañ, 43	millvor, 226	moederezhel, 91
men, 128	milmor, 230	moger ar frailh, 61
mentrezh, 211	milouer, 188	mojenn, 7
merchein, 69	miltir, 230	molekulel, 42
merdead, 250	milvor, 226	molekulenn, 177
merdeñ, 250	min, 84, 85	monem, 208
merdeñ treuzvorel, 185	minc'hoarzh, 84	moñsell gerek, 232
merilh, 225, 226	minellañ, 85	moñsell gerel, 233
merilhon, 225, 226	mingrec'hañ, 101	moñsell gromm, 233
merkiñ, 69	mingrizañ, 101	moñselleg, 232
merkout, 69	minibrozh, 250	moñskenn, 227
merour, 248, 249	miniurzhiataer, 250	mont, 128
merzhad, 208	minor, 27	mordreizh, 229
merzhiñ, 69	minorekaet, 27	mordreizher, 185, 229
merzhout, 14, 69	minorel, 25	mordreuzer, 185
metanlestr, 231	minorelaat, 25	morfem, 208
metazoed, 52	minorelaet, 24, 27	moriangarouriezh, 184
metoù neptu, 221	minorelezh, 25	morzhed voñs, 227
metoù kimiek, 134	minoriezh, 25	mouezhiad, 208
Meurdez, 164	minorizet, 25	mouezhiadoniezh, 208
mevel-kafe, 249	minruzevek, 84	mouezhiek, 41
mez, 68, 265	minwal, 84	moulerezh, 268
mezegadur, 84	minwalet, 263	moustrañ, 60
meziant, 112, 215	mirelour, 136	moustrerezh, 25
mezkerzhel, 158	mirer, 136	moz darveziadel, 274
mezverbel, 158	mirouer, 188	mulgul, 189
mi-, 9	mirour, 136	mun, 227
miarc'hwel, 9, 10	miruzenn, 136	mun-, 225
	mitoz, 51	

munged, 225, 227
 mungediañ, 227
 muniad, 225
 munuzerezh, 46
 munvell, 225, 227

N

na-vout, 47
 na-wezhiañ, 33
 na-vout, 15
 nac'hell, 171
 naderezh, 117
 naouegezh, 263
 naouegezh alvezel, 139
 naouuster, 13, 23, 93
 naplek, 182, 184
 naplezek, 182, 184
 natur vevedel, 45
 neantekaat, 47
 nedev, 36, 47
 nedevakaat, 39, 40
 nedeviañ, 39, 47
 nemedenn, 155
 neñvel, 259
 neologiezh, 47
 nepgour, 153
 nervenn a-livenn, 74
 nervenn livennvelel, 74
 nervennrwiziennloezañ,
 74
 nervisreer, 209
 nervvredel, 209
 nervvredoniezh, 266

neuz hewel, 82
 neuziadoniezh, 170, 173
 neuziadur, 23
 neuziadurel, 159, 161
 nevesaus, 213
 nevezc'her, 71, 119
 nevezc'heriañ, 240
 nid, 109
 nideloieriezh, 117
 nidelour, 117
 nidelouriezh, 117
 niderezh, 80, 117
 nidiad, 117, 134
 nidour, 117
 nidouriezh, 117
 nit, 137
 niver, 6
 niverelaat, 138, 211
 niverouer, 188
 nivlennad, 218
 no, 108, 209
 nod, 268
 nod pennlinennañ, 216
 nod plavañ, 216
 nodaozañ, 268
 nodrezh, 268
 nogeg, 189
 nogejoù, 189, 192
 nostant, 113
 nouesaat, 56
 nouez, 56, 59
 nouezekaat, 56
 nov, 52

O

oberelour, 116
 oberelouriezh, 117
 obererezh keodedour,
 77
 obererezh piaouel, 44
 oberezh, 191
 oberiant, 93
 oc'h, 230
 oc'h-, 225
 oc'hennañ, 225
 oc'hennañ ar gouelioù,
 229
 oc'husted, 230
 oc'huzenn, 230
 ofiser polis, 118
 oged, 192
 ol, 127
 olaozañ, 270
 olev, 194
 oleviñ, 194
 or, 162
 organ kleuz, 60
 orselad, 199
 osod, 227
 oto prioriter, 113
 -ourel, 74
 -ouriel, 74
 -ouriezhel, 75
 ouzer, 36, 40
 ouzererezh, 40
 ouzr, 88
 ozac'hveliezh, 25

P

- padel, 274
 padus, 77
 pajennaofañ, 211, 269
 paler, 161
 palerek, 162
 palvata, 65
 palvatadus, 134
 panell, 226
 panell red, 226
 panell rikl, 226
 panell-rikl, 225
 paotr-kafe, 249
 par alvezel, 134
 par keflodurel, 166
 par kevreadurel, 166
 paratomiezh, 52
 parenn, 134
 park ar brizh, 72
 parlantadeg, 1, 2
 partabl, 17
 pas, 123
 pas covid, 123
 pas yec'hed, 123
 pasavan, 122, 123
 pass enepyec'hed, 123
 pass sanitaire, 122
 pastor, 40
 patromelezh, 273
 pebeilat, 64
 pemdez padus, 77
 penn-tir, 225, 228
 pennaenn, 215
 pennaenn diazez, 123
 pennanor, 213
 pennanvaat, 245
 pennanvleinegenn, 161
 pennazon, 117
 pennbre, 166
 pennbren, 164, 166
 pennbri, 166
 penndod arbezhel, 162
 penndod argerzhel, 161, 162
 pennegañ, 227
 pennkarr, 162
 pennkarrenn, 156
 pennlavarenn, 172
 pennlinennañ, 216, 218
 pennrann, 126
 pennrenez, 82
 perc'henell, 172, 270
 perc'hennell, 147
 periad reolded, 222
 perzh enien, 93, 256
 perzhek, 267
 perzhenel, 147
 perzhiat, 23
 perzhour, 273
 perzhourelezh, 273
 peudre, 226, 231
 peurveradel, 171
 pevarc'hognek, 189
 pevarc'hognek, 193
 pevarebren, 168
 pevarebrenegenn, 168
 pevarebrenek, 168
 pevargonek, 189
 pevarzroadeg, 99
 pezh treloc'hel, 227
 pH, 220
 piaouerezh, 80
 pismiger, 210
 pivad, 224
 pivader, 224
 pivadiñ, 224
 pivded, 224
 pivdeder, 224
 pivelezh, 224
 pivev, 224
 pivever, 224
 plakenn, 226
 planedenn dalañvel, 264
 planteg, 180
 planteie, 179
 planteiz, 179, 180
 planteris, 180
 plegenn devoudel, 45
 pleustrek, 215
 plis, 23
 plitikouriezh, 23
 plouk, 77
 poblek, 267
 poellata, 14
 poent arsav, 261
 poent boutin, ordinal, reoliek, 261
 poent diforzh, 217

poent disgwar, 261
 poent eizhik, 261
 poent ildro, 261
 poent kestal, 261
 poent kogn, 261
 poent mesplaen, 261
 poent unveziat, 261
 poentoù dibarek, 261
 poetri, 259
 point singulier, 261
 polis, 118
 politikerezh, 130
 porailherez, 199
 porizaned, 199
 porizoned, 198
 portal, 232
 portizion, 199
 portol, 232
 porzhailh(at), 199
 porzhailherez, 199
 porzhailhour, 199
 porzhiad, 248, 249
 porzhiadez, 249
 poull ar vorzhed, 99
 prantad trevadennel,
 184
 pred breidel, 23
 preder mezege, 104
 prederel, 15
 prederezh, 191
 prederour, 42
 prederourel, 74
 prederouriel, 6, 74

prederouriezh, 47
 predrouriel, 224
 pri, 260, 264
 priad, 57
 prientad, 230
 prigwerañ, 199
 primded, 94
 priminik, 211
 priñv, 114
 priñvelezh, 114
 prioldi, 112
 priolel, 112
 prion, 52
 prioniezh, 260
 prior, 112
 prior(ité), 113
 priordi, 112
 priorek, 25, 111, 112
 prioriter, 113
 priziañ, 214
 priñvel, 212
 prosezañ, 2
 protein, 74
 prouad, 78
 pukad, 216, 218
 pukañ, 214, 218
 puket, 216, 217
 puniñ, 8
 puñs, 235
 puñs a-raok, 232
 purjueg, 215

R

ragereet, 176
 ragor, 266
 ragorour (-ez), 266
 rakdeiziañ, 63
 rakger eildorn, 254
 rakger gwirion, 252
 rakger pur, 252
 rakgerel, 242
 rakgeriañ, 240
 rakheuliad, 59, 63
 rakkrehad kofig, 32
 rakled, 225, 226
 rakliad, 63
 rakstaon, 232
 raktennañ, 39, 47
 rakvalleek, 238
 rann va, 245
 rannig, 43
 rannig gourc'hemenn,
 157
 rannig gourc'hemenn,
 156
 rannlog, 235
 realezh, 76, 208
 realezh keodedour, 77
 realezhel, 207
 red tredan, 140
 red tredan pebeilat, 64
 reder, 212
 rederez, 226
 reizh, 22, 142
 reizh c'hourel, 22

- reizh venel, 22
 reizhenn, 1
 reizhiad, 36, 40, 42, 112
 reizhiad an orioù, 41
 reizhiad kevalaour, 42
 reizhiadek, 113
 reizhiadekaad, 212
 renad warinveliek, 161
 rendaelañ, 121, 210
 rendaelata, 205
 rener, 82
 reolded, 222
 reolenn, 30, 210
 reoliegezhioù bredel, 64
 reoliñ, 65
 restr, 151
 restr tarzh, 210
 reuziadellour, 109
 rev, 21, 23, 142
 rev c'hourevel, 23
 rev venevel, 23
 rev vevedel, 143
 revelezh, 21
 reveziadenn, 56, 74, 186
 rez d'ar meiz, 214
 rezh, 86, 268
 rezhienañ, 32, 212
 rezid, 22, 65, 80, 134
 rezlinkad, 234
 rezlinkadel, 234
 rezlinkadur, 234
 riegezh emsavel, 206
 riegezh yezhel, 206
 riezad, 221
 riklerez, 226
 rin, 260, 265
 rineg-, 130
 rinegañ, 130
 rinegmoneiz, 129
 rinek, 130
 ringomunour, 130
 rinloenoniezh, 130
 rinvoneiz, 129, 130
 riskladur, 64
 rizaliz, 74
 rizhek, 142
 rizehell, 52
 rizehellouriezh, 53
 rizhoù kevredadel, 262
 rizoliz, 74
 robot naouek, 263
 roc'hellek, 244
 rouestlad, 274
 rubenn, 84, 86
 rummataerezh
 poelloniezhel, 45
 rummenn, 212
 ruspin, 84, 86
 ruvinek, 84
 ruzeveg, 86
 ruzevegezh, 86
 ruzevek, 84, 86
 ruzevekaad, 86
 ruzvinek, 84
- S**
- sachañ an evezh, 120
 sacher evezh, 119
 sailhañ, 101
 sammad, 57
 santout, 14
 sasunadur, 230
 savadur, 46
 saveleñ, 23, 64, 140
 saveleñ alvezel, 64
 saviad klenderc'hañ, 80
 seañs, 215
 sekañs, 215
 selaouennañ, 12
 sell dezevel, 43
 serendipit, 63
 serendipitad, 63
 serendipitadenn, 63
 serendipitadur, 63
 serendipitañ, 63
 servijer, 249
 sevenadenn heverzh,
 117
 sez, 41
 siberatakiñ, 131
 siberharellerezh, 131
 sibersurentez, 251
 sifr, 5
 sifrenn, 6
 sistem, 112
 sitrendipelezh, 58
 skeptek, 45
 skeudennaouer, 183

skeudennour, 183	son (-enn), -erezh, -iad, -etez, -wezañ, 208	staelroll, 167
skiant, 14	son eulek, 209	staeroll, 169
skiant alvezel, 208	sonenn, 207–209, 243	stagell, 170, 173
skiantek, 208	soner kloc'h, 119	stagell-kenurzhiañ, 170
skin, 43	soner toksin, 120	stal c'hounezel, 40
skingomz kevarzheel, 19	sonerezh, 208, 209	staladur, 42
skingomz kevredigezhel, 18	sonetez, 208	standur, 250
skinva, 19	soniad, 208	standurour, 250
skinva kevarzhe, 18	soniadoniezh, 208	staon, 235
skizogamiezh, 52	sonwezañ, 208	sten, 207, 208, 244
skizogenezh, 52	sorbienn, 3, 7	sten boud, 12
sklaereded devez, 94	sorbiennour, 7	stenwezer, 12
sklaerienn, 31	soubad digelañ, 120	ster, 256
skod, 123	sourr, 12, 13	ster piaouel, 254
skor, 269	spered a enebiezh, 66	steradurel, 260
skorell, 172	spered a gontroliezh, 66	sterdeiñ, 250
skorell arwanta, 156	spered gin, 66	steredoniezh, 260–262
skoueraat, 173	spered imbourc'hiñ, 220	steriañ, 46
skoutilh, 225	spered kontrol, 66	sterioù sevenadurel, 262
skriverez, 215	speredelezh, 135, 186	sterva, 214, 218
skrivour an ifernioù, 186	spesad, 31	stirann, 238, 269
skudell aoura, 197	spesadel, 123	stlenn, 20, 160
soaz, 151	spesadoù bevoniell, 262	stlennad, 74, 251
soiner kloc'h, 120	speur rikl, 226	stlennañ uc'hek, 238
sol, 59	spletad, 151	stlenneg, 224
sol louet, 59	sruregor, 250	stlennegour, 42, 138, 139
soliadel, 60	stabilder, 42	stlennijinenn, 268
soliadelezh, 59	Stad frañses, 24	stlennvon, 138
sollun, 60	stad rakkrehadel, 32	stlezhvadur, 174
solwez, 59	stad sonnel, 134	stourmer kevarzhe, 19
sommité, 163	stael argelek, 110	stourmer kevarzheat, 19
	staelad, 26, 270	strivant, 93

- strizhluniek, 168
 strob, 115
 stroll lostgerel, 242
 struktur diabarzh, 46
 studi pervezh, 238
 stummadur, 214
 stur-ornadur, 3
 stur-tresadur, 3
 sturdresadenn, 3
 sturgafe(di), 250
 sturienn-dresadenn, 3
 sturon-, 250
 sturoni-, 250
 sturoniezh, 250
 stuzegezh c'houizieq, 16
 stuzegezh pobl, 16
 stuziadur, 17
 stuziadur gouiziat, 17
 stuziadur pobl, 17
 stuziadur yoc'hel, 17
 sujidigezh, 124
 suomek, 221
 surentez, 251
 surjian, 220
 sut, 11
 sutad, 11
 svedeg, 221
 svedek, 221
- T**
- talavoniezh, 260
 taledrec'hiñ, 47
 talm, 13
 talvoud, 6, 34
 talvoud sterel, 254
 taoegezh, 33
 tarvañ, 101
 tennañ korvo, 15
 tenner evezh, 120
 teñvadur antrevnek ar
 gwiadoù, 41
 teodyezh, 85, 264
 teodyezher, 113
 teodyezhoù bigoudenn,
 264
 terkenn ambroug, 230
 termen sartrek, 46
 teskad, 151, 215
 teskad geriadurel, 214
 teskad steradurel, 214
 teskaouiñ, 238
 testeni kemplegañ, 124
 tevet, 114
 tevetañ, 114
 teveteg, 114
 tevetegiezh, 114
 tevetek, 111, 112, 114
 tevetelezh, 114
 tevezeg, 114
 Ti al Lagad, 101
 Ti ar Yec'hed, 101
 Ti kêr, 101
 ti tru, 264
 tilu, 264
 toenn ar frailh, 61
 toker kloc'h, 120
 toksiner, 120
 tolpadur, 57
 tolpezet, 60
 tolz eizik, 139
 tolzenn sonnel, 60
 ton, 243
 tonkadur, 22
 torosennadur, 168
 torr lezenn, 118
 traareg, 136
 trabedouriezh, 129
 trac'hempuner, 136
 traden, 263
 tradended, 263
 tradenel, 263
 tradenelezh, 263
 tradenelour, 263
 traelezh, 136
 trafolitikerezh, 129
 trajedoniezh, 129
 tralen, 48
 traleviadurezh, 129
 talvez, 133
 transition énérgétique,
 82
 trareolenn, 136
 treadegel, 79
 trealladur, 95, 136, 188
 trebre, 166
 trebren, 164, 166
 trebri, 166
 tredanreell, 13
 tredanvarr, 208

tredebren, 168
tredebrenegenn, 168, 172
tredebrenek, 168, 173, 176
tredizhus, 123
trehonterezh, 45
trehontiñ, 45
trehontus, 208
treiust, 238
treizh, 229
treizh mor, 225
treizhadenn vor, 225
treizhañ, 229
treloc'hel, 42
trelonk, 100
trelonkañ, 100
trelusker, 134
tremen, 128
tremen hent, 122
trenbatatezek, 161
treol, 127
tresad, 268
treug, 65, 214
treug devezout, 32
treustell, 238
treuzatlantel, 186
treuzdenelouriezh, 136
treuzger, 72
treuzjener, 143
treuzmorek, 185
treuzoadiñ, 210
treuzreizh, 22

treuzreizhiad, 141
treuzreviadezh, 23
treuzskrivadur, 74
treuztiriat, 65
treuzyezhadur, 30
trevadennerzh, 184
trevgeodedour, 76
trevnad, 12, 34, 36, 40, 42, 216
trevnad an orioù, 41
trevnad bukañ, 230
trevnad kevalaour, 42
trevnad nac'hañ, 171
trevnad skrivañ, 216
trevva, 76
treyolad, 146
treyoladenn, 146
treyoler, 146
tro gamm, 7
troadegiezh, 78
troiadouriezh, 81
troideller, 8
trokeller, 8
tromm, 148
troue ar galon, 13
trouz, 11
trouz ar gwazhied, 13
trouz gwenn, 13
trouz kendalc'hel, 12
trouz tarzel, 12
tru, 264
truek, 264
tu alvezel, 43

tu devezel, 43
tuadur gourevel, 143
tudenn, 7, 63
tudoniour, 7
tuginadur kehuzañ, 144
turumell, 168

U

uesteriadel, 46
uesteriañ, 46
Uhelled, 164
unan, 270
unanez, 270
unelaat, 80
unelezh, 80
unlavarenn yaat, 166
unventekaat, 106
unventekadur, 241
unvez, 254
unveziadegezh, 262
unveziadek, 262
unveziadel, 262
unveziadelezh, 262
unveziadelezh kalvezadel, 263
unveziadezh, 262
unveziat, 261
urzh, 42
urzh savelek, 128
urzhel, 212
urzhelion raganv, 212
urzhiadur, 46
urzhiadur bevedel, 41

urzhiata, 45

V

vaksin, 123

vaksin enebruzik, 86

vaksinadur a-yoc'h, 184

vaksinañ, 123

valigañs, 75

valighant, 93

verb, 162

verb ambulhek, 159

verb bleinek, 159

verb kleurek, 159

verb orek, 158, 171

verb pennkarrek, 159

verbambilhenn, 161

verbbleinadenn, 157

verbbleinat, 157

verbbleinegenn, 161

verbbleinek, 157

verbkleuregenn, 161

verbpennkarregenn, 161

vorm, 12, 13, 244, 246

Y

yac'hadel, 53

yac'haer, 182, 183

yac'haouer, 183–185

yac'haouerien, 182

yac'hoù, 183

yaek, 123

yec'hedel, 122

yeul, 66

yeulerezh, 66

yevell, 170, 173

yezh kaozeek, 173

yezh prederour, 14

yezhadurour, 253

yezhdezvour, 170

yezhelouriezh, 213, 259

yezher, 14

yezhoniel, 240

yezhoniezh, 240, 241

yezhouriezh, 240, 241

yezhoù minorelaet, 24

yol, 66, 146

yrzhelouriezh, 206

Menegva gallek Lavar 25

A

à toutes les sauces, 18
aberration du jugement, 72
abreuver, 97, 98
abreuver : s'~, 97
abriter de la pluie, 98
abriter : s'~ de la pluie, 98
accrétion, 56, 60
acoustique, 207
acoustique physiologique, 208
acoustique psychologique, 208
activisme, 116
activiste, 116
adjacent, 95
adjoint, 81
adjudant, 228
administrateur, 249
advenir, 274
affixal, 242
affixe, 242
agencement, 41, 42
agent d'élevage ovin, 40
agents physiques ou chimiques, 57
agglomération, 57

aggloméré, 60
agneau, 98
agroforesterie, 178–180
alarme, 120
alerter, 120
algorithme, 127
alidade, 230
alimenter, 97
alimenter : s'~, 97
alinéa, 214–217
allaitement, 97
allaier, 97
amaigri, 200
amas, 57
ambiguïté, 38
amorphe, 32
amphibolie, 38, 46
amphibolique, 38, 46
amusie, 209
anarchie, 31, 32
anarchie ventriculaire, 32
anarchique, 32
angle vif, 234
anomie, 30, 31, 33
anthropocène, 28, 271, 272
antidsater, 63
antiépisode, 58, 63
antilogie, 59, 65, 66

aphasie anomique, 31
aphasie de Wernicke, 71
apologie, 54
arbre à palabre, 1
arête, 234
argile, 260, 263
arnaqueur, 8
arriver, 274
art contemporain, 83
aspect visuel, 82
associatif, 18, 19
assurance, 251
avatar, 136

B

bain révélateur, 120
barde errant, 259
berge, 60
berger, 88
bergeronnette, 197
bevedel, 135
bevedelezh, 135
bidoret, 125
bien-heureux, 242
bioacoustique, 208
bioartificiel, 136
bioconservateur, 133, 135, 136

bioconservatisme,
135, 136
biologique, 45
bioprogressiste, 133,
136
biscotte, 272
boabriterueta, 98
bord, 235
bord d'une faille, 57
bouffi, 84
bourgeon, 52
breton chimique, 140
briscard, 193
brisque, 193
bruit, 13
bruit blanc, 13
bruit glottique, 12

C

Ça, 53
calcul, 60
calculeux, 57
cap, 228
capot à glissière,
225
caractère de retour
de chariot, 216
caractère irlandais,
268
carcinome, 73
carène liquide, 234
caryocinese, 51
ceci, 53
ceci cela, 50

ceci : le ~, 50
cela, 53
champ lexical, 214,
218
changement de
ligne, 217
charpente, 46
chercher de l'eau, 98
chevron, 193
chiffre, 6
chronique, 20
claie, 237
cogito, 38
collerette, 225
colorant, 73
combinatoire
lexicale, 240, 242
communicatioin, 81
complant, 178
complantation, 178,
180
complanter, 179
complication, 274
comportement, 76
compression, 60
comptoir, 188
concedant, 146
cessionnaire,
146
concrétion, 57, 60
concrétion
calculeuse, 57
condiment, 230
confinement, 95, 153

confiner, 95
confins, 95
confixation, 240, 242
confixe, 242
confixé, 242
conjonction de
coordination, 170,
173
conjonction de
subordination, 157
conjonction : en ~
avec, 173
consanguinité, 99
consigner, 152
contagieux, 123
continuation
analeptique, 58
contrat d'intérim, 145
coqueron avant,
232, 235
corps de garde, 125
corrompu, 167
cou, 227
couche (de litière, 99
courbe pathologique,
261
couverte (brebis), 99
couverture, 227
croissance
anarchique des
tissus, 41
crypt-, 130
crypte, 130
cryptite, 130

cryptocalviniste, 130
 cryptocommuniste,
 130
 cryptogame, 130
 cryptogénétique, 130
 cryptogénétique, 130
 cryptomonnaie, 129
 cryptoorchidie, 130
 culture, 17
 culture populaire, 16,
 17
 culture savante, 16,
 17
 chevronné, 193
 chromatine, 73
 cyber-, 250
 cyber-harcèlement,
 131
 cybernétique, 250
 cybersécurité, 249,
 250
 cycle, 107

D

débat coutumier, 1
 décepteur, 7
 déclaration, 99
 déconfinement, 104
 déconstruction, 23
 défense, 54
 dépeçage, 100
 déprimage, 100
 dérivation préfixale,
 240, 242

dérivation suffixale,
 240, 242
 désordonné, 32
 désordre fonctionnel,
 10
 destination, 250
 dicter, 273
 discordance, 171
 discrimination
 positive, 25
 diskiblezh, 243
 dispositif, 42
 divulgateur, 119
 donner sa parole,
 273
 double sens, 38
 dépôt, 152
 droguet, 100
 duplication, 251
 dysfonction, 10
 dysfonctionnement,
 9, 10
 dysplasie, 73

E

écocitoyen, 76
 écopâturage, 100
 effet de carène
 liquide, 234
 effet de surface libre,
 234
 effet indésirable, 123
 élément de pensée,
 191

élevage, 100
 élocution, 267
 émailler, 199
 embarras, 199
 embobiner, 8
 embout, 225
 émerillon, 226
 émerillon, 225
 émiétter, 200
 empreinte, 268
 enomie, 31
 énoncer, 273
 ensemble structuré,
 42
 entortilleur, 8
 entrepont, 232, 234
 entrevous, 237
 épreuve de soi, 15
 épreuve immanente,
 15
 éprouver, 15
 équivalence, 79
 équivoque, 38
 érudit, 17
 érudition, 17
 esmeril, 227
 espace, 215
 esprit de
 contradiction, 59,
 65, 66
 estran, 226
 établir des voiles en
 ciseaux, 225, 229

étales de basse mer, 226, 231
 éther, 189
 étincelle, 13
 étonnant, 271
 être retenu, 215
 exode rural, 62
 expérience, 15
 exprimer, 273
 extérioriser, 62
 externaliser, 57, 61

F

face noire, 85
 facies, 85
 faciès, 85
 faible, 272
 faillible, 272
 faire obstacle, 92
 faire preuve de résilience, 93
 faire un alinéa, 214
 fake news, 21, 22
 faux, 22
 favori, 265
 féminité, 143
 fermeture à glissière, 226
 feuillu, 187
 fiche de poste, 166
 fiche de travail, 167
 figuré, 167
 fissiparité, 49, 51
 fonction, 151

fonction d'onde orbitale, 245
 forclusif, 171
 forestage, 178
 foresterie, 178
 formant, 241, 243
 forme elliptique, 245
 formuler, 273
 fragile, 272
 friture, 12, 13

G

garçon, 249
 garçon de café, 248
 garde à vue, 228
 gaulliste, 274
 gemmation, 52
 gemmiparité, 49, 51–53
 gemmothérapie, 53
 génétique moléculaire, 74
 génique, 75
 genre, 22, 23, 142
 généré, 142
 genre grammatical, 142
 gérant, 250
 geste, 76
 geste écocitoyen, 76
 gestionnaire, 250
 go(u)verne, 126
 Grandeur, 163
 gravier, 228

grésillement, 13
 grève, 225, 228
 groupe suffixal, 242
 guérisseur, 184
 gynécologie, 60

H

hétéronomie, 30, 31
 holocène, 28, 271, 272
 horreur, 187
 hourdis, 236
 hyperchromatique, 73
 hyperchromatisme, 73
 hypostasier, 56, 59

I

identifiant, 224
 identificateur, 224
 identifier une personne, 224
 identité numérique, 136
 identité sexuelle, 22
 idiolecte, 51
 immunisation, 104
 immunité, 104
 impartition, 62
 impressionnant, 270
 informateur, 119
 information, 251
 infrastructure, 37

infrastructure du
cogito préreflexif,
46
initier, 265
instance, 146
interlocuteur
réfractaire, 65
intraconscientiel, 37
intraconscientiel, 46
introspection, 44
inversion
psychologique, 65

J

jamais, 171
jargon, 72
jargonaphasie, 71
journée mondiale de
mobilisation, 90
justification, 54

L

lactation, 97
laisser-passer, 122
lanceur d'alerte,
118–120
langue minorisée, 26
langue minorisée,
24, 25
lèvre, 57, 60
lèvres d'une faille, 60
lèvres de la plaie, 60
linguistique, 243
livret d'exposition,
250

lumière de fond, 246

M

Majesté, 163
mal-être, 10
mal-veillant, 242
manchon, 227
manchon
d'accouplement,
225
manchonner, 227
manifestant, 120
marquer, 69
masculinité, 143
matérovigilance,
228
matière pulvérulente,
60
médiocre, 260, 264
mélodie, 209
message d'alerte,
120, 121
métapolitique, 129,
130
metaverse, 133
métaverse, 137
méthanier, 226, 231
mettre en valeur, 26
mettre sur la touche,
26
militant associatif, 18
mille marin, 226, 230
minable, 260, 264
mineur, 25

minorisé, 24
minoriser, 25, 27
minoritarisation, 26
miroir, 188
miroir (de failles), 57
miroir de faille, 60
mitose, 51
mobiliser, 90
mode de division, 51
moderniser, 82
mœurs, 17
moins, 264
motif, 3
muser, 101
musicologie, 209
mutation, 123
myopie, 274
mystère, 260, 265
mystique, 260, 265
métavers, 136

N

navigation
transocéanique,
185
néant, 47
néantir, 38, 47
néantiser, 38, 47
néologisme, 71
niasse, 16
niassé, 16
niveau de langue, 47
nombre, 6

non-exprimer, 273
noumène, 38

O

occasion, 207
Océan de sagesse,
164
ontologique, 15
orbitale, 245
orbite, 244
orbite solaire, 244
oviparité, 52

P

palabre, 1
palabre du soir, 1
panneau, 226
panneau coulissant,
225
panneau de pont,
225
paragraphe, 214,
215, 217
paraphasie, 72
parité, 79
paroi, 57
partie mobile d'un
châssis, 226
pas, 171
pass anti-sanitaire,
123
passavant, 123
passer à la ligne,
214, 215

pastor-, 88
patronat, 273
précariat, 273
peintre, 103
penser : se ~, 28
percevoir, 14, 69
période, 107
permaculture, 181
permanence, 219
perte de stabilité par
carène liquide, 232
pétiller, 13
pH, 220
pharmacovigilance,
228
phénomène, 38
phénoménisme, 38,
46, 47
phénoméniste, 38,
46
phénoménologue,
38, 46
philo-sophie, 242
philosophique, 15
physiognomonique,
86
physiognomoniste,
86
physionomie, 86
physionomique, 86
physionomiste, 86
pinnule de visée,
230
plage, 225

planète tellurique,
264
plat de résistance,
264
pléistocène, 28
pliocène, 28
poétique, 15
point, 171
point anguleux, 261
point critique, 261
point d'arrêt, 261
point d'inflexion, 261
point de
rebroussement,
261
point méplat, 261
point régulier, 261
point régulier,
ordinaire, 261
point singulier, 261
point stationnaire,
261
pointe, 228
points particuliers,
261
pole position, 164
politique, 130
pont, 235
porte-conteneurs,
226, 231
porter, 238
porteur, 199
potentiel, 221
pouah, 187

poutre secondaire, 238
 poutrelle, 238
 pouvoir, 68
 pragmaticiste, 116
 pragmatique, 116
 pragmatisme, 117
 precaire, 271, 272
 précaire, 141, 144
 précariat, 144, 271–273
 précarisé, 146
 précariste, 146
 précarité, 144, 145, 271, 272
 prédicat, 38
 prééminence, 165
 préfixal, 242
 preneur, 146
 préréflexif, 42
 pression osmotique, 191
 présuite, 58
 prière instante, 66
 prime de précarité, 145
 priorité, 114
 privilège, 165
 production
 d'agneaux de l'année, 98
 prolifération, 32
 promesse, 196
 promettre, 273

promontoire, 225, 228
 protection, 251
 protension, 39, 47
 protention, 47
 provenance, 248, 250
 provocation, 260, 264
 provoquer, 264
 prvoquer, 260
 psychologie
 inversée, 59, 65
 ptose, 234
 pédologie, 260

Q

quart, 225
 quotidien durable, 76

R

racialisé, 142
 racottage, 180
 radio associative, 18
 réactance, 59, 64
 réalité virtuelle, 137
 réanimateur, 120
 recatégorisation, 242
 recatégorisation
 grammaticale, 240, 242
 record, 266
 réfléchi, 36, 42
 réfléchissant, 43

reflet, 43
 reflétant, 43
 réflexif, 36
 réflexion, 37, 43, 191
 régicide, 242
 régisseur, 249
 rejet de marée, 231
 remarquer, 69
 réparation politique, 25
 reprise, 45
 reproduction, 51
 résilience, 92
 résilient, 93
 résister, 92
 ressentir, 15
 rétension, 39, 47
 retour de chariot, 215, 216
 retour de chariot à la ligne, 216
 retrait, 214
 retrait négatif, 216
 révélateur, 120
 ripage, 234
 riper, 234
 rive, 60
 rizhalyse, 74
 rizopholyse, 74
 rougeaud, 86
 rouler, 8

S

saisir, 15

salariat, 273
 saut de ligne, 217, 218
 scarification, 16
 scissiparité, 49, 51
 scissiparité binaire, 52
 scissiparité multiple, 52
 scribe des enfers, 186
 séance, 215, 219
 secret, 260, 265
 sécurité, 251
 sécurité des fichiers, 250
 sécurité des transmissions, 250
 sécurité informatique, 250
 séquence, 215, 219
 serveur, 249
 service, 82
 sexe, 21, 23, 142
 sextant, 230
 singularité, 261
 sifflement, 11
 singularité, 244, 246, 260
 singularité, 262, 263
 singularité technologique, 263
 skiant faltazi, 269
 social, 18, 19

sociétal, 18
 sociétal, 19
 soignant(e), 103
 soigneur, 103
 souffle, 11, 12
 souffle au son, 11
 souffle d'une explosion, 12
 souffle laryngotrachéal, 12
 sous-entendre, 273
 sous-évaluer, 26
 spam, 202
 station de radio, 19
 steward, 248, 249
 striction, 225
 stupéfiant, 271
 stupidité, 72
 suffixal, 242
 sureté, 251
 survenir, 274
 système, 42

T

talus : petit ~, 60
 technique de manipulation, 65
 télé-graphe, 242
 tellurique, 244, 246
 tenir tête à, 92
 test de suppression, 177
 text de substitution, 177

totalitarisme, 21, 22
 tour Bidouane, 125
 tracas, 199
 trace, 268
 tradition populaire, 16
 transatlantique, 185
 transcendance, 45
 transgenre, 22, 23, 141, 142
 transhumanisme, 136, 260, 262
 transhumaniste, 263
 transraciale, 142
 transsexualisme, 23
 transsexuel, 141
 transspéciste, 142
 traversée en mer, 225
 triche, 8
 trichier, 8
 trickster, 7
 trikier, 8
 trique, 8
 typographie, 268
 typographique, 268
 typographiquement, 268

U

un certain laps de temps, 219
 un certain nombre, 219

univers virtuel, 136
urgence climatique,
90

V

vaccin
antirubéoleux, 86
valeur, 5, 6
valeur qualitative, 5
valeur quantitative, 5

valeur vénale, 6
vente, 5
verbaliser, 273
vermeille, 84
vêtement, 227
vigilance, 228
visage, 187
visuel, 83
viurulent, 123

voisin, 95
volailler, 199
voûte, 237
vue naïve, 45
vue réfléchie, 45
vultueux, 84, 86

Z

zoologie, 31

TAOLENN

TAOLENN

Kentskrid	vii
Roll an dud meneget dre deskanvioù e lavar 25	ix
Berradurioù yezhel	x
Teskanvioù an oberoù	x
NOTENNOÙ LABOUR	1
Menegvaoù Lavar 25	273
Menegva brezhonek	275
Menegva gallek	303
Taolenn	312

PREDER

Embannadurioù a Brederouriezh, Yezhouriezh ha Lennegezh

Prientet d'an embann gant Preder

Sezva : PREDER
19 Park Maen Meur
F-29700 PLOVEILH

Pg. : (00 33) 02 98 55 10 75
Mal-e : preder.coic@wanadoo.fr Load : www.preder.net

ISBN :

Diskleriet hervez lezenn, kentañ trimiziad 2025
Lakaet er waskerell evit Embannadurioù PREDER
gant Dupliprint Mayenne